

Devre : XI
İçtima : 1

S. SAYISI : 130

**Millî Korunma 1953 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet
tezkeresi ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/56)**

F. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 32 - 12/2472

7. VII. 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1953 yılı Millî Korunma bilânçosu ve buna ait Umumi Murakabe Heyeti raporiyle ilgili vekâletler mütalâalarının 3780 sayılı Kanununun 4945 sayılı Kanunla muaddel 51 nci maddesi gereğince, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

İÇİNDEKİLER

- I - Toplu bakış
- II - Temenni ve teklifler
- III - Bilânçonun tetkik ve tahlili
 - A) Aktif
 - B) Pasif
- IV - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi
- V - İşletme faaliyetleri
 - Petrol Ofisi
 - Et ve Balık Kurumu
 - İnhisarlar Umum Müdürlüğü tütün müdahale alımları
 - Fiskobirlik fındık müdahale alımları
 - Çukobirlik pamuk müdahale alımları
 - Tariş pamuk müdahale alımları
 - Yerli Ürünler T. A. Ş. Tütün müdahale alımları
 - Türk Tütün Limitet Şirketi tütün müdahale alımları
 - Ticaret Ofisi - tasfiye halinde
 - Mahrukat Ofisi - tasfiye halinde
 - Tariş Devlet Yağları - tasfiye halinde
 - T. C. Ziraat Bankası - tohumluk hesabı
 - Tariş üzüm müdahale alımları
 - Sümerbank ithal çimentoları hesabı
 - Zeytinburnu Çimento Fabrikası - tasfiye halinde
 - Tariş - Zeytinyağı müdahale hesabı
 - Toprak Ofis yağ hesabı
- VI - Geçmiş yıllar temennileri

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 51 nci maddesi gereğince heyetimiz tarafından 1953 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesapları üzerinde yapılan tetkik ve murakabe neticesinde hazırlanan rapor takdim kılınmıştır.

I - Toplu bakış

Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan müesseselerden bâzıları bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını zamanında tanzim edip, Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderememiş olmaları dolayısıyla umumi Millî Korunma bilânçosunun tanzimi tehhüre uğramıştır. Bu sebeple 24 . X . 1955 tarihinde Heyetimize gönderilen bu bilânço ile merbutatı üzerinde yapılan tetkik ve murakabeye dair rapor da gecikmiş bulunmaktadır.

Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde görülecek işler için, bu kanunun 43 ncü maddesi gereğince Hükümet emrine Hazine tarafından 100 milyon liralık bir sermaye tahsis edilmiş bulunmakta idi.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da bu vesile ile arz edilmiş olduğu veçhile, bahis konusu sermayenin 14 600 000 lirası 4604 sayılı Kanunla kurulan Zirai Donatım Kurumuna, 10 milyon lirası 4911 sayılı Kanunla kurulan Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğüne ve 9 844 567,01 lirası da 5433 sayılı Kanunla teşekkül eden Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve bu suretle 1953 yılında Millî Korunma mevzuatına göre tahsis edilebilecek sermaye de 65 555 432,99 liraya inmiş bulunmaktadır.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1953 yılı Millî Korunma umumi bilânçosuna göre :

Bahsi geçen tahsis edilebilecek 65 555 432,99 lira sermayeden 65 554 946,41 liranın tahsisi yapılmıştır.

Buna ilâveten Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tahassul eden fazla kârlar fonlarından 4 995 000 lira ve Millî Korunma kârlarından 5 000 000 lira ki, ceman 9 995 000 lira tahsis edilmiştir.

Millî Korunma sermayesinden yapılan tahsislere mukabil T. C. Ziraat Bankasından çekilen 65 196 145,91 liranın 41 284 432,99 liralık kısmı, Hazine kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle Merkez Bankasından temin edilmiş ve geri kalan 23 911 712,92 lirası da Banka kaynaklarından sağlanmıştır.

1953 yılı sonuna kadar tahsis mahallerince T. C. Ziraat Bankasından çekilen paraların 14 302 478,78 liralık kısmına ait hesap ve evrakı müsbitenin bilânçonun tanzimine kadar henüz verilmediği ve ikraz tahsislerinin bir kısmının da iade edilmediği görülmüştür.

II - Temenni ve teklifler

1953 yılı Millî Korunma bilânçosu ve kâr ve zarar hesabıyla namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan teşekkül ve müesseselerin işletme faaliyetlerine dair heyetimizce hazırlanmış raporda yer alan müşahede, temenni ve tekliflerin bellibaşlıları aşağıda hulâsaten arz edilmiştir.

1. Bilânçonun tetkik ve tahlili :

a) K/370 sayılı Kararla Halk Dağıtma Birlikleri için İktisat ve Ticaret Vekâleti emrine verilen ve henüz evrakı müsbitesi ihzar edilemediğinden mahsubu yapılamayan 3 414,57 liralık borcun bir an evvel kapatılmasının,

b) Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve İşletmeler Vekâleti emrine T. C. Ziraat Bankası nezdinde bloke bir hesaba yatırılan bilâhara K/822 sayılı Kararla ikraz şeklinde Sümerbanka tevdi edilmiş olan ve halen faizsiz bir hesapta bekletilmekte olan 1 253 106,99 liranın 1953 yılında kullanılma ihtiyacı duyurulmamış bulunması hasebiyle diğer sahalarda kullanılmak üzere iadesinin,

c) Millî Korunma Muhasebe Bürosu memurlarıyla Ticaret Ofisi memurlarına ödenen tahsisat,

Millî Korunma Kanununun 6 nci maddesinin 5 nci bendi hilâfına Adliye Vekâleti için açılan krediden yapıldığından bu muamelenin bir Koordinasyon kararıyla ıslah edilmesinin,

ç) Vekâletlerin muhtelif dairelerine ve mühim bir kısmı da vilâyet, kaza ve nahiyeler ile belediye teşkilâtına dağıtılmış olan ve senelerden beri kullanılmakta olduğu anlaşlan mahalleri de tesbit edilemeyen demirbaşların mevcut amortismanları ile mahsupları yapıldıktan sonra farkını nazara alınmasının,

Lüzumuna işaret ederiz.

2. İşletme faaliyeti :

A) Petrol Ofisi :

a) Geçmiş yıllardan devren gelen ve stok olarak Çubuklu ve İzmit depolarında bekletilen madeni yağların sarfı hususunda gerekli tedabirin alınmasının,

b) Bölgelerin madeni yağ ihtiyaçlarının zamanında tesbiti ile sipariş ve sevkiyatın ona göre yapılması, İzmit'te mükerrer sevkiyatın önüne geçilmesi için iskelede bir transit yağ deposu tesisinin,

c) Kara nakil vasıtalarının sigortalarının dahili sigorta fonundan yaptırılmasının ve tatbik edilmekte olan müemmen miktarın yükseltilmesinin mümkün olup olmadığının araştırılmasının,

ç) İzmit ve Bandırma depolarında istisnâ dolayısıyla hâdis olan ihtilâfın izalesinin ve tapuya bağlanmayan arazi üzerine tesisat vücuda getirilmemesinin,

d) Ofis bünyesinde kullanılmayan veya hurdaya ayrılan malzeme ve demirbaşın salâhiyetli elemanlar vasıtasıyla bir tasnife tâbi tutularak işe yarayanların elden çıkarılmasının,

e) Yedek parçaların dışardan getirilmesi müşkülâtı karşısında senelik ihtiyaç tesbiti ile yurt içinde imal edilmeleri imkânları üzerinde durulmasının,

f) 1953 yılı nihayetinde bilânçoda görülen 507 868,76 liralık meşkûk matlubat için karşılık ayrılmasının,

g) 1952 yılından devren gelmekte olan gümrük muafiyetlerinin 1953 yılı zarfında bir muameleye tâbi tutulmadığından bölgeleri ilgilendiren bu hesapların mütâakıp yılda aiddüğü yerlere devrinin, hesapların sıhhati bakımından zaruri bulunduğunu, belirtmek isteriz.

B) Et ve Balık Kurumu :

a) İdari kadrolarda yevmiyeli memur istihdam edilmemesinin,

b) Kurumun besiyeye aldığı hayvanatın muhafaza, bakım, ikmal ve besi işlerine veçhe verilmesinin,

c) Kuruma ait kara ve deniz nakil vasıtaları için birer işletme hesabı tutulmasının faydalı olacağını kaydederiz.

C) İnhisarlar Umum Müdürlüğü :

Destekleme tütünleri alımlarına ait umumi masraflar içinde İnhisarlar Umum Müdürlüğünün bu alımlarla alâkası bulunmayan diğer bölge ve iş yerlerinin umumi masraflarında da hisse bulunmaktadı. Destekleme tütünlerine ayrılacak hisselerin munhasran bu tütünlere ait alım bölgeleriyle bunları işleyen yerlerin umumi masraf hisselerine inhisar ettirilmesinin lüzumuna işaret ederiz.

Ç) Ticaret Ofisi :

a) Fisko Birlik nam ve hesabına Ofise satılan 1947 yılı fındıklarından hâsil olan 3 702 809,29 lira zararın Ofisin tasfiyeye girmiş olması dolayısıyla mezkûr birlikçe ödenmesinin,

b) T. C. Ziraat Bankasından toplanan Ticaret Ofisi kârlarından Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine açılan müdahale mubayaaları kredisine faiz tahakkuk ettirilmemesinin icabedeceğini mütalâa ederiz.

D) İzmir İncir Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği :

(Tariş) Zeytinyağ mubayaası :

a) K/711 sayılı Karar gereğince 3 . XII . 1947 tarihinde başlayıp 25 . V . 1948 tarihinde so-

na eren müddet içinde, müdahale zeytin yağı alım satımından hâsıl olan 13 562,53 lira kârın Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmesini,

b) K/903 sayılı Kararda 1947 - 1948 müdahale mübayaaları zeytinyağı zararlarının Millî Korunma kârlarından kapatılması yazılmış bulunmasına rağmen, müdahale mübayaalarıyla alakası bulunmayan 1948 - 1951 mahsul yılında ortaklardan mübayaaya edilip satışları neticesinde hâsıl olan ve Millî Korunma fonundan mahsubu yapılan 496 179 lira zararın mahsubuna imkân görülemediğini belirtiriz.

D) İthal çimentoları :

İthal çimentolarına aid olup Sümerbank cari hesabında görülmekte olan 366 593,85 liradan 145 173 lirası müspet fiyat farkı olup, Millî Korunma umumi fon hesabına ve geri kalan 221 420,85 liranın da, T. C. Ziraat Bankasında Millî Korunmaya ait faizli bir hesaba yatırılmasının, Uygun olacağını kaydederiz.

E) Zeytinburnu Çimento Fabrikası :

Depozitolar namı altında görülen 27 628,06 lira, Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletildiği sırada satılan çimentoların çuval depozitolarını teşkil ettiğinden müruru zamana uğramış olan mezkûr mebalığın gelir meyanına alınmasını zaruri bulmaktayız.

F) Fisko Birliğin konsinye fındık, Tarış'ın üzüm mübayaaları :

a) Tüccar tarafından harice sevk edilmiş olup K/894 sayılı Kararla Fisko Birlikçe ödenmesi karar altına alınan 542 238,52 lira zararın,

b) K/902 sayılı Kararla Tarışın müdahale yoluyla yaptığı 1949 - 1951 mahsul yılları üzüm mübayaalarından husule gelen 1 587 014 lira menfi fiyat farkının Millî Korunma umumi bilançosuna intikal ettirilmesinin lüzumuna işaret ederiz.

III - Bilançonun tetkik ve tahlili

A) Aktif :

Millî Korunma camiasının 31 . XII . 1953 tarihli bilançosunun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1952 yılı		1953 yılı		+	Fark		
	Lira	K.	Lira	K.			—	Lira
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58	486	58				
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946	41	65 554 946	41				
III - Sermaye tahsisinden borçlu	23 570 976	16	14 302 478	78	—	9 268 497	38	
IV - Diğer tahsislerden borçlu	6 248 106	99	9 995 000		+	3 746 893	11	
V - Muhtelif borçlu hesaplar	83 716 261	81	90 727 250	21	+	7 010 988	40	
VI - Mutavassıt hesaplar	17 785 887	35	30 245 608	93	+	12 459 721	58	
VII - Stoklar	83 342 275	28	116 561 797	19	+	33 219 521	91	
VIII - Sabit kıymetler	14 780 471	11	18 052 996	80	+	3 272 525	69	
Yekûn	294 999 411	69	345 440 564	90	+	50 441 153	21	

I - II tahsis edilmeyen ve tahsis edilmiş bulunan sermaye :

Raporumuzun toplu bakış kısmında da açıklanmış olduğu veçhile 1953 yılında 65 555 432,99 liradan ibaret bulunan Millî Korunma umumi sermayesinin bu yıl sonuna kadar 65 554 946,41 liralık kısmının tahsis edildiği 486,58 liralık kısmının da tahsis harici kaldığı görülmektedir.

III - Sermaye tahsisinden borçlular :

14 302 478,78 liradan ibaret bulunan bu hesabın vekâletler itibariyle müfredatı aşağıdadır :

Vekâletin adı	Mütedavil sermaye		Teşkilât ve İda. masrafları karşılığı		İkrazat		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Ticaret Vekâleti	1 344 426	79	3 414	57	—	—	1 347 841	36
İşletmeler Vekâleti	—	—	—	—	1 250 000	—	1 250 000	—
Ziraat Vekâleti	—	—	—	—	1 700 000	—	1 700 000	—
Ulaştırma Vekâleti	9 998 546	08	—	—	—	—	9 998 546	08
Şahıslar	—	—	—	—	6 091	34	6 091	34
Yekûn	11 342 972	87	3 414	57	2 956 091	34	14 302 478	78

1. Mütedavil sermaye 11 342 972,87 lira :

a) Ticaret Vekâleti :

Bu vekâlet emrine 1953 yılı sonuna kadar tahsis edilmiş olan mütedavil sermayelerin Millî Korunma bilânçosunun tanziminde hesabı verilmemiş kısmı ifade eden 1 344 426,79 liralık borç bakiyesinin müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Toprak Mahsulleri Ofisi	638 450	88
Tekel destekleme alımları için	510 000	—
Petrol Ofisi	179 859	03
Et ve Balık Kurumu	14 065	57
Ticaret Ofisi	1 300	60
Mahrukât Ofisi	750	71
Yekûn	1 344 426	79

Toprak Mahsulleri Ofisinin borcu olarak görülen 638 450,88 lira, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu ve hile Ofis marifetiyle yapılan kuş yemi, bakla ve pirinç gibi müdahale alımlarının satışları neticesinde hâsıl olan kârdır.

Tekel destekleme alımlarının borcunu teşkil eden 510 000 lira destekleme alımlarına tahsis olunan kredilerin faizleridir. Mezkûr borç mütaakıp yılda kapanmıştır.

Petrol, Ticaret ve Mahrukât Ofisleri ile Et ve Balık Kurumunun borcu olarak görülen paralar da bu müesseselerin yıl sonunda kredilerinin hesabı verilmemiş kısmını teşkil etmektedir.

b) Ulaştırma Vekâleti :

K/818 sayılı Karar gereğince Ticaret Ofisi sermayesinden tenzil edilerek Ulaştırma Vekâleti - D. D. Yolları ve Limanları Genel Müdürlüğü emrine 14 998 546,08 liralık bir sermaye tahsis edilmişti.

Mezkûr sermayenin 5 milyon lirası K/878 sayılı Kararla iptal edilerek yeniden kurulan Et ve Balık Kurumuna tahsis edilmiş ve bu suretle bahsi geçen sermaye de 9 998 546,08 liraya inmiştir. İptal olunan sermayenin yerine de, K/840 sayılı Kararla İktisat ve Ticaret Vekâleti emrine verilen Ticaret Ofisi kârlarından 5 milyon lira tefrik edilmiş bulunmaktadır.

2. Teşkilât ve idare masrafları karşılığı 3 414,57 lira :

Teşkilât ve idare masrafları karşılığında İktisat ve Ticaret Vekâletinin borcu olarak görülen

3 414,57 lira K/360 sayılı Kararla Halk Dağıtma Birlikleri masrafları için verilen paraların henüz hesabı verilmemiş kısmıdır. Mezkûr borcun bir an evvel kapatılması icabeder.

3. İkrazat 2 956 091,34 lira.

Bu hesabın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
İşletmeler Vekâleti	1 250 000	—
Ziraat Vekâleti	1 700 000	—
Muammer Alemdar	6 091	34
Yekûn	2 956 091	34

a) İşletmeler Vekâleti :

	Lira
Etibank - Krom	1 000 000
Sümerbank - Kaputbezi ve iplik	150 000
Sümerbank - Çimento	100 000
Yekûn	1 250 000

Etibankın zimmetinde görülen 1 milyon lira, bilûmum krom işletmeleri istihsalâtının memleket dışında satışını bir elden tanzim ve idare etmek maksadiyle K/283 sayılı Kararla Etibank emrine tahsis olunan 1 milyon liralık mütedavil sermaye K/535 sayılı Kararla ikraza kalbedilmiş ve K/692 sayılı Kararla da krom müstahsılları kredisine tahsis edilmek üzere aynı banka nezdinde bırakılan meblâğdır.

Kaputbezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzii işlerinin düzenlenmesi için muhtelif koordinasyon kararlarıyla Sümerbanka verilen mütedavil sermayeler, K/444 sayılı Kararla ikraza kalbedilerek 4 milyon liraya iblâğ edilmiş ve bilâhara intişar eden K/716 sayılı Kararla da 2 milyon liraya indirilmiştir.

Mezkûr tahsisin Sümerbank tarafından kullanılan kısmının 1953 yılı sonu bakiyesi 150 000 liradır.

K/716 sayılı Kararla Sümerbanka Çimento ithali için verilen 3 milyon liralık mütedavil sermaye K/822 sayılı Kararla aynı banka tarafından çimento sanayiinin tevsii ve inkişafından kullanılmak üzere ikraza kalbedilmiştir.

Bu kredinin Sümerbank tarafından kullanılan kısmının 1953 yılı sonu bakiyesi 100 000 liradır.

b) Ziraat Vekâletinin zimmetinde görülen 1 700 000 lira K/783 sayılı Kararla Zirai Donatım Kurumuna verilen mütedavil sermaye olup K/816 sayılı Kararla ikraza kalbedilmiştir.

c) Muammer Alemdar'ın borcunu teşkil eden 6 091,34 lira K/47 ve K/86 sayılı kararla aynı şahsa ait Hasankale'deki un fabrikasının işletilmesi için ikraz suretiyle verilen 21 000 liranın henüz ödenmemiş kısmıdır.

Mezkûr meblâğ için Ziraat Bankasının Pasinler ajansı ile mahallî Malmüdürlüğü tarafından icraya müracaat edilmiştir.

IV - Diğer tahsislerden borçlular : 9 995 000 lira :

Bu hesabın müfredatı şöyledir :

a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsisler :

		Lira
1. Tekel Genel Müdürlüğü	4 795 000	
2. Bursa Koza Birliği	200 000	4 995 000
		<hr/>
b) Kârlardan yapılan tahsisler :		
Devlet Demiryolları		5 000 000
		<hr/>
Yekûn		9 995 000
		<hr/> <hr/>

1. Tekel Genel Müdürlüğünde görülen 4 795 000 lira K/797 sayılı Kararla destekleme tütün alımlarında bulunmak üzere sermaye olarak fazla kârlar onlarından tahsis olunan meblâğdır.

2. Bursa Koza Birliğinde bulunan 200 000 lira K/833 ve K/874 sayılı kararlarla koza piyasasına iştirak etmek üzere birliğe % 3 faiz mukabili, fazla kârlar fonlarından verilen kredidir.

3. Devlet Demiryollarının zimmetinde görülen 5 milyon lira, K/840 sayılı Karar gereğince iktisat ve Ticaret Vekâleti emrine verilen Ticaret Ofisi kârlarından tefrik olunan meblâğdır.

V - Muhtelif borçlu hesapları : 90 727 250,21 lira :

1953 yılı nihayeti itibariyle borçlar, mahiyetine göre aşağıda gösterildiği üzere üç grupta toplanmıştır

	Lira	K.
1. Borçlu bankalar	9 191 035	34
2. Borçlu şahıslar (hakiki ve hükmi şahıslar)	38 291 267	74
3. Diğer borçlu hesaplar	43 244 587	13
	<hr/>	<hr/>
	90 727 250	21
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1. Millî Korunma camiasının muhtelif bankalar nezdindeki nakdinin :

Lira	K.	
2 419 801	28	Petrol Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki mevcudunu,
1 589 935	39	Türk Tütün Ltd. Şirketinin Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesini,
1 263 188	57	Ticaret Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki mevcudunu,
857 759	06	Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince birikmiş fazla kârlar fonları olup T. C. Ziraat Bankasına yatırılan paralarını,
667 215	63	Et ve Balık Kurumunun muhtelif bankalar nezdindeki mevcudunu,
460 944	77	Millî Korunma fonu ile ithal olunan çimentoların satışından tahassul eden kârdan mütevellit Sümerbankın borcunu,
453 419	71	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin T. C. Ziraat Bankasındaki parasını,
146 782	75	Devlet yağlarının T. C. Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesini,
78 881	19	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden kâr olup Sümerbank nezdindeki meblâğını,
1 253 106	99	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinde elde edilen ve T. C. Ziraat Bankasında beklemekte olan kârını, göstermektedir.
9 191 035	34	

Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve İşletmeler Vekâleti emrinde Ziraat Bankasından bloke bir hesapta bekletilmekte olan 1 253 106,99 lira kâr K/822 sayılı Karrala ikraz, şeklinde çimento sanayinin tevsî ve inkişafında kullanılmak üzere tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Mezkûr tahsisin Sümerbank'ca istimaline 1953 yılı içinde lüzum hasıl olmadığından 1 253 106,99 liranın Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğü nezdinde faizsiz bir hesaba yatırıldığı görülmüştür.

Diğer sahalarda kullanılan krediler için ödenen faizlerden tasarruf sağlamak gayesiyle mezkûr meblâğın tahsis yerinin değiştirilmesi teemmüle şayandır.

2. hakiki ve hükmi şahısların Millî Korunma müesseselerine olan borçlarını gösteren 38 291 627,74 liranın müfredatı aşağıdadır :

Lira	K.	
31 265 112	39	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacaklarıyla çeşitli matlubatı,
1 517 828	53	Müdahale tütün satışlarından Türk Tütün Limitet Şirketinin borcu,
1 387 650	77	Et ve Balık Kurumunun muhtelif şahıs ve müesseselerden çeşitli alacakları,
193 430	12	İstanbul Mahrukat Ofisinin muhtelif şahıslardan alacağı,
63 121	33	T. C. Ziraat Bankası tohumluk hubatının muhtelif zürradan alacağı,
3 858 044	59	Ticaret Ofisinin muhtelif şahıslardan alacağı,
5 725	91	Dağıtma Ofisinin 1942 senesindenberi muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı olup bir an evvel tasfiyesi gereken matlubatı,
714	10	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin alacağıdır.
38 291 627	74	Yekûn

3. Yatırılan depozitolardan, açtırılan akreditiflerden akar yakıt fiyat istikrar hesabından, avans-

lardan ve diğer borçlu hesaplardan doğma 43 244 587,13 liralık Millî Korunma alacakları aşağıda gösterilmiştir :

Lira	K.	
16 027 955	48	Petrol Ofisinin muhtelif depozitolardan, akreditiflerden, borçlu müesseselerden ve diğer borçlu hesaplardan mütevellit alacakları,
11 965 853	95	Ticaret Ofisinin tahsis edilen kârlardan bâyilerden, depozitolardan borçlu müesseselerden ve diğer borçlu hesaplardan alacakları,
10 969 940	63	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin muhtelif alacakları,
3 573 232	07	Tekel Genel Müdürlüğünün muhtelif alacakları,
474 906	03	Mahrukut Ofisine ait Balat'taki fırın binası bedeli ile sair alacağı,
118 293	31	Tariş Devlet yağlarının muhtelif alacakları,
53 592	42	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin alacağı,
59 994	64	Tohumluk hesabının matlup bakiyesi,
818	60	Millî Korunma Muhasebe Bürosunun Millî Korunma boreu, dur.
43 244 587	13	Yekûn

VI - Mutavassıt hesaplar, 30 245 608 93 lira :

Bu postta muhtelif hesaplar namı altında yer almakta olan 30 245 608 93 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
12 736 949	27	Petrol Ofisinin çeşitli muvakkat ve mutavassıt hesapları,
9 690 041	78	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1946, 1951, 1952 ve 1953 yılları zararları,
4 427 030	94	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi Birliğinin muhtelif mutavassıt hesapları,
3 245 975	68	Et ve Balık Kurumunun çeşitli mutavassıt hesapları,
145 611	26	Tohumluk hesabının 1953 yılı zararı, dır.
30 245 608	93	Yekûn

Mutavassıt hesaplarda kayıtlı bulunan paralardan üzerinde durulması icabedenler hakkında gereken izahata raporumuzda müesseselerin işletme faaliyetleri bahsinde yer verilmiştir.

VII - Stoklar: 116 561 797,19 lira :

Millî Korunma Kanunu hükümleri dairesinde faaliyette bulunan müesseselerin, 1953 yılı nihayetindeki stoklarını gösteren 116 561 797,19 liranın aid oldukları müessese ve işletmeler itibariyle müfredatı aşağıdadır :

Lira	K.	
57 368 487	19	Çukurova Pamuk T. S. K. B.
30 858 101	95	Petrol Ofisi
2 591 400	66	Yerli Ürünler T. A. Ş.
15 991 647	26	Tekel Genel Müdürlüğü
9 568 343	57	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi B.
178 390	36	Et ve Balık Kurumu
5 426	20	Türk Tütün Limitet Şirketi
116 561 797	19	Yekûn

Millî Korunma topluluğunun, 1953 yılı nihayetindeki stokları hakkında gereken izahat, raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiş olduğundan bu konu üzerinde burada ayrıca durulmamıştır.

VIII - Sabit kıymetler: 18 052 996,80 lira:

1953 yılı sonunda net bedelleri 18 052 996,80 lira ve iktisap bedelleri 31 748 744,52 lira olan sabit kıymetlerin buldukları vekâlet ve müesseseler itibariyle iktisap bedelleri üzerinden dağılımları aşağıda gösterilmiştir:

Lira	K.	
28 934 732	42	Petrol Ofisi,
2 006 505	32	Et ve Balık Kurumu,
418 841	43	Millî Müdafaa Vekâleti (Deniz nakil vasıtaları)
181 887	22	İktisat ve Ticaret Vekâleti,
133 125	76	Adliye Vekâleti,
19 749	60	Türk Tütün Limitet Şirketi,
19 077	51	Yerli Ürünler T. A. Ş.
15 134	30	Hariciye Vekâleti,
10 054	03	Başvekâlet Koordinasyon Bürosu,
5 985	06	Millî Korunma Muhasebe Bürosu,
2 512	00	Maliye Vekâleti,
590	00	Dahiliye Vekâleti,
549	87	Mahrukat Ofisi,
31 748 744	52	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden, mütedavil, sabit veya teşkilât ve idare masrafları için yapılan tahsislerle satın alınan sabit kıymetlerin iktisap bedelleriyle bunlar üzerinden ayrılan amortismanlar ve net bedellerini gösterir tablo aşağıdadır :

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedeli		Amortisman		Net bedeli	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Arazi ve arsalar	446 866	26	—	—	446 866	26
Binalar	3 811 465	12	835 922	08	2 975 543	04
Sabit makine ve tesisat	4 755 969	31	1 748 520	83	3 007 448	48
Büro demirbaşları	1 083 202	73	530 464	67	552 738	06
Diğer demirbaşlar	6 560 552	39	2 836 964	61	3 723 587	78
Nakil vasıtaları	13 064 433	79	7 605 385	65	5 459 048	14
Alât ve edevat	19 749	60	1 846	99	17 902	61
Yekûn	29 742 239	20	13 559 104	83	16 183 134	37
Et ve Balık Kurumunun sabit kıymetleri (*)	2 006 505	32	136 642	89	1 869 862	43
Umumi yekûnu	31 748 744	52	13 695 747	72	18 052 996	80

(*) Et ve Balık Kurumu bilânçosu, Millî Korunma umumi hesaplarına nispet üzerinden intikal ettirilmiş olduğundan, tabloda sabit kıymetleri de global olarak gösterilmiştir.

Bunlardan teşkilât ve idare masrafları tahsisleri ile alınan sabit kıymetlerin iktisap bedelleri 349 288,37 liradır.

Amortismanlar: 13 695 747,72 lira:

1953 yılı nihayetine kadar, Millî Korunma topluluğuna ait çeşitli sabit kıymetlerin iktisap bedelleri üzerinden, tefrik olunan amortismanların toplamı 13 695 747,72 liradır.

Bu amortismanların müfredatı hakkında gereken izahat işletme faaliyetlerindeki sabit kıymetlerin tahlilinde gösterilmiştir.

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu üzere, teşkilât ve idare masraflarıyla satın alınan demirbaşlar için şimdiye kadar yıl sonu sayım zabıtları tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmemiş olduğu gibi vekâletlere bağlı bulunan teşkilâtın kâffesi de ilga edilmiştir.

Kısmen vekâletlerin muhtelif dairelerine ve mühim bir kısmı da vilâyet, kaza ve nahiyeler ile belediye teşkilâtına dağılmış olan ve senelerden beri kullanılmakta oldukları anlaşılan ve mahallerinde tesbit edilemeyen demirbaşların mevcut amortismanlarıyla mahsupları yapıldıktan sonra farkın zarara alınması yerinde olur kanaatindeyiz.

B) Pasif :

1953 yılına ait Millî Korunma umumi bilânçosunun pasifi geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

	1952		1953		+ Fark	
	Lıra	K.	Lıra	K.	Lıra	K.
I - Sermaye	65 555 432	99	65 555 432	99	—	—
II - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler karşılığı	6 248 106	99	9 995 000		+	3 746 893 11
III - Sermaye tahsisinden alacaklılar	71 909 003	94	65 196 145	91	—	6 712 858 03
IV - Muhtelif alacaklı hesaplar	119 250 027	29	194 373 971	65	+	75 123 944 36
V - Mutavassıt hesaplar	1 103 087	77	5 453 874	94	+	4 350 787 17
VI - Karşılıklar	2 707 917	94	2 942 889	60	+	234 971 66
VII - Kâr	28 225 834	77	1 923 249	81	—	26 302 584 96
Yekûn	294 999 411	69	345 440 564	90	+	50 441 153 21

I - Sermaye : 65 555 432,99 lira :

Sermaye hesabında geçen seneye nazaran bir değişiklik olmamıştır.

II - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler :

9 995 000 lira :

Bu hesapta yer almış olan paralar hakkında lüzumlu izahat, raporumuzun aktifinde, diğer tahsislerden borçlular bahsinde verilmiştir.

III - Sermaye tahsisinden alacaklılar : 65 196 145,91 lira :

Millî Korunma umumi sermayesinden sabit, mütedavil sermaye ile teşkilât ve idare masrafları karşılığı ve ikraz suretiyle tahsis olunan 65 555 432,99 liradan, tahsis mahallerinin fiilen kullanmış

oldukları paralar ile bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizlerin, 1953 yılı sonundaki bakiyelerini gösteren 65 196 145,91 liranın temin edildikleri kaynak itibariyle müfredatı aşağıdadır :

Lira	K.	
41 284 432	99	Maliye Vekâletinin kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle,
23 911 712	92	T. C. Ziraat Bankası kaynaklarından temin olunan paralarla bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizler
65 196 145	91	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden muhtelif sarf mahalleri emrine tahsis olunan kredileri ve bu kredilerden fiilen kullanılan paralarla aradaki farkları vekâletler itibariyle, gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Sarf mahalleri	Açılan kredi		Kredinin kulla- + nılan kısmı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Başvekâlet	751 631	82	705 020	01	46 611	81
İktisat ve Ticaret Vekâleti	32 782 037	13	30 549 503	76	2 232 533	37
Millî Müdafaa Vekâleti	422 786	52	420 843	00	1 943	52
Münakalât Vekâleti	10 002 012	60	10 002 012	60		
Adliye Vekâleti	3 535 820	49	3 553 363	77	17 543	28
Maliye Vekâleti	44 657	33	44 600	46	56	87
Ziraat Vekâleti	2 300 000	—	1 968 727	23	331 272	77
Hariciye Vekâleti	113 038	74	108 272	63	4 766	11
Dahiliye Vekâleti	397 961	78	397 658	98	302	80
Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti	9 205 000	—	10 510 000	00	1 305 000	00
İşletmeler Vekâleti	6 000 000	—	1 250 000	00	4 750 000	00
Yekûn	65 554 946	41	59 510 002	44	6 044 943	97
Maliye Vekâletinin faizden borcu	—	—	5 686 143	47	5 686 143	47
Umumi yekûn	65 554 946	41	65 196 145	91	358 800	50

Bu tabloda, Adliye Vekâleti namına açılmış olan kredide görülen 17 543,28 liralık fark, Millî Korunma Muhasebe bürosu memurları ile açık maaş alan Ticaret Ofisi memurlarına karşılıksız olarak ödenen paralardan ileri gelmiştir.

Masrafların ilgili müesseselerin bütçelerine konulan ödeneklerden tediyesinin meşrut olduğu Millî Korunma Kanununun 6 nci maddesinin 5 nci bendi hükümleri iktizasından bulunduğu göre Millî Korunma Muhasebe Bürosu ve Ticaret Ofisi memurlarına yapılan mezkûr tediyenin Adliye Vekâleti namına açılmış olan krediden itası yerinde görülememiştir. Bu muamelenin icabeden şekilde düzeltilmesi gerekir.

Maliye Vekâletinin faizden borcu olarak görünen 5 686 143,47 lira K/162 sayılı Karar gereğiince tahakkuk ettirilmiş olan sabit sermaye, teşkilât ve idare masrafları tahsislerine mütaallik faizlerdir. Ziraat Bankasıca mütedavil sermayeye tahakkuk ettirilen faizler ise yıl sonlarında kredinin kullanılan kısımları meyanına ithal edilmiş bulunmaktadır.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti namına tahsis olunan meblâğ ile çekilen para arasında görülen 1 305 000,— liralık farkın, 795 bin lirası fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislere karşılık çekilen paralardan ve bakiye kalan 510 000,— lirası da İktisat ve Ticaret Vekâletince İnhisar İdaresine tahsis olunan kredinin faizinden ileri gelmiştir.

IV - Muhtelif alacaklı hesaplar : 194 373 971,65 lira:

Bu hesapta kayıtlı bulunan paralar, Millî Korunma camiasının 1953 yılı sonundaki borçlarını ifade etmektedir.

Bu paralar üç grupta topanmıştır.

	Lira	K.
1. Alacaklı bankalar	105 424 632	06
2. Alacaklı şahıslar	35 846 602	28
3. Diğer alacaklı hesaplar	53 102 737	31
Yekûn	194 373 971	65

1. Bilânçoda bankaların alacağı olarak görülen 105 424 632,06 liranın müfredatı aşağıdadır.

Lira	K.	
16 333 419	98	T. C. Ziraat Bankasınca müdahale ahımları için Fisko Birliğine açılan kredinin yıl sonu bakiyesi,
63 502 342	73	Çubukbirliğin müdahale pamukları için T. C. Ziraat Bankasından çektiği,
18 351 074	95	Perol Ofisinin muhtelif bankalara olan borcu,
7 237 618	33	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi Birliğinin fındık müdahale mübayaatından T. C. Z. Bankasına borcu,
176	05	Ticaret Ofisinin Ziraat Bankasına olan borcu,
105 424 632	06	Yekûn

2. Millî Korunmanın muhtelif şahıs ve müesseselere olan 35 846 602,28 lira borçlarının,

Lira	K.	
18 139 799	33	Tariş marifetiyle yaptırılan müdahale pamukları satışlarından tahassül eden zarar olup Birliğin alacağını,
496 179	83	Tariş tarafından müstahsıldan satınalınan zeytinyağlarından tahassül eden zarar olup Tarişin alacağını,
3 413 310	91	Yemeklik yağ ahımlarından mütevellit zarar olup Toprak Mahsulleri Ofisinin alacağını,
3 038 235	28	Adana Çukobirlik marifetiyle yaptırılan müdahale pamukları satışından tahassül eden zarar olup Birliğin alacağını,
3 354 850	01	Millî Korunma hesabına müdahale yoluyla mübaya olunan fındık bedellerinden doğma Fiskobirliğin alacağını,
5 089 188	64	Müdahale yoluyla mübaya olunan pamuk bedelinden Tarişin alacağını,
2 110 726	25	Muhtelif şahıs ve müesseselerin Petrol Ofisinden alacaklarını,
145 173	00	Muhtelif şahısların Sümerbank ithal çimentolarından alacaklarını,
36 521	04	Ticaret Ofisinin muhtelif borçlarını,
21 490	73	Tariş Devlet Yağlarının muhtelif şahıslara olan borçlarını,
1 117	26	İstanbul Mahrukut Ofisinden muhtelif şahısların alacağını teşkil etmektedir.
35 846 602	28	Yekûn

3. Vergilerden, icra tevkifatından, depozitolardan doğma olup diğer alacaklı hesaplar namı altında yer alan ve miktarı 53 102 737,31 liradan ibaret bulunan paraların müfredatı aşağıda gösterilmiştir :

Lira	K.	
39 971 721	69	Petrol Ofisinin muhtelif bayiler, vergiler borçlariyle diğer çeşitli borçları,
8 927 280	68	Tekel Genel Müdürlüğünün müdahale tütünleri hesaplarından mütevellit çeşitli borçları,
3 816 160	59	Et ve Balık Kurumunun muhtelif borçları,
179 174	67	Ticaret Ofisinin bâyilere, müşterilere ve diğer alacaklı hesaplara olan borçları,
91 088	53	Tarişce satın alınan muhtelif nevi tüzümlerin elden çıkarılmaları neticesinde tahsil edilen zarardan mütevellit borcu
27 628	06	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının çeşitli borçları,
83 050	46	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin muhtelif borçları,
3 995	15	Tariş Devlet yağlarının çeşitli borçları,
2 637	48	İktisat ve Ticaret Vekâletinin Millî Korunma hesabına yatırmış olduğu demirbaş eşyanın satış bedeli
<u>53 102 737</u>	<u>31</u>	<u>Yekûn</u>

V - Mutavassıt hesaplar: 5 453 874,94 lira:

Bu hesabın müfredatı aşağıda gösterilmiştir:

Lira	K.	
4 117 828	89	Petrol Ofisinin muhtelif mutavassıt hesapları,
936 422	29	Tekel Genel Müdürlüğünün muhtelif mutavassıt hesapları,
218 837	14	Et ve Balık Kurumunun çeşitli mutavassıt hesapları,
86 195	32	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1947 kârı.
94 591	30	Türk Tütün Limitet Şirketi 1949 ve 1950 yılları kârları,
<u>5 453 874</u>	<u>94</u>	<u>Yekûn</u>

Mutavassıt hesaplarda yazılı paralar hakkında gereken izahat, raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiştir.

VI - Karşılıklar: 2 942 889,60 lira:

Bu hesapta kayıtlı bulunan paraların müfredatı aşağıdaki gibidir:

	Lira	K.
1. Fazla kârlar fonları	403 855	10
2. Kok kârı	38 404	41
3. Pamuk kârı	395 233	38
4. Diğer karşılıklar	2 105 396	71
<u>Yekûn</u>	<u>2 942 889</u>	<u>60</u>

1. Fazla kârlar fonları namı altında yer alan 403 855,10 lira, Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tahsil eden müspet fiyat farklarının 1953 yılı sonundaki bakiyesini göstermektedir.

Bu bakiye aşağıda müfredatı yazılı giriş ve çıkışların muhassalasından meydana gelmiştir.

A) Girişler :

	Lira	K.
1952 yılından devren gelen fon hesabı bakiyesi	478 457	71
1953 yılı zarfında tahakkuk ettirilen faiz	114 382	30
Yekûn	592 840	01

B) Çıkışlar :

	Lira	K.
Fazla kârlar fonlarından ödenen paraların 1953 yılı faizi	188 984	91
1953 yılına devrolunan fazla kârlar fonları bakiyesi	403 855	10
Yekûn	592 840	01

2. Bilângoda kok kârı olarak görülmekte olan 38 404,41 lira, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile, K/5 sayılı Kararla kömür stoku yapmak üzere Millî Korunma sermayesinden Etibank emrine verilen mütedavil sermayenin işletilmesinden tahassül eden kârdır.

Kok hesaplarının 1941 yılından beri bugüne kadar henüz katı bir neticeye bağlanmamış olması yüzünden mezkûr meblâğ muvakkaten Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğü nezdindeki faizsiz bir hesaba bekletilmektedir.

Mevzuubahis kok satışlarına dair katı hesapların bir an evvel tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmesi lüzumuna bu yıl bir defa daha işaret etmek isteriz.

3. Karşılıklar hesabında pamuk kârı olarak yer alan 395 233,38 lira da, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Millî Korunma namına müdahale yolu ile mubayaa olunan pamukların satışlarından elde edilen kâr bakiyesidir.

Bu para mütaakip yılda fazla kârlar fonları hesabına yatırılmıştır.

4. 2 105 396,71 liradan ibaret bulunan diğer karşılıkların 1 731 281,33 lirası Petrol Ofisinin dahilî sigorta karşılıklarını, 140 521,43 lirası Tarıh Devlet Yağlarının ihtilâfı ve meşkûk alacaklar karşılığını, 94 350,92 lirası Sümerbank ithal çimentoları hesabının ihtilâflı alacaklar karşılığını, 20 302,40 lirası Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtemel zarar karşılığını ve 118 940,63 lirası da Et ve Balık Kurumunun karşılıklarını teşkil etmektedir.

VII - Kâr 1 923 249,81 lira:

1953 yılı sonundaki Millî Korunma camiasının kârını gösteren bu meblâğ hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlilinde arz edilmiştir.

IV - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi

Millî Korunma camiasının 1953 yılı sonu itibarıyla hazırlanmış bulunan umumi kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

A) Zimmet :

Kâr ve zarar hesabının zimmeti geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıdadır :

	1952		1953		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
a) Ticari işletmeler masraf ve zararları	25 825 779	93	51 189 232	64	+	25 363 452	71
b) Teşkilât ve idare masrafları	316 946	01	892 732	92	+	575 786	91
Yekûn	26 142 725	94	52 081 965	56	+	25 939 239	62

Bu tablonun tetkikinde :

a) Ticari işletmelerin masraf ve zararları geçen seneye nazaran 25 363 452,71 lira fazlasıyla 51 189 232,64 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Bu masraf ve zararların aid oldukları teşekküller itibarıyla dağılışı aşağıdaki gibidir -

	Lira	K.
Ticaret Ofisi	71 935	79
Mahrakat Ofisi	118 115	53
Pamuk Tarıf K/836	301 452	16
Pamuk - Tarıf K/857, 872	18 139 799	33
Yerli Ürünler T. A. Ş.	3 064 114	23
Giresun Fındık	5 419 771	12
Tohumluk Zerbank K/708	206 500	37
Toprak M. Ofisi sadeyağ ve margarin	3 413 310	91
Zeytinyağ - Tarıf	496 179	83
Pamuk Çuko Birlik K/857	6 135 769	88
Petrol Ofisi	11 554 159	08
Tekel - Tütün desteleme	298 823	64
Et ve Balık Kurumu	1 302 445	69
Devlet Demiryolları faiz	666 855	08
Yekûn	51 189 232	64

Ticari işletmelerin masraf ve zararları hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

b) Geçen seneye nazaran 575 786,91 lira fazlasiyle 892 732,92 liradan ibaret bulunan teşkilât ve idare masraflarının aid oldukları masraf neveleri itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Faizler	831 178	09
Maaş ve ücretler	37 131	23
Amortismanlar	23 950	81
Müteferrik masraflar	472	79
Yekûn	892 732	92

Mezkûr masrafların aid oldukları sarf mahalleri itibariyle dağılışı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Millî Korunma Muhasebesi maaş ve ücret	37 854	71
Maliye Vekâleti reeskont faizleri ve sabit sermaye amortismanları	831 414	29
Ticari krediler tanzim kom. - amortisman	10 679	90
İşe Müsteşarlığı - Amortisman	11 707	24
Hariciye Vekâleti - Amortisman	1 076	78
Yekûn	892 732	92

B) Matlup :

Kâr ve zarar hesabının matlubu bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir :

	1952		1953		= Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Ticari işletmeler gelirleri ile sair çıkışlar	24 249 814	53	24 526 273	61	+	276 459 08
Zarar bakıyesi	1 892 911	41	27 555 691	95	+	25 662 780 54
Yekûn	26 142 725	94	52 081 965	56	+	25 939 239 62

Bu tablonun incelenmesinde ticari işletmeler gelirleri ile sair çıkışların bu yıl 276 459,08 lira fazlasiyle 24 526 273,61 liraya yükseldiği görülmektedir.

Mezkûr meblâğın 21 122 359,64 liralık kısmı ticari işletmelerin muhtelif gelirlerini ve 3 403 913,97 liralık kısmı da kâr ve zarar hesabına zimmet kaydolunan bâzı giderlerin muvakkat hesaplara naklinden ileri gelmektedir.

21 122 359,64 liradan ibaret bulunan ticarî işletmeler gelirlerinin nev'ileri itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Emtia satış gelirleri	16 860 387	54
Alınan faiz ve komisyonlar	76 995	85
Sair gelirler	4 184 976	25
Yekûn	21 122 359	64

Ticari işletmeler gelirleri hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

3 403 913,97 lira sair çıkışların ait oldukları müesseseler itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.
Tariş Devlet Yağları	99 068	75
Yerli Ürünler T. A. Şirketi	3 061 792	45
Tohumluk Zerbank	145 611	26
Petrol Ofisi	96 821	33
Türk Tütün Limitet Şirketi	620	18
Yekûn	3 403 913	97

27 555 691,95 lira zarar bakiyesi de Millî Korunma topluluğunun 1953 yılı gelir ve giderleri arasındaki aleyhte farkı teşkil etmektedir.

Millî Korunmanın kuruluşundan 1952 yılı sonuna kadar hâsıl olan zararlar ile kârların bakiyesi 28 225 834,77 lira lehte bir fark arz etmekte idi.

1953 yılında hâsıl olan 27 555 691,95 lira zararın mahsubu neticesinde de kâr bakiyesinin 670 142,82 liraya indiği ve K/822 sayılı Kararla Sümerbanka ikraz şeklinde kullanılmak üzere tevdi olunan 1 253 106,99 lira kârın bu kerre Millî Korunma muhasebesince, ikrazın kullanılmamış bulunması mülâhazasıyla kâr ve zarar hesabına tekrar iade edilmesi neticesinde kâr bakiyesinin 1 923 249,81 liraya yükseldiği görülmüştür.

Ancak, 1 253 106,99 liranın Sümerbanka tevdiine dair K/822 sayılı Karar el'an yürürlükte bulunduğu göre mezkûr paranın tekrar kâr ve zarar hesabına intikali yerinde görülememiştir.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu paranın kârlardan yapılan tahsisler hesabına gösterilmesi icabetmektedir.

V - İşletme faaliyetleri

(Petrol Ofisi)

A) Kuruluş :

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun muaddel 6 ncı maddesinin beşinci bendine müsteniden Koordinasyon Heyeti kararıyle muayyen vazifeleri ifa etmek üzere kurulmuş olan Petrol Ofisi 13 ncü faaliyet yılını doldurmuş bulunmaktadır.

B) Mali kaynaklar :

Ofise K/395 sayılı Kararla sermaye olarak 2,5 milyon lira ve ayrıca Millî Müdafaa Vekâletinin ihtiyaçlarını zamanında karşılamak için de K/756 sayılı Kararla Millî Korunma umumi sermayesinden, 9 milyon liraya kadar bir kredi tahsis edilmiştir.

Ancak, Maliye, Ziraat, İktisat ve Ticaret vekâletlerince müştereken yapılan tetkik sonunda, Millî Korunma sermayesinden henüz kullanılmamış olan paralardan 5 milyon liralık bir kısmı tedarik edilerek Ofis emrine tahsisi mümkün olmuştur.

Bu 5 milyon liralık kredinin 1 231 500 lirası da Zirai Kombinalar mevduatından temin edilmiştir.

Bilâhara, Zirai Kombinalar Dairesinin bütün varlığıyla Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş olması hasebiyle bu miktar teşekkül tarafından istirdadedilmiş ve bu suretle yukarıda zikredilen kredi miktarı 3 765 500 liraya inmiştir.

K/850 sayılı Kararla da, mülga Millî Korunma teşkilâtının idare masraflarından kullanılmayıp arta kalan 229 000 lira ile tohumluk tevziatı tahsisinden bakiye kalan 700 000 lira ve tasfiye halindeki Ticaret Ofisi, sermayesinden de bir milyon lira ki; ceman 1 929 000 liralık kredi de Ofis emrine verilmiştir.

Bu duruma nazaran Ofis 1953 yılı bidayeti itibariyle Millî Korunma sermayesinden :

- 2 500 000 Lirası muhassa sermaye olarak,
- 3 765 000 » Millî Müdafaa Vekâleti akar yakıt stoku için kredi,
- 1 929 000 » Akar yakıt mubayaa kredisi olmak üzere ceman
- 8 194 000 Liralık bir krediden faydalanabilmektedir. Ofis kuruluşuna mütedair K/103 sayılı Kararın 15 ncı maddesi hükmüne göre de, yukarıda bahis mevzuu edilen kredilerden maada Ticaret Vekâletinin tasvibi ve irae edeceği bankalardan olmak kaydıyla 5 milyon liraya kadar istikraz akdine de salâhiyetli bulunmaktadır.

Bunlara ilâveten, bankalarca Ofis emrine açılan ticari krediler, bahis mevzuu edilen istikraz akdi limitinin dışında addedilmektedir.

Bu duruma nazaran Ofis Umum Müdürlüğü 1953 yılı zarfında :

- 8 194 500 Lira Millî Korunma sermaye ve kredisinden,
- 18 030 000 » dahili bankalar kredisinden,
- 15 000 000 » Caltex Şirketince açılan rotatif krediden olmak üzere ceman
- 41 224 000 Liralık menabiden istifade etmiştir.

Ç) İdari bünye :

1. Teşkilât :

4 bölge (ana depo) ile 16 tâli depodan teşekkül eden Petrol Ofisi merkezi Ankara'da bulunna bir Umum Müdürlük tarafından idare edilmektedir.

1941 yılında Millî Korunmanın küçük çapta bir müessesesi olarak kurulan Ofisin başlangıçta merkezde muhasebe, ticaret tesisat ve malzeme servisleri ile İstanbul'da ve İskenderun'da birer şubesi bulunmakta idi.

Harb sonu yıllarında bu teşkilâtın, büyük bir inkişaf kaydetmesi ve bu suretle kabarık bir iş hacmine sahip bulunması üzerine İzmit ve İzmir'de ana depolarla bâzı tâli depolar kurulmuştur.

P E T R O L O F İ S İ T E Ş K İ L Ä T Ş E M A S I

Tefiş Heyeti
Reisiği

Umum Müdür
Muavini

Umum Müdürlük

Umum Müdür
Muavini

Müsavirler Heyeti

Umumi Kâtiplik Hukuk Müşavirliği Zatışleri Müdürlüğü Levazım Müdürlüğü Muhaberat ve Arşiv Müdürlüğü Umum Muhasebe Müdürlüğü Akar yakıt Müdürlüğü Madeni yağ Müdürlüğü Satış Organizasyon Müdürlüğü Nakliyat ve Sigorta Müdürlüğü İnşaat ve Bakım Müdürlüğü Tesisat ve Bakım Müdürlüğü Malzeme Müdürlüğü

İskenderun
Bölge Müdürlüğü

Merzifon
Deposu Müdürlüğü

Bozağ Köprü
Deposu Müdürlüğü

Malatya
Deposu Müdürlüğü

Erzincan
Deposu Müdürlüğü

Diyarbakır
Deposu Müdürlüğü

İzmir
Bölge Müdürlüğü

Balıkesir
Deposu Müdürlüğü

Gaziemir
Deposu Müdürlüğü

İstanbul
Bölge Müdürlüğü

Çubuklu
Deposu Müdürlüğü

Kuruçeşme
Deposu Müdürlüğü

Yeşilköy
Deposu Müdürlüğü

İzmit
Bölge Müdürlüğü

Eskişehir
Deposu Müdürlüğü

Bandırma
Deposu Müdürlüğü

Kütahya
Deposu Müdürlüğü

Afyon
Deposu Müdürlüğü

Ankara
Depoları Müdürlüğü

Güvercin
Deposu Müdürlüğü

Etimesgut
Deposu Müdürlüğü

Mevcut teşkilâtın Ofis işlerini yürütmeye kifayet etmiyeceği düşüncesiyle Ofis bünyesinde reorganizasyon yapmanın zaruri olduğu kanaatine varılmıştır.

Evvelce celbedilen yerli ve yabancı mütehassıslar tarafından yapılan tetkikat neticesinde tanzim edilen raporlardan mülhem olarak, Ofisin müstakbel faaliyet durumu da göz önünde bulundurulmak suretiyle, 1954 yılında geniş miqyasta bir organizasyon yapılmıştır.

1952 yılı ortalarına doğru bölge müdürlüklerine kalbedilmiş olan taşradaki teşkilâtın kadroları 1954 yılında tezyit ve merkezdeki şubelere bağlı birçok servisler de aynı yıl zarfında müstakil birer şube haline ifrağ edilmişlerdir.

Ofisin merkez ve taşra teşkilâtını gösterir bir şama aşağıya çıkarılmıştır.

Bu arada Ofis işlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak ve şubeler arasında koordinasyon temin etmek, salâhiyet ve mesuliyetleri tevzi etmek, lüzumsuz muhaberata mâni olmak ve müessesenin menfaatlerini ihlâl edebilecek her türlü hukuki tasarrufları bertaraf etmek, gayesiyle, kasa ve muame-lâtına, telefon işlerine, teftiş heyetine, hukuk müşavirliğine, teşkilât, vazife ve salâhiyetine, satış organizatörlerinin görevlerine, acanta ve müstakil bâyilere açılacak kredilere, vazife evleri ve mi-safirhanelere, Ofis memur ve müstahdemlerine ait talimatnamelerin hazırlanarak tatbik mevkiine konulmuş oldukları görülmüştür.

Ancak, Ofis memur ve müstahdemlerine ait talimatname muhteviyatının esaslı bir surette göz-den geçirilmesini ve mer'î kanun ve mevzuatla telifini temin etmek maksadiyle de bâzı maddeleri-nin ıslahı eihetine gidilmesini ve satınalma talimatnamesinin de hazırlanarak tatbik mevkiine süratle konulmasını lüzumlu görmekteyiz.

2. Umum müdürlük :

a) Devamlı statü :

Muvakkat bir statüye tâbi olarak kurulan ve 13 yıldan beri seri bir inkişaf kaydederek Millî Müdafaa ile beraber yurdun akar yakıtının üçte birini temin eden Ofisin daha müstakar bir çalışma yapabilmesi bakımından evvelki raporlarımızda da arz edilen ve Büyük Millet Meclisi Divanı Ma-hasebat Encümenince de tasvip buyurulan müesseseye devamlı ve kanuni bir hüviyet verilmesi hususunda İktisat ve Ticaret Vekâletinin icabeden kanuni formaliteye bir an evvel tevessül eylesini bu yıl da tekrarlarız.

b) Umum müdürlüğün vekâletle idaresi :

Ofis Umum Müdürlüğü ile muavinliği bir senevi müteaviz bir zamandan beri vekâleten idare edil-mektedir.

Günlük hâdiselerden mülhem olarak müstakbel işler için kararlar ittihaz etmek zaruretinde ka-lan bir müessesenin uzun zaman vekâleten idare edilmesinin bâzı mahzurlar tevlidebileceği mü-lâhazası geçen seneki raporumuzda açıklanmış bulunmakta idi.

Bu mülâhazamızı bir defa daha tebarüz ettirmeyi yerinde buluruz.

c) İdare binası :

Merkezi Ankara'da bulunan Ofisin Umum Müdürlük merkez idare binası mevzuuna bu yıl bir defa daha temas etmeyi zaruri görmekteyiz.

İş hacminin ve personel adedinin âni tezayüdü karşısında Umum Müdürlüğün kira ile işgal et-mekte olduğu idare merkezi binası ihtiyaca kifayet etmemeye başlamıştır.

Bu vaziyette, merkez idare binasına ilâveten daha dört binanın kira ile tutulması zarureti hâ-sıl olmuştur.

Bu durum muvacehesinde merkez teşkilâtını bir araya toplayacak bir idare binasının inşası için Ofis gerekli ihzarata başlamış ve 1953 yılı iş programına 600 000 liralık tahsisat koymuştur. Aynı zamanda inşası mutasavver binayı mülkiyeti kendisine ait Ziya Gökalp caddesindeki arsaya yap-maya ve fakat müstakbel inkişaf durumu göz önünde bulundurulduğu takdirde buradaki inşaatın ihtiyacı karşılamıyacağı neticesine varmakla münasip bir arsanın tedarik edilmesi hususunda da teşebbüse geçmiştir.

Bu maksatla Mithatpaşa caddesinde ve Ofise 230 000 liraya mal olacak arsanın satın alınması üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda bina projesinin mimari programlarını tesbit ederek müsabaka-ya koyma işleriyle meşgul olmak üzere hariçten serbest bir mimar angaje edilmiş ve hizmetine karşılık olarak, 1 200 lirası mukavelenin imzasını mütaakıp hemen tediye edilme şartıyla, 8 000 lira üzerinden bir anlaşmaya varılmıştır.

1953 yılında binanın inşası yapılamadığından bütçedeki mevzu tahsisat iptal edilmiş olmakla beraber 1954 iş programına 800 000 liralık bir tahsisat konmuştur.

Keyfiyet İktisat ve Ticaret Vekâletine arz edilmiş ve şayet bina Ofisin arsasına yapıldığı tak-dirde 800 000 liraya, Mithatpaşa caddesinde bulunan ve Ofise 230 000 liraya teklif edilmiş olan eşhasa ait arsa üzerinde inşası takdirinde ise takriben 1 000 000 liraya mal olacağı açıklanmıştır.

Vekâlet, Ofisin durumunun kesin olarak haline kadar bekletilmesi kaydıyla binanın inşasından sarfınazar edilmesini Ofise bildirmiştir.

3. Teftiş Heyeti :

1953 yılı zarfında ihdas edilmiş olan Teftiş Heyeti Reisliği aynı yılda bir reisin idaresi elinde 4 müfettiş ve refakatinde bir muavin ile vazife görmüştür.

Tetkik mevzuunu teşkil eden 1953 yılında 78 aded tetkik ve tahkik işinden 51 adedi aynı yıl zarfında intacedilmiş ve 27 adedi mütaakıp yıla devrolunmuştur.

4. Zatişleri :

Zatişleri şubesi bir müdürün idaresi altında müdür muavini muamelât, sicil, tahakkuk, sağlık ve sosyal işleri, servisi şefliklerinden terekübetmektedir.

1953 yılında bu şubede bir müdür, bir muavin, bir şef, on bir memur ve üç daktilo vazife görmüştür.

Ofis memur, müstahdem ve işçilerin tâbi olacakları statülere ait talimatnameleri hazırlıyarak personel durumuna taallük eden işleri bu esaslar dairesinde yürütmek de Zatişleri Müdürlüğünün görevleri meyanındadır.

Bu itibarla, Zatişleri şubesinde, memur ve müstahdemlerin sicil karneleri, dosyaları ve hulâsalarının mevzuata uygun olarak tanzim edilmeye başlanılmış olduğu geçen seneki raporumuzda belirtilmişti. Bunların ikmaline çalışıldığı görülmüştür.

Ofis memurlarının tâbi oldukları İş ve İşçi Sigortaları kanunları tatbikatı ile meşgul olmak üzere Ofis 1954 yılında bu mevzuda gereken teşkilâtı kurmuştur.

a) Türkiye'de ticaret yapan cenebi akar yakıt şirketlerinin belirli işlerinde vazifeli memur ve müstahdemlerin sayılarıyla aynı işleri gören Ofis memurlarının mukayesesi neticesinde bâzı bölgelerde ve merkez servislerinde ihtiyaçtan fazla memurun bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ofisin bu hususta gerekli tedbiri almasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

b) Memuriyet görevlerini kötüye kullanmak suretiyle Ofis nizam ve talimatlarına aykırı hareket edenler hakkında idari tedbir alınması uygun olur.

c) Müfettiş raporlarının daha süratle inzibat komisyonundan geçirilmesi ve gerekli muamelenin yapılması icabeder.

ç) İhtisas intibaklarından 3968 sayılı Kanunun ve izahnamesinin hassasiyetle tatbik edilmesini ehemmiyetle belirtmek isteriz.

d) Ofisten iş talebedenler hakkında evvelce çalıştıkları yerlerden tahkikat yapıldıktan sonra vazife verilmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

5. Kadro :

1952 yılında Koordinasyon Heyetinin K/863 sayılı Kararıyla tahsis olunan 840 adedlik bir kadro yeni bir koordinasyon kararı çıkarılması hasebiyle 1953 yılında da aynen devam etmiştir.

Merkez teşkilâtı ile bölgelere tahsis olunan kadroların iş hacmiyle mütenasib olmadığı ileri sürülerek, tetkikatımızın yapıldığı 1954 yılında, bu kadronun yerine Koordinasyon Heyeti kararıyla kabul edilen K/930 sayılı teşkilât kadrosu ikame edilmiştir. 1953 yılı zarfında yürürlükte bulunan 840 adedlik kadronun harekâtını ve bir evvelki yıl ile mukayeselerini gösterir bir cetvel aşağıya derecedilmiştir.

		1952 yılı nazari kadro	1952 yılı sonu fiili kadrosu	1952 nazari ile fiili kadro arasındaki fark	1953 yılı nazari kadro	1953 yılı bağı fiili kadrosu	1953 yılı sonu fiili kadrosu	1953 yılı nazari ile fiili kadro arasındaki fark	1952 - 1955 fiili kadro arasındaki fark	1953 yılında	
										Girenler	Çıkanlar
Büro Memurları	B. içi	96	71	25	96	71	89	7	18	34	21
	İhtisas	28	14	14	28	14	27	1	13	5	—
	B. dışı	140	135	5	140	135	140	—	5	47	19
İşletme Memurları	B. içi	108	108	—	108	108	108	—	—	25	25
	İhtisas	13	13	—	13	13	13	—	—	4	2
	B. dışı	455	447	8	455	447	451	4	4	39	47
Yekûn		840	788	52	840	788	828	12	40	134	114

a) Bu tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere; Ofisin 1953 yılı fiili kadrosunda geçen seneye nazaran 40 adedlik bir artışın kaydedildiği görülmektedir.

1953 yılı içerisinde Ofise, kadro dâhili olarak 154 aded memur ve müstahdem yeniden intisab etmiş ve buna mukabil 114 personel de Ofis teşkilâtından ayrılmıştır.

Bu harekât neticesinde sene sonunda memur adedi 828 e ulaşmış ve nazari kadroda da 12 aded personel yeri boş bırakılmıştır.

Bir taraftan Ofis idarecileri kadroda münhal bulunan yerlere tâyin yapmamalarına mukabil diğer taraftan 1953 yılı zarfında 127 kişiyi çeşitli memuriyet unvanları altında ve birçoğlarını da hiçbir prensibe dayanmadan yüksek yevmiye ile istihdam etmiş oldukları müşahede edilmiştir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da tafsilen arz edildiği üzere; Millî Korunma Kanununun 4648 numaralı Kanunla değişik 6 ncı maddesinin 5 ncı fıkrası; Ofis teşkilâtında istihdam olunacak bilûmum memur ve müstahdemlere ait kadroların İcra Veiklleri Heyeti tarafından tasdik edilmesini âmir bulunmaktadır.

b) Yevmiyelilerden ayrı olarak 3 mukaveleli avukat istihdam edilmektedir. Bunlara senevi 16 bin lira ücret ödenmektedir. Dâva adetlerine göre mukaveleli avukat sayısını kabarcık görmek mümkün değildir.

Bölge müdürlükleri prensip itibariyle, bütün tasarruflarında umum müdürlüğün mütalâasını almakla mükellef olduklarına göre; kendi bölgelerini ilgilendiren işler için dahi avukatlardan müstakillen hukuki mütalâa taleb etmek yetkisine sahip bulunmamaktadırlar.

Ortada pek mühim bir sebep mevcud olmadıkça Ankara'da kaza mercilerine intikal etmiş bulunan dâvaların da hukuk müşavirliğindeki müşavir avukatlar tarafından takip ve intacedilmeleri kadar normal bir şey düşünülemediği pek tabii bulunmaktadır.

Şayet Hukuk Müşavirliğindeki avukatların ehliyetleri dâva takibine kifayet etmiyorsa bunların yerine ehliyetlilerinin alınması suretiyle Ofise fuzuli malî bir külfet tahmil edilmemesi yerinde olur düşüncesindeyiz.

c) Ofis teşkilâtında 75 ilâ 300 lira arasında tehalûf eden 11 doktor ile bir miktar sağlık memurları istihdam edilmekte olduğu anlaşılmaktadır. Ofis personelinin % 95 i için sigortalara tâbi olması hasebiyle doktor ve sağlık memurları kadrolarının buna göre ayarlanması uygun olacaktır.

6. Levazım Müdürlüğü:

Bu Müdürlük Ofisin merkez teşkilâtına ait mefruşat, demirbaş eşya, kırtasiye, matbu evrak ve her türlü giyim eşyası ihtiyaçlarının temini ve ufak çaptaki tamir ve bakım işleriyle ve sair hususlarla meşgul olmaktadır.

1953 yılında bu şubede 6 memur çalışmıştır. Merkez teşkilâtında bu Müdürlükte çalışan müstahdem adedi 42 kişidir. Bu adedin fazlalığı binaların ayrı oluşundadır.

7. Muhaberat ve Arşiv Müdürlüğü:

Ofisin merkez teşkilâtına gelen ve bu teşkilâttan dışarıya giden yazı ve bilcümle muhabere evrakının kayıt, takip ve tekemmül ettirilmesi ve birer kopyalarının ilgili dosyalara konularak muhafaza altına alınması bu müdürlüğün başlıca vazifeleri meyanında bulunmaktadır.

Gayri muntazam bir halde bulunan geçmiş yıllara ait dosyaların da muntazam bir şekilde tasniflerinin yapılması ve Umum Müdürlük arşivinin usulü dairesinde tanzim ve buna müteferri işlerin ikmal edilmesi de memnuniyetle müşahede edilmiştir.

8. Ticaret Dairesi Müdürlüğü:

Bu Müdürlük 1953 yılında, akar yakıt, madenî yağ, satış, organizasyon, nakliyat ve sigorta şubelerinden teşekkül etmiştir. Şubede çalışan memur ve müstahdem adedi ise 48 kişiye baliğ olmuştur.

Ofisin en hareketli şubesini teşkil eden Ticaret Dairesinde akar yakıt ile madenî yağ mubayaa ve satışları yapıldıkça, acentalara açılan kredilerle, bunlarla Ofis arasındaki münasebetleri ve nakliyat sigorta muamelâtına mütâallik bilûmum işler görülmektedir.

Bu daireyi teşkil eden yukarıda isimleri yazılı 4 şube 1953 yılı sonlarına doğru müstakil birer Müdürlük haline ifrağ edilmişlerdir.

a) Geçmiş yıllardan devren gelen ve satışları yapılamayan takribî miktarı 4 632 tona baliğ olduğu anlaşılan muhtelif cins madenî yağ stoku da bulunmaktadır.

Bu yağların hangi senelerden devren gelmekte olduğunun tesbiti için, elemanlar tefrik edilerek bir hayli zamandan beri çalışılmakta ise de 1953 yılında katî bir netice alınarak bu mevcudun muhasebe kayıtlarıyla mutabakat teminine imkân hâsıl olamadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla bölgelerde yapılan sene sonu sayımlarının üzerinde hassasiyetle durulmasında fayda mülâhaza edilmektedir.

b) 1953 ve daha evvelki senelerde bölgeler arasındaki madenî yağ transfer miktarının fazlalığı, bölgeler ihtiyaçlarının evvelce iyice tahmin edilemediğini ve bu mevzuu gereken ehemmiyetin atfedilmediğine delil teşkil etmektedir.

Bu bakımdan bölgelerin hakiki madenî yağ ihtiyaçlarının tesbit edilerek ona göre hareket edilmesini tavsiyeye şayan bulmaktayız.

c) Çubuklu ve İzmit depolarında madenî yağ stoku mevcudunun çokluğu ve sahanın istap hacmi gayrikâfi bulunmakta üstüste konulmak suretiyle istiflerin altındaki fiçiler ezilmekte ve aktarma imkânı da mevcut olmadığından içerisindeki yağlar dışarıya sızmakta ve evsafını kaybetmektedir.

Diğer taraftan İzmit bölgesinde madenî yağların gemiden tahliyesini mütâakıp istif yerleri uzakta olduğundan bir hayli nakliye masrafı ihtiyar edilmekte ve kaplar zedelenmekte ve akıntı

hâsıl olmaktadır. Satışı mütaakip deniz yoluyla yapılan sevkiyatta ise tekrar istif mahallinden işkeleye nakil edilmekte ve kablara bir miktar daha ezilmekte ve masraf bir miktar daha artmaktadır.

Bu sebeple İzmit'te iskelenin yanındaki hâli arazinin satın alınması, buraya bir transit yağ deposu ihdası suretiyle yukardaki mahzurların bertaraf edilmesi temenniye değer görülmektedir.

d) Bâzi depolarda senelik istihlâkin fevkinde ihtiyaçtan çok fazla çeşitli yağ stokunun mevcud olduğu anlaşılmıştır.

1953 yılı zarfında Ofisce satılan 15 231 946,65 liralık madenî yağlardan 540 372,04 liralık kâr elde edilmiştir. Bu suretle satış kârı nispeti % 3,5 gibi düşük bir seviyededir.

Bu kâr, değeri 8 milyon liraya baliğ olan çeşitli madenî yağ stoklarına isabet eden kredi faizlerini bile karşılamaya kifayet etmemektedir.

Normal olarak ithal olunan madenî yağ maliyetlerine %10 - 15 nispetinde satış kârı ilâve edildiği halde umumi satış kârı nispetinin % 3,5 gibi düşük bir seviyeye inmiş olmasının başlıca sebebi; yukarda tafsilen arz ve izah olduğu veçhile lüzumsuz olarak getirilip satılamayan ve kısmen de evsafını kaybetmiş bulunan bir kısım madenî yağların düşük fiyatla elden çıkarılmalarından ileri gelmektedir.

Nitekim Ofis, eski yağ stokunun azaltılması ve satışlarının çoğaltılmasını teşvik maksadıyla 867 sayılı 20 . IV . 1953 günlü Umum Müdürlük kararıyla senelik yağ satışı 10 tondan fazla olan acenta ve müstakil bâyilere prim ödemektedir.

Bundan başka yeniden getirtilen yağların satışları için de ayrıca reklâm yapmaktadır.

Eski yıllarda getirtilip henüz satışları temin edilemeyen yağlar mevcut iken, evsafı yurttaki motor ve makinalar daha uygun düşen, yeni cins ve nevi yağların satışları, daha da tercihli olmakta ve neticede verilen primin maksadı zail olmaktadır. Bu hususta gerekli tedabirin alınması tavsiyeye şayandır.

e) Bu şubede 182 acenta ve 131 mütakil bâyilere açılan çeşitli kredilerin satış vasatilerini takibederak buna göre kredi nispetlerini tâyin ve takip maksadıyla tutulmakta olan kayıt şekli ve usulünün Ofisin bugünkü ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tutulması münasip olacaktır.

f) Ofisin malı olup 1952 yılında aktedilen kira mukaveleleri ile icara verilen Konya, Adana ve Ceyhan depolarının kira bedelleri mukavelenin yapıldığı sıradaki şeraite ve icaplara göre tâyin ve tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu depolara yeniden yapılan ilâveler dolayısıyla ertesi yıl kira mukavelelerinde bu hususun göz önüne alınması lüzumu görülmektedir.

9. Nakliyat ve sigorta işleri :

Ofise ait her türlü sabit kıymetlerle akaryakıt, madenî yağ ve bilcümle malzemenin mevzu usuller dairesinde yangın ve nakliyat rizikolarına karşı sigorta işlerini sağlamak ve ferdi kaza sigorta işlerini tedvir etmek sigorta servisinin başlıca görevlerini teşkil etmektedir.

Nakil vasıtalarının sigortaları da, Ofisce tesis edilmiş olan dahilî sigartadan karşılanmaktadır.

Dahilî sigorta fonundan tereküm eden paraların miktarı, 1953 yılı sonu itibariyle, takriben 2 milyon liraya yaklaştığı müşahede edilmiştir.

Bu itibarla bilûmum kara nakil vasıtalarının dahilî sigorta fonundan yaptırılmasının mümkün olup olmadığını veya 5 bin liralık müemmen meblâğın yükseltilmesi mevzuları üzerinde ilgililerce teemmül edilmesini temenniye değer görmekteyiz.

10. Hukuk Müşavirliği :

Ofis Umum Müdürlüğüne tevdi edilen vazifelerin ifası esnasında üçüncü şahıslarla Ofis arasında akdedilecek mukavelelerin kamun ve mevzuata uygunluğunu sağlamak ve muamelâtın kanunlara uygun bir tarzda yürütülmesini temin maksadıyla hukuki mütalâa beyan etmek, tahaddüs edecek her türlü hukuki ihtilâfları, sulh, hakem ve mahkeme yoluyla hal ve intacetmek Hukuk Müşavirliğinin görevleri meyanında bulunmaktadır.

Merkezde bir Hukuk Müşaviri olmak üzere 4 avukat 3 memur vazife görmektedir.

Bu avukatlar bütün bölgelerin dâvalı ve ihtilâflı hukuki işlerini takip ve intaçedebilecek sayıda bulunmaktadır.

Ofis tarafından açılıp geçmiş yıllardan devren gelen ve 1953 yılında yeniden açılan ve aynı yıl zarfında intacedilenlerle mütaakıp yıla devrolunan dâvaların aded ve müddeabih meblâğ tutarı aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Dâvalar	Aded	Müddeabih meblâğ	
		Lira	K.
1. Eski yıllardan devir	27	2 854 268	43
2. 1953 yılında açılan dâvalar	24	3 489 864	32
	Yekûn	6 344 132	75
3. Neticelenen dâvalar lehte	11	50 140	51
Aleyhte ceza dâvası	1		
	Yekûn	12	
4. Mütaakıp yıla devredilen dâvalar	39	6 293 092	24
	Umumi yekûn	6 344 132	75

Müşavirliği alâkadar eden hususata aşağıda hulâsaten yer verilmiştir.

1. İzmit'te kurulacak akar yakıt deposu için, Derince'de kâin arazinin istimlâk suretiyle veya kısmen sahiplerinin rızasıyla satın alınarak Ofise ferağ edilmesi İzmit Belediyesi ile mukaveleye bağlanmıştır.

2. 1197 sayılı 29.XII.1953 günlü Umum Müdürlük kararıyla Bandırma deposunun bitişiğindeki arazinin belediyeden satın alınması hususu karara bağlanmış ve mezkûr depo müdürlüğüne muamelelerin neticelendirilmesi salâhiyeti verilmiştir.

Belediyelerin istimlâk suretiyle Ofise devir eyliyecekleri arazi üzerinde yapılacak tesisat için istimlâk neticesi alınmadan tesislere başlandığı ve bilâhara ihtilâflı vaziyetler hâdis olduğu görülmüştür. Bunların bir an evvel intacı ile bu gibi ihtilâflı mevzuların doğmasına meydan verilmemesine işaret etmek isteriz.

11. Tesisler ve Malzeme Müdürlüğü :

Bu şube akar yakıtın sevk ve muhafazasına ve bunlarla alâkalı her türlü işlere ait malzemenin temini ve tesisatın sağlanması ile bunların tamir ve ıslâhına mütaallik bilûmum muamele ile meşgul olmaktadır.

1953 yılında bu şube

- Tesisat ve bakım;
- İnşaat ve bakım;
- Malmeze Müdürlüğü;

namı altında üç kısma ayrılmıştır.

Tetkikatta bulunduğumuz 1954 yılında ise bu kısımların her biri müstakil birer müdürlük haline girmiş bulunmaktadır. Yeni kurulan bu müdürlüklerin vazife ve salâhiyetleri hakkında gerekli izahat mütaakıp yıl raporumuzda tafsilen arz edilecektir.

12. Umum Muhasebe Müdürlüğü :

Ofisin alacaklarını, borçlarını, her türlü kıymet hareketlerini tesbit ve evrakı müsbiteye müsteniden mevzu esaslar dâhilinde ve zamanında bunları kaydetmek, maliyetlerin tesbitini sağlamak, bütçeyi hazırlamak, kıymetli evrak ve garantilere mütaallik vesaiki muhafaza ve takibetmek vazifesiyle uğraşmaktadır.

1953 yılında bu şube bir Umumi Muhasebe Müdürü ile Merkez Muhasebe Muamelât Müdürü olmak üzere 3 müdür ve 38 şef ve memurla vazife ifa etmiştir.

C) İş programı ve bütçe :

Ofis işinin icabı olarak tanzim edeceği iş programını bu yıl 6 aylık bir gecikme ile hazırlamış ve ilgili yerlere göndermiştir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile iş programıyla bütçe ve kadroların zamanında hazırlanarak vekâletin tasdikinden sonra tatbik mevkiine konulması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Ofis bu programda CIF fiyat üzerinden 65 943 600 lira kıymetinde 464 000 ton çeşitli petrol müstaklariyle madenî yağ mübayaa olunacağını tahmin eylemiş ve 35 bin ton fazlasiyle CIF bedeli 53 441 990 liraya balığ olmak üzere 498 947 ton muhtelif cins akar yakıt ile madenî yağ almak suretiyle programını hemen aynen tahakkuk ettirmiştir.

Bu alımlara karşılık olarak iş programında 148 576 510 liraya satılacağı tahmin olunan 464 000 ton çeşitli akar yakıt ile madenî yağa mukabil 149 791 422 lira kıymetinde 381 463 ton petrol ve müstakları satılmış ve bu satışlar neticesinde elde edileceği düşünülen 6 345 000 liralık satış kârına mukabil 4 050 709 liralık kâr ve 41 369 liralık da satış zararı tahassul etmiştir.

Ofisin, 1953 yılı umumi idare masraflarının 7 286 530 lira ve işletme masrafları da 10 305 199 lira olmak üzere bu yıl bütçesi 17 591 729 lira olarak tahmin edilmiştir.

Buna mukabil, aynı yıl zarfında, umumi idareye ait fiilî sarfiyat yekûnunun 1 680 039,36 lira fazlasiyle 8 966 569,36 liraya ulaştığı görülmüştür.

Programla fiilî sarfiyat arasında görülen % 23 nispetindeki farkın yüksekliğine işaret ederiz.

D) İşletme faaliyetleri :

1. Mübayaa ve stoklar :

Son yıllar zarfında yurdumuzda makinahlı ziraatin her yıl bir miktar daha inkişaf etmesi millî savunma birliklerinin gün geçtikçe daha fazla motorize edilmesi ve motorlu nakil vasıtaları adedinin de bir hayli kabarması hasebiyle memlekette akar yakıt ile madenî yağ istihlâkinin her yıl biraz daha çoğalmasına sebeb olmuştur.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1953 yılında da, Ofis çeşitli madenî yağların tamamen ve akar yakıtın da mühim bir kısmını dış memleketlerden doğrudan doğruya ithal etmiş ve cüzi bir kısmını da yurt içinde faaliyette bulunan ecnebi akar yakıt şirketlerinden transfer suretiyle temin ederek yurdun bir kısım akar yakıt ile madenî yağ ihtiyaçlarını sağlamış bulunmaktadır.

Ofis muhasebesinde her ne kadar akar yakıt mübayaa hesabı namı ile bir hesap açılmışsa da; bilûmum mübayaaalar bu hesaba kaydedilmediğinden mezkûr hesabın hakikati olduğu gibi ifade etmekten uzak bulunduğu görülmüştür.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, 1953 yılında da Ofis tarafından memleket dâhilinde sivil halka yapılan akar yakıt satışları Ekonomi ve Ticaret Vekâletince tesbit olunan fiyatlar üzerinden icra edilmiştir.

Madenî yağ satışlarında ise; serbest piyasa fiyatı üzerinden yapıldığı anlaşılmıştır.

Bunlardan başka, Ofis Millî Savunma Vekâletiyle bâzı resmî devaire de akar yakıt satmıştır.

Ofis tarafından sağlanmakta olan Millî Savunmanın akar yakıt ihtiyaçları, müesseseye her hangi bir kâr sağlamadan, umumi masraf hissesinin petrol maliyet bedellerine ilâvesi suretiyle temin edilmektedir.

Ciheti askeriyenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Ofis, yurdun muhtelif mahallerinde depo ve tesisler kurmuş ve halen de kurmaya devam etmektedir. Bu yerlerde askerî icaplara göre bulundurulacak akar yakıt ile madenî yağ stoklarının müesseseye tahmil edeceği malî külfet nazarı itibara alındığı takdirde; mezkûr vekâletle daha uzun vadeli anlaşmalara tevessül edilmesinin yerinde olacağını bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

Âmme hizmeti ifa eden bir kısım resmî devair ile müesseselere karşı Ofisçe girilen taahhütlerde de, icabı hale göre, Ekonomi ve Ticaret Vekâletince tesbit olunan fiyatlarda yer alan kâr unsurundan kısmen veya tamamen feragat edilmek ve bâzı ahvalde de masraf tasarrufunun bir kısmından dahi sarfınazar edilmek suretiyle münakasalara iştirak edilmiş ve bunlar fiyatla satışlar yapılmıştır.

1952 yılında devren gelen ve 1953 yılı içerisinde mübayaa olunanlarla bunlar için ihtiyar olunan masrafları ve aynı yıl zarfındaki satışları ve mütaakıp yıla devrolunan akar yakıt ile madenî yağ

stoklarını miktar ve kıymet itibariyle gösterir, muhasebe harici tanzim olunan, müfredatlı bir cetvel aşağıya dercedilmiştir.

Girişler: Cinsi	1953 yılı mubayaaları							
	1952 den devir		(C İ F bedel)		1953 masrafları		Umumi yekûn	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Lira	Kilo	Lira	
Benzin	10 979 575	2 324 105	186 395 382	18 875 138	56 882 500	197 374 957	78 081 743	
Gazyağı	9 019 348	1 398 359	58 896 881	6 945 591	11 121 354	67 916 029	19 465 304	
Motorin	12 467 705	1 448 940	125 542 042	17 081 349	15 379 680	138 009 747	33 909 969	
M. yağ	21 894 163	11 468 080	11 112 403	4 510 491	7 420 820	33 006 566	23 399 391	
Mazot	3 487 929	264 063	44 275 800	3 727 525	580 600	47 763 800	4 572 188	
Dizeloil	514 491	45 090	11 319 081	2 107 406	877 467	12 433 572	3 029 963	
Jet yakıtı	13 460 884	1 704 870	46 766 217	5 755 254	26 840	60 227 100	7 486 964	
Tay. benzini	13 470 845	3 335 750	13 406 907	4 253 835	469 751	26 877 752	8 059 336	
Benzol	246 676	75 066	632 203	185 401	106 518	878 808	366 985	
Yekûn	85 541 615	22 064 323	498 946 716	63 441 990	92 865 530	584 488 331	178 371 843	

Çıkışlar Cinsi	1953 yılı satışlar				Sair çıkışlar		1954 yılına devir		Umumi yekûn	
	(C İ F bedel)		Fireler		(C İ F bedel)					
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
Benzin	175 747 692	73 898 451	188 891	90 392	1 350 000	187 448	20 088 374	3 905 452	197 374 957	78 081 743
Gazyağı	48 625 346	16 263 968	50 531	12 434	3 495 897	815 105	15 744 255	2 373 797	67 916 029	19 465 304
Motorin	102 785 604	31 079 221	47 731	10 496	21 684 516	1 397 998	13 491 896	1 422 254	138 009 747	33 909 969
M. Yağ	15 454 185	13 027 492	—	—	482 116	306 953	17 070 265	10 064 946	33 006 566	23 399 391
Mazot	25 330 276	3 039 109	—	—	13 493 286	925 235	8 940 238	607 844	47 763 800	4 572 188
Dizeloil	10 917 944	2 636 017	—	—	787 896	298 200	727 732	95 746	12 433 572	3 029 963
Tay. benzini	2 130 128	1 003 743	—	—	10 163 448	3 721 679	14 584 176	3 333 914	26 877 752	8 059 336
Jet yakıtı	100 000	41 510	—	—	43 163 449	5 449 908	16 137 008	1 995 546	60 227 100	7 486 964
Benzol	361 135	201 113	—	—	—	—	517 073	165 872	878 808	366 985
Yekûn	381 462 910	141 190 624	287 153	113 322	95 437 251	13 102 526	107 301 017	23 965 371	584 488 331	178 371 843

1953 yılı zarfında Ofisin CIF bedeli 63 441 990 liraya ulaşan 498 946 716 kilo akar yakıt ile muhtelif cins madenî yağ mubayaasında bulunduğu görülmüştür.

Bu mubayaalar için Ofis bilûmum gümrük, belediye ve saire vergi ve resimler, dahili nakliye, müessesenin umumi idare masrafları karşılıkları gibi hususat için de 92 865 530 liralık masraf ihtiyar etmiştir.

Ofis aynı yıl zarfında, 141 790 624 lira CIF bedeli 381 462 910 kilo çeşitli akar yakıt ile muhtelif cins madenî yağları satmıştır.

Sair çıkışlar namı altında yer alan ve CIF bedeli 12 502 526 liraya bâliğ olduğu anlaşılan 95 437 251 ton akar yakıt ile madenî yağlar da petrol şirketlerine verilmiştir.

İşbu harekât neticesinde; çeşitli akar yakıtın ana depodan satış ânına kadar geçen zaman zarfında, Ofis depolarında mevcut bulunan bilûmum petrol ve müştaklarından 113 322 lira kıymetinde 287 153 kiloluk fire zuhur etmiştir.

1953 yılı nihayetinde, Ofis depolarıyla belediye gazhanelerinde 23 965 371 lira değerinde 107 301 017 kilo çeşitli akar yakıt ile muhtelif cins madenî yağ mevcudunun bulunduğu görülmüş ve bu emtia da mütaakıp yıla stok olarak devretmiştir.

Bu stokun içerisinde 1953 yılı nihayetinde, emneten Ofis depolarında bekleyen 4 554 962,24 lira değerinde 25 771 876 kilo çeşitli akar yakıt ile madenî yağ bulunmaktadır.

Ofisin, akar yakıt ile madenî yağ mubayaalarından başka iştigal mevzuu ile ilgili ticaretin mütemmim bir cüz'ünü teşkil eden levha teneke, muhtelif cins ve hacimde kablolar ile çeşitli malzeme alımları da bulunduğu müşahede edilmiştir.

Bir evvelki yıldan, 1953 yılına, 3 981 293,14 lira değerinde çeşitli işletme malzemesi stokunu devretmiş olduğu görülmüş ve bu yıl zarfında da, Ofis Umum Müdürlüğüne kıymeti 3 101 182,69 liraya bâliğ olan muhtelif cins malzeme mubayaasında bulunmuş olduğu müşahede edilmiştir. Bu malzemeden, aynı yıl zarfında 1 655 133,02 lira kıymetinde muhtelif cins işletme malzemesi istihlak edilmiş ve mütaakıp yıla da 5 427 342,75 lira değerinde çeşitli malzemenin stok olarak devredildiği anlaşılmıştır.

Malzeme mübayaası hesabı mevcudolmadığından mubayaaların muhasebe kayıtlarından çıkarılmasına imkân hâsıl olamamıştır.

Bu itibarla muhasebe kayıtlarında bir malzeme mübayaası hesabının tesisi lüzumuna işaret etmeyi bir defa daha açıklamak isteriz.

II - Satış ve neticeleri :

Ofise, 1953 yılı zarfında yapılan bilûmum akar yakıt ile madenî yağ satışlarının nev'ini, miktarını, kıymetini ve bu satışlar neticesinde tahassul eden kârları, arta kalan umumi masraf tasarrufu karşılıklarını ve satış zararlarını gösterir bir liste aşağıya derecedilmiştir.

Cinsi	Satılan akar yakıt ve madenî yağlar		Satış maliyeti	Satış kârı	Masraf tasarrufu	Satış zararları
	Kilo	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
Benzin	175 747 962	76 262 438	74 821 815	1 443 199	1 042 303	
Gazyağı	48 625 346	17 029 406	16 453 695	575 967	285 581	
Motorin	102 785 604	34 135 224	32 870 114	1 265 675	609 554	
Madenî yağ	15 454 185	15 231 846	13 262 370	540 372	130 686	41 369
Mazot	25 330 276	3 272 968	3 241 502	31 462	44 186	
Dizeloil	10 917 944	—	—	—	—	
Jet yakıt	110 000	2 900 413	2 514 396	163 968	22 711	
Benzol	361 725	—	—	—	—	
Tayyere benzini	2 130 128	959 127	925 680	29 866	26 048	
Yekûn	381 462 910	149 791 422	144 089 572	4 050 709	2 161 069	41 369

Bu listeye nazaran; Ofisin 1953 yılı içerisinde 381 462 910 kilo çeşitli akar yakıt ile madeni yağ 149 791 422 liraya satmış olduğu görülmüştür.

Emtia hareket tablosunda satılan emtianın CİF bedelini teşkil eden 141 790 624 lira ile satış tablosundaki satış maliyetini gösteren 144 089 572 lira arasındaki 2 298 948 liralık fark CİF bedelden ana depo satış fiyatına kadar yapılan (umumi masraf ve satış kârı) hariç olan diğer vergi ve masrafları ifade etmektedir.

Bu satışlar neticesinde 4 050 709 liralık satış kârının tahassül etmiş olduğu ve bu satışların maliyet unsurları meyanında yer alan mumumi masraf hisselerinden Ofişçe ihtiyar olunan masrafların daha az miktarda olmaları dolayısıyla 2 161 069 lira da masraf tasarrufunun sağlanmış olduğu görülmüştür.

Diğer yünden bilûmum akar yakıtların satışından tahassul eden zararlar yekûnu 41 369 liradan ibaret bulunmaktadır.

Bu para bâzı şirketler ile resmî devaire satılan akar yakıt ve madeni yağlar üzerinden yapılan iskontoyu ifade etmektedir.

Ofisin kuruluş tarihinden tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1953 yılı sonuna kadar Ofis ile yurt içinde faaliyette bulunan diğer petrol şirketleri tarafından memlekete ithal olunan ve aynı yıl içinde satılan akar yakıt ve madeni yağları yıl ve miktar itibarıyla gösterir bir tablo mukayeseye imkân vermek üzere aşağıya çıkarılmıştır.

	İthal olunan akar yakıt (1 000 ton olarak)			Satılan akar yakıt (1 000 ton olarak)		
	Şirketler	Petrol Ofisi	Yekûn	Şirketler	Petrol Ofisi	Yekûn
1941	134,1	—	134,1	126,5	14,5	141,0
1942	91,1	—	91,1	86,0	29,5	115,5
1943	131,0	2,3	133,3	90,6	24,4	115,0
1944	132,1	8	132,9	105,5	32,5	138,0
1945	160,2	5	160,7	122,9	43,1	155,0
1946	167,4	53,7	221,1	177,7	50,3	228,0
1947	175,5	95,4	270,9	192,1	79,1	271,2
1948	247,9	190,4	438,3	229,0	118,8	347,8
1949	299,0	159,5	458,5	268,0	162,4	430,4
1950	258,9	192,7	451,6	304,5	197,8	502,3
1951	388,0	271,9	659,9	385,1	267,8	653,0
1952	518,1	396,5	914,6	409,7	363,6	854,3
1953	580,3	365,6	945,9	569,7	380,4	950,1

Not: Bu tablodaki rakamlar, Ticaret Şubesinin istatistik kayıtlarından istihraç edilmiştir.

III - Malzeme tedariki ve tesis işleri :

A) Malzeme tedariki :

a) İş programlarının zamanında yapılmaması ve stokların merkezden takibi usulünün henüz sağlanamamış bulunması hasebiyle ihtiyaçlar vaktinde tesbit edilememekte ve binnetice tedarik işleri de gecikmektedir.

Sıkışık vaziyetlerde alınan ihtiyaç madde ve malzemenin evsafı ekseriya istenildiği şekilde olmakta ve fiyat bakımından da müessese zarar görmektedir.

Binaenaleyh Ofisin senelik ihtiyacı göz önünde bulundurulmak suretiyle lüzumlu maddelerin zamanında mubayaası cihetinin teminine gayret sarf edilmesi lüzumuna işaret olunur.

b) Ofis depolarında senelerden beri bir hareket görmemiş, kısmen bozuk, kısmen Ofis bünyesinde kullanılması mümkün olmayan külliyetli miktarda muhtelif cins işletme malzemesi ve demirbaş eşya stoku bulunmaktadır. Bunların tasniflerinin yapılması eskimiş ve işe yaramaz bir hale gelmiş olanların da salâhiyetli ve ihtisas sahibi kimselerden meydana getirilecek bir heyet marifetiyle usulüne tevfikân hurdaya ayrılmaları, işe yaramayanların da elden çıkarılmaları mevzuu üzerinde Ofisin harekete geçmesi temenniye şayan görülmektedir.

c) İstanbul Belediyesi 13 sene müddetle Çubuklu deposunun intifa hakkını, Ofise devretmiştir. Mukavele müddeti, 1953 yılı sonlarına doğru, nihayete ermiş olmasına ve aradan bir seneye yakın bir zaman geçmiş bulunmasına rağmen tetkikatımız tarihine kadar (Kasım 1954) henüz bahis mevzuu sözleşmenin temdit veya teçdidi eihetine gidilemediği anlaşılmıştır. Bu depoya tesis edilmiş olan akar yakıt tanklarının hemen kâffesi muhtelif yerlerinden çürümüş ve kısmen de delinmiş olmalarından içerlerine akar yakıt konulamamaktadır. Sözleşmenin temdit veya teçdit edilip edilmeyeceği de henüz malûm olmadığından mezkûr tankların tamirleri eihetine gidilemediği ve bu sebepten çeşitli akar yakıtın dubalarda muhafaza edilmelerine zaruret hâsıl olduğu ve binnetice doldurma ve boşaltmadan mütevellit fazla fire mevzuu ile Ofisin karşı karşıya kaldığı gibi billiassa kış aylarında taahhütlerini ifa edemeyecek duruma düşmesi muhtemeldir. Bu itibarla Çubuklu deposuna mütâallik muamelenin bir an evvel ele alınarak ilgili vekâletler arasında ve âmme hizmeti gören Ofis menfaatlerine uygun bir şekilde halledilmesini temenniye değer görmekteyiz.

ç) 896 sayılı 15 . V . 1953 günlü kararla bütün bölgelerin ihtiyaçları için 200 litrelik içi ve dışı galvanizli 15 bin adet varil mubayaa edilmiştir. Mezkûr varillerin tamamı 7 partide İstanbul'a getirilmiş ve 45 031 lira navlun ödenmiştir. Bu varillerin ancak yarısı İstanbul'un ihtiyacına tahsis olunmuş mütebakisi yeniden navlunlar ödemek suretiyle diğer bölgelere taksim edilmiştir.

Bu kabîl parti halinde mubayaa edilen malzemenin bölgelerin ihtiyaçlarına göre mahreçten doğrudan doğruya sevklerinin usul ittihaz edilmesi, fazla ödemelerden ve zaman kaybından kaçınılması bakımından faydalı olur.

d) Ofis teşkilâtına ait tesislerin kurulması ve satış yerlerinde mevcut pompa ve demirbaş eşyanın bakım ve tamirleri için Malzeme Müdürlüğü emrinde merkezde toplanmış 20 teknisiyen bulunmaktadır.

Bu teknisiyenlerin vazifeleri satış yerlerindeki pompaları tamir etmek olduğuna göre bu mevzuda iyice yetiştirilmelerini mütâakıp bölgelere tevzi edilmeleri uygun bir tedbir olacaktır.

e) Satış yerlerindeki pompalar muhtelif memleket menşeli ve markalı olup yeter miktar yedek parçalarıyla ithal edilememişlerdir. Bu sebeple tamirleri bakımından sıkıntı çekilmektedir. Bu kabîl yedek parçaların dışarıdan getirilmeleri müşkülâtı karşısında senelik ihtiyacın tesbitiyle dâhilden toptan bir şekilde imal edilmeleri imkânları üzerinde durulması faydalı olacaktır.

f) Kıymet takdir edilen malzeme ve vasıta satışlarında kıymet lâyük hadde görülmediği takdirde yeniden bir kıymet takdiri yapılarak müzayede ile satışının yapılması yerinde olur.

B) Tesisat işleri :

Akar yakıt, bölgelerde Ofis tarafından kurulmuş veya emaneten kullanılmakta bulunan asli ve ya tâli depolarla askerî hava meydanları ithal depolarında muhafaza edilmektedir.

Ofise ait yerüstü ve yeraltı tankların aded istiap hacımları yekûn itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

Yer- üstü Aded	Hacım M ³	Yer- altı Aded	Hacım M ³	Umumi yekûn Aded	M ³
107	170 269	53	3 250	160	173 519

1953 yılı nihayetinde 172 789 M³ istiap hacmında bulunan akar yakıt tankları kapasitesine, 1954 yılı içerisinde 730 M³ lük bir fazlalık ilâve olunarak 173 519 M³ e ulaştığı görülmüştür.

Yurt içinde faaliyette bulunan ecnebi şirketlerden Sokoni Vakumun 86 590 M³ lük Şelin 30 016

M³ lük British Petrolün, 5 241 M³ lük ve Türk Petrol Şirketinin ise 945 M³ lük olmak üzere bilümm tankların kapasitesi 122 792 M³ ten ibaret bulunmaktadır.

Bu duruma nazaran Ofisin bu mevzudaki tesislerinin istiap hacımları bütün şirketlerinkinden daha fazla bir yekûna balığ olmaktadır.

Ancak, M. M. Vekâletiyile Ofis arasındaki askerî akar yakıtların sevk ve depolama işlerinin düzgün yürütülmesi için bir koordinasyonun temini lüzumlu görülmektedir.

Geçen seneki raporumuzda belirtilmiş olduğu üzere bölge ve depolarda mevcut akar yakıt tank ve sair tesisler için, İcra Vekilleri Heyetinin 15 . XI . 1952 tarih ve 3/15556 sayılı Kararnamesiyle kabul edilmiş bulunan nizamnamenin 12 - 38 nei maddelerinde bahis konusu edilen ve yangına karşı alınması gereken tedabirin henüz lâyıki vechile alınamamış olduğu anlaşılmıştır.

İlgililerin bu mevzu üzerinde hassasiyetle durmalarını bir defa daha temenniye değer görmekteyiz.

C) İnşaat ve bakım işleri :

Son senelerde bölgelerde inşa edilen lojmanların bakım ve idameleri için, mahallerinde alınan tedabirin bir esasa bağlanması ve bu işlerin merkezden de kontrollerinin sağlanması uygun olacaktır.

IV - Çeşitli işletmeler :

A) Teneke fabrikaları :

Ofisin, İstanbul, İzmit, İzmir ve İskenderun bölgelerinde tesis edilmiş olan ve akar yakıt ticaretinin mütemmim bir cüz'ünü de teneke fabrikaları teşkil etmektedir.

Mühim bir kısım sevkiyatını teneke ile yapmak mecburiyetinde bulunan ve kapasitesi kifayet etmiyen doğu bölgesine, İzmir bölgesinde bulunan iki üniteden müteşekkil teneke fabrikalarından birinin İskenderun ana deposuna nakledilmesi neticesinde 1953 yılı zarfında bu bölgedeki fabrikanın normal bir günlük kapasitesi (8 saatte) beş bin adede inmiş ve buna mukabil İskenderun bölgesindeki teneke fabrikasının imalât verimi de 9 bin adede çıkmıştır.

İzmit ana deposundaki fabrika günde 5 bin ve Çubuklu deposundaki fabrika ise 4 bin adet teneke imal edecek kudrette bulunmaktadır.

Bölgelerde faaliyette bulunan teneke fabrikalarının, 1953 yılı zarfında gerek Ofis ihtiyacı için ve gerek harice imal etmiş oldukları teneke adedlerini, işletme muntakaları itibariyle gösterir müfredatlı bir liste aşağıya dercedilmiştir.

Bölgenin adı	Ofis ihtiyacı için imalât aded	Harice imalât aded
İskenderun	1 043 022	—
İstanbul	607 555	—
İzmir	390 460	180 415
İzmit	337 421	—
	<u>2 378 458</u>	<u>180 415</u>

B) Nakil vasıtaları :

1. Kara nakil vasıtaları :

Ofisin nakil vasıtalarını başlıca 2 grupta mütalâa etmek mümkündür.

a) Şehir dâhili ve şehir harici akar yakıt ile madenî yağların nakil ve tevzi işlerini sağlayan kamyonlar.

b) Şehirlerarası akar yakıt sevkiyatını temin eden Ofise ait sarnıçlı vagonlar.

1953 yılı nihayetinde Ofise yeniden 38 adet muhtelif cins kara nakil vasıtalarını 1 167 798,04 liraya satınalmış mevcutlarla beraber 378 adede yükselen kara nakil vasıtalarının kıymeti 6 381 798,57 liraya balığ olmuştur. Bunların 2 619 475,67 lira kıymetinde 136 adedi sarnıçlı va-

gon, 3 393 949,25 lira kıymetinde 160 adedi de sarnıçlı ve sarnıçsız kamyonlarla hizmet otomobillerini, 268 373,65 liralık kısmı da 44 oded motosiklet, bisiklet, vinç gibi muhtelif nakil vasıtalarını teşkil etmektedir.

1953 yılında bölgelerde bulunan kara nakil vasıtaları işletmesinden husule gelen zararlar yekûnu 318 444,43 liraya baliğ olmuştur. Bu zararın 149 696,36 liralık kısma İstanbul bölgesine 168 748,07 liralık kısmı da İzmit bölgesine aittir.

İzmir bölgesi kara nakil vasıtaları işletmesinden 5 278,81 lira, İskenderun bölgesindeki işletmeden de 11 013,98 lira olmak üzere ceman 16 292,79 liralık kâr tahassul etmiştir. Bu kâr diğer bölgelerde husule gelen 318 444,43 liralık işletme zararından mahsubedilince kara nakil vasıtaları zararının 302 151,64 liraya indiği görülmektedir.

2. Deniz nakil vasıtaları :

1953 yılı nihayetinde bahis mevzuu deniz nakil vasıtaları iktisap bedelinin geçen seneye nazaran 1 500 liralık bir tezeyüt kaydederek 823 396,22 liraya ulaştığı görülmüştür. Deniz nakil vasıtalarında 813 869,33 liralık kısmı İstanbul bölgesine bağlı petrol üç gemisiyle 6 adet duba, 3 adet motor ile 2 adet sandal bedellerini, 4 798,12 liralık kısmı ise İskenderun bölgesine bağlı 1 adet motor ile 2 adet sandal bedelini, 3 528,77 liralık kısmı İzmir'e bağlı 1 adet motor ile 1 adet sandal bedelini ve 1 500 liralık kısmı da İzmit'e ait 1 adet motorlu sandalın iktisap bedelini teşkil etmektedir.

Yukarda İstanbul bölgesine bağlı bulunduğu belirtilen deniz nakil vasıtalarının 1953 yılı işletmesine bölgece ihtiyar olunan çeşitli masrafların müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Personel masrafı	45 054	30
İhrakiye	47 990	69
Madeni yağ	3 108	54
Sigorta	70 995	13
Tamir ve bakım masrafı	49 557	06
Amortisman	37 257	35
Umumi masrafa iştirak hissesi	83 782	40
Yekûn	337 745	47

Deniz nakil vasıtalarının aynı yıl içinde gördükleri işlerin, mevcut nakliye rayiçleri üzerinden kıymetlendirilmeleri neticesinde de 434 469,67 liralık ücretinin tahakkuk ettirilmiş olduğu ve bu durum karşısında deniz nakil vasıtaları işletmesinin 1953 yılı faaliyetinin 96 724,20 liralık kârla kapandığı anlaşılmıştır.

V - Bilânçonun tetkik ve tahlili

Petrol Ofisi 1953 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarını bundan evvelki yıllarda olduğu gibi bu yıl da oldukça mühim bir tehhürle 1954 yılının Ekim ayı içinde hazırlayıp verebilmiştir.

Halbuki müessesenin tâbi bulunduğu 3780 sayılı Millî Korunma Kanunu gereğince tanzim edilecek umumi Millî Korunma bilânçosunun zamanında tanzimini teminen bilânço ile merbutatının Millî Korunma Muhasebe Talimatnamesine göre en geç mütaakıp yılın ilk iki ayı içinde tevdiî icabetmektedir.

Bundan böyle bilânçonun zamanında verilebilmesi için gereken tedbirlerin alınması lüzumuna ehemmiyetle işaret etmek isteriz.

A - Aktif :

Petrol Ofisinin 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan bilânçosunun aktifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1952 yılı		1953 yılı		+		Fark
	Lira	K.	Lira	K.	—	—	
1. Muhassas sermaye	2 500 000		2 500 000				—
2. Kasa ve bankalar	2 109 923	31	2 718 086	91	+	608 163	60
3. Borçlular	55 173 127	43	47 293 067	87	—	7 880 059	56
4. Petrol ve müstakları	22 064 323	30	23 965 371	62	+	1 901 048	32
5. Yoldaki mallar	3 515 600	81	3 238 568		—	277 032	81
6. Levha teneke	597 613	25	1 545 258	72	+	947 645	47
7. Malzeme demirbaş ve kab	5 086 092	02	5 347 471	61	+	261 379	59
8. Sabit kıymetler	14 712 295	99	16 143 025	78	+	1 430 729	79
9. Sair aktifler	3 068 120	72	9 379 954	67	+	6 311 833	95
Yekûn	108 827 096	83	112 130 805	18	+	3 303 708	35
Nâzım hesaplar	7 051 432	08	7 431 465	56	+	380 033	48
Umumi yekûn	115 878 528	91	119 562 270	74	+	3 683 741	83

1. Muhassas sermaye hesabında görülen 2,5 milyon lira Millî Korunma umumi sermayesinden Ofise sermaye olarak tahsis olunan ve bilânçonun pasifinde yer alan meblâğın kontrpartisini teşkil etmektedir.

2. Kasa ve bankalar hesabında yer alan 2 718 086,91 liranın 179 859,03 lirası Ofis teşkilâtının yıl sonu kasa mevcutlarını, 2 419 801,28 lirası muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı câri hesaplarının yıl sonu bakıyelerini ve geri kalan 118 426,60 liralık kısmı da teşkilât dâhili gönderilmekte olan paralar gösterilmektedir.

Müessese, geniş ölçüde banka kredilerinden istifade etmekte olduğuna göre, bankalar nezdindeki alacaklı câri hesaplarında mümkün mertebe az para bulundurması menfaati icabından olduğunu belirtmeyi faydalı bulmaktayız.

3. Borçlular hesabı geçen seneye nazaran 7 880 059,56 lira noksaniyle 47 293 067,87 lira olmuştur.

Bu hesabın müfredatı bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

	1952 yılı		1953 yılı		+		Fark
	Lira	K.	Lira	K.	—	—	
a) Acentaler	5 916 102	35	4 408 386	12	—	1 507 716	23
b) Müşteriler	22 524 293	44	24 331 308	44	+	1 807 015	00
c) Şirketler	2 178 944	55	2 525 417	83	+	346 473	28
d) Akreditifler	2 304 415	30	470 314	94	—	1 834 100	36
e) Depozitodan borçlular	2 534 478	89	1 450 401	47	—	1 084 077	42
f) Akar yakıt fiyat istikrar hesabı	9 589 118	11	8 359 183	51	—	1 229 934	60
g) Müteferrik	10 075 257	24	5 748 055	56	—	4 327 201	68
h) Esham ve tahvilât	50 517	55	—	—	—	50 517	55
Yekûn	55 173 127	43	47 293 067	87	—	7 880 059	56

a) 1953 yılında acentalar hesabında görülen 1 507 716,23 liralık azalışın başlıca sebebi, 1952 yılı raporumuzdaki temennilere uyularak satılmak üzere belediye gazhanelerine gönderilen emtiamın evvelce gösterilmekte olduğu acentalar hesaplarından çıkarılarak «stoklar» hesabındaki belediye gazhanelerindeki emtia hesabına nakledilmiş olmasından ileri gelmektedir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da bu konu münasebetiyle belirtilmiş olduğu veçhile 1953 yılında da acentalar hesaplarında kredi aşımına sebebiyet verildiği ve yıl sonunda birçok acentalar ile katî hesap mutabakatı da temin edilmediği görülmüştür.

Bu durumun ıslahı hususunda gereken âcil tedbirlerin bir an evvel alınmasına ehemmiyetle işaretle etmek isteriz.

b) Geçen seneye nazaran 1 807 015,00 liralık bir fazlalık kaydederek 24 331 308,44 liraya yükselmiş bulunan müşteriler hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Devlet Karayolları	8 039 522	44
Hava Kuvvetleri Kom.	4 253 691	35
Kara Kuvvetleri Kom.	3 227 931	74
Deniz Kuvvetleri Kom.	1 981 748	51
Denizcilik Bankası	1 077 064	63
Devlet Demiryolları	643 383	94
Etibank	522 850	78
Esenboğa Hava Alanı	360 560	20
Ankara Belediyesi	233 222	66
Muhtelif	3 989 332	19
Yekûn	24 331 308	44

Müşteriler hesaplarından üzerinde durulması icabedenler hakkındaki izahat aşağıda serd edilmiştir.

Devlet Karayolları hesabının bakiyesi geçen seneye nazaran bir milyon lira civarında bir artış kaydederek 8 039 522,44 liraya yükselmiş bulun maktadır.

Mezkûr alacağın kısmı küllisini 1953 malî yılı hitamından evvel her ne kadar tahsil edildiği görülmüş ise de, yıl içinde bu hesabın takipsizlik ve bâzı faturalar üzerinde her iki teşkilât arasında mutabakat temin edilememiş olması dolayısıyla oldukça yüksek bir bakiye arz etmesi, faiz mukabili temin olunan kredilerle çalışmakta bulunan Ofisin menfaatlerini haleldar etmektedir.

Keza Ofisin ciheti askeriye den olan 10 milyon liraya yakın alacağının, 1953 malî yılı sonuna kadar tamamına yakın bir kısmı tahsil edilmiş bulunmaktadır.

Bu alacakların yıl içinde titizlikle takibedilerek tahsili cihetine gidilmesinin zaruri bulunduğunu belirtmek isteriz.

Müşteri borçlarının da gecikmiş bulunanların hassasiyetle takip ve zamanında tahsili cihetine gidilmesi icabetmektedir.

e) Ofisin, memleket piyasalarında çalışmakta bulunan petrol şirketlerine vermiş olduğu akartıklardan mütevellit alacaklarının 1953 yılı sonu bakiyesi geçen seneye nazaran 346 473,28 lira fazlasıyla 2 525 417,83 liraya yükselmiştir.

Bu alacaklar da Ofisin diğer alacakları gibi takipsizlik yüzünden bir hayli kabarmış bulunmaktadır.

d) Akreditifler hesabı, açılan akreditiflerin yatırılan kısımları ile, gelen bâzı siparişlerin henüz tasfiye edilmemiş bulunan hesaplarının 1953 yılı sonu bakiyelerini göstermekte ve geçen seneye nazaran 1 834 100,36 lira noksaniyle 470 314,94 liraya inmiş bulunmaktadır.

Akreditifler hesabında, neticelendiği halde henüz kapanmamış bulunan bir kısım akreditif bakiyeleri de görülmektedir. Bunların bir an evvel tasfiyeleri lüzumunu belirtmek isteriz.

e) Geçen seneye nazaran 1 834 100,36 lira noksaniyle 1 450 401,47 liraya inmiş bulunan depozitodan borçlular hesabının 933 882,75 lirası Ofis teşkilâtınca Gümrük Resmi karşılığı olarak yatırılan depozitoların 1953 yılı sonu yekûnunu ve 516 518,72 lirası da Ofisin muhtelif Devlet dairelerine ve bankalara yatırmış olduğu çeşitli depozito ve teminatları göstermektedir.

Yatırılan depozito ve teminatların günü gününe takibi ile maksadın tahakkukundan sonra derhal istirdadı cihetine gidilmesi icabetmektedir.

Bâzi depozitolarda nakit teminat yerine mümkün olduğu ahvalde banka teminat mektubuna tevessül edilmesi müessesenin menfaati bakımından daha uygun olur kanaatindeyiz.

f) Akar yakıt fiyat istikrar hesabının bakiyesi 1953 yılı sonunda geçen seneye nazaran 1 229 934,60 lira noksaniyle 8 359 183,51 liraya inmiştir.

Bu alacak, 19. VI. 1948 tarih ve K/744 sayılı Koordinasyon Kararıyla akar yakıt satış fiyatlarını mümkün mertebe aynı seviyede tutmak gayesiyle ihdas olunan «akar yakıt fiyat istikrar fonunun» Petrol Ofisi nezdindeki hesabının 1953 yılı osnu bakiyesidir.

Bu yıl yurda ithal olunan çeşitli akar yakıtın maliyeti ile ilgili olarak 4 286 302,51 lira aleyhte ve 5 516 237,11 lira da lehte fiyat farkları hâsıl olmuştur.

g) Bir evvelki yıla nazaran 4 327 201,68 lira noksaniyle 5 748 055,56 liraya inmiş bulunan muhtelif borçlular hesabının müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
Taksitle satılan malzeme bedelinden borçlular	507 914	02
Meşkûk matlubat hesabı	507 868	76
Mahsubedilecek gümrük muafiyetleri	2 515 600	92
Faturası çıkacak madenî yağ	328 005	31
Emanet maldan Millî Savunmanın borcu	442 198	82
Askeriyeye Amerikan yardımından yapılan teslimat	128 071	19
Armatör ihrakiye borcu	183 773	37
Petrol Şirketlerinin teslimattan borcu	138 317	41
Yol Vergisinden hava kuvvetlerinin borcu	152 627	58
Bir kısım yevmiyeli memur ve işçi avansları, acenta ve müşteri borçları ile çeşitli muvakkat borçlu hesaplar	843 678	18
Yekûn	5 748 055	56

Taksitli malzeme bedelinden borçlular hesabında yer alan 507 914,02 lira, Ofisin bir kısım acenta ve bâyilere taksitle verdiği satış istasyonu malzemesi bedelini teşkil etmektedir.

Taksitlerin zamanında takip ve tahsil edilmesine önem verilmesi yerinde olur.

Ofisin 507 868,76 liralık çeşitli meşkûk matlubatı da bulunmaktadır. Bunların mühim bir kısmı mahkemeye intikal etmiştir. Tahsili imkânsız görülen mezkûr alacaklar için bir karşılık ayrılması yerinde olur kanaatindeyiz.

Mahsubedilecek gümrük muafiyetleri hesabı 1952 yılından devren gelmektedir. Bu hesabın Ofisin ilgili şubelerine 1953 yılında devredilmediği gibi tetkikatımızın yapıldığı Aralık 1954 te her hangi bir muamelenin yapılmadığı görülmüştür.

Şubeleri ilgilendiren bu gibi hesapların gelecek yılın açılış maddesini mütaakıp aidolduğu yerlere devrinin hesaplarını sıhhati bakımından zaruri bulunduğunu belirtiriz.

Muhtelif borçlular hesabının müfredatından da anlaşıldığı veçhile, hesaplara kaydı icabeden, müşteri, acenta petrol şirketleri ve Ofis mensubinine ait birçok paraların her hangi bir tasnife tâbi tutulmadan bu hesaba alındığı görülmektedir.

Ofis alacaklarının günü gününe takibini kolaylaştırmak gayesiyle ve yıl sonunda çıkarılacak bilançonun vuzuhu bakımından badema bu gibi hallere meydan verilmemesi icabetmektedir.

Borçlu hesaplar bahsine son vermeden hesapların günü gününe yürütülmesi alacakların takip ve tahsilleri hususunda âzami gayret sarf edilmesini bu seneki raporumuzda da bir defa daha tekrarlamayı faydalı görmekteyiz.

4. Petrol ve müşterakları stoku bu yıl geçen seneye nazaran 1 901 048,32 lira fazlasiyle 23 965 371,62 liraya yükselmiştir.

Bu fazlalık, acentalar hesabı vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile belediye gazhanelerinde bulunan emtiaın bu yıl acenta hesaplarından çıkarılarak emtia hesabına alınmış olmasından ileri gelmektedir.

Stokların ana bölümler itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Ofis depolarında mevcut çeşitli akar yakıtlar	17 533 425	47
Belediye gazhanelerinde mevcut çeşitli akar yakıtlar	1 876 983	91
1953 sonuna kadar Millî Savunmaya satılıp da henüz teslimatı yapılmamış olması dolayısıyla Ofis depolarında emaneten bekliyen çeşitli akar yakıtlar ile Amerikan yardımından gelip Ofisçe ciheti askeriyeye tevziatı yapılan akar yakıtın henüz teslim edilmemiş kısmı	4 554 962	24
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	23 965 371	62
	<hr/>	<hr/>

Stoklar hakkında gerekli izahat raporumuzun satış ve stoklar bahsinde arz edilmiş bulunmaktadır.

5 - 6 ve 7 - Ofisin 3 238 568 lira kıymetinde yolda çeşitli malları, akar yakıt satışları ile ilgili olarak depolarında 1 545 258,72 lira tutarında levha teneke stoku ile 5 347 471,61 lira değerinde muhtelif cins malzeme kullanılmamış demirbaş ve kapları da bulunmaktadır.

Gerek akar yakıt ve gerekse malzeme mubayaaları için hakiki mubayaa miktarlarını ve kıymetlerini gösterecek mubayaa hesapları tutulması lüzumunu belirtmeyi faydalı görmekteyiz.

8. Ofise ait sabit kıymetler geçen seneye nazaran 1 430 729,79 lira fazlasiyle 16 143 025,78 liraya yükselmiştir.

Sabit kıymetlerin aid oldukları neviler itibariyle müfredatını ve bunlar üzerinden 1953 yılı sonuna kadar tefrik edilmiş bulunan amortismanları gösterir bir tablo aşağıya derecedilmiştir.

	Lira	K.	Lira	K.
İntifa hakkı Ofise ait sabit kıymetler			500 457	92
Tasarruf hakkı Ofise ait sabit kıymetler			28 434 274	50
a) Arsalar	446 866	26		
b) Binalar	3 311 007	20		
c) Tanklar	5 474 766	33		
d) Tesisler	3 974 975	41		
e) Makinalar	780 993	90		
f) Kara nakil vasıtaları	6 345 859	17		
g) Deniz » »	823 396	22		
h) Kaplar	1 968 748	26		
i) Demirbaşlar	2 953 064	92		
j) Acentalar nezdindeki S. K.	2 354 596	83		
	Yekûn		28 934 732	42
1953 yılı sonuna kadar birikmiş amortismanlar ve intifa hak. imha payları			12 791 706	64
1953 sonu sabit kıymetlerin net bedelleri			16 143 025	78

9. Sair aktifler hesabı geçen seneye nazaran 6 311 833,95 lira fazlasıyla 9 379 954,67 liraya yükselmiştir.

Bu meblâğın 8 614 211,95 lirası muvakkat hesapları ve 765 742,72 lirası da inşaat hesaplarını göstermektedir.

8 614 211,95 liraya bâliğ olan muvakkat hesapların 7 milyon liraya yakın kısmı Ofis teşkilâtınca ciheti askeriye verilen akar yakıtların muafiyetli maldan karşılanması icabeder iken elde mevcut muafiyetli emtianın bulunmaması dolayısıyla gümrüklü akar yakıtlarından temin edilmiş olması neticesinde «Gümrük resimlerinden» alacakları göstermektedir.

Bu meblâğın bir kısmı mütaakıp yılda askeriyeden alınan gümrük muafiyet vesikalarının gümrük idarelerine ibrazı ile aynı miktarda emtianın vergisiz olarak gümrüklenmesi ile ve diğer kısmı da askerî yardımdan gelen akar yakıtlar ile mahsubedildiği anlaşılmıştır.

Ayrıca muafiyet vesikalarının titizlikle takibi zamanında temini ve ilgili şubelere sevkı hususunda gereken tedbirlerin alınmasına da işaret etmek isteriz.

Muvakkat hesapların geri kalan 1,5 milyon liralık kadar kısmını da müessesenin yıllardan beri tasfiyesi gereken ve bir kısmı da 1953 yılında açılmış çeşitli muvakkat hesaplarını teşkil etmektedir.

Aynı zamanda Ofisin yıl sonunda henüz tamamlanmamış inşaatlarına ait 765 742,72 liralık inşaat hesapları da bulunmaktadır.

B) Pasif :

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya derecedilmiştir.

PASİF	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira K.
1. Sermaye	2 500 000	—	2 500 000	—	—	—
2. Karşılıklar	1 330 196	40	1 731 281	33	+	401 084 93
3. Alacaklılar	64 319 318	33	60 558 266	68	—	3 761 051 65
4. Emenet paralar	6 620 011	26	3 827 419	20	—	2 792 592 06
5. Sair pasifler	646 578	23	4 117 828	89	+	3 471 250 66
6. Kârlar	33 410 992	61	39 396 009	08	+	5 985 016 47
Yekûn	108 827 096	83	112 130 805	18	+	3 303 708 35
Nâzım hesaplar	7 051 432	08	7 431 465	56	+	380 033 48
Umumi yekûn	115 878 528	91	119 562 270	74	+	3 683 741 83

1. 2 500 000 liradan ibaret bulunan Ofisin sermayesi hakkında gereken izahat raporumuzun toplu bakış bölümünde arz edilmiştir.

2. 1953 yılı sonunda 401 084,93 lira fazlasiyle 1 731 281,33 liraya yükselmiş bulunan karşılıklar hesabı, Ofisin işgal mevzuu ile ilgili işler için ödenmekte olan bir kısım sigorta primlerinden tasarruf etmek, yapılacak tasarrufla da bir sigorta fonu tesis etmek ve ileride melhuz riskleri bu fondan karşılamak gayesiyle Ofisçe kurulmuş olan dahilî sigorta fonu hesabının 1953 yılı sonu bakiyesidir.

Sigorta fonu hesabının 1952 sonu bakiyesi 1 330 196,40 lira idi. 1953 yılında bu hesaba tahakkuk eden sigorta primlerinden 401 980,92 lira irat kaydedilmiş, aynı hesaptan 895,99 lira tutarında çeşitli hasarlar karşılanmış ve binnetice sigorta fonu hesabının yıl sonunda 1 731 281,33 liralık leh-te bir bakiye ile kapandığı görülmüştür.

Dahilî sigorta marifetiyle % 1,5 prim mukabili, aşağıda yer alan hususatın sigortaları karşılanmaktadır.

- Dubalarda bekliyen akar yakıtlar .
- Bir depodan diğer depoya trenle sevk edilen bütüm akar yakıt ve madenî yağlar,
- Acentalara ve askerî birliklere gönderilen madenî yağlar,
- Acentalardan bölgelere gönderilen kablolar,
- Liman dahili yapılan akar yakıt sevkiyatıdır.

3. Bu yıl alacaklı hesaplar geçen seneye nazaran 3 761 051,65 noksaniyle 60 558 266,68 liraya inmiştir.

Alacaklı hesapların müfredatı bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

	1952 yılı		1953 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
1. Bankalar	22 450 031	41	22 303 237	94	—	146 793	47
2. Acentalar	336 682	15	645 267	70	+	308 585	55
3. Müşteriler	498 646	60	488 781	50	—	9 865	10
4. Şirketler	22 098	39	628 330	55	+	606 232	16
5. Dış borçlar	18 766 935	57	16 230 863	89	—	2 536 071	68
6. Emanet mal. alacaklıları	2 935 852	43	4 554 962	24	+	1 619 109	81
7. Muhtelif	19 309 071	78	15 706 822	86	—	3 602 248	92
Yekûn	64 319 318	33	60 558 266	68	—	3 761 051	65

1. Ofisin bankalara olan borcunun 1953 yılı sonu bakiyesini teşkil etmekte olan 22 303 237,94 liranın 3 952 162,99 lirası mütaaddit Koordinasyon kararlarıyla millî savunma ve halk ihtiyaçlarını karşılamak gayesiyle akar yakıt stokları vücuda getirmek üzere Millî Korunma menabiinden, geri kalan kısmı da Ziraat, İş, Osmanlı ve Emlâk Kredi Bankası gibi muhtelif bankalardan temin edilmiştir.

2-3 ve 4 ayı zamanda müessesenin yapmakta olduğu akar yakıt ile madenî yağ ticaretiyle ilgili olarak 645 267,70 lira çalışmakta olduğu muhtelif acentalarına, 488 781,50 lira müşterilerine 628 330,55 lira da yurt içinde çalışmakta olan muhtelif petrol şirketlerine borcu bulunmaktadır.

Ofisin acenta, müşteri ve şirketlere borçları bulunduğu gibi bunlardan aynı zamanda, aktifin tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile alacakları da bulunmaktadır.

Binaenaleyh, bâzı şahısların aynı zamanda borçlu ve alacaklı durumda bulunmalarının önlenmesi gayesiyle mütaakıp yılda gereken tedbirlerin alınması, icabetmektedir.

5. 1953 yılı sonunda 16 230 863,89 liradan ibaret bulunan dış borçlar, akar yakıt ticaretiyle ilgili olarak hariçten Ofise açılan çeşitli emtia kredilerini teşkil etmektedir.

6. Emanet maldan alacaklılar namı altında görülen 4 554 962,24 lira stoklar hesabının tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile ciheti askeriyeye satılıp henüz teslimatı yapılmamış emtia ile Amerikan yardımından tevzi edilmek üzere Ofise gelen ve emanet emtiada yer almakta olan bir kısım akar yakıtın pasifte kontrpartisini teşkil etmektedir.

7. Muhtelif alacaklılarda yer alan 15 706 822,86 liranın 5 milyon liraya yakın kısmı maldan alacaklıları, 3,50 milyon liralık kısmı fiyat istikrar fonu 1953 yılı faiz ve amortisman karşılıklarını geri kalan kısmı da Ofis teşkilâtının muhtelif devaîr, müessese, şirket ve şahıslara olan borçları ile şubeler arası devredilecek bâzı hesapları ifade etmektedir.

Fiyat istikrar fonu 1953 yılı faiz ve amortisman karşılığı olarak muhtelif alacaklılar hesabında görülen 3 452 287,99 lira, geçmiş seneler bilânçolarının tanziminde K/744 sayılı Koordinasyon Kararıyla açılmış bulunan «akar yakıt fiyat istikrar hesabına» zimmet ve masraflara matlup kaydedilmekte olan Millî Savunma stoklarının vücuda getirilmesiyle ilgili bir kısım faizleri ile yine bu stokların depolama ve tevzi işlerinde kullanılan sabit kıymetlere ait amortismanlardır. Bu kere mezkûr meblâğın yeniden tanzim edilerek 1 . XI . 1953 tarihinde yürürlüğe giren «akar yakıt fiyat istikrar hesabı» talimatnamesinde kâfi sarahat bulunmadığından vaziyet tebellür edinceye kadar muvakkat fiyat istikrar hesabına zimmet ve fiyat istikrar fonu karşılıkları hesabına da matlup kaydedilmiş olmasından ileri gelmektedir.

4. Geçen seneye nazaran 2 792 592,06 lira noksaniyle 3 827 419,20 lira inmiş bulunan emanet paraların müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
Ödenecek vergiler	190 562	80
Kesilip henüz yatırılmamış icra tevkifatı	468	77
Ödenecek istihkaklar	59 880	32
Alınan depozito ve teminatlar	118 943	72
Kesilip de henüz yatırılmamış tekaüdiye ve İşçi Sigortaları aidatları	13 073	07
Ödenecek kurumlar vergisi	3 096 144	02
Ofisin henüz tahsil edilmemiş bulunan geçmiş yıllar bilânçoları kârları üzerinden tefrik olunan temettü ikramiyesi	348 346	50
Yekûn	3 827 419	20

Evvelce ibra edilmemiş bilânçoların kârları üzerinden Ofise temettü ikramiyesi karşılığı tefrik edilmekte idi. Bilâhara yerinde olmıyan bu muamele tarzından sarfınazar edilmiş ve nitekim 1953 yılı kârları üzerinden de temettü ikramiyesi karşılığı tefrik edilmemiştir.

5. Bir evvelki yıla nazaran 3 471 250,66 lira fazlasiyle 4 117 828,89 liraya yükselmiş bulunan sair pasiflerin 3,50 milyon liralık kısmı ciheti askeriye ait bir kısım muafiyetli akar yakıtın elde gümrüklü mal bulunmaması dolayısıyla halk ihtiyaçlarına verilmiş olması neticesinde ödenecek gümrük resimlerini ifade etmektedir ve mezkûr hesap mütaakıp yılda kapanmış bulunmaktadır.

Geri kalan kısmı da Ofisin çeşitli muvakkat hesaplarını teşkil etmektedir.

6. 1953 yılı sonunda 39 396 009,08 liraya yükselmiş bulunan Ofis kârlarının sureti terekkübü aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.	Lira	K.
1. Eski seneler kârları			38 851 067	18
a) Satış kârları	16 826 370	02		
b) U. masraf tasarrufu	16 024 697	16		
2. 1953 yılı kârları			6 544 941	90
a) Satış kârları	4 383 872	73		
b) U. masraf tasarrufu	2 161 069	17		
Yekûn			39 396 009	08

1953 yılı kârları hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

1953 yılında ödenen geçmiş senelere ait Kurumlar Vergisiyle temettü ikramiyeleri geçmiş yıllar kârlarından tenzil edildiği, eski yıllara ait fatura farklarının yine bu hesaptan mahsubedildiği aynı hesaba yanlış tahakkuk ettirilen bir kısım amortismanlar ile kayıt harici kalmış bâzı demirbaşların bu kere kayıtlara intikali suretiyle de aynı hesaba gelir kaydedildiği görülmüştür.

Mütaakıp yıllarda zuhur eden bu gibi lehte ve aleyhte farklar her ne kadar geçmiş yıllara ait bulunmakta ise de, bunların cari yıl netice hesapları meyânında açılacak «Geçmiş yıllar kârları» veya «Masraf ve zararları» namı altında bir hesaba alınması usule daha uygun bir muamele tarzı olur, kanaatindeyiz.

VI - Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili :

31.XII.1953 tarihi itibariyle Petrol Ofisi tarafından hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabının giderleri geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Personel masrafları	3 133 443		4 213 514	61	+ 1 080 071	61
Vergi ve resimler	266 976	92	350 720	57	+ 83 743	65
Sair masraflar	2 117 120	82	2 305 386	27	+ 188 265	45
Verilen faizler	794 816	40	1 696 951	91	902 135	51
Amortisman ve irtifa hakkı imha payları	611 531	33	2 027 674	72	+ 1 416 143	39
Temettü ikramiyesi karşılığı	153 801	04	—	—	153 801	04
Muhtelif zararlar	110 940	86	399 985	57	+ 289 044	71
Kârlar	(*) 8 664 488	31	6 544 941	90	— 2 119 546	41
Yekûn	15 853 118	68	17 539 175	55	+ 1 686 056	87

Bu tablonun tetkikinde bundan evvelki yıllarda olduğu gibi bu yıl da umumiyetle masraflarda kayda değer artışlar görülmektedir.

Bu artışların başlıca sebebi Ofisin iş hacminin günden güne artmasıdır.

Ofisin personel masrafları geçen seneye nazaran 1 080 071,61 lira fazlasıyla 4 213 514,61 liraya yükselmiştir.

Bu masrafların 1 603 138,95 liralık kısmının personelin aylıkları, 581 173,62 lirasını teşkilatta çalışmakta olan yevmiyelilerin gündelikleri ve 2 029 202,04 lirasını da memur ve hizmetlilerin yollukları, fazla mesaipleri, rasyonel çalışma primleri, fevkalâde çalışma ikramiyeleri, tekaüdiye aidatları ve İşçi Sigortaları primleri gibi çeşitli personel masrafları teşkil etmektedir.

Ofisin aynı zamanda 350 720,57 lira, tesislerine ait Bina ve Arazi Vergileri, çeşitli resim ve harçları ile noter masrafları, 2 305 386,27 lira sabit kıymetler ve nakil vasıtaları tamir ve bakım masrafları, sigortaları, kırtasiye ve büro levazımı masrafları, havale masrafları gibi çeşitli giderleri olmuştur.

Ofis 1953 yılında kullandığı krediler için bankalara 1 696 951,91 lira faiz ödemiştir.

Müesseseye ait sabit kıymetler üzerinden 1953 yılı sonunda 2 027 674,72 lira amortisman ve irtifa hakkı imha payları tefrik edilmiştir.

Verilen faizler ile tefrik olunan amortismanlar hesaplarında geçen seneye nazaran görülen kayda değer artışların başlıca sebebi bilânçonun tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veğhile bu yıl bir kısım faizler ile amortismanların «akar yakıt fiyat istikrar hesabına» intikal ettirilmemiş olmasından ileri gelmektedir.

Muhtelif zararlar namı altında görülen 399 985,57 liranın 358 616,22 lirası sair zararları ve 41 369,35 lirası da satış zararlarını teşkil etmektedir.

Satış zararları hakkında gereken izahat raporumuzun satış neticeleri bahsinde arz edilmiş olduğundan burada yalnız sair zararlar üzerinde durulmakla iktifa edilmiştir.

358 616,22 liraya baliğ olan sair zararların üç yüz bin liraya yakın kısmı Ofis mensubinine 6211 sayılı Kanun gereğince verilen ödeneklerin, personel masraflarında tahsisat bulunmaması neticesin-

(*) Not: 1952 yılı kârı bilânçoda 5 578 087,04 lira olarak görülmekte ise de aradaki fark ödenecek Gelir Vergisinin dâhil edilmemiş olmasından ileri gelmektedir.

de zararlar hesabına alınmasından 30 bin liraya yakın diğer bir kısım da Ofis depolarında yanan bir kısım akar yakıt ve demirbaşların 12 . III . 1952 tarih ve 340 sayılı Umum Müdürlük kararıyle zarar kaydedilmesinden ve geri kalanda sayım neticesinde noksan zuhur eden bâzı demirbaş eşya ve sairinin terkinini ile zararlarla intikalinden ileri gelmektedir.

Petrol Ofisinin 1953 yılı kârı geçen seneye nazaran 2 119 546,41 lira noksaniyle 6 544 941,90 liradır. Bu azalışın başlıca sebebi fiyat istikrar fonu faiz ve amortismanlar karşılıkları hesabının tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile 1953 yılında bir kısım faizler ile amortismanların bundan evvelki yıllarda olduğu gibi masraflar hesabından mahsubedilmiyerek karşılıklara alınmış olmasından ileri gelmektedir.

Kâr ve zarar hesabının gelirler kısmının müfredatı bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

	1952 yılı		1953 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
Aınan faiz ve komüsyonlar	237 664	96	87 326	49	—	150 338	47
Muhtelif gelirler	851 265	72	645 822	01	—	205 443	71
Umumi masraflar karşılığı	10 030 974	11	12 755 317	25	+	2 724 343	14
Satış kârları	3 851 440	04	4 050 709	80	+	199 269	76
Fondan alınan umumi masraf tasarrufu	881 773	85	—	—	—	881 773	85
Yekûn	15 853 118	68	17 539 175	55	+	1 686 056	87

Bu tablonun tetkikinde Ofisin 1953 yılında alınan faizlerden 34 880,34 lira muhtelif tavasut komüsyonlarının 52 446,15 lira ki, ceman 87 326,49 lira faiz ve komüsyonları, Ofise ait sarıcağlı vagonlarla yapılan nakliyeden mütevellit Devlet Demiryolları tarafından iade olunan 412 771,25 lira vagon risturnları, memlekette çalışmakta olan diğer petrol şirketlerine Ofisin ana depolarından verilen akar yakıtlardan alınan 136 229,43 lira servis ücretleri ve lojman kiralardan, acenta ve bâyilere atelyelere yapılan çeşitli işlerden tahassul eden 96 821,33 lira ile 645 822,01 lira muhtelif gelirleri olduğu görülmüştür.

Bu gelirlerden maada Ofisin 1953 yılı zarfında satmış olduğu çeşitli akar yakıt ile madeni yağların maliyetlerine intikal ettirilmiş bulunan umumi masraf karşılıklarından 12 755 317,25 lira ve satış kârlarından da 4 050 709,80 lira kârları bulunmaktadır.

Et ve Balık Kurumu

I - Kuruluş :

Millî Korunma Kanununun Hükümete verdiği salâhiyete istinaden 25 Haziran 1949 tarihli K/784 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre Toprak Mahsulleri Ofisine her nevi nebati ve hayvani yağlı tohum ve maddeler, kasaplık hayvan ve balıkla bunların mamullerinin alım, satım, ithal ve ihracına, bu maksadı temin için lüzumlu inşaatı yapmaya ve icabeden malzeme ve vasıtaları satınalmaya, İktisat ve Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle üçüncü şahıslarla her türlü işti-râk anlaşmaları ve sözleşmeler yapabilme yetkisi verilmiştir.

Bir müdürlükle tedvir edilmesine rağmen ayrı bir ihtisas şubesi olan et ve balık işlerinin, Toprak Mahsulleri Ofisinin teşkilât Kanunu ile verilen vazifeleri haricinde görülmesi, aslı işlerine asgari bir derecede dahi kifayet etmeyen sermayesinin azlığı ve bu çeşit işlerle mücehhez teknik elemanlardan mahrum bulunması düşünülerek bu teşebbüs Ofis bünyesinden ayrılmış ve K/871 sayılı ve 28.VIII.1952 tarihli karar ile hükmi şahsiyeti haiz olmak, hususi hukuk hükümlerine tev-

fikan idare edilmek, mesuliyeti sermayesiyle mahdut bulunmak, İktisat ve Ticaret Vekâletine bağlı ve kontroluna tâbi olmak üzere malî ve idari muhtariyeti haiz olarak kurulan Et ve Balık Kurumuna K/784 sayılı kararla verilen salâhiyetler devrolunmuştur.

a) İstigal mevzuu ve sahası :

1. Kasaplık hayvan, balık, alım, satım ve dış ticareti,

2. Kasaplık hayvan ve balıkların her türlü tabii ve sınaî mamullerinin alım, satım ve dış ticareti,

3. Hayvan ve balık nesillerinin ıslâh ve inkişaf ettirilmesiyle alâkalı her türlü sınaî, ticari ve zirai teşebbüsleri,

4. 1, 2, 3 sayılı fıkralarda gösterilen maksatları sağlayacak her türlü teşkilât, fabrika, mezbaha vasıta ve tesisatı kurma ve işletmesi,

5. Lüzumu halinde, memleket dâhilinde kasaplık hayvan, balık ve mamulleri, istihsal vasıtaları ve hayvan ve piyasalarını tanzim ve anormal fiyat temevvüçlerini önlemek üzere İktisat ve Ticaret Vekâletinin kararıyla tanzim satışları,

6. Kasaplık hayvan ve balık yetiştirme, istihsal, sanayi ve ticaret mevzularıyla ilgili işler için, Heyeti Vekile kararı ile tavzif olunacak Kurum dışındaki malî müesseseler kaynaklarıyla ve tâyin edilecek hadler dâhilinde hususi müteşebbislere, resmî teşekküllere İktisat ve Ticaret Vekâletince tasdik olunacak talimatname esasları dâhilinde kredi açma işleri,

nden ibarettir.

b) Malî kaynaklar :

Kurumun sermayesi 40 milyon lira olup Heyeti Vekile kararı ile artırılabilir.

Ödenen sermaye :

Lira	K.	
5 000 000		K/871 sayılı Kararname ile Millî Korunma sermayesinden tahsis edilen,
17 989 731	16	K/871 sayılı Kararnamenin altıncı maddesine müsteniden İktisat ve Ticaret Vekâleti 1951 ve 1952 yılı bütçelerine (K/784 sayılı Kararla vazifelendirilen Toprak Mahsulleri Ofisine, et ve balık işleri için verilmek üzere) konulan tahsisattan Ofisçe yapılan tahsilâtın Kuruma devredilen mebalîğ,
5 000 000		İktisat ve Ticaret Vekâleti 1953 yılı bütçesi tahsisatından tahsil edilen ki, ceman,
27 989 731	16	liradır.

K/871 sayılı Kararın altıncı maddesine göre Toprak Mahsulleri Ofisinden Kuruma devrolunan 17 989 731,16 liranın müfredatı aşağıdadır.

Lira	K.	
954 565	23	Açılan akreditif bakıyesi, avanslar ve depozitolar,
745 150	14	Muvakkat ve netice hesapları bakıyesi,
7 748 295	41	Yaptırılan tesisler ve bunlara ait malzeme masrafları,
40 219	86	Devredilen demirbaşlar bedeli,
221 339	24	Müteferrik surette mubayaa edilen yerli malzeme bedelleri ceman,
8 709 569	88	Ofisçe yapılan sarfiyat,
9 280 161	28	Kuruma devreden nakit.
17 989 731	16	

Ayrıca Kuruma, Toprak Mahsulleri Ofisi işletme faaliyetleri neticesi olarak 152 089,82 lira müteferrik hasılat devretmiştir.

K/871 sayılı Kararın 7. nci maddesi gereğince hususi bir kanunla Kurumun sermayesine mahsubu yapılmıcaaya kadar muvakkaten devreden sabit kıymetler,

Lira	K.	
2 754 135	49	Erzurum Et Kombinası,
13 787 223	28	Tiraj haklarından istifade suretiyle Avrupa firmalarından gelen malzeme bedelleri,
2 815 211	53	Amerika'dan gelen malzeme bedelleri, (direkt yardım),
1 497 473	72	Avrupa firmalarına sipariş edilen malzemeler için verilen akreditif bakiyesi,
870 688	15	Avrupa firmalarına montaj işleri için açılan akreditif bakiyesi,
146 513	35	Konserve malzemesi için verilen akreditif bakiyesi,
338 334	44	Direkt yardımdan henüz tesellümü ikmal edilmeyen malzeme bedelleri,
802 481	95	Tevziye tâbi malzeme satışından borçlu müşteriler, olmak üzere ceman,
23 012 061	91	liradır. Bundan tenzili gereken,
7 020	52	lira satılan malzeme bedeli olup çıkışı yapılmadığından stoktan düşülmesi icab- eden miktardan bakiye,
23 005 041	39	liradan ibarettir.

Ayrıca Kuruma, Toprak Mahsulleri Ofisi 737 845,10 liralık dahili sigorta fonu da devretmiştir. İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1953 bütçesine Kurumun umumi masraflarını karşılamak üzere konan 800 000,— lira da Kurumca tahsil edilmiştir.

Netice olarak, Kurumun 1953 yılındaki malî kaynakları,

Lira	K.	
27 989 731	16	Sermaye olarak alınan,
23 005 041	39	» » » mahsubu yapılmıcaaya kadar muvakkaten devir alınan,
737 845	10	Ofisten dahili sigorta fonu olarak devreden,
800 000	—	1953 yılı Kurum umumi masraflarında karşılık olarak İktisat ve Ticaret Vekâletin- den yapılan tahsilât olmak üzere ceman,
52 532 617	65	liradır.

II - İdari bünye :

Teşkilâtın vazife, salâhiyet ve çalışma tarzı 1 No. lu tamimdeki esaslar dâhilinde tesbit edilmiştir.

1. Umum Müdürlük :

K/871 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre Kurumun idare uzvunu teşkil eden Umum Müdürlük, bir umum müdür ile iki muavininden terekübetmektedir. Umum müdür muavinlerinden biri ticaret ve idare diğeri teknik servis işleriyle uğraşmaktadır. Ayrıca temsili işlerde bulunan ve Danışma Kurulunun raportörlüğünü yapan bir umumî kâtip vardır.

2. Danışma Kurulu :

Müstakil bir reisliğin başkanlığı altında şube müdürlerinden ve lüzumlu ahvalde üniversite mensuplarıyla yerli ve yabancı ilim, iş ve idare adamlarının düşüncelerinden faydalanmak üzere kurulmuş istişari bir organdır.

Bu kurulun vazifeleri; Kuruma tevdi edilen işlerin işletmede lüzumlu ana prensiplerini vaz' etmek ve tahaddüs edecek yeni mevzuları ilmi ve teknik bir görüşle tetkik etmektir.

1953 yılında Danışma Kurulu 28 karar almış ve Umum Müdürlük itilana arz etmiştir.

3. Organizasyon ve Araştırma Müdürlüğü :

İşin akışını ve vuzuhunu, personelin vazife ve mesuliyetinin şumulünü önceden tesbit etmek suretiyle teşkilâtta iş bölümünü ve iş birliğini temine mâtufluk dahilî talimatnameleri ve lüzumlu ve saiki, alâkalı servisin mütalâasını alarak vücuda getiren bir müdürlüktür. Müdürlükçe 1953 yılında hazırlanmış ve yürürlüğe konmuş olan talimatnameler aşağıdadır.

İnşaat kontrol; yangından korunma işleri; yazı, dosya, arşiv işleri; Erzurum Et Kombinası kuruluş görev ve çalışma esasları; bakım işleri; montaj kontrol; hukuk işleri; kütüphane talimatnameleridir. İnşaat ve montaj muhasebe; yeknesak dahilî; emanet inşaat; mahallî tazminat; teftiş ve kontrol; lojman, pavyon ve misafirlere ait; muhasebe; bina bakım; veteriner hizmetleri ve ekspertiz işleri; memur ve müstahdemler; malzeme mubayaatına ait talimatnameler üzerinde de çalışılmaktadır.

Kurumun fazla ehemmiyet verdiği bu müdürlükte 1954 yılında, bir müdür dört memur ve altı yevmiyeli personel çalışmıştır.

4. Konjonktür ve Program Müdürlüğü :

İş istihsal, istihlak piyasalarının tahlili, muhtemel alım ve satış baremlerinin tesbiti, tatbikatı takibederek gelecek yıllara ait tedbirlerin tesbiti, Kurum faaliyetinin sosyal tesirleri ve millî gelirdeki rolü, hayvancılık ve tâli mahsullerindeki hareketlerde Kurumun tesir derecelerini araştırmak ve üçer aylık faaliyet raporları tanzim etmekle vazifelenmiştir.

Bu müdürlük kendisine mevdu vaziafin ancak bir kısmını yerine getirebilmiş esas vazifelerinden olan mühim bir kısmı da şubenin vazifelerini telif ve tevhid edecek olan müdür bulunmaması hasebiyle gerektiği şekilde yapılamamıştır.

1953 yılında vekâletle idare edilen müdürlükte 7 memur çalışmıştır.

5. Teftiş ve Kontrol Heyeti Başkanlığı :

Bu yıl heyet bir reis, iki müfettiş bir memur olmak üzere 4 kişilik bir kadro ile çalışmıştır.

1953 yılında Kurumun kuruluş halinde bulunması hasebiyle iş yerleri teftişe tâbi tutulmamıştır. Yalnız faaliyette bulunan Erzurum Et Kombinası ve merkez teşkilâtının teftişi yapılmıştır. 1953 yılında 3 teftiş, 6 tahkik raporu tanzim edilmiştir.

6. Hukuk İşleri Müdürlüğü :

Bir müdür ve bir avukatla idare edilen Hukuk İşleri Müdürlüğünün vazifesi, Umum Müdürlük, servis ve taşra teşkilâtından sorulan işlere ve tanzim edilen mukavelelere mütedair hukuki mütalâa vermek, Kurum ve aleyhine açılan dâvalarda üçüncü şahıslara karşı Kurumu temsil etmektedir.

Toprak Mahsulleri Ofisi 30 u üçüncü şahıslar aleyhine, 10 u üçüncü şahıslar lehine olmak üzere 40 dâva devretmiştir. 1953 yılında Kurum aleyhine 1 Hukuk, 1 idari ve 15 tane de malî (vergi itirazı) olmak üzere ceman 17 dâva açılmış, aynı yıl içerisinde 19 u kısmen lehte bir tanesi aleyhte olmak üzere 20 dâva neticelenmiş, 37 dâva ertesi yıla devretmiştir.

7. Umumi Muhasebe Müdürlüğü :

Bir Müdür, bir Müdür Muavini, 14 memur ve 12 yevmiyeli personelle; Erzurum Et Kombinası, Erzurum, emanet inşaatı ve İstanbul İrtibat Bürosunun hesapları hariç, teşkilâtın bütün hesapları bu Müdürlükte tutulmaktadır.

8. Ticaret Müdürlüğü :

Müdürlük 1953 yılında bir Müdür, 10 memur ve 17 yevmiyeli personelle faaliyette bulunmuştur.

İşletmeler itibariyle alım nev'i, miktar, kalite ve fiyat baremlerinin tanzimi, canlı hayvan mevcutları, mubayaaları, besileri ve hareket tarzının tesbiti, müstahsıldan direkt alımlar ve önceden bağlanmalar, alıcılarla temaslar, teslimat anlaşmaları ve haftalık teslimat programlarının yapılması, vagon ve diğer vasıtaların periodik seyrinin temini, gümrük işleri satış tahsilâtı, sigorta ve mümasili hizmetlerle görevlidir.

Bu Müdürlükçe 1953 yılında ;

1. 2 151 040,70 liralık sığır ve 3 442 395,44 liralık koyun mubayaa edilmiş ve 1 915 710,27 lira kıymetinde sığır, 3 399 841,33 liralık koyun kesilmiştir.

2. Erzurum'da istihsal edilen etler, Ankara ve İstanbul piyasalarına frigorifik vagonlarla, şehirler dâhili nakliyat ise termos kamyonlarla yapılmıştır.

3. Faaliyet halindeki soğuk depolarda buz satışları yapılmış ve depolama faaliyetlerinde de bulunulmuştur.

4. İktisat ve Ticaret Vekâletinin direktifi dâhilinde balıkçılara deniz motoru ve ağ iplikleri tevziatı yapılmıştır.

Bununla beraber Kurumun en faal bir servisi bulunan Ticaret Müdürlüğünde evrakı müsbite-nin gününde ve doğru olarak muhasebeye intikal ettirilmediği, uzun yazışmalar yapıldığı müşahe-de edilmiştir.

Mezkûr Müdürlüğün, daha faal ve rasyonel bir çalışma sistemi takibetmesi ve diğer şubelerle koordinasyon halinde bulunması tavsiyeye şayan görülmüştür.

9. Yazı İşleri ve Arşiv Müdürlüğü :

Kuruma gelen ve giden evrak, kayıt, takip, muhafaza, terceme ve kütüphane işleriyle iştigal eden bir servistir. 1953 yılında bir müdür 10 memur vel yevmiyeli personelle çalışmıştır.

Bu yıl muamelâtına ait vesaikın alâkalı şubelerde bulunduğu arşive intikal etmediği görül-müştür. Hattâ tetkikatımız tarihi olan 1954 sonuna kadar vaziyet aynen devam etmektedir. Neticeleri intaçetmiş bulunan evrakın bir an önce talimata uyularak arşive konmasının muva-fık olacağı kanaatindeyiz.

10. Personel ve Sosyal İşler Müdürlüğü :

1953 yılında personel ve sosyal işler şubesi 1 müdür 3 memur ve 7 yevmiyeli personelle çalışmıştır.

3/15951 sayılı Heyeti Vekile Kararı ile 1953 yılı için 164 olarak tesbit edilen Kurum kadro-sunun nazari ve fiilî durumlarıyla mukayesesini gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Aylık Ücret Lira	1953 yılı nazari kadrosu				1953 yılı fiilî kadrosu			
	Barem içi Aded	İhtisas Aded	Barem dışı Aded	Yekûn	Barem içi Aded	İhtisas Aded	Barem dışı Aded	Yekûn
875	1	5	2	8	1	4	2	7
750	2	9	9	20	2	6	7	15
625		5	8	13		5	8	13
550		9	9	18		8	9	17
475	6	2	10	18	6	2	9	17
400			26	26			24	24
350	1		10	11	1		10	11
300	2		16	18	2		16	18
250	5		4	9	5		4	9
225								
200			3	3			3	3
175			2	2			2	2
150			6	6			6	6
130			3	3			3	3
120			3	3			3	3
110			2	2			2	2
100			4	4			4	4
Yekûn	17	30	117	164	17	25	112	154

1953 yılında istihdam edilen yevmiyeli personeli gösterir tablo aşağıdadır :

	1 - 10	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 ve da- ha yukarı	Yekûn
	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira	
	Aded	Aded	Aded	Aded	Aded	
Merkez	57	32	19	16	3	127
Taşra	417	60	6	7	2	492
Yekûn	474	92	25	23	5	619

Yukardaki tabloya nazaran;

1. 10 aded kadro tasarrufu yapıldığı,

2. Merkezde muvakkat yevmiyeli personel mevcudunun hayli kabarıklık olduğu görülmektedir.

İhtisas ve barem dışı kadroların, yeni teessüs eden kuruma, kalifiye memurun temini düşünülerek konmuş olduğu kanaatindeyiz. Bununla iktifa edilmiyerek, merkez teşkilâtında fazla miktarda ve oldukça yüksek ücretler verilmek suretiyle personel istihdamı cihetine gidilmiştir. Ayrıca tekaüde sevk edilen kimselerin de kurumda yevmiye ile çalıştırıldığı görülmektedir. Bunların 1954 yılında sayıları bir misli daha da artmıştır.

Vekiller Heyeti Kararıyla tesbit edilen kadrolara alınırken ihtiyacı karşılayacak şekilde yevmiyeli memurların kadrolarının da tesbiti lüzumlu görülmektedir.

Ayrıca bu yıl içinde P.A.O. yardımından faydalanarak 11 ecnebi mütehassis getirilmiştir.

Zatışleri Müdürlüğünün cari yıl muamelâtı üzerinde yapılan tetkikat sonunda kayda şayan görülen hususların başlıcaları aşağıya çıkarılmıştır.

Memurlara sicil karnelerinin tanzim edilerek verilmesi, ihtisas intibaklarının 3958 sayılı Kanun ve tatbiki şeklini gösterir izahnameye uyularak yapılması gibi hususlara ihtimam gösterilmesi icabedeceğine işaret etmek isteriz.

11. Veteriner İşleri Müdürlüğü :

Müdürlük, kasaplık hayvancılığın inkişafı, tâli mahsullerin kıymetlendirilmesi, hayvanların sıhhatlerinin korunması, rasyonel besiciliğin memlekette tatbikini sağlama, et ve balık mamullerinin standardizasyonu, alımlarda hayvanlar sıhhat ve randımanlarının tesbiti, kesin metotları tatbik etmek, etin muayenesi, soğutulması ve dondurulmasını teminle vazifelendirilmiştir.

Şubenin 1953 yılındaki faaliyetleri şöylece hulâsa edilebilir.

Kasaplık hayvan yetiştiricileriyle temas edilerek durumlarını tetkik, ihtiyaçlarını tesbit etmek, tanzim edilen programa göre hayvancılık, hayvan yemleri ve ticareti bakımlarından tesis edilecek mevzulara esas olmak üzere şubenin iki mütehassısı tarafından Adana, kaza ve köylerinde, Kırşehir, Yozgad, Çorum ve havalisinde, Ankara, Konya ve Eskişehir mmtakalarında tetkikat yapılmış ve gerekli raporlar hazırlanmıştır.

Ziraat ve Veteriner fakültelerinde, hayvancılık, hayvan yemleri ve besisi, ziraat iktisadiyatı mevzularıyla ilgili profesörlerle Ziraat Vekâleti Veteriner ve Ziraat İşleri Umum müdürlükleri mütehassıslarından teşkil edilen (Hayvan Besisi ve Yemleri İlmî İstişare Kurulu)nun toplantılarına iştirak edilmiş, hayvan besisi ve rasyonun bakımlardan alınan kararların tatbikatına Erzurum'da geçilmiştir.

12. Balıkçılık İşleri Müdürlüğü :

Modern balık avlama metotlarının tatbikini temin etmek, soğuk depoculuk, balık yağı ve unu sanayii, balık ekonomisi ve biyolojisinin memlekette tesbitiyle görevli bulunan bu şube, 1953 yılında 1 müdür 3 memur ve 1 yevmiyeli personelle faaliyette bulunmuştur.

Müdürlüğün 1953 yılı faaliyetlerinin balıkçılığa ait tetkikat ve raporların tanziminden ibaret bulunduğunu ifade edebiliriz. Bunlar aşağıda kısaca hulâsa edilmiştir.

a) Bugüne kadar memleketimizde yerli ve yabancı mütehassısların tanzim ettikleri raporlar temin edilmiş ve teksir ettirilmiştir.

b) Ücretleri Birleşmiş Milletler tarafından verilmek suretiyle balık avlama, soğuk depoculuk balık yağı ve unu sanayii balık ekonomisi ve biyolojisi hakkında bilgice ileri bulunan memleketlerden beş mütehassıs temin edilmiş ve Kurumda bu mütehassıslar faaaliyette bulunmuşlardır.

c) F.A.O teşkilâtından getirtilen soğuk hava mütehassısı memleketimizde inşa edilmekte olan soğuk depoların teknolojik durumlarını yerinde tetkik etmiş ve raporlar tanzim etmiş Marmara adasındaki işletmeye açılan soğuk depoda balık dondurma tecrübeleri yapmıştır.

ç) Deniz ve göllerimizde İstanbul Üniversitesi Hidrobiyoloji Enstitüsü ile Kurum mütehassısları tarafından ilmi araştırmalar yapılmıştır.

Bu mevzuda Kurum ile Fen Fakültesi arasında tanzim edilmiş mukaveleler de mevcuttur. Aneak Kurumca tahsis edilen paraların sarfının kontrolü hususunda mukavelelerde bir sarahat yoktur. Bu eksiklik bilâhara bir yazı ile Fen Fakültesine bildirilmiştir.

13. İnşaat Müdürlüğü :

İnşaat İşleri Müdürlüğü 7 memur ve 17 yevmiyeli personelle, Kurumun devraldığı ve yeniden inşasına başlanan tesislerin ikmalî, tamiri, bakım ve muhafazasını teminle meşgul olmak üzere kurulmuştur.

İnşaat ve montajın birbirine tedahül etmiş iki mevzu olmasından, inşaat, makina ve tesisat müdürlükleri personeli arasında vazife, mesuliyet ve salâhiyet bakımından bâzı tedahüller olduğu görülmüş ve mezkûr müdürlüklerin faaliyetlerini daha rasyonel ve koordine bir şekilde tedvir ve takibetmek üzere 1954 yılında Fen İşleri Müdürlüğü ihdas edilmiştir.

İnşaat durumları ve bunlar hakkındaki tetkikatımız işletme faaliyetlerinde incelenmiştir.

14. Makina ve Tesisat Müdürlüğü :

Servis 1953 yılında, 1 müdür, 11 memur, 23 yevmiyeli personelle faaliyette bulunmuştur.

Kurumun ihtiyacı bulunan mekanik tesisleri vücuda getirmek, bunları tevsi, teçhiz, tamir, bakım ve muhafaza etmekle vazifeli bulunan bir şubedir.

Bakım Talimatnamesinin 10 neu maddesinin (II) fıkrasında günlük, haftalık ve benzeri bakımların teknik tarifnameye göre yapılacağı kaydedilmiştir. Soğuk depolardaki teknik elemanların orijinal tarifnameyi tercüme edecek kadar lisan bilmediklerinden, Türkçesine de hiç bir tesiste rastlanmadığı cihetle günlük ve haftalık bakımların lâyıkî veçhile yapılamadığı için bu tarifnamelerin türkçesinin bir an evvel ikmal edilmesi lüzumlu görülmektedir.

Bakım Talimatnamesinin 14 neu maddesinin (E) fıkrasına göre ayda, 3 ayda bir yapılması gereken ekip bakımının da zamanında ifası gerekmektedir.

15. Malzeme Müdürlüğü :

Kurumun merkez ve taşra teşkilâtının ihtiyacı bulunan malzemeyi temin ve tedarik edip ihtiyaç mahallerine zamanında sevk etmekle vazifeli bulunan Malzeme Müdürlüğü 1953 yılında 1 müdür, 12 memur ve 10 yevmiyeli personelle faaliyette bulunmuştur.

Muhasebe Müdürlüğü ile mutabakat temin edilerek malzeme mübayaaya miktar ve stok durumunu gösterir hesaplarda hassasiyetle durulmasını uygun buluruz.

III - İşletme faaliyetleri:

A) İş programı:

Kurum 1953 yılında et ve balık mevzularına ait iki iş programı tanzim etmiştir.

1. Et mevzuuna dair iş programında:

- Alelûmum hayvan ve kasaplık hayvanların nev'i, ırk ve einslerinin,
- Canlı hayvan satışlarının,
- Hayvan pazar, panayır ve borsalarının,

- İç ve dış pazarlarda et ve müstahzaratı satış ve istihlâk miktar ve fiyatlarının,
 - Tâli maddelerin kıymetlendirilmesi şekli ve ticaretinin,
 - Hayvan yemi istihsalı ve rayiçlerinin,
 - Hayvan besicilerin besledikleri hayvan nevi, ırk, cinsi ve miktarlarıyla besleme kapasitelerinin, envanterleri tesisi faaliyetlerinden ibarettir. Bundan maada,
 - Kasaplık hayvan tedarikine,
 - Et ve mamullerinin memleket içinde istihlâkine artırma ve memleket dışına ihraç imkânlarına,
 - Tâli mahsullerin memleket iç ve dışında kıymetlendirilmesi ve ticaretine,
 - Hayvan yemleri ve mıntaka şartlarına göre rasyonel besiciliğin ne şekilde olabileceğine,
 - Tesislerin projelerine,
- Ait etüdlerin yapılması.

Erzurum Kombinasyonunda :

- Mevcut sığır pavilyonuna ait noksanların,
- Buz Fabrikasının,
- Koyun kesim kısmının ve padokların,
- Tâli mahsulleri işleme ve muhafaza tesislerinin ikmali,
- Personel lojmanlarının,
- 180 baş sığırı istiyebilecek kapalı padok yeri ile yemlerine ait silo ve ambarların inşası,
- Konya, Ankara, Zeytinburnu, kombinaları, Haydarpaşa, Beşiktaş ve İskenderun soğuk hava tesisleri 1953 yılı inşaat programına alınan kısımların ikmali,
- Kayseri, Trabzon ve Zonguldak tesislerinin bitirilmesine ait inşaat faaliyetleri,
- Erzurum kombinasyonu sığır kısmının tecrübe, eğitim ve pilot işletmesine, Trabzon ve Zonguldak soğuk tesislerinin tecrübe işletmesine açılmaları,
- Yem kredisi ve yem yardımı yapılması,
- Soğutulmuş etin halka tanıtılması,
- Termos vagon ve kamyonların et naklinde istimali gibi hususlar 1953 yılı Kurumun et mevzuu faaliyetlerinin bâriz hususiyetlerini teşkil edeceği ifade edilmiştir.

2. Balık mevzuuna ait iş programında :

- Bugünkü balık istihsal miktarının, yeni av yerlerinin ve optimâl av kesafetinin,
- Sularımızın balıkçılık bakımından en verimli mıntakalarının tesbitiyle,
- Yeni av metotlarının tecrübe edilmesinin Hidrobiyoloji Enstitüsünce yapılması ve Kurum tarafından da,
- Balık müstahsıllarının av malzemesi, motorsuz ve motorlu vesait aded ve kapasiteleri, avlandıkları saha, senevi avlanan balık miktar ve cinsleri, balıkçı tayfalarının miktar ve durumları ile ihtiyaçlarının,
- Balık işleme yerleri, tuzlama, konserve, yağ ve sair imalâthanelerin kapasite ve işlenen balık evsaf ve miktarlarının,
- Göl müstahsılları neveleri, istihsal miktarları, satış şart ve fiyatının kısmen F. A. O. dan temin edilecek kısmen de Kurum mütehassıslarından istifade edilerek etüd edilmesi,
- Tesislerin inşası ve mekanik teçhizatının montajı,
- Av ve nakliye gemilerinin işletilmesi,
- Ağ ipleği, tekneli ve teknesiz motor, akar yakıt ve süngercilere dalgıç tertibatının kredili olarak temin gibi hususların imkân ve şartlara ve çalışma devresi sonuna kadar, kaynak ve imkânların kaydedeceği gelişmeleri izah eder mahiyettedir.

Tatbikatına gelince :

İşletme faaliyetleri bahsinde de görüleceği veçhile her iki iş programı da 1953 yılında kısmen tatbik edilebilmiş ve buna sebep de munzam vazifelerin Kuruma tahmil edilmiş bulunmasıdır.

Esasen 1953 yılı Kurumun ilk faaliyet yılıdır. Bilhassa 1953 yılı balıkçılık mevzuuna ait iş programının tatbik edilemediği görülmüştür.

B) Bütçe :

1953 yılı idari ve işletme masrafları bütçesiyle fiilî durum mukayeseli olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	1953 yılı	1953 yılı		Alınan tahsisata		
	tahsisatı	sarfiyatı		nazaran sarfiyat		
	Lira	Lira	K.	—	Lira	K.
I - İdari masraflar	4 008 440	2 953 810	64	—	1 054 629	36
II - İşletme masrafları	2 274 000	2 827 857	80	+	553 857	80
Yekûn	6 282 440	5 781 668	44	—	500 771	56

İşletme masraflarında 553 857,80 lira olarak müşahede edilen tahsisat fazlası sarfiyat, bütün netice hesaplarının ilk tesis masraflarına intikali sebebiyle; ilk tesis masrafları amortismanının tahsisattan bir milyon lira kadar fazla olmasından ileri gelmektedir.

C) Mubayaa :

Kurum Erzurum Et Kombinasında 11 . VII . 1953 tarihinde tecrübe işletmesine başlamıştır. Bu sebeple canlı hayvan mubayaa etmiş ve bunları kesip askerî birliklerin bir kısmının et ihtiyacını karşılamıştır. Bilâhara Ankara ve İstanbul şehirlerinin ihtiyacını temin gayesiyle tanzim satışına girmiş henüz küçük baş kesim yeri ikmal edilmediğinden koyunların kesimi büyük baş mahallinde yapılmıştır. Bu suretle tecrübe mahiyetindeki bu çalışmalar fiilen hazırlıksız bir işletme faaliyetine intikal etmiştir.

Ankara şehir ihtiyacı Erzurum'da kesilen etle karşılanmadığı zamanlarda ise piyasadan et tedarik edilmiş ve müstehlike arz edilmiştir.

1. Canlı hayvan mubayaa ve stoku :

1953 yılı canlı hayvan mubayaası, kesimi, satışı, imha ve stok durumunu gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Cinsi	G i r e n						Ç ı k a n						S t o k	
	M u b a y a a			K e s i m e v e r i l e n			U m u m i s a t ı ŝ			İ m h a				
	Baş	Lira	K.	Baş	Lira	K.	Baş	Lira	K.	Baş	Lira	Baş	Lira	K.
Sığır	11 042	2 151 040	70	9 806	1 915 710	27	9	1 695	89	18	—	1 209	233 634	54
Koyun	46 177	3 442 395	44	45 599	3 399 841	33	—	—	—	8	—	570	42 554	11
Yekûn	57 219	5 593 436	14	55 405	5 315 551	60	9	1 695	89	26	—	1 779	276 188	65

Tablonun tetkikinden anlaşılacağı üzere :

a) 2 151 040,70 lira değerinde 11 042 baş sığırın 653 284,70 lira değerinde 3 572 baŝı mukaveleli, mütebaki kısmı ise Erzurum ve havalisi serbest piyasalarından mubayaa edilmiş, 1 915 710,27 lira tutarında 9 806 baş kesilmiş, 1 695,89 liralık 9 baş canlı olarak satılmış ve 18 baş imha edilmiştir. 1 209 baş 233 634,54 lira tutarında sığır ertesi yıla devretmiştir.

b) 3 442 395,44 liralık 46 177 baş koyun 2 860 431,93 lira bedelinde 39 896 baş mukavele ile geriye kalanı ise piyasadadan satın alınmıştır. Bunun 3 399 841,33 lira değerinde 45 599 baŝı kesilmiş 8 baŝı imha edilmiş 42 554,11 lira tutarında 570 baŝı ertesi yıla devretmiştir.

c) Mukavele ile hayvan alımlarında randıman mevzuunun göz önünde bulundurularak satıcılara teşvik primi verilmesi bunların kombina ile daha sıkı iş yapma imkânlarını hazırlamıştır.

Bu itibarla kasaplık hayvan yetiştirilmesi hususunda müstahsılı teşvik eden bu usul, kombina ile münasebat tesis edenlerin memnuniyetini mucibolmuştur.

Diğer taraftan Kombina Müdürlüğünün mubayaa edip besiye aldığı hayvanın muhafaza, bakım, mera, ot, hububat ve bunlara müteferri ikmal ve iâŝe işleri de Kuruma çok külfet tahmil etmekte olduğundan bu işe bir veçhe verilmesi temenniye şayan görülmektedir.

ç) Kesime verilen sığır ve koyunların bir kısmının «kasaplık hayvanlar» hesabına kaydedilmeden «etler» hesabına geçirildiği müşahade edilmiştir. Bütün canlı giriş ve çıkışların «kasaplık hayvanlar» hesabından geçirilmesi lüzumunu belirtiriz.

d) Mübayaa edilen canlı sığırın bir kilo vasati fiyatı 80,70 kuruş, canlı koyunun bir kilo vasati fiyatı da 129,17 kuruştur.

e) Canlı hayvan mubayaasında bulunan heyetlerin, mubayaa müddetince almış oldukları maaş ve harcetmelerle umumi masraflardan bu işe tefrik edilecek hisse konulmamış olduğundan, hakiki maliyetin ticaret müdürlüğünce tesbit edilen maliyetten daha da yüksek olacağı anlaşılmaktadır. Mütakıf yıllarda bu konuda gerekli tedabirin alınması hususunu ehemmiyetle kaydetmek isteriz.

2. Et işleri :

Kurumun 1953 yılında kestiği, piyasadan tedarik ettiği, sattığı ve sair çıkışlarla stoku gösterir tablo aşağıdadır.

Cinsi	Kesilen hayvanlar etinin		Giriş Piyasadan		Yekûn		Çıkış		Stok	
	Kg.	Tutarı	Kg.	Tutarı	Kg.	Tutarı	Kg.	Tutarı	Kg.	Tutarı
		Lira K.		Lira K.		Lira K.		Lira K.		Lira K.
Sığır eti	1.150,449	1.912.219,72	—	—	1.150.449	1.912.219,72	1.109.173,380	1.849.562,79	41.275,620	62.656,93
Koyun eti	1.367,738	3.397.301,41	97.366	253.151,60	1.465.104	3.650.453,01	1.419.806,300	3.543.257,35	46.297,700	107.195,66
Sakadat	—	6.030,47	—	—	—	6.030,47	—	—	—	6.030,47
Yekûn	2.518.187	5.315.551,60	97.366	253.151,60	2.615.553	5.568.703,20	2.527.979,680	5.392.820,14	87.573.320	175.883,06

Yukardaki tablonun tetkikinde :

a) Kesilen sığırlardan 1 912 219,72 lira değerinde 1 150 439 kilo et elde edilmiş 1 849 562,70 lira kıymetinde 1 109 175 380 kilo sığır eti çıkışı olmuş, 62 656,93 lira tutarında 41 275 620 kilo sığır eti ertesi yıla devretmiştir.

Sığırlarda vasati randıman 48,73, mubayaa bedelinin elde edilen ete nispetle bulunan et fiyatı 165,60 kuruştur. Erzurum kombinası 1953 yılı masraflarından bir hisse tefriki suretiyle hesabedilen maliyet ise 224,10 kuruştur. Koyunlarda ise vasati randıman 50,67, et fiyatı 224,94, kombina masraflarından bir hisse tahmil edildiği zaman ise 313,44 kuruştur.

Mahallerine göre sığır eti 160,33 kuruş ve 130 kuruştan fatura edilmiştir. Koyun eti de 243,70 ve 230 kuruştan fatura edilmiştir.

Etin hakiki maliyetinde nazarı itibara alınması gereken tâli maddeler tahminî satış bedellerinin de hesabedilerek düşülmesi icabederdi.

b) 3 397 301,41 lira tutarında 1 367 738 kilo sıklisinde koyun eti kesilmiş ve piyasadan da 253 151,60 lira kıymetinde 97 366 kilo et mubayaa edilmiş bunlardan 3 543 257,35 lira değe-

rinde 1 418 806 300 kilo et çıkmış ve 46 297 700 kilo sıkletinde 107 195,66 liralık koyun eti ertesi yıla devretmiştir.

e) Cari yılda tâli mahsuller emtia hesabına kaydedilmemiştir. Bunların satışları tâli mahsul-ler satış hesabının matlubuna kaydedilmiş ve kâr olarak mütalâa edilmiştir. Teşkilât arası sakadat sevkியatta ise faturaya adeden kayıtla iktifa olunmuştur. Bunun mahzurlu olduğu anlaşıldığından 1954 yılında tâli mahsuller hesabından geçirilmiş ve teşkilât arası faturalara kıymeti kaydedilmiş olduğu görülmüştür.

Tabloda müşahede edilen 6 030,47 lira tutarındaki sakadat sene sonu tâli mahsuller stokunu ifa-de etmektedir.

3. Kavrurma :

a) Erzurum Et Kombinasında kesilen sığırların bir kısmında sistisal (tirşin) mevcut olduğu kesimden sonra mütahassıslarca yapılan muayenede görülmüş, bunların et olarak müstehlike arzı mahzurlu bulunduğundan kavurma suretiyle istihlâk edilebilir hale getirilmiştir. Bu suretle 85 618,17 liralık 51 543 kilo sığır eti kavurmaya verilmiş 4 527,41 liralık masraf yapılmış ve 90 145,50 lira-hk 39 175 kilo kavurma elde edilmiştir. Bir kilo kavurmanın maliyeti 2,30 lira olmuştur.

b) Hava şartları sebebiyle Erzurum'dan koyun eti vaktinde İstanbul'a gelmemiştir. Bozulma ih-timali bulunan bu parti etler kıymetlendirilmek üzere kavurmaya verilmiş bu suretle 28 877,73 lira-hk et kavurulmuş ve 3 015,82 liralık masraf yapılmış 31 893,55 liralık kavurma elde edilmiştir. Bir kilo kavurma maliyeti 4,181 liradır.

Lira	K.	
90 145	58	Erzurum'da yapılan kavurma,
31 893	55	İstanbul'da yapılan kavurma,
122 039	13	Liralık kavurma yapılmıştır.
8 413	12	Satışa verilen,
113 626	01	Lira kıymetinde kavurma ertesi yıla devretmiştir.

ç) Satışlar :

1. Et satışları:

Kurumun piyasaya arz ettiği etlerin, Ankara'daki et mübayaası hariç tamamı Erzurum Et Kom-binasına temin edilmiştir. Mezkûr Kombina kestiği etlerin bir kısmını Ankara ve İstanbul teşkilâtı-na sevk etmiş diğer bir kısmını da askerî birliklere satmıştır. Kombina, teşkilâta sevk ettiği etlere de bir kâr ilâve ettiğinden, bunları da satış olarak kaydetmiştir. Bu sebebe binaen üçüncü şahıslara sa-

tilan etin maliyet, miktar ve satış tutarlarının tesbiti mümkün bulunmadığından aşağıdaki neticele-
rin verilmesiyle iktifa edilmiştir.

	Zarar		Kâr	
	Lira	K.	Lira	K.
Ankara :				
Koyun eti satışından	514 979	14		
Sığır eti satışından			49 861	51
Sakadat			106 680	67
İstanbul :				
Koyun eti satışından			8 928	52
Sığır eti satışından			51 037	50
Erzurum :				
Koyun eti satışından			247 767	35
Sığır eti satışından	72 428	02		
Sakadat satışından			462 990	49
Yekûn	587 407	16	927 266	04
Kavurma satışından	1 713	67		
Canlı hayvan satışından			104	11
Yekûn	589 120	83	927 370	15
Satış kârı	338 249	32		
	927 370	15	927 370	15

Yukardaki tablonun satışlar neticesinde görülen 338 249,32 liralık kâr zâhiridir. Çünkü; tes-
bit edilen maliyette direkt masrafların bir kısmı ile endirekt masraflardan hiçbir hisse bulunma-
maktadır.

2. Buz satışları :

1953 yılında tecrübe işletmesine açılan üç soğuk depo 32 159,45 liralık buz satmıştır. Bundan
başka soğuk depolara konulan emtialardan da muhafaza ücreti olarak 7 531,27 lira alınmıştır.

3. Tevzie tâbi malzeme satışları :

Kurum, küçük balıklar ile balık istihsal kooperatiflerinin av malzemelerini takviye ve tec-
hiz etmek gayesiyle ithal edilmiş bulunan muhtelif takatteki takma motorları ve ağ ipliklerini
umumi masraflardan cüzi bir karşılık ilâve etmek suretiyle kâr gözetmeksizin hakiki ihtiyaç sa-
hiplerine taksitle satmıştır. Ağ iplikleri, Türk balıklarının alışkanlıkları hilâfına ters bükülü bu-
lunduğu cihetle satışları hayli müşkül olmuş ve müstehliki de memnun etmediği anlaşılmıştır.

1953 yılı zarfında 210 212,93 lira değerinde muhtelif takatte 25 adet deniz motoru ile 53 357,14
liraya balığ olan 1 543 paket ağ ipliği tevzi edilmiştir.

4. Mezruat satışı :

Maliyeti 25 000 lira olan mezruat satışından 1 802,65 lira elde edilmiş 23 197,35 liralık bir
zarar olmuştur.

D) İnşaat ve Montaj işleri :

1. Umumi vaziyet :

25 Haziran 1949 tarih ve K/784 sayılı Kararname ile Toprak Mahsulleri Ofisine memleketi-
mizde, iktisadi şartlar dâhilinde et ve balık servetinin istihsali ve istihlâke arz edilmesini temin
için gerekli inşaat ve tesisatı vücade getirmeye, lüzumlu malzeme ve vasıtaları mubayaa salâhiye-
ti verilmiştir.

Her iki mevzuun ekonomik ve teknik ehemmiyeti nazarı itibara alınmış ve Birleşik Amerika Devletlerinde ihtisas sahibi olan; «Lou Menges» firmasının mütehassıslarına plân ve projelerle iktisadi ve teknik raporlar hazırlanmıştır. Bilâhara; «Lou Menges» firmasının yaptığı plân ve projeler fazla geniş ve masraflı görüldüğü ve rantabilite hesaplarının bu plânda bulunmaması sebebiyle 1950 yılında «Mc. Kee» isminde bir mütehassısın tetkik ettirilmiştir. Bu mütehassısın tevdi ettiği 31 Ekim 1950 tarihli raporunda, mezkûr firma tarafından hazırlanan plân ve projelerin teknik bakımdan doğru olduğu fakat geniş tutulduğu neticesine varmıştır.

Mc. Kee'nin raporunda da işletme rantabilitesi tetkik edilmemiştir. Nihayet mezkûr mevzuu, plân, proje ve raporları 1952 yılında tetkik eden John H. Noble'un başkanlığındaki heyetin vermiş olduğu proje ve rapor esas alınmış ve bu rapor Kurum tarafından tatbik edilmektedir.

İnşaat durumu :

Et ve balık işlerini tertip ve tanzim etmek, ticaret ve sanayi ile meşgul bulunmak üzere kurulan Kurum, memleketimizde 4 adet et kombinası 11 soğuk hava deposu 1. buz fabrikası olmak üzere 16 tesisi vücuda getirmekle vazifelendirilmiştir.

Tesisine karar verilen kombina ve soğuk depoların mahal, kapasite ve inşaat durumlarını gösterir tablolar aşağıdadır.

Mahalli	Günlük koyun kesimi Aded	Günlük sığır kesimi Aded	İlk et soğutma deposu Ton	Soğutulmuş et deposu Ton	Sakatat deposu Ton	Günlük et dondurma Ton	Günlük buz dondurma Ton	Buz deposu Ton	Haftalık tesis Ton	Sosis deposu Ton
Erzurum (1)	2 100	320	80 + 160	100 + 650	35	20	100	300	45	45
Ankara (2)	1 048	90	107	207	27	—	—	—	45	45
Konya (3)	3 680	83	132	222	27	65	15	45	45	45
Zeytinburnu (4)	1 048	90	107	207	27	—	—	—	45	45

1955 yılında inşaat durumu :

- (1) Büyükbaş kısmı işletmeye açılmıştır.
- (2) 30. X. 1955 te açılmıştır.
- (3) Açılmak üzeredir.
- (4) İnşaat devam etmektedir.

M a h a l l i	Soğutulmuş et deposu Ton	Günlük buz imali Ton	K a p a s i t e s i				Günlük balık soğutma Ton
			Buz deposu Ton	Günlük balık dondurma Ton	Donmuş balık deposu Ton	Soğutulmuş balık deposu Ton	
Soğuk depolar :							
Marmara	—	25	75	5	25	15	10
Çanakkale	—	12,5	40	5	—	20	—
Çeşme	—	12,5	40	5	—	20	—
Trabzon	—	25	75	10	125	25	15
Samsun	—	25	75	5	25	15	10
Zonguldak	—	—	—	5	—	10	—
Ereğli	—	12,5	40	5	—	20	—
Beşiktaş	1 620	100	500	40	1 200	120	60
Haydarpaşa	1 050	40	200	45	300	—	—
İskenderun	—	—	—	—	—	—	—
Sinob	—	25	75	10	125	25	15
Kayseri Buz Fabrikası	—	40	200	—	—	—	—

Depolar

Et muhafaza Ton	Umumi yiyecek deposu Ton	İnşaat Tarihi	İhale Bedeli Lira	K.	1953 yılında inşaat durumu
—	—	19/6/1951	108 491	04	İşletmeye açılmıştır.
—	—	20/6/1951	51 992	08	» »
—	—	20/6/1951	57 251	30	» »
—	100	5/9/1951	130 272	39	Bina inşa edilmiştir. (*)
—	—	7/6/1951	107 136	25	» » » (*)
60	50	24/7/1952	128 070		» » » (*)
—	—	19/6/1951	98 403	67	İnşaata başlanmamıştır.
—	—	15/1/1952	1 683 793	20	İnşaat devam etmektedir. (*)
—	—				İhale edilmemiştir. (**)
—	—	15/10/1952	261 718	48	Betonarme demir ihzaratı yapılmıştır.
—	—	27/7/1951	104 606	60	Bina inşa edilmiştir. (*)
—	—	14/11/1953	178 908		Malzeme ihzaratı yapılmıştır.

2. Et kombinaları :

a) Ankara Et Kombinası :

Ankara Et Kombinası inşaat ve makina montaj işleri tamamlanmış ve 30. X. 1955 tarihinde işletmeye açılmıştır.

b) Erzurum Et Kombinası :

Büyükbaş kesim tâli maddeler kısmı tecrübe işletmesine açılmış, küçük baş kesim yerinin inşaatına devam edilmektedir.

c) Konya Et Kombinası :

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından ihtilâflı bir halde Kuruma devredilmiş bulunan Konya Et Kombinası inşaat ve montaj işleri tamamlanmış, raporumuzun tanzim tarihinde işletmeye açılmak üzere dir.

ç) Zeytinburnu Et Kombinası :

Tetkikatımız tarihi olan 1954 te arsası temin edilebilmiş ve temeli atılmış, inşaatı ilerlemektedir.

3. Soğuk depolar :

a) Çanakkale ve Çeşme soğuk depolarının muvakkat kabulleri, Marmara Soğuk Deposunun katı kabulü yapılmış ve her üç soğuk depo işletmeye açılmıştır.

b) Sinob, Trabzon, Zonguldak ve Samsun soğuk depolarının inşaatı ikmal edilmiş 1954 te, tecrübe işletmesine açılmıştır.

c) Beşiktaş soğuk deposu, inşaatının ikmali 1954 te tamamlanmıştır.

ç) Haydarpaşa ve İskenderun soğuk depolarının projeleri hazırlanmıştır. Haydarpaşa soğuk deposunun arsasına dair kurum ile İstanbul Belediyesi arasında tahaddüs eden ihtilâf halledilmiş ve soğuk deponun Eylül 1954 tarihinde temeli atılmıştır.

d) Kayseri buz fabrikası, mütaahhide ihale edilmiştir.

Yapılmış ve yapılmakta olan kombina ve soğuk depoların inşaat, makina ve tesislerin kıymetlerine ait mebalîğ bilânço tetkik ve tahlilinde incelenmiştir.

(*) 1954 yılında tesisler işletmeye açılmıştır.

(**) 1954 yılında temeli atılmıştır.

Kurum inşaatının süratle ilerlemesinde Umum Müdürlüğün göstermiş olduğu gayret takdire değer görülmektedir.

E) Kara nakil ve deniz vasıtaları :

Kurum, etüd yapabilmek, ticari ve inşaat faaliyetlerini devam ettirebilmek için Toprak Mahsulleri Ofisinden devren kara ve deniz, piyasadan da kara nakil vasıtaları satınalmıştır.

1. Kara nakil vasıtaları :

a) Frigorifik vagonlar :

Kombinalardaki soğutulmuş ve dondurulmuş etleri piyasaya nakilde kullanılmak üzere 2 429 089,38 lira değerinde 70 adet vagon devren almıştır. Bugün için ancak üçte biri hizmettedir. Diğerleri gayrifaal bir haldedir.

Frigorifik vagonların bir kısmı Toprak Mahsulleri Ofisinin emrinde iken buğday naklinde kullanılmış bulunması hasebiyle bázılarının bozulmalarına sebeb olmuştur. Keyfiyetin bir tahkik konusu olarak ele alınmasını uygun mütalâa etmekteyiz.

b) Kurum ayrıca soğutulmuş etin şehir içinde tevziini temin edebilmek için termos kamyonlar, sair nakil işlerini görebilmek için de kamyon ve binek otomobillerine sahiptir. Mezkûr vasıtalar 385 619,84 lira tutarında 26 adedden ibarettir.

2. Deniz vasıtaları :

Hidrobiyoloji etüdleri yapmak, vasıtalarla ve teknik metotlarla balık avlamak, avlanacak balıkların istihlâk piyasalarına ve soğuk hava depolarına taze bir durumda sevkini temin etmek gayesiyle 3 319 951,81 liraya baliğ olan 20 adet gemiyi Toprak Mahsulleri Ofisinden devren almıştır.

Mevzuubahis gemileri üç gruba ayırabiliriz.

a) Balık araştırma gemileri :

Balık araştırma gemilerinin üçü 100, ikisi 60, biri 40, ikisi 20, ton hacminde olmak üzere 8 tanedir. Bu gemiler lüzum hâsıl oldukça denizle de etüdde bulunması için Hidrobiyoloji Enstitüsü emrine tahsis edilmekte, kurum mütehassıslarınca yapılan araştırmalarda da aynı gemilerden istifade edilmektedir.

b) Balık av gemileri :

İki adet 45, üç adet 22, üç adet 9, tonluk olmak üzere ceman 8 adet balık av gemisi mevcuttur. Kurum, iktisadi ve teknik metotlarla bu gemiler vasıtasıyla balık avlayacak, avladığı balıklarla piyasada nazım rolü vazifesini görecek, dolayısıyla müstehlike ucuz ve taze balık temin edecektir.

c) Balık nakliye gemileri :

Açıklarda tutulan balıkları piyasaya ve soğuk depolara, soğuk depolardaki balıkların müstehlike naklini temine mâtuf 4 adet gemi mevcuttur.

Mezkûr gemilerin getirilişinde birçok güçlüklerle karşılaşmıştır. Mütaaddit teşebbüslerden sonra ilk hedef gemilerin getirilmesi olmuştur. Bilâhara noksan olan ağı ve aksam ve bunları işletecek yetişmiş ihtisas sahibi elemanların tedariki güçlükleriyle karşılaşmıştır. Bu sebeplerle siriyle gemilerden beklenen faide ilk zamanlarda istenilen şekilde olamamıştır. 1954 yılında bu eksiklikler tamamlanmış gemiler de faaliyete geçirilmiştir.

Gemi ve kara nakil vasıtalarına aid olmak üzere birer işletme hesabının tutulmasını kara nakil vasıtaları bakımının da gemilerde olduğu gibi bir statüye tâbi tutulmasını tavsiyeye şayan görmekteyiz.

F) Sigorta işleri :

Et ve Balık Kurumunun maliki bulunduğu ve tasarruf ettiği aşağıda gösterilen menkul ve gayrimenkul emval ve emlâk yangın rizikolarına karşı sigorta ettirilmiş ve 24 390 000 lira müemmen mebaliğe karşılık 1953 yılında 310 günlük 18 172,04 lira prim ödenmiştir.

Mezkûr yılda yangın rizikolarına karşı sigorta edilen tesisi ve müemmen mebalığı gösterir cetvel aşağıdadır :

	Müemmen mebalığ Lira	Ödenen prim Lira	K.
Marmara soğuk deposu	540 000		
Samsun soğuk deposu	540 000		
Çanakkale soğuk deposu	250 000		
Çeşme soğuk deposu	250 000		
Sinob soğuk deposu	610 000		
Erzurum Et Kombinası	6 200 000		
Monte edilmemiş yerlerdeki et ve balık tesislerine ait makina ve tesisat ve sair malzeme	16 000 000		
Yekûn	24 390 000	18 172 04	

Toprak Mahsulleri Ofisinden devredilen 737 845,10 liralık dahilî fonla kara nakil vasıtalarıyla gemilerin sigortaları sağlanmıştır.

Erzurum Et Kombinasında 4 . IX . 1953 tarihinde zuhur eden yangın neticesinde 1 317 760,12 lira kıymetinde monte edilmemiş malzeme ve müstemilât binalarının hasara uğradığı tesbit edilmiştir. Hasara uğrıyan malzemedan kabili istifade olanları Kuruma terk edilmek suretiyle 1 150 000,— lira tazminat tediyesi hususunda Sigorta Şirketi ile Kurum arasında mutabakat hâsil olmuş ve mezkûr meblâğ tetkikatımız tarihi olan 1954 te Kuruma ödenmiştir.

IV - Bilânçonun tetkik ve tahlili

Raporumuzun bidayetinde de açıklanmış olduğu veçhile 1953 yılında faaliyete geçmiş bulunan Et ve Balık Kurumunun 31.XII.1953 tarihi itibariyle tanzim edilen bilânçosu hakkında gereken izahat aşağıda arz edilmiştir.

A) Aktif :

Bilânçonun aktifinde yer alan postlar aşağıya çıkarılmıştır.

İzahat	Lira	K.
I - Ödenmiş sermaye	12 010 268	84
II - Mütedavil kıymetler	13 901 792	69
III - Sâbit kıymetler	31 493 758	60
IV - Sair aktifler	283 528	21
V - İlk tesis masrafları	5 386 334	04
VI - Zarar	1 346 583	51
Yekûn	64 422 265	89
Nâzım hesaplar	3 052 209	15
	67 474 475	05

I - Ödenmiş sermaye : 12 010 268,84 lira, ödenmiş sermaye hesabı hakkında gerekli izahat pasifin tahlilinde sermaye hesabı vesilesiyle arz ve izah olunacaktır.

11 - Mütedavil kıymetler : 13 901 792,69 lira :

Mütedavil kıymetler namı altında yer almakta olan 13 901 792,69 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
a) Kasa ve bankalar	4 228 027	78
b) Borçlular	8 567 126	39
c) Emtia	565 697	72
d) Muhtelif malzeme	540 940	80
Yekûn	13 901 792	69

a) Kasa ve bankalarda görülen 4 228 027,78 liranın 87 255,40 lirası Kurum teşkilâtının yıl sonu nakit mevcudunu ve bakiye 4 040 007,78 lirası da teşkilâtın muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cârî hesaplarının yıl sonu bakiyelerini ifade etmektedir.

b) Borçlular hesabı namı altında görülen 8 567 126,39 liranın sureti terekkübü şöyledir :

	Lira	K.
1. Merkez cari hesabı Hidrobiyoloji Enstitüsünün 1953 yılı sonu bakiyesi	107 513	75
2. Depozitolar - tamamına yakın kısmı gümrük ve depozitolarıdır	287 343	94
3. Muhtelif borçlular	3 853 465	39

Bu meblâğın 151 173,86 lirası Kurum personelinin iş ve mubayaa avansları ve 3 702 291,53 lirası da ; diğer borçlu hesapları teşkil etmektedir. Kurum alacaklarının en bellibaşısını teşkil eden «Diğer borçlu» hesapların müfredatına gelince: Kurumun Erzurum tesislerinde yanan, hasar gören malzemedan mütevellit Anadolu Sigorta Şirketinin boreu 1 347 533,43 lira, mezkûr meblâğın 1954 yılında Kurum ile Şirket arasında varılan anlaşma neticesinde 1 150 000 lirahak kısmı tahsil edilmiş ve geri kalan kısmı da Kuruma devredilen, hasar gören malzemenin kıymetlendirilmesi suretiyle kapanacağı anlaşılmıştır. Emtianın kıymetlendirme ameliyesinin bir an evvel intacı faydalı görmekteyiz.

Toprak Mahsulleri Ofisinin boreu 534 339,53 lira, yaptırılmakta olan tesislerin mütaahhitlerine verilen avans ve malzemedan alacaklar 528 069,26 lira Milli Korunma fonundan Kuruma sermaye olarak tahsis olunan meblâğın henüz çekilmemiş kısmı 500 000,00 lira, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından yapılan devirden Kurumla ilgisi bulunmadığından tenzili icabeden paralar. 336 086,69 lira, İstanbul Balıkçılı İstihsal, Kredi İşletme ve Satış Kooperatifinin verilen işletme malzemesi ve krediden borçları 252 537,28 lira, Rasmî devair ve şahıslardan çeşitli alacakları 203 725,34 lira.

Şahıslardan çeşitli alacaklılar, memur harcirahtı ile iş avanslarından terekkübetmektedir. 1953 yılı zarfında memurlara verilmiş olan harcirahtı avanslarının bâzılarının zamanında mahsupları yapılmıyarak 34 912,55 lira bakiye olarak zimmette kaldığı ve bu paraların mütaakıp yıla devren intikal etmiş olduğu mezkûr yıl bilançosunun tetkikinden anlaşılmıştır.

Bu paralardan bir kısmı 1954 yılı Kasım ayı başında henüz kapatılmamış bulunmaktadır.

Memurlara harcirahtı avansının tediyesinde yevmiye ve yol masrafları miktarlarının seyahat müddetine ve masrafların da ihtiyacı karşılayacak şekilde olması icabettiği halde bu hususa da riayet edilmiyerek fazla miktar avanslara rastlanmıştır.

Aynı şekilde iş avansları olarak ödemelerde de uzun müddet kapatılmadığı gö-

rülmüştür. Bunların da işin icaplarına göre kısa zamanlarda kapatılmasının usul ittihaz edilmesi yerinde olur.

4. Mubayaattan borçlular

951 043 08

Bu meblâğın 947 382,73 liralık kısmını açılan akreditifler ve 3 660,35 liralık kısmını da mal mubayaasından bâzı borçlular teşkil **etmektedir.**

5. Müşteriler

3 367 760 23

Müşteriler hesabında görülen 3 367 760,23 liralık alacağın 2 206 885,10 liralık kısmı resmî devair ve müesseselerin et mubayaasından mütevellit borçlarını teşkil etmektedir. 972 673,36 liralık kısmı balıkçılık malzemesi ve teçhizatı satışlarından borçluları ve geri kalan 188 201,77 liralık kısmı da çeşitli müşteri borçlarını teşkil etmektedir.

c) Emtia hesabında yer alan 565 697,72 lira raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 31 . XII . 1953 tarihinde Kurum teşkilâtında mevcut canlı ve kesilmiş sığır ve koyunların kıymetleri ile bâzı tâli maddeleri ifade etmektedir.

Bu hesabın müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Kasaplık hayvanlar	276 188	65
Etler	169 852	59
Kasaplık hayvan tâli maddeleri	6 030	47
Konserveler	113 626	01
Yekûn	565 697	72

d) Kurum teşkilâtına ait muhtelif malzemenin 31 . XII . 1953 tarihindeki mevcudunu ifade eden 540 940,80 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Çeşitli inşaat malzemesi	244 083	00
Çeşitli balıkçılık malzemesi	108 219	95
Çeşitli demirbaş eşya ve mefrusat	91 277	77
Çeşitli büro levazımı ve kırtasiye	43 044	82
Muhtelif malzeme (işletme ve müteferrik)	54 315	26
Yekûn	540 940	80

III - Sabit kıymetler :

Et ve Balık Kurumunun 31 493 758,60 liradan ibaret bulunan sabit kıymetlerinin aid oldukları nevi, iktisap bedelleri, 1953 yılı sonunda tefrik edilmiş bulunan amortisman payları ve bu kıymetlerin 1953 yılı sonundaki net bedellerini müfredatı olarak gösterir bir tablo aşağıya arz edilmiştir.

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedelleri		Birikmiş amortismanlar		Net bedelleri		
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
1. Arsalar ve arazi üstü tertibatı			1 901 382	06	17 612 32	1 883 769	74
2. Binalar			1 253 947	80	31 957 55	1 221 990	25
a) İşletme binaları	1 088 794	82					
b) İdare »	165 152	98					
3. Makinalar			1 111 574	80	71 394 12	1 040 180	68
4. Tesisat			1 406 459	39	100 481 93	1 305 977	46
5. Demirbaş eşya ve mefruşat			589 361	83	47 972 28	541 389	55
6. Nakil vasıtaları			6 225 895	23	578 241 43	5 647 653	80
		Yekûn	12 488 621	11	847 659 63	11 640 961	48
7. Yapılmakta olan sabit kıymetler			19 852 797	12		19 852 797	12
		Umumi yekûn	32 341 418	23		31 493 758	60

1. Arsalar ve arazi üstü tertibat hesabında görülen 1 901 382,06 lira kurum mamelekinde bulunan arsalar ile bâzı işletmelerin icabı olarak arazi üstü kanallar, kuyular, çitler, demiryollarını ifade etmektedir.

2. 1 253 947,80 lira değerindeki işletme ve idare binalarının 919 016,67 lirası Erzurum Et Kombinası binalarını, 328 277,45 lirası Çeşme, Çanakkale ve Marmara Soğuk Hava depoları binalarını ve 6 653,68 lirası da genel müdürlükteki garaj binasını teşkil etmektedir.

3. 1 111 574,80 lira kıymetinde makinaların 557 504,22 lirası Erzurum Et Kombinasının ve 554 070,58 lirası da Çeşme, Çanakkale ve Marmara Soğuk Hava depolarının makinalarına aittir.

4. 1 406 459,39 liralık tahsisatın 1 094 370,74 lirası, Erzurum Et Kombinasının ve 312 088,65 lirası da Çeşme, Çanakkale ve Marmara Soğuk Hava depolarınıdır.

5. Kurum teşkilâtının 1953 yılı sonu demirbaş eşya ve mefruşat mevcudu 589 361,83 liraya ulaşmaktadır.

6. Kurum teşkilâtının 1953 yılı sonunda 6 225 895,23 lira değerindeki nakil vasıtalarının aid oldukları neveleri, iktisap bedelleri ve 1953 yılı sonunda tefrik edilmiş amortismanlar itibariyle müfredatı şöyledir :

Nev'i	İktisap bedeli		Amortismanlar			
	Lira	K.	Lira	K.		
Deniz nakil vasıtaları	3 319 951	81	199 197	13		
Demiryolu nakil	2 429 089	38	136 135	39		
Kara nakil	476 854	04	242 908	91		
		Yekûn	6 225 895	23	578 241	43

Deniz nakil vasıtalarını üç grupta mütalâa etmek mümkündür. Balık avlama, nakliye ve etüd gemileri.

Bunlardan balık avlama ve nakliye gemileri henüz rantabl çalışır bir duruma girmiş bulunmamaktadır.

Demiryolu nakil vasıtaları et nakline ait 70 adet termos vagondan, kara nakil vasıtaları da termos kamyonlar, yük kamyonları ve servis arabalarından ibarettir.

Bu bahse son vermeden; raporumuzun bidayetinde de açıklanmış olduğu veçhile Et ve Balık Kurumunun kurulmasına dair K/871 sayılı Koordinasyon Heyeti kararının 7 nci maddesinde «hususî bir kanunla sermayesine mahsuben Kuruma devredilinceye kadar, Toprak Mahsulleri Ofisi elinde bulunan et ve balık sanayii etüt ve araştırmalarıyla ilgili her türlü malzeme, makina, tesisat ve diğer maddeler, motor ve gemiler, Ofişçe inşa edilmiş ve edilmekte olan tesisler ve bunlara müteferri diğer haklar bu karardaki işleri görmek üzere Kuruma muvakkaten devredilir» denmektedir.

Mezkûr kıymetlerin yukarıda arz edildiği veçhile Kuruma muvakkat kaydiyle devredilmiş olması tatbikatta gerek hesap ve gerekse işlerin tedviri bakımından bâzı tehhürlere ve inkişafılarına sebebiyet vermektedir olduğundan devre mütaallik kanununun bir an evvel çıkarılması yerinde olur.

1953 yılı sonunda yapılmakta olan 19 852 797,12 liralık sabit kıymetlerin de aid oldukları mahaller itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Konya Et Kombinası	5 087 278	67
Erzurum Kombinası	3 793 266	77
Beşiktaş Soğuk Hava deposu	3 260 272	22
Ankara Et Kombinası	2 036 179	80
Haydarpaşa Soğuk Hava deposu	1 412 432	16
Zeytinburnu » » »	1 262 271	09
Trabzon » » »	787 697	76
Sinob » » »	725 943	50
Samsun » » »	605 659	36
Zonguldak » » »	297 930	53
Edeğli » » »	167 221	65
İskenderun » » »	23	14
Kayseri Buz Fabrikası	390 717	06
Tesislere tevzi edilecek malzeme	25 903	41
Yekûn	19 852 797	12

Tetkikatımızın yapıldığı Ekim 1954 de bu tesislerden bâzılarının tamamlanarak işletmeye açıldığı ve bâzılarının da açılmak üzere olduğu anlaşılmıştır.

Aynı zamanda tetkikatımız neticesinde demirbaş eşya ve malzemeye ait bâzı yıl sonu sayımlarının muhasebe kayıtları ile karşılaştırılmadığı görülmüştür.

Hesapların sıhhati bakımından, badema yıl sonu envanterleri ile muhasebe kayıtları arasında mutabakat temin edilmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

IV - Sair aktifler : 283 528,21 lira,

Sair aktifler aşağıda gösterildiği veçhile iki hesaptan terekübetmektedir.

	Lira	K.
Muvakkat ve mutavassıt hesaplar	257 553	16
Tasfiye olunacak hesaplar	25 975	05
Yekûn	283 528	21

Muvakkat ve mutavassıt hesaplarının 164 128,35 lirası kurumun çeşitli muvakkat hesaplarını ve 73 424,81 lirası da gelecek seneye ait masrafları teşkil etmektedir.

Tasfiye olunacak hesapların da 18 965,03 liralık kısmı dâvalı alacaklardan ve 7 010,02 lirası da Kurumun tasfiye olunacak muhtelif hesaplarından ibaret bulunmaktadır.

V - İlk tesis masrafları : 5 386 334,04 lira

1953 yılı sonunda 5 386334,04 liradan ibaret bulunan ilk tesis masraflarının sureti terekkübü şöyledir :

Bu hesaba zimmet kaydolunanlar :

	Lira	K.
Et ve balık işlerinin Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından tedvir edildiği sıralarda ve Et ve Balık Kurumunun kuruluşundan 1953 yılı sonuna kadar yurdun et ve balık mevzuu ile ilgili olarak kurulacak yeni tesislerin etüdü ve plânlarının hazırlanması, çeşitli araştırmaların yapılması, bu sahada eleman yetiştirilmesi, kurulan yeni tesislerin tecrübe işletmeleri ile taazzuv ve tesis halinde bulunan Kurumun personel, idare ve saire gibi çeşitli giderleri	8 159 611	08
Kurumun 1953 yılı et tecrübe satış zararları	612 318	18
Kurumun 1953 yılı sonunda et stoku maliyetlerinin piyasa rayicine ircaı neticesi de hâsıl olan aleyhte farklar	21 580	15
Yekûn	8 793 509	51

Bu hesaba matlup kaydolunanlar :

	Lira	K.
Et satış kârları	928 103	87
İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1953 yılı bütçesine konan idare masrafları karşılığı	800 000	
Alman faiz ve komisyonlar	151 834	64
Geçmiş yıllar kârları	93 906	00
Buz satışları	32 159	45
Soğuk hava depoları gelirleri	7 531	27
Deniz nakil vasıtaları gelirleri	5 500	
Alman tazminat ve cezalar	3 143	24
Toprak Ofisten devren gelen muhtemel nakliyat hasarları karşılığı	6 096	25
Kuruma tahsis olunan bir kısım inşaat malzemesinin mütaahhitlere devrinden hâsıl olan lehte farklar gibi muhtelif gelirler	32 317	14
Yekûn	2 060 591	86
Hesabın 1953 sonu bakiyesi	6 732 917	55
Umûmi yekûn	8 793 509	41

«İlk tesis masrafları» namı altında toplanan ve yukarda arz olunan, çeşitli gider ve gelirlerin 1953 yılı sonu bakiyesini teşkil eden 6 732 917,55 liranın % 20 sine tekabül eden 1 346 583,51 liralık kısmı itfa edilmek gayesiyle «Kâr ve zarar» hesabına nakledilmiş ve mezkûr hesabın bakiyesi de 5 386 334,04 liraya inmiş bulunmaktadır. Piyasadan tedarik edilip satılan etlerin hâsıl olan zararların ilk tesis masrafları meyanında yer alması uygun görülmemiştir.

Kurumun Ankara merkez ve İstanbul İrtibat Bürosunun personel masraflarının % 59 u «İlk tesis masraflarına» geri kalan kısmı da sabit kıymetlerdeki «Yapılmakta olan işler» hesabına intikal ettirilmiştir.

Mütaakip yılda kurumun yalnız ilk tesisi ile ilgili masraflarının «İlk tesis masrafları» hesabına alınması et satış kârları ve zararları ile birçok çeşitli gelir ve giderlerin de alâkalı hesaplarda mütalâa edilmesi hesapların vuzuhu bakımından daha yerinde olur kanaatindeyiz.

VI - Zarar: 1 346 583,51 lira :

Zararlar namı altında görülen 1 346 583,51 lira ilk tesis masraflarının tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile mezkûr masrafların 1953 yılında amorti edilen % 20 sine tekabül eden kısmını teşkil etmektedir.

B) Pasif :

Bilânçonun pasifi aşağıya dercedilmiştir :

İzahat	Lira	K.
I - Sermaye	40 000 000	
II - Karşılıklar	737 845	10
III - Alacaklılar	23 444 445	55
IV - Emanet paralar	229 008	27
V - Sair pasifler	10 966	97
Yekûn	64 422 265	89
Nazım hesaplar	3 052 209	15
Umumi yekûn	67 474 475	04

I - Sermaye: 40 000 000 lira,

Et ve Balık Kurumunun sermayesi Kurumun K/871 sayılı kuruluş Kararnamesinin 6 ncı maddesine göre 40 000 000 liradan ibarettir.

Tetkik konumuzu teşkil eden 1953 yılı sonuna kadar mezkûr sermayenin 27 989 731,16 lirası ödenmiş ve geri kalan 12 010 268,84 lirası da henüz ödenmemiş bulunmaktadır.

27 989 731,16 liradan ibaret bulunan ödenmiş sermayenin temin edildiği menabi itibariyle müfredatı şöyledir:

Lira	K.	
17 889 731	16	K/871 sayılı Karar gereğince Toprak Mahsulleri Ofisinden devredilen, Mezkûr mebalîğ İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1949 - 1952 yılları bütçesine Et ve Balık mevzuu için konulan tahsisattan yapılan yatırımlardır.
5 000 000		K/871 sayılı Karara göre İktisat ve Ticaret Vekâletinin 1953 yılı bütçesine et ve balık mevzuu için konulan tahsisattan,
5 000 000		K/871 sayılı Karara müsteniden Millî Korunma umumi sermayesinden tahsis olunan
27 989 731	16	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden sermaye olarak tahsis olunan 5 000 000 lira Kurumun diğer sermaye unsurlarından farklı olarak, Millî Korunma Kanunu gereğince T. C. Ziraat Bankasından yıllık % 6 faiz mukabili Kuruma açılan bir nevi kredidir.

1953 yılı sonuna kadar mezkûr kredinin 4 500 000 liralık kısmı bankadan çekilmiştir. Geri kalan 500 000 lira da aktifin tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile borçlu bankalar hesabında yer almış bulunmaktadır.

Sermayeye karşılık olarak bankadan çekilen meblâğ, Kurumun aynı bankada, borçlu bir cari hesabı bulunması dolayısıyla bu boreun da Kurumun diğer alacaklı cari hesapları meyanında yer alması hesabın vuzuhu bakımından daha yerinde olur idi, kanaatindeyiz.

II - Karışıklar: 737 845,10 lira.

Karşılıklar hesabında görülen 737 845,10 lira Toprak Mahsulleri Ofisinden müdevver dahili sigorta nakliye fonudur.

III - Alacaklılar : 23 444 445,55 lira,

Alacaklı hesapların müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
Mubayaattan alacaklılar	55 259	73
Alacaklı müşteriler	16 043	27
Biriktirme ve Yardım Sandığı	2 440	43
Kefalet Sandığı	35	00
Tekaüt Sandığı	626	75
Muhtelif alacaklılar	23 370 040	37
Yekûn	23 444 445	55

Muhtelif alacaklıların 23 005 041,39 lirası Kurumun K/871 sayılı kuruluş Kararnamesinin 7 ne maddesi gereğince Toprak Mahsulleri Ofisi elinde bulunan ve yurdun et ve balık sanayiinin etüd ve araştırmaları ile ilgili her türlü malzeme, makina, tesisat ve diğer maddeler, motor ve gemiler Ofisce inşa edilmiş ve edilmekte olan tesisler ve bunlarla ilgili akreditif bakıyeleri gibi hakların yekûnu olup hususi bir kanunla Et ve Balık Kurumunun sermayesine mahsuben katı olarak devredilineceye kadar muvakkaten devredilen ve bilânçosunun aktifinde yer almış bulunan kıymetlerden dolayı Ofisin alacağı olarak görülmektedir.

IV - Emanet paralar : 229 008,27 lira,

229 008,27 lira emanet paraların sureti terekübü şöyledir :

	Lira	K.
Tahakkuk etmiş vergi ve resimler	31 305	72
İcra tevkifatı	656	71
Ödenmemiş istihkaklar	51 322	12
Alınan depozitolar ve pey akçeleri	145 723	72
Yekûn	229 008	27

V - Sair pasifler : 10 966,97 lira,

Sair pasiflerin 8 293,89 lirasını 1954 yılında tasfiye edilecek ve geri kalan kısmını da iş icabı mütaakip yılda kapanacak hesapları teşkil etmektedir.

V - Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili

Et ve Balık Kurumunun 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya dercedilmiştir.

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
İlk tesis masrafları amortismanı	1 346 583	51	1953 yılı zararı	1 346 583	51
Yekûn	1 346 583	51	Yekûn	1 346 583	51

Kurumun 1953 yılı zarfında yapmış olduğu idare ve personel masrafları raporumuzun ilgili bölümlerinde de açıklanmış olduğu veçhile yıl sonunda muayyen nispetler dâhilinde yapılmakta olan sabit kıymetlerin maliyetlerine ve ilk tesis masrafları hesabına intikal ettirilmiştir.

Keza Kurumun 1953 yılı muhtelif faaliyetleri neticesinde hâsıl olan çeşitli gelir ve giderler de ilk tesis masrafları hesabının tahlili vesilesiyle de belirtildiği gibi bu hesaba dâhil edilmiş bulunmaktadır.

Kâr ve zarar hesabının zimmetinde görülen ilk tesis masrafları amortismanı da mezkûr hesabın 1953 yılı bakiyesinin % 20 sidir.

Et ve Balık Kurumunun 31 . XII . 1953 bilançosunda yer alan Millî Korunma hissesini alâkadar eden tablodur

AKTİF			PASİF		
	Lira	K.		Lira	K.
I - Kasa	14 065	57	I - Sermaye	4 511 667	77
II - Muvakkat borçlular	2 054 866	40	II - Karşılıklar	118 940	63
1. Bankalar	667 215	63	III - Muvakkat alacaklılar	3 816 160	59
2. Borçlular	1 387 650	77	IV - Mutavassıt hesaplar	218 837	14
III - Stoklar	178 390	36	— Kabullerimiz —		
IV - Sabit kıymetler	2 006 505	32	V - Amortismanlar	136 642	89
1. Arsalar ve arazi üs- tü tertip	305 783	79			
2. Binalar	202 136	38			
3. Makinalar	405 920	37			
4. Demirbaş eşya ve mefruşat	80 005	47			
5. Nakil vasıtaları	1 012 659	31			
V - Mutavassıt hesaplar	3 245 975	68			
1. Yaptırılmakta olan sabit kıymetler	3 200 270	94			
2. Sair akreditifler	45 704	74			
VI - Zarar	1 302 445	69			
Yekûn	8 802 249	02	Yekûn	8 802 249	02

Et ve Balık Kurumunun ödenmiş sermayesine iştirak eden % 16,12 nispetindeki Millî Korunma sermayesine Kurum bilançosunun aktif ve pasifinden Millî Korunmaya isabet eden kısımlar yukardaki tabloda gösterilmiştir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü tarafından 1952 malî yılında yapılan destekleme tütün mübayaaları

A) Toplu bıkış :

1952 mahsul yılında K/886 sayılı 25 . XII . 1952 tarihli Koordinasyon Heyeti Karariyle İnhisarlar Umum Müdürlüğüne, evvelki yıllarda olduğu gibi ekicilerden Devlet nam ve hesabına destekleyici mahiyette mübayaalar yapılması salâhiyeti verilmiştir.

1. Bu maksatla yapılacak mübayaalar için :

a) K/682, K/720, K/767, K/796 sayılı Koordinasyon Heyeti Karariyle 1946 - 1949 ve 5628 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince 1950, 1951, 1952 yılları ekici tütünleri satış bedellerinin T. C. Ziraat Bankasında primleri ve faizleri,

b) 1947 mahsulünden destekleme mahiyetinde satın alınan tütünlerin satışından elde edilen kârdan K/768 sayılı Karar gereğince, ekici primleriyle, İktisat ve Ticaret Vekâleti fonu ile ilgili olarak ayrılan kısmı,

c) Destekleme stoklarından satılan tütünlerin bedellerinden destekleme alımlarından kullanılmıyan kısmı ile bundan sonra satılanların bedeli,

d) K/852 sayılı Kararın ikinci maddesinin (e) fıkrasına göre İnhisarlar Umum Müdürlüğü'nün evvelce yaptığı istikrazatın tahdidî suretiyle sağlanacak 25 milyon lira ve hizmet ücreti olup irada alınmıyan 714 000 lira,

İnhisarlar Umum Müdürlüğü emrine tahsis olunmuştur.

Ancak, (a, b, c) fıkralarına göre alınacak paralar için T. C. Ziraat Bankasına % 4,5 faiz ödenecektir.

(d) Fıkrasına göre sağlanacak kredi 2 ncü madde gereğince satılacak tütünlerin bedeli ile karşılanacaktır.

2. Devlet nam ve hesabına mübayaaya edilen tütünler, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin muvafakatiyle piyasa icaplarına göre İnhisarlar Umum Müdürlüğüne satılır.

3. K/763, K/769, K/797, K/815, K/852 sayılı Koordinasyon Heyeti kararlarıyla satılmaları kabul edilmiş tütünlerin henüz satılmamış olanlarından İnhisarlar İdaresi harmanlarına elverişli 2 536 000 kiloya kadar miktarının stokları hafifletmek üzere bugüne kadar yapılan masrafları ve ödenen faizleri de muhtevi maliyetleri üzerinden anılan idareye devri uygun görülmüştür.

4. Bu karar gereğince, yapılacak alımlar ve satışlar dolayısıyla İnhisarlar İdaresine verilecek hizmet ücretinin Gümrük ve İnhisarlar, İktisat ve Ticaret vekâletlerince tâyin olunacağı, aynı kararnamede tasrih olunmuştur.

B) Mübayaaya :

Yukarıdaki paragrafta bahsi geçen karar ve bu kararın atıf yapacağı geçen seneki raporlarımızda tafsilen izah olunan evvelki yıllar tütün mahsulü mübayaasına ait Koordinasyon Heyeti kararlarıyla; İnhisarlar Umum Müdürlüğü (1 . III . 1952 den 28 . II . 1953) tarihleri arasında yurdun muhtelif istihsal bölgelerinde ekicilerden 13 934 564 kilo sikletinde 28 829 561,46 lira bedelinde tütün mübayaaya etmiştir.

Bu devre zarfında mübayaaya edilmiş olanlarla geçen yıldan müdevver işlenmemiş, işlenmiş, işlenen ve satılan tütünlü, zühur eden ambar yol ve satış firelerini ve mütaakıp devreye (1953 malî yılına) devrolunan tütün stoklarının miktar ve bedelini gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

	İşlenmemiş		İşlenmemiş		Yekûn	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
29. II. 1952 den müdevver	14.012.491	26.871.441,78	26.816.554,500	73.161.947,53	40.829.045,500	100.033.589,31
1. III. 1952, den 28. II. 1953 e kadar mubayaa münakale	13.934.564	28.829.561,41	792.259,950	2.660.813,34	14.726.823,950	31.490.374,80
1. III. 1952 den 28. II. 1953 e kadar umumi masraf	+		+	14.491.936,93	+	14.491.936,93
Yekûn	27.947.055	55.701.003,24	27.608.814,450	90.314.697,80	55.555.869,450	146.015.701,04
1. III. 1952 den 28. II. 1953 e kadar işletmeye verilen ve işlenen Zayıat ve işçiliği	— 18.143.090	37.315.092,17+	17.657.261	43.107.482,17	— 485.829	+ 5.792.390
Yekûn	9.803.965	18.385.911,07	45.266.075,450	133.422.179,97	55.070.040,450	151.808.091,04
Fire (Ambar)	1.288.355				1.288.355	
(Satış)			121.063,640		121.063,640	
Avarya			— 488	3.743,40	— 488	3.743,40
Yekûn	8.515.610	18.385.911,07	45.144.523,810	133.418.436,57	53.660.133,810	151.804.347,64
1. III. 1952 den 28. II. 1953 e kadar satılan	— 484.330	1.285.853,34—	17.728.472,400	— 49.652.485,22	— 18.212.802,400	50.938.338,56
(1. III. 1953 e) 1953 malî yılı devir	8.031.280	17.100.057,73	27.416.051,410	83.763.951,35	35.447.531,410	100.866.009,08

C) İşlenmemiş tütün :

Tablonun işlenmemiş tütün sütununda görüldüğü veçhile 29. II. 1952 den 26/871 441,78 lira değerinde 14 012 491 kilo işlenmemiş tütün devredilmiş, 1953 yılında da ekicilerden 28 829 561 lira değerinde 13 934 564 kilo işlenmemiş tütün mubayaa edilerek yekûn 27 947 055 kilo 55 701 003,24 liraya baliğ olmuştur.

Bu devre zarfında işlenmemiş tütünlerden 37 315 092,17 lira değerinde 18 143 090 kilo tütün işlenmeye verilmiş, 1 288 355 kilo ambar ve yol firesi zuhur etmiş, ayrıca 484 330 kilo tütün 1 285 853,34 liraya satılmış ve 1. III. 1953 tarihine 17 100 057,73 lira değerinde 8 031 280 kilo tütün devredilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Ç) İşlenmiş tütün :

Tabloda görüldüğü üzere 1.III.1952 tarihinde 26 816 554 500 kiloda 73 161 947,53 lira değerinde işlenmiş tütün devrolunmuştur.

Bu yıl zarfında İnhisarlar Umum Müdürlüğünden münakâle suretiyle 792 259 950 kiloda 2 660 813,34 lira değerinde işlenmiş tütün alınmış işlemeye verilen 18 143 090 kilo ve 37 315 092,17 lira değerindeki tütünün işlenmesi için 5 792 390 lira masraf yapılarak 485 829 kilo işleme zayıyatı verilmiş ve 43 107 482,17 lira değerinde 17 657 261 kilo işlenmiş tütün elde olunmuştur.

Bu tütünler için işleme masrafı olarak 5 792 390 lira ödenmiştir.

Bu devre zarfında bütüm tütünler için aşağıda müfredatı yazılı 14 491 936,93 lira sarf olunmuştur.

	Lira	K.
Ambar kirası	667 061	15
Memur maaşı	282 320	74
Eksper istifçibaşı ücreti	399 014	05
Mubayaa eksper harcırahı	94 043	73
Diğer memur ve eksper harcırahı	21 927	71
Sigorta	734 073	
Demirbaş tamiri	10 057	20
Muhtelif levazım	79 732	38
Fennî temizlik	4 467	56
Tenvir, teshin, su, muhabere	98 537	68
Nakliye	1 308 160	04
Ambalaj sarfiyatı, mamul ve gayrimamul	205 560	20
Bakım, usta, kantareci ücreti	929 963	82
Bakım işçi ücreti	3 112 577	55
Ambalajlama işçiliği	34 283	70
Muhtelif masraflar	697 689	72
Çocuk yuvası	4 850	04
İşçi	452 305	45
Memur ve işçi fazla mesaisi	126 136	41
Bakım işçisi fazla mesaisi	110 679	14
İçtimai yardım	835 976	07
Faiz ve vergiler	4 262 569	59
Yekûn	14 491 936	93

Bu suretle yekûnu 45 266 075 450 kiloda 133 422 179,97 liraya balığ olan işlenmiş tütünlerin 17 728 472 400 kiloda 49 652 485,22 liralık kısmı satılmıştır. Satış sırasında 121 063 640 kilo satış ve yol firesi zuhur etmiş ve 488 kiloda 3 743,40 liralık avaryaya hâsıl olmuştur. 1 . III . 1953 tarihinde de 27 416 051 410 kiloda 83 765 951,35 liralık işlenmiş tütün devrolunmuştur.

Ancak, yukarda desteklemeye ait miktarı belirtilen umumi masrafın içinde İnhisarlar Umum Müdürlüğünün destekleme alımları ile alâkalı bulunmayan diğer bölge ve iş yerlerinin umumi masraflarından da hisse bulunmaktadır.

Bu hisse taksiminin, yalnız destekleme alım bölgeleriyle bunları işliyen yerlere ait umumi masrafların ithali suretiyle yapılmasının yerinde olacağını belirtmek isteriz.

D) Satışlar:

1 . III . 1952 den 28 . II . 1953 tarihine kadar olan devre zarfında satılan tütünlerin miktar ve satış bedelleriyle maliyetlerini ve bu satışlar neticesinde hâsıl olan zararı gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır:

Satılan tütünlerin					Satış neticesi	
Miktar	Nakliyat	Satış tutarı		zarar		
Kilo	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
484.330	1 285 853	34				
17.728.472.400	49 652 485	22	49 586 384	98	1 351 953	58
18.212.802.400	50 938 338	56				

Bu tablonun tetkikinde 1952 malî yılı zarfında 18 212 802 400 kilo sikletinde ve maliyeti 50 938 338,56 lira olan tütünlerin 49 586 384,98 liraya satıldığı ve 1 351 953,58 lira zarar hâsıl olduğu anlaşılmaktadır. Ancak mezkûr tütünlerin satışı dolayısıyla İnhisarlar Umum Müdürlüğüne ödenen 522 259,58 lira satış komisyonu ile 10 633,85 liralık satış masrafının ilâvesi suretiyle sâfi satış zararı yekûnunun 1 884 481,01 liraya ulaştığı görülmektedir.

1952 malî yılında yapılan satışların bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Destekleme ve Y. tütün satışları

(1 . III . 1952 den 28 . II . 1953 tarihine kadar)

Alıcılar	1 9 5 2		1 9 5 1		Fark + veya —	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
Amerikalılar	4.415.467, —	17.871.370,29	4.231.702, —	16.630.209,28	+ 183.765, —	+ 1.257.161,01
İngilizler	3.972.697, —	12.356.199,07	1.051.147, —	3.639.986,79	+ 2.921.550, —	+ 8.716.212,08
Almanlar	—	—	20.884, —	7.171,40	— 20.884, —	— 7.171,40
Yugoslavlar	—	—	500.000, —	110.011,70	— 500.000, —	— 110.011,70
Ruslar	999.820, —	1.349.758,91	—	—	+ 999.820, —	+ 1.349.758,93
İsveçler	—	—	175, —	732,35	— 175, —	— 732,35
Felemenkler	49.638, —	270.940,59	—	—	+ 49.638, —	+ 270.940,59
Muhtelif firmalar	2.644.857,400	4.132.450,11	581.166,130	760.354,79	+ 2.063.691,270	3.372.095,32
Yekûn	12.082.479,400	35.980.718,97	6.385.074,130	21.138.466,51	+ 5.697.405,270	+ 14.842.252,46
İnhisara devir	6.130.323, —	13.605.661,01	—	—	+ 6.130.323, —	+ 13.605.661,01
Yekûn	18.212.802,408	49.586.384,98	6.385.074,130	21.138.466,51	11.827.728,270	+ 28.447.918,47

1952 yılında 1951 yılına nazaran İnhisarlar Umum Müdürlüğüne devredilenler de dâhil olmak üzere 11 827 728,270 kilo sıklığında 28 447 918,47 lira değerinde daha fazla tütün satılmıştır.

En fazla satılan İngiltere olmuştur.

E) Bilânçonun tetkik ve tahlili :

Tekel Genel Müdürlüğü hesapları malî yıl itibariyle tanzim edilmekte olduğundan 1 . III . 1952 ilâ 28 . II . 1953 devresine ait hazırlanmış bulunan müdahale tütün alımları bilânçosunun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

AKTİF

İzahat	1951 malî yılı		1952 malî yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I - Paraya çevrilebilen kıymetler tütün stoku	100 033 389	31	100 866 009	08	+	832 619 77
II - Destekleme kâr	2 088 042	78	5 349 347	56	+	3 261 304 78
III - Muhtelif borçlular	—	—	17 754 939	35		17 754 939 35
IV - Hizmet ücretlerinden kullanılanlar	1 010 796	14	1 316 961	57	+	306 165 43
Yekûn	103 132 228	23	125 287 257	56		22 155 029 33

Bu tabloda yer alan hesapların tetkikinde :

I - Tütün stoku :

Bir evvelki yıla nazaran 832 619,77 liralık bir fazlalık kaydederek 100 866 009,08 liraya yükselmiş bulunan tütün stokunun 17 100 057,73 lira değerindeki 8 031 280 kiloluk kısmı işlenmiş 83 765 951,35 lira kıymetinde 27 416 051 kiloluk kısmı da işlenmiş tütünleri göstermektedir.

İşlenmiş tütünlerin aid oldukları mahsul yıllarına göre miktar ve kıymet itibariyle müfredatı şöyledir :

İzahat	Kilo	Lira	K.
1949 mahsulü Karadeniz ve Ege menşeli	2 459 369	6 598 931	58
1950 mahsulü Ege, Karadeniz ve Marmara menşeli	16 075 900	50 828 357	61
1951 mahsulü Ege ve Karadeniz menşeli	8 880 782	26 338 612	16
Yekûn	27 416 051	83 765 951	35

Bilânçonun tanzim tarihine kadar henüz işlenememiş bulunan tütünlerin aid oldukları mahsul yılları, miktar ve kıymet itibariyle müfredatını gösterir bir tablo aşağıya darc edilmiştir.

İzahat	Kilo	Lira	K.
1951 mahsulü Karadeniz ve Marmara menşeli	3 269 308	6 711 435	86
1952 mahsulü Ege menşeli	4 761 972	10 388 631	87
Yekûn	8 031 280	17 100 057	73

Geçen seneye nazaran 3 261 304,78 lira fazlasıyla «Destekleme kârından kullanılanlar» namı altında görülen ve bir kısım sarf edilmiş bulunan 5 349 347,56 liranın müfredatı şöyledir.

	Lira	K.
K/768 sayılı Karara müsteniden Tekel İdaresine verilen kâr hissesi	41 338	83
K/879 sayılı Karara müsteniden soları işçilerine ödenenler	15 929	65
K/768 sayılı Karara göre ekici hisseleri ve tefrik olunan kârlar	2 555 147	21
K/768 sayılı Karara göre Ticaret Vekâletine ayrılan kârlar	852 084	86
1952 malî yılı satış zararları	1 884 847	01
Yekûn	5 349 347	56

Pasifte 5 907 936,72 lira olarak görülen geçmiş yıllardan tahassul etmiş kârlardan bu yıl sonuna kadar tevzi ve sarf olunan 5 349 347,56 liranın aktive edilmesi rakamları kabartmakta ve vuzuhu azaltmaktadır.

Bu meblâğın kârlar hesabına borç kaydetmek suretiyle muameleye tâbi tutulması daha yerinde olur.

III - Muhtelif borçlular :

Muhtelif borçlular adı altında yer alan 17 754 939,35 lira alacağın 9 milyon liralık kısmı İngiltere'ye satılmış olan tütünlerin mukabilini teşkil eden İngiliz liraları ile ve geri kalan 8 milyon lirası da Amerika'ya satılan tütünlerin mukabilini teşkil eden dolâr bedellerinin Merkez Bankasınca ödenmemesinden ileri gelmektedir.

Her iki alacağın da 1953 yılının Mart ve Nisan ayları içinde tahsil edildiği anlaşılmıştır.

IV . Hizmet ücretlerinden kullanılanlar namı altında görülen 1 316 961,57 lira, Tekel Genel Müdürlüğünün 1951 malî yılından müdevver 1 024 476,64 lira tahakkuk etmiş komüsyonları ile 1952 yılında inzımmam eden 522 259,58 lira satış komüsyonları ki ceman 1 546 736,22 lira alacağına mukabil çekilen paradır.

1952 malî yılı zarfında çekildiği görülen bu 1 316 961,57 liranın 602 961,57 lirası Tekele varidat kaydedilmiş ve 714 000 lirası da K/886 sayılı Koordinasyon kararı gereğince 1952 yılı destekleme alımlarında sermaye olarak kullanılmıştır.

1942 malî yılı destekleme tütünlerinin bilânçosunun pasifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır:

PASİF

İzahat	1951 malî yılı		1952 malî yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
I - Krediler	73 843 293	78	93 676 193	36	+	19 832 899	58
II - Muhtelif alacaklılar	—	—	100 000	—	+	100 000	—
III - Destekleme kârı	7 965 079	46	5 907 936	72	—	2 057 142	74
IV - Hizmet ücreti	2 035 264	60	1 546 736	22	—	488 528	38
V - Tekel cari hesabı	19 288 590	39	24 056 391	26	+	4 767 800	87
Yekûn	103 132 228	23	125 287 257	56	+	22 155 029	33

1. Bir evvelki yıla nazaran 19 832 899,58 liralık bir artış kaydederek 93 676 193,36 liraya yükselmiş bulunan krediler hesabının sureti terekübü aşağıda gösterilmiştir.

	Lira	K.
a) K/886 sayılı Koordinasyon Kararı ile tahsis olunan ekici tütünlerinden kesilen primler	47 214 086	19
Bu paralara yıllık % 4 1/2 faiz yürütülmektedir		
b) K/797 sayılı Kararla Devlet nam ve hesabı- na müdahale alımlarında bulunulmak için Milli) Korunma sermayesinden tahsis olunanlar)	6 000 000 3 205 000 795 000	
c) K/813 ve 852 sayılı kararlarla Devlet hesaba müdahale alımları için Milli Korunmadan	4 000 000	
d) K/886 sayılı Kararla Tekele yapılacak 25 milyon liralık istikrazdan	21 840 875	10
e) 3/11556 sayılı Karar gereğince Tekele açılan mevsim kredilerinden	6 500 000	
f) K/886 sayılı Kararla tahsis olunan ekici tütünleri primlerinin % 46,15 kâr nispetleri	2 555 147	21
f) K/886 sayılı Kararla tahsis olunan İktisat ve Ticaret Vekâletinin % 15,39 kâr hissesi	852 084	86
h) K/886 sayılı Kararla tahsis olunan Tekel İdaresinin hizmet komüsyonları	714 000	00
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	93 676 193	36
	<hr/>	<hr/>

II - Muhtelif alâkahılar hesabında görülen 100 000 lira borç, henüz tahakkuk etmemiş bulunan bir parti tütün satışına ait alınan depozito bedelini teşkil etmektedir.

III - Destekleme kârları hesabı geçen seneye nazaran 2 057 142,74 lira noksanla 5 907 936,72 liraya inmiş bulunmaktadır. Bu azalış Tekele ödenmiş bulunan 1948 - 1949 yıllarına ait kârlardan ileri gelmektedir.

Diğer taraftan, aktifte yer alan destekleme kârları hesabının tahlili vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile 1952 malî yılı sonuna kadar mezkûr: 5 907 936,72 liralık kârın 5 349 347,56 liralık kısmı tevzie tâbi tutulmuş ve bakiye 558 589,16 liralık kısmı da mütaakıp yıla devredilmiş bulunmaktadır.

Kârlar hesabının müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1948 malî yılı bilânçosuna göre	1 545 180	17
1949 » » » »	4 802 698	05
1950 » » » »	697 883	56
1951 » » » »	919 317	68
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	7 965 079	46
	<hr/>	<hr/>
K/768 sayılı Karar gereğince Tekele isabet eden		
1948 ve 1949 yıllarına ait % 38,46 hisse	2 057 142	74
1952 yılında tevzie tâbi tutulan	5 349 347	56
Bakiye	558 589	16
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	7 965 079	46
	<hr/>	<hr/>

IV - 1951 yılına nazaran 488 528,38 lira noksanıyla 1 546 736,22 liraya inmiş bulunan hizmet ücretleri hesabı Tekel Genel Müdürlüğü namına tahakkuk eden hizmet ücretlerinin 1952 malî yılı sonu bakiyesini göstermektedir.

Mezkûr meblâğın bilançosunun aktifinde yer alan; «Kullanılan hizmet ücretleri» hesabının tahlilî vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile, 1 316 961,57 liralık kısmı kullanılmış bulunmaktadır.

V - Geçen seneye nazaran 4 767 800,87 lira fazlasıyla 24 056 391,26 liralık bir alacaklı bakiyesi arz etmekte olan Tekel Genel Müdürlüğünün cari hesabı, müdahale tütün alımlarının tedviri için Tekel Genel Müdürlüğü menabîinden bilâfaiz kullanılan paralardır.

Mezkûr cari hesabın bakiyesi yıl içinde 3 ilâ 6 milyon lira arasında bir seyir takibetmiştir.

1952 malî yılı sonu itibariyle müdahale tütün alımları için hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZARARLAR			KÂRLAR		
İzahat	Lira	K.	İzahat	Lira	K.
Satış zararları	1 351 953	58			
Satışlar üzerinden Tekele tahakkuk ettirilen hizmet ücreti	522 259	58			
Satış masrafları	10 633	99			
Yekûn	1 884 478	15	1952 yılı zararı	1 884 847	15

Satış zararları hakkında gereken izahat raporumuzun satışlar bahsinde arz edilmiş bulunduğundan burada mevzua tekrar avdet edilmemiştir.

Tekel İdaresine ödendiği görülen 522 259,58 lira hizmet ücretinin sureti terekkübü aşağıdaki gibidir:

	Lira	K.
1949 - 1950 mahsulü tütün satışları üzerinden tahakkuk ettirilen % 2 hizmet ücreti	324 904	79
1951 mahsulü tütün satışları üzerinden tahakkuk ettirilen % 1 hizmet ücreti	197 354	79
Yekûn	522 259	58

Ödendiği görülen bu hizmet ücretlerinin tesbit ve tahakkuk şekilleri koordinasyon heyetleri kararlarına atfen İktisat ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel Vekâletlerince müştereken tesbit edilmektedir.

Buna göre :

a) K/793, K/977 ve K/815 sayılı Koordinasyon Heyeti kararları gereğince 1948 den 1950 mahsul yılları destekleme alımları dolayısıyla % 2,

b) K/852, K/886 sayılı Koordinasyon Heyeti kararları gereğince 1951 - 1952 mahsul yılları destekleme alımları dolayısıyla % 1,

Hizmet ücreti verilmesi kararlaştırılmıştır.

1952 malî yılında yapılan tütün satışları için 10 633,99 lira çeşitli satış masrafları tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

Bünetice, 1952 malî yılı tütün müdahale hesaplarının 1 884 847,15 liralık bir zararla kapandığı görülmüştür.

Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vasıtasıyla 1951 - 1952 mahsulünden Hükümetçe mubayaa ettirilen müdahale fındıkları

A) Toplu bakış :

I - Tetkik konumuzu teşkil eden 1953 yılı zarfında :

1. K/894 sayılı 14.IV.1953 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla K/854 sayılı karara tevfi kan evvelce satın alınan iç fındıklara tatbik edilen muameleden, o sırada konsinyasyon suretiyle harice sevk edilmiş olup da Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine satılmayan fındıkların da faydalandırılması uygun görülmüştür.

2. Bahis konusu fındıklardan hariçte henüz satılmamış olmaları mezkûr Birliğe devren satın almaya ve satılmış olanların da bedellerinin istimal hakkının Birliğe devrettirmeye İktisat ve Ticaret Vekâleti yetkili kılınmıştır.

3. K/901 sayılı 2 . IX . 1953 günlü Koordinasyon Heyeti Kararında ise :

a) 1951/1952 - 1952/1953 mahsul yıllarında müstahsıldan fındık mubayaası için İktisat ve Ticaret Vekâletine K/835, K/840, K/870 sayılı kararlarla verilmiş olan yetkilerle Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine verilen vazifenin aynı esaslar dâhilinde 1953/1954 yılı fındık mahsulüne de teşmili,

b) K/835, K/840, K/850 sayılı kararlarla bu hususta temin olunan tahsisat ve kredilerin aynı maksatlarla ve aynı şartlarla kullanılması,

c) 1953/1954 mahsul yılı fındık alımlarında ihtiyaç görülecek munzam kredilerin T.C. Ziraat Bankasınca tertip ve temini,

ç) 1953/1954 yılı fındık alımlarının (% 50 randımanlı kuru değirmenlik tombul fındığın kilosu 100 kuruş esasından 1.II.1954 tarihine kadar devam etmesi.

Fındık müstahsıllarının kendi mahsullerine munhasır olması karar altına alınmıştır.

Tetkik Mevzuumuzu teşkil eden 1953 bilânço yılı zarfında, neşredilen ve K/854 sayılı Karara tevfi kan evvelce satın alınan iç fındıklara tatbik edilen muamelelerden o sırada konsinyasyon suretiyle Almanya'ya sevk edilmiş olup Birliğe satılmayan fındıkların da faydalandırılması hususundaki K/894 sayılı 14 . IV . 1953 günlü Kararın tatbik şekli de Vekâletçe aşağıdaki esaslara bağlanmıştır.

1. Konsinye olarak tescil edilen 1951 mahsulü iç fındıklardan K/854 sayılı Kararın tatbiki sırasında bu karar şumulüne giren kısımlardan halen Almanya'da satılmamış olarak bulunan sıra malı iç fındıkların (CIF) Almaya 230 kuruş esasından mubayaası.

2. Satılmış olup da dövizleri Merkez Bankasına gelenlerden henüz Türk parasına tahvil edilemiyerek sahipleri adına mezkûr Bankada bloke tutulanların :

a) İthal edilen memleket gümrüğünden alınacak ve Türk konsolosluğu tarafından tasdik edilecek bir vesika ile miktarının,

b) Kambiyo murakipliğinde, alâkalı tarafından alınacak bir vesika ile mezkûr sıra malı iç fındıkların katı satış fiyatları ile satış şekillerinin,

c) Keza alâkalı tarafından Merkez Bankasından alınacak bir vesika ile satılmış olan iç fındıklara ait döviz tutarının tevsiki şartlarıyla ve dövizlerin istimali hakkının Birliğe devri mukabilinde beher kilosunun (CIF) Almanya 230 kuruştan bedelinin sahiplerine tesviyesi cihetine gidilmesi.

Hususları tebliğ edilmiş bilâhara Vekâlet makamından alınan bir mucip üzerine K/894 sayılı Kararname mevzuu fındıkların (FOB) olarak kabulü ve mal bedelinin tenzil edilerek masraflar meyanına navlunun da ithali tensibedilmiştir.

(Not : K/894 sayılı Kararname gereğince Birliğe devrolunan 1951 mahsulü iç fındıkların miktar ve bedeline mütaallik hesabat işbu raporun sonunda ayrı bir bahiste arz olunmuştur.)

1953 - 1954 kampanyasında müdahale ve destekleme mubayaaları için tatbik edilmek üzere hazırlanan iş programına göre de :

1953 yılı mahsulü fındık rekoltesinin 45 000 ton olarak tahmin edildiği bunun ise ihracatçı tüccarlar tarafından işlenmesinin mümkün olduğu; şayet müdahale mevzuu ele alınırsa bunun miktarının 10 bin ton civarında olacağı; bu sebeple teşkilât ve ihracatın bu miktara göre ayarlandığı (% 50 randımanlı firesiz kuru değirmenlik tombul kabuklu fındık için) verilen 100 kuruş fiyatın aşağıya düşürülmemesini icabettiği ve bu hususun temini için 87 000 liralık idare masrafının kabulünün gerektiği hususları Vekâlete bildirilmiştir.

Vekâlet iş programını kabul ile geçen yılki müdahale alımlarının tesviyesinin henüz bitmediğini göz önünde bulundurarak, birlikçe hazırlanan bütçenin âzami tasarrufa riayet olunması kaydıyla tasdik ettiğini bildirmiştir.

Mezkûr yıl içinde Birlikle müdahale mubayaatı yapılması lüzumu hâsıl olmamıştır.

B) Mubayaa :

K/870 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla 1952 - 1953 mahsulü % 50 randımanlı kuru değirmenlik tombul kabuklu fındığın kilosu 100 kuruştan mubayaasının 1 . II . 1953 tarihine kadar devam edeceği kayıtlı bulunmasından geçen yıl raporumuzda 31 . XII . 1952 tarihine kadar olan mubayaalar ithal edilmiş bulunmakta idi.

Mezkûr kararname gereğince 1 . II . 1953 tarihine kadar mubayaa edilen fındığın cins, miktar ve bedelleri aşağıda gösterilmiştir :

Yıl	Cins	Cins	Kilo	Lira	Bir kilosu vasatı mubayaa	
					K.	bedeli
1953	Kabuklu	Tombul	7 289 615	6 942 291	93	0,95
1953	»	Sivri	636 313	514 861	72	0,81
Yekûn			7 925 928	7 457 153	65	0,94

Satın alınan bu fındıklar ile 1952 yılından devren gelen 1952 mahsulü fındıklara 31 . XII . 1953 tarihine kadar ihtiyar olunan bakım, muhafaza, nakliye, idare masrafları Fisko Birliğinin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi, mubayaa bedelleri üzerinden Fisko Birliğe ödenen % 2 tavassut komisyonu ile 1953 yılı içinde satılan kabuklu fındığın kabuksuza tahvili için ödenen kırma ücretleri aşağıya çıkarılmıştır.

	Lira	K.
İdare masrafları	65 542	99
Bakım, muhafaza, nakliye, kırma ücretleri gibi işletme masrafları	935 308	89
Fisko Birliğinin idare masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi	149 143	08
% 2 tavassut komisyonu	28 855	96
Yekûn	1 178 850	92
K/870 sayılı Kararname gereğince 1 . II . 1953 tarihine kadar satın alınan fındıkların mubayaa bedeli	7 457 153	65
Umumi yekûn	8 636 004	57

C) Stoklar :

Birlik tarafından 1951 ve 1952 yılları mahsulü kabuklu ve iç fındık olarak mubayaa edilip 1953 senesine devredilenlerle 1953 yılında 1 . II . 1953 tarihine kadar yeniden satın alınan 1952 yılı mahsulü fındıkların 31 . XII . 1953 tarihine kadar görmüş oldukları harekât aşağıda gösterilmiştir.

	Kilo	Lira	K.
1951 mahsulü	18 425 730	18 220 414	62
1952 mahsulü	9 457 610	9 064 532	42
Geçen seneden devir	27 883 340	27 284 947	04
1953 te mubayaa	7 925 928	7 457 153	65
Yekûn	35 809 268	34 742 100	62
Fındık için ihtiyar olunan masraflar		1 862 249	99
	35 809 268	36 604 350	68
Çıkarılan yekûnu maliyet üzerinden	26 573 381	27 036 007	11
1954 yılına devir	9 235 887	9 568 343	57

Yukarda yer alan tabloda 1954 yılına devrolunan 1951 ve 1952 yılı mahsulü fındıkların cins ve miktar ve kıymet itibariyle müfredatlı olarak gösterilen tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Cinsi	Kilo	Bedel		İcmal	
		Lira	K.	Lira	K.
1951 Mahsulü kabuklu tombul fındık	7 229 011	7 501 160	69		
1951 Mahsulü kabuklu sivri fındık	43 167	51 665	79		
1951 Fındık tombul iç fındık	111	264	69		
1951 Mahsulü sivri iç fındık	422	821	58		
1951 Mahsulü diğer nevi içler	941	2 173	66		
Yekûn	7 273 652	7 556 086	41	7 556 086	41
1952 mahsulü kabuklu tombul fındık	1 904 306	1 951 914	24		
1952 mahsulü kabuklu sivri fındık	52 191	47 878	38		
1952 mahsulü tombul iç fındık	738	1 603	14		
1952 mahsulü kusurlu iç fındık	5 000	10 861	40		
Yekûn	1 962 235	2 012 257	16	2 012 257	16
Yekûn	9 235 887			9 568 343	57

Q) Satış ve satış neticeleri :

Fisko Birlik tarafından 1953 yılı zarfında yurt içinde ve dışındaki muhtelif firmalara satılan 1951 ve 1952 yılı mahsullerine ait fındıkların cins, miktar, maliyet bedeli, satış tutarı ve satış neticesinde hâsıl olan farkları gösterir tablolar aşağıya çıkarılmıştır.

1951 mahsulü

Malın cinsi	Miktar kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Tombul sıra iç	4 914 900	10 722 565	94	8 403 942	90	2 318 623	04	—	—
Sivri iç	12 551	24 609	87	24 240		369	87	—	—
İnce iç	1 106	2 412	84	1 568		844	84	—	—
Buruşuk iç	5 459	12 009	33	7 607	40	4 401	93	—	—
Vurgun iç	49 375	107 716	32	72 500		35 216	32	—	—
Kırık iç	2 133	4 653	34	3 024		1 629	34	—	—
Kusurlu iç	197 695	428 025	68	264 681	39	163 344	29	—	—
Kabuklu tombul	238	248	04	297	95	—	—	49	91
Kabuklu sivri	18	16	91	19	78	—	—	2	87
Çürük iç	592 093	366	39	567 314	45	—	—	566 948	06
Yekûn	5 775 568	11 302 624	66	9 345 195	87	2 524 429	63	567 000	84
Kabuk satışları	6 314 000	—	—	79 246	98	—	—	79 246	98
Umumi yekûn		11 302 624	66	9 424 442	85	2 524 429	63	646 247	82
				Zararlar		2 524 429	63		
				Kârlar		646 247	82		
				Zarar bakiyesi		1 878 181	81		

1952 mahsulü

Malın cinsi	Miktar kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan farklar			
		Lira	K.	Lira	K.	Satış zararları		Satış kârları	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Kabuklu tımbul	2 550	3 004	71	2 919	04	85	67	—	—
Kabuklu sivri	64	57	48	67	94	—	—	10	46
Tımbul sıra iç	6 709 463	14 650 232	62	15 050 112	09	—	—	399 879	47
Tımbul ekstra iç	24 922	54 421	56	57 859	47	—	—	3 437	91
Sivri iç	363 005	712 022	58	785 341	76	—	—	73 319	18
İnce iç	1 591	3 474	23	2 255	40	1 218	83	—	—
Vurgun iç	15 405	33 639	52	26 820	—	6 819	52	—	—
Kırık iç	8 453	18 458	60	11 984	—	6 474	60	—	—
Kusurlu iç	105 427	229 182	64	163 672	10	65 510	54	—	—
Çürük iç	171 354	3 040	—	160 821	93	—	—	157 781	93
Yekûn	7 402 234	15 707 533	94	16 281 853	73	80 109	16	634 428	95
Kabuk satışları	4 514 300	—	—	70 899	81	—	—	70 899	81
Umumi yekûn	—	15 707 533	94	16 332 753	54	80 109	16	705 328	76
								Kârlar	705 328 76
								Zararlar	80 109 16
								Kâr bakiyesi	625 219 60

Bu tablolarda görülen bazı satışların zararlı neticelenmelerinin sebebi satış anında dış piyasa fiyatlarının düşmüş olmasından ileri gelmekte ve bu suretle,

1951 yılı mahsulü satışlarından
1952 » » »

1 878 181,81 lira zarar,
625 219,60 » kâr

olduğu anlaşılmaktadır.

II - Bilânçonun tetkik ve tahlili

A) Aktif :

Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle yapılan fındık-müdahale alımlarına ait hazırlanmış bulunan 31 . XII . 1953 tarihli bilânçonun aktifinde yer alan hesapların bir evvelki yıl ile mukayeseli durumu aşağıya çıkarılmıştır:

Aktif	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1951 mahsulü fındıklar	18 220 414	62	7 556 086	41	—10 664 328	21
1952 » »	9 064 532	42	2 012 257	16	— 7 052 275	26
Muvakkat borçlular	914 148	07	873 893	80	— 40 254	27
Levazım ambalâjı	411 769	20	446 559	53	+ 34 790	33
Alacak senetleri	634 815	48	9 649 487	30	+ 9 014 671	82
1952 yılı zararları	4 427 030	94	4 427 030	94		
1953 » »	—		1 960 583	20	+ 1 960 583	20
Yekûn	35 672 710	73	26 925 898	34	— 6 746 812	39

Bilânçonun aktifinde yer alan hesapların tetkikinde :

1. 1953 yılı sonundaki fındık stokları hakkında gereken izahat raporumuzun stoklar bahsinde arz edilmiştir.

2. Geçen seneye nazaran 40 254,27 lira noksaniyle 873 893,80 liraya inmiş bulunan muvakkat borçlu hesapların müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1951 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait depo kiralari	37 413	20
1952 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait depo kiralari	5 749	00
1951 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait banka faiz ve komisyonları	731 840	96
1952 mahsulü fındıkların gelecek yıla ait banka faiz ve komisyonları	98 890	64
Yekûn	873 893	80

3. Bir evvelki yıla nazaran 34 790,33 lira fazlasiyle 446 559,53 liraya yükselmiş bulunan levazım ve ambalâj hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
2 1/2 itibariyle ambalâj çuvalları	406 334	79
Tenteler	6 941	40
Muşambalar	29 104	25
Müteferrik malzeme	4 179	09
Yekûn	446 559	53

4. 1953 yılı sonunda geçen seneye nazaran 9 014 671,82 lira fazlasıyla 9 649 487,30 liraya yükselmiş bulunan alacak senetleri hesabı; satılan bir kısım fındıkların mukabili olan dövizin resmî kurum üstünde satılmasını teminen Merkez Bankasınca bloke edilmiş olmasından ileri gelmektedir. Tetkikatımızın yapıldığı Temmuz 1954 te mezkûr alacağın 8 748 459 liralık kısmının tahsil edildiği görülmüştür.

5. 1953 yılı zararları olan 1 960 583,20 lira hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahsili vesilesiyle arz edilecektir.

B) Pasif :

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

PASİF

	1952 yılı		1953 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira	K.
Bankalar cari hesabı 1951 mahsulü	23 728 513	55	18 011 000	28	—	5 717 513	27
Bankalar cari hesabı 1952 mahsulü	8 340 322	80	5 560 038	05	—	2 780 284	75
Birlik menabiinden kullanılan	1 603 874	38	3 354 860	01	+	1 750 985	63
Yekûn	33 672 710	73	26 925 898	34	—	6 746 812	39

Pasifin tetkikinde :

1. 1951 yılı mahsulü fındık müdahale alımlarının finansmanı için T. C. Ziraat Bankasından kullanılan kredilerin yekûnu 1953 yılı sonunda geçen seneye nazaran 5 717 513,27 lira noksanıyla 18 011 000,28 liraya inmiş bulunmaktadır.

Bu kredilerin menabi itibariyle müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
Üç ayda bir kapitalize edilen % 8,50 faizli açık Korunma kredisi	7 237 618	35
Üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faizli rehinli kredi	10 773 381	93
Yekûn	18 011 000	28

7 237 618,35 liradan ibaret bulunan Millî Korunma kredilerinin 6 000 000 liralık kısmı K/840 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince fındık müdahale alımlarında kullanılmak üzere İktisat ve Ticaret Vekâleti emrinde bulunan Ticaret Ofisi kârlarından karşlanmış ve geri kalan 1 237 618,35 liralık kısmı da aynı maksatla K/850 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince Millî Korunma Kanununun 26 nci maddesi mucibince T. C. Ziraat Bankası nezdinde tesis olunan fondan tefrik edilmiş bulunmaktadır.

2. 1952 yılı mahsulü fındık alımlarının finansmanı için T. C. Ziraat Bankasından çekilen

ve yekûnu geçen seneye nazaran 2 780 284,75 lira noksanıyla 5 560 038,05 liradan ibaret bulunan bu borçlu câri hesabın kredi neveleri itibariyle müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
Üç ayda bir kapitalize edilen % 8,50 faizli açık kredi hesabı	493 905	39
Üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faizli rehinli kredi hesabı	5 066 132	66
Yekûn	5 560 038	05

3. Birlik membalarından kullamlanlar hesabında görülen 3 354 860,01 lira müdahale alımlarının finansmanı için Fisko Birliğin varlığından tefrik edilen mebalığı göstermektedir.

III - Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili

Fındık müdahale alımlarının 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır:

ZARARLAR

	Lira	K.
1951 mahsulü satış farkı	1 878 181	81
1951 mahsulü banka faiz ve komüsyonları	1 120 041	90
1951 mahsulü satış masrafları	689 520	61
1951 mahsulü ambar noksanı	14 633	46
1952 mahsulü banka faiz ve komüsyon	774 631	54
1952 mahsulü satış mas.	942 757	80
1952 mahsulü ambar noksanı	4	
Yekûn	5 419 771	12

KÂRLAR

	Lira	K.
K/954 gereğince döviz satışlarından hasıl olan fark	2 778 172	52
1951 mahsulü ambar fazlası	25 326	64
1951 mahsulü satış farkı	625 219	60
1952 mahsulü ambar fazlası	30 469	16
Zarar bakiyesi	1 960 583	20
Yekûn	5 419 771	12

Bu tablonun incelenmesinde :

1. 1951 yılı mahulü fındıkların satışları neticesinde hâsıl olduğu görülen 1 878 181,81 lira zarar hakkında gereken izahat raporumuzun satışlar ve satış neticeleri bahsinde arz edilmiştir.

2. 1953 yılında satılan 1951 mahsulü fındıklar için 1 120 041,90 lira banka faizi ve komüsyonları tahakkuk etmiş 689 520,61 lira satış masrafları ihtiyar olunmuş ve 14 633,46 lira da ambar ve sevkiyat noksanları zuhur etmiş bulunmaktadır.

3. 1953 yılında satılan 1952 mahsulü fındıklar için de 774 631,54 lira banka faizi ve komüsyonları tahakkuk ettirilmiş, 942 757,80 lira satış masrafları yapılmış ve 4 lira noksanlık zuhur etmiştir.

4. Aynı zamanda K/854 sayılı Koordinasyon kararı gereğince satılan dövizlerin 2 778 172,52 lira lehte fark elde edilmiş 1951 mahsulü üzerinden 25 326,64 ve 1952 mahsulü üzerinde de 30 469,16 lira lehte ambar ve sevkiyat farkları zuhur etmiş ve 1952 mahsulü fındık satışlarından elde edilen 625 219,60 lira kâr ile kârlar yekûnu ceman 3 459 187,92 liraya ulaşmış ve binnetice kâr ve zarar hesabının 1 960 583,20 liralık bir zararla kapandığı görülmüştür.

K/894 sayılı 14 . IV . 1953 tarihli Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince satılmalın konsinye fındıklar

Raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiş olduğu veçhile K/894 sayılı Karar gereğince tüccardan F. O. B. beher kilosu 230 kuruştan 795 040 kilo sıkletinde, 1 828 592 lira değerinde konsinye fındık devralınmış ve bunların elden çıkarılmalarında da resmî kur üzerinden 1 396 503,93 lira döviz temin edilerek binnetice 432 088,07 lira aleyhte bir fark hâsıl olduğu anlaşılmıştır.

Bu farka ilâveten mezkûr devir işinin tedviri için kullanılan banka kredilerine 40 490,64 lira faiz ve komisyon tahakkuk ettirilmiş, satışlarla alâkalı olarak 60 659,81 lira satış masrafları da yapılmış ve binnetice 542 238,52 lira zarar hâsıl olmuştur.

Bu işle alâkalı bilânço ile kâr ve zarar tablosu eklenmiştir.

Mezkûr zarar Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmemiş bulunması hasebiyle Millî Korunma umumi bilânçosunun hakiki vaziyeti belli olmamaktadır. Bu sebeple bu bilânçonun Millî Korunma hesaplarına intikali icabetmektedir.

K/894 Fındıkları bilânçosu 31 . XII 1953

AKTİF			PASİF		
Hesap ismi	Lira	K.	Hesap ismi	Lira	K.
Alacak senetleri	1 396 503	93	Bankalar câri hesabı	1 889 601	72
Kâr ve zarar hesabı	542 238	52	Birlik menabiinden kullanılan	49 140	73
Yekûn	1 938 742	45	Yekûn	1 938 742	45

K/894 Fındıkları kâr ve zarar hesabı 31 . XII . 1953

Hesap isimleri	Lira	K.	Hesap isimleri	Lira	K.
Ödenen mal bedeliyle devrolunan dövizlerin farkı	432 088	07	Zarar bakiyesi	542 238	52
Faiz	40 490	64			
Satış masrafları	69 659	81			
Yekûn	542 238	52	Yekûn	542 238	52

K/857 ve K/872 sayılı Koordinasyon Heyeti kararları gereğince, Adana'da Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından, mubayaa olunan müdahale pamukları

A) Toplu bakış :

Memleket dâhilindeki pamuk fiyatlarının dünya pamuk fiyatları ile ahenkli bir seviyede tutulmasını sağlamak gayesiyle 17 . II . 1952 tarihinde yürürlüğe giren K/857 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararında; yurdumuzun pamuk mahsulü aleyhine zaman zaman görülen spekülâtif hareketleri önleyerek dünya pazarlarında muadil pamukların elde ettiği fiyatları takiple piyasalarımızda buna muvazi seviyeyi müstahsıla kadar inikâs ettirmek ve dünya piyasaları ile iç piyasalarımızı birlikte temevvüctirecek şekilde ahenkli bir surette tanzim eylemek lüzumu karşısında Millî Korunma Kanununun 6 ncı, 43 ncü ve 44 ncü maddelerine dayanılarak aşağıdaki esaslar dâhilinde müdahale alımları yapılmasının tesbit edildiği,

1. Müdahale alımlarının tanzimi cephesinden Ege bölgesinde İzmir, Çukurova bölgesinde de Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin ve bu işin finansman cephesinden de T. C. Ziraat Bankasının vazifelendirildiği,

2. Iğdır bölgesiyle Doğu illerindeki pamukların Çukurova Birliğinin, Antalya, Sakarya ve diğer bölgelerdeki pamukların İzmir Birliğinin hudutları içerisinde mütalâa edildiği,

3. Adları geçen birliklerin müdahale yolu ile piyasayı tanzim için giriştikleri işlerin, bugüne kadar bu maksatla yapılan işlerde dâhil olmak üzere, bileümle masrafları çıktıktan sonra geri kalacak miktarın alman krediye mahsuben Ziraat Bankasına yatırılacağı ve bu hesabın tasfiyesi neticesinde hâsıl olacak kâr veya zararın da Millî Korunmaya aidolacağı,

Tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Bilâhara yayınlanan ve 26 . VIII . 1952 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan K/872 sayılı koordinasyon Heyeti Kararı ile de yukarda bahsi geçen müdahale pamuk mubayaalarına :

a) Adları geçen Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin fiilen müdahale ve tanzim vazifesine başladıkları 26 . XII . 1951 tarihinde depolarında mevcut bulunan 1951/52 mahsulü pamukların bu tarihteki tanzim alım fiyatları esasından,

b) Aynı Kooperatifler Birlikleri Ortakları tarafından Birliğe teslim edilen pamukların da teslim tarihlerindeki tanzim alım fiyatları üzerinde,

Devredilmeleri kararlaştırılmıştır.

Bu esaslar dairesinde Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği aşağıdaki bahse mevzu edilen pamuk müdahale mubayaalarını yapmıştır.

1. 1951/52 mahsulü pamuk alım ve satışları :

a) Alımları :

1951/52 ve 1952/53 kampanyaları (1 . V . 1951 ilâ 30 . IV . 1953 devresi) zarfında satın alınan pamukları, cins, miktar ve kıymet itibariyle gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir :

Pamuğun cinsi	Miktarı Kg.	Umumi mubayaa tutarı	
		Lira	K.
Akala Rollergin I.	12 169 347	36 179 104	76
» » II.	875 883	2 104 869	13
» » III.	419 389	819 316	75
» » Y. Y.	13 282	26 928	51
» Sawgin I.	648 136	2 577 142	97
» » II.	251 122	861 162	14
Yerli I.	3 722	4 819	99
» II.	9 136	10 405	47
Tip dışı	825	798	90
Avaryalı	3 924	1 837	84
Yekûn	14 394 816	42 586 381	46

Bu tablonun tetkikinde; 1951/52 pamuk mahsulünden Çukurova bölgesinde 14 394 816 kilo sikletinde 42 586 381,46 lira değerinde muhtelif cins pamuk satın alınmıştır.

Bu pamukların 40 983 993,47 lira değerinde 13 673 267 kilo sikletindeki kısmının 1951 - 1952 kampanya devresi zarfında ve 1 602 387,99 lira tutarında 721 549 kilo sikletindeki kısmının da 1952 - 1953 kampanya devresinde mubayaa edildiği anlaşılmıştır.

Her iki devre zarfında satın alınan pamukların cins, miktar ve kıymet itibariyle müfredatın gösterir tablolar aşağıya çıkarılmıştır.

1951 - 1952 kampanyası zarfında satın alınan 1951 - 1952 mahsulü pamuklar :

Pamuğun cinsi		Miktarı Kg.	Tutarı Lira K.	
Akala	Rollergin I.	11 557 803	34 824 111	44
»	» II.	852 348	2 056 835	46
»	» III.	406 324	798 002	19
»	» Y. Y.	13 282	26 923	51
»	Sawgin I.	637 407	2 551 715	24
»	» II.	193 251	714 711	75
Yerli	II.	8 103	9 057	14
Tip dışı		825	798	90
Avaryalı		3 924	1 837	84
Yekûn		13 673 267	40 983 993	47

1952 - 1953 kampanya devresi zarfında satın alınan 1951 - 1952 mahsulü pamuklar :

Cinsi		Kg.	Tutarı Lira K.	
Akala	I. Koll.	611 544	1 354 993	32
»	II. »	23 535	48 033	67
»	III. »	13 065	21 314	56
»	I. Sawgin	10 729	25 427	73
»	II. »	57 871	146 450	39
Yerli	I.	3 722	4 819	99
»	II.	1 083	1 348	33
Yekûn		721 549	1 602 387	99

Bu pamuklar için 1951/1952 kampanya devresinde 583 857,31 lira ve 1952/1953 devresi zarfında da 2 228 472,35 lira ki ceman 2 812 329,66 lira çeşitli idare, mubayaa, işletme bakım ve satış masraflarıyla banka kredi faizleri tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

Mezkûr masrafları neveleriyle ve aid oldukları yıllar itibariyle gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

1951/1952 yılı mahsulü pamukları için yapılan masraflar :

	1951/1952 kampanya yılında		1952/53 kam- panya yılında		30.IV.1953 itiba- riyle masraflar yekûnu	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
İdare masrafları	84 931	62	58 415	24	143 346	86
İşletme »	82 274	44	356 296	67	438 571	11
Satış »	27 276	11	131 457	97	158 734	08
Faizler	389 375	14	1 525 882	47	1 915 257	61
Kooperatifler mas.	—		156 420		156 420	
Yekûn	583 857	31	2 228 472	35	2 812 329	66

Bu masraflar Birlik masraflarıyla memzucen bir arada yürütülmüş ve kampanya devresi sonunda Birliğin gerek müdahale ve gerekse birlik hesabına yaptığı alımlar göz önünde bulundurulmak ve mütesaviyen taksim edilmek suretiyle masrafların tefrik edildiği anlaşılmıştır.

Diğer taraftan müdahale yolu ile mubayaa olunan pamuklardan bir kısmının kütlü olarak satın alınmış olması dolayısıyla bunların çırçırılması neticesinde 9 456,90 lira değerinde 63 246 kilo sikletinde çiğit elde edilmiştir.

b) Satışlar :

Yukarıda mubayaa edildiği bildirilen pamuklardan 1951 yılında 215 393,37 lira kıymetinde 74 520,— kilo sikletinde pamuk satılmıştır. 1 . V . 1952 - 30 . IV . 1953 devresi zarfında da maliyet tutarı 25 357 153,22 lira değerinde 8 120 544 kilo muhtelif cins pamuğun bâzı yerli ve yabancı firmalara 19 223 297,68 liraya satıldığı ve bu satışlar neticesinde 1 914,34 lira lehte 6 135 796,88 lira da lehte farkın zuhur ettiği ve binnetice satışların 6 133 855,54 liralık bir zararla kapandığı görülmüştür.

Satışları bahis mevzuu edilen pamukların cins, miktar maliyet tutarı ve satış tutarları itibariyle müfredatlı olarak, gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

1 . V . 1952 den 30 . IV . 1953 tarihine kadar yapılan pamuk satışları

Mahsulün nev'i	Miktarı Kilo	Maliyet tutarı Lira K.	Satışın tutarı Lira K.	N E T İ C E	
				Zarar Lira K.	Kâr Lira K.
1951/1952 mahsulü pamuklar					
Akala Rollergin I	6.094.174	19.233.081,09	14.920.515,70	4.312.565,39	
» » II	856.237	2.250.890,80	1.694.457,23	556.433,57	
» » III	419.389	920.786,44	753.867,23	166.919,21	
» » Y. Y.	13.282	30.220,86	13.851,36	16.369,50	
» Sawgin I	473.106	1.997.963,68	1.228.869,18	769.094,50	
» » II	246.699	902.376,12	588.908,94	313.467,18	
» Yerli I	3.722	5.425,27	5.766,91	—	341,64
» » II	9.186	12.593,24	11.672,71	920,53	
Tip dışı	825	1.003,72	1.296,21	—	292,49
Avaryalı	3.924	2.812,00	4.092,21	—	1.280,21
Yekûn	8.120.544	25.357.153,22	19.223.297,68	6.135.769,88	1.914,34

Satışlardan maada, müdahalenin lehte ve aleyhte bir fark göstermiyen 9 456,90 lira değerinde 63 246 kilo çiğit satışları da olmuştur.

Yukarıda 1951/1952 mahsulünden satın alındığı bildirilen pamukları, bunlar için ihtiyar olunan masrafları, bunlardan satılanlar ile mütaakıp devreye intikal eden stokları miktar ve kıymet itibariyle müfredatlı olarak gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

	Tutar		Miktar
	Lira	K.	Kilo
1951 - 1952 mahsulünden satın alınan pamuklar	42 586 381	46	14 394 816
Bu pamuklar için 1951 - 1952 ve 1952 - 1953 kampanya devreleri zarfında yapılan masraflar	2 812 329	66	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yekûn	45 398 711	12	14 394 816
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
1951 - 1952 kampanya devresi içerisinde satılan pamuklar (malîyet bedeli üzerinden)	215 393	37	74 520
1952 - 1953 kampanya devresi zarfında satılan pamuklar (malîyet bedeli üzerinden)	25 357 153	22	8 120 544
30 . IV . 1953 tarihine kadar gerek stoklarda ve gerekse çırçır- lanan pamuklarda zuhulen kaydolunan fiyat farkları olup bu ker- re tashihen tenzilinden	171 211	22	
1 . V . 1953 devresine intikal eden pamuk stokları	19 654 953	31	6 199 752
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yekûn	45 398 711	12	14 394 816
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

2. 1952 - 1953 mahsulü pamuk alım ve satışları :

a) Alımlar :

1952 - 1953 mahsulünden 1 . V . 1952 - 30 . IV . 1953 devresi zarfında satın alınan pamuk-
ların cinsi, miktarı ve kıymetiyle bu pamuklar için yapılan direkt ve indirekt masrafları gös-
terir bir cetvel aşağıya çıkarılmıştır.

ntarı K | 55 61 92 61 19 | 88 ||
- 3 3 3 3 1 1 - 3 =

K/857 sayılı Karar gereğince satın alınan pamuklara dair 30. IV. 1953 tarihi itibariyle hazırlanan bilanço ile kâr ve zarar hesabı aşağıya dercedilmiştir.

K/857 sayılı Karar gereğince Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından satın alınan pamukların 30. IV. 1953 tarihli bilançosu

AKTİF	Lira		K.		PASİF	Lira		K.	
1. Stoklar									
1951/1952 mahsulü	19 654 953	31			Bankalar cari hesabı				
1952/1953 »	37 713 533	88			T. C. Ziraat Bankası	63 502 342	73		
			57 368 487	19					
2. Zararlar			6 133 855	54					
Yekûn			63 502 342	73	Yekûn	63 502 342	73		

K/857 sayılı Karar gereğince Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından satın alınan müdahale pamuklarının 30. IV. 1953 tarihli kâr ve zarar hesabı

ZARARLAR	Lira		K.		KÂRLAR	Lira		K.	
1951 - 1952 mahsulü pamukların satışından hâsıl olan zararlar	6 135 769	88			1951 - 1952 mahsulü pamukların satışından hâsıl olan kârlar	1 914	34		
					Zarar bakıyesi	6 133 855	54		
Yekûn	6 135 769	88			Yekûn	6 135 769	88		

K/857 ve K/872 sayılı Koordinasyon Heyeti kararları gereğince İzmir'de Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından Hükümet namına mübayaâ olunan müdahale pamukları

A) Toplu bakış :

Raporumuzun Çukurova Pamuk Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine ait kısmında etraflıca izah olunan K/857 ve K/872 sayılı Koordinasyon heyetleri kararları gereğince harekete geçen İzmir Pamuk Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliği aşağıdaki paragraflarda bahis mevzuu edilen müdahale pamuk mübayaâ ve satışlarında bulunmuştur.

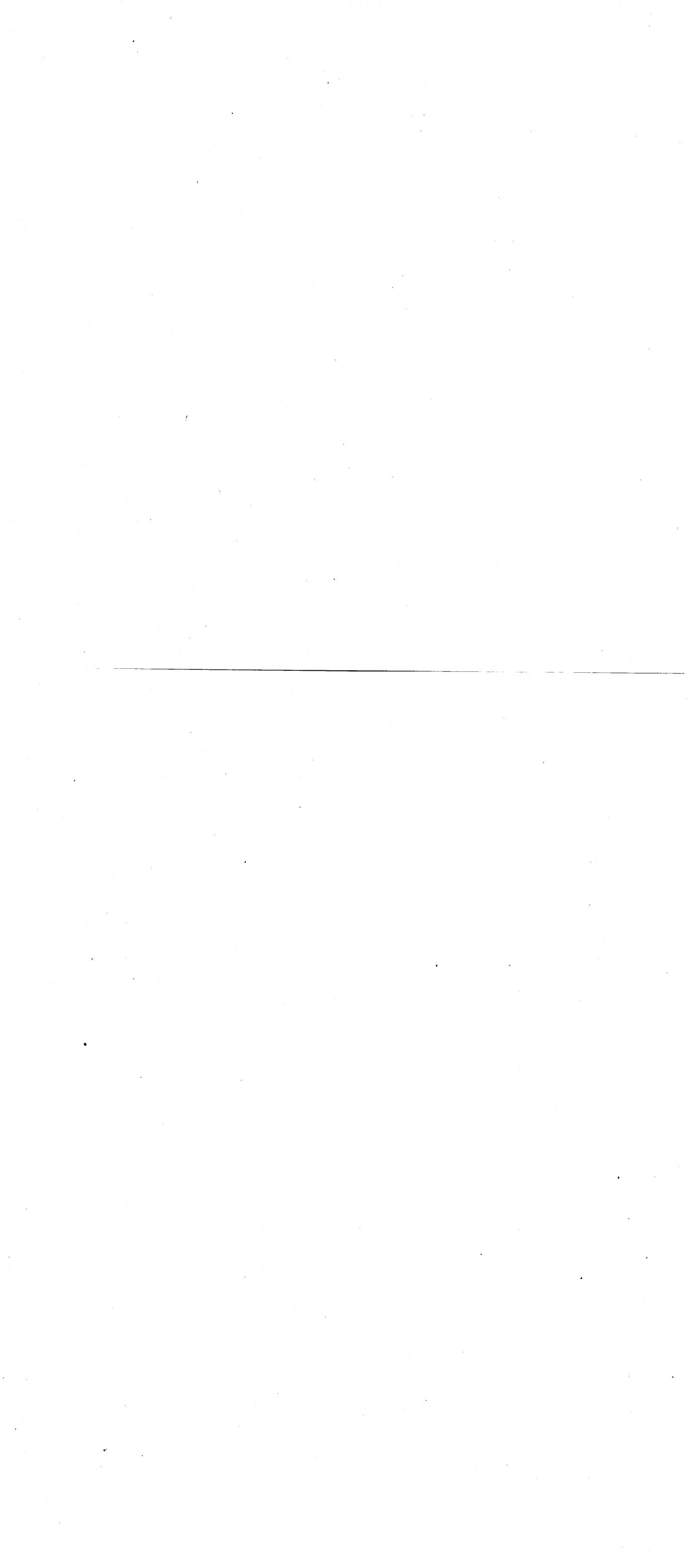
B) Mübayaâ, satış ve satış neticeleri :

a) Mübayaalar :

İktisat ve Ticaret Vekâletinin emirleri üzerine İzmir Pamuk Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğinin Ege bölgesinden 1951 - 1952 ve 1952 - 1953 yılları mahsulünden müdahale suretiyle satınalmış

Pamuk cinsi	Mubayaa miktarı			Masraflar									Satışlar			Vasati fiyatı	Umumi satışlar yekûnu							
	Kg.	Lira	K.	İdare mas.		Satış mas.		Faiz		Fazlalık	Maliyet bedeli		Kg.	Lira	K.	Kg.	Lira	K.	Kg.	Lira	K.			
				Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Kg.	Lira	K.												
Akala I.	10.045.573	35 942 448	09	196 157	06	649 137	66	546 574	23	—	38 334 317	04	12.864.606,5	37 311 865	73	290 035	—	—	—	—	—	12.864.606,5	37 311 865	73
» IB.	2.524.595	9 489 136	67	49 297	03	163 137	50	388 676	05	—	10 090 247	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» II.	2.842.936,5	9 752 804	32	55 513	21	183 708	50	437 686	56	—	10 429 712	59	2.920.985	7 885 427	87	269 957	—	—	—	—	—	2.920.985,	7 885 427	87
» III.	1.974.227,5	6 354 029	78	38 550	18	127 573	15	303 943	77	—	6 824 096	88	1.837.414,5	4 590 008	30	249 807	—	—	—	—	—	1.937.414,5	4 590 007	30
» IV.	1.696.810	5 030 529	19	33 133	12	109 646	63	261 233	74	—	5 434 542	68	1.431.916	3 422 033	84	236 982	—	—	—	—	—	1.431.916,	3 422 035	83
» Şampanya	294.737	784 165	48	5 755	66	19 047	04	45 379	70	—	864 347	88	331.733,5	647 128	15	195 074	—	—	—	—	—	331.733,5	647 128	15
Kalite harici	60.087	119 383	80	1 173	30	3 882	78	9 250	74	2 766	133 690	62	55.097,5	108 829	56	197 52	—	—	—	—	—	55.097,5	108 829	56
Yekûn	19.438.987	67 492 497	33	379 579	56	1 256 133	26	992 744	79	2 766	72 110 954	94	19.441.753	53 965 292	44	—	—	—	—	—	—	19.441.753,	53 965 292	44
Çekirdek	304.338	54 873	68	281	86	1 397	41	1 264	14	—	57 817	09	303.652	63 557	03	209 31	686	123	23	—	304.338,	63 680	26	

Zarar baki.

olduğu 19 438 987 kilo muhtelif cins pamukların, nev'ini, miktarını vasati alım fiyatıyla tutarlarını gösterir müfredatlı bir cetvel aşağıya çıkarılmıştır:

Cinsi		Kg.	Vasati fiyat	Lira	K.
Akala	I.	10 045 573	357 793	35 942 448	09
»	IB.	2 524 595	375 867	9 489 136	67
»	II.	2 842 936,500	343 053	9 752 884	32
»	III.	1 974 227,500	321 848	6 354 029	78
»	IV.	1 696 810	296 469	5 030 529	19
Sampanya		294 758	269 429	794 165	48
Kalite harici		60 087	198 684	119 383	80
	Yekûn	19 438 987		67 482 497	33

Cins ve miktarı yukarıdaki tabloda kayıtlı bulunan 19 438 987 kilo pamuk 67 482 497,33 liraya satın alınmıştır.

Bu pamuklara, elden çıkarıldıkları tarihe kadar 379 579,56 lira idare masrafı, 1 256 133,26 lira satış masrafları ihtiyar olunmuş ve 31. XII. 1953 bilânço tarihine kadar 2 992 744,79 lira bankadan temin olunan kredi için faiz tahakkuk ettirilmiştir.

Bu suretle mubayaa fiyatına çeşitli masraflarla birlikte banka kredi faizinin ilâve edilmesiyle pamuk maliyetleri 72 110 954,94 liraya baliğ olmuştur.

Müdahale pamuklarının mühim bir kısmı preseli ve kısmı diğeri de türlü olarak mubayaa edilmiştir.

Bu bakımdan kütlülerin gerçekleştirilmesi neticesinde 54 873,68 lira değerinde 304 338 kilo çigit elde edilmiştir.

Bahis mevzuu çigitlere 281,86 lira idare masrafı, 1 397,41 lira satış masrafı yapılmış ve kredi için de 1 264,14 lira faiz tahakkuk ettirilmiştir. Bu suretle çigitin maliyeti 57 817,09 liraya baliğ olmuş ve elden çıkarılmaları neticesinde bir miktar müspet fiyat farkının husule geldiği anlaşılmıştır.

b) Satış ve satış neticeleri :

K/857 ve K/872 sayılı Koordinasyon Heyeti kararlarına göre Tarih tarafından müdahale yoluyla mubayaa olunan pamukların cinsi, miktarı mubayaa bedeli, masraf ve faizleri, maliyet tutarı, satış ve satış neticeleriyle fazla ve noksanlıkları gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Bu tabloya göre bedeli 72 110 954,94 liradan ibaret bulunan 19 441,753 kilo pamuğun kısmı mühimmi eenebi olmak üzere muhtelif yerli ve yabancı firmalara 53 965 292,44 liraya satılmıştır.

Bu duruma nazaran, müdahale pamuklarının satışları sonunda 18 145 662,50 liralık aleyhte farkın tahassul ettiği görülmektedir.

Diğer taraftan, müdahalenin, maliyet değeri 57 817,09 liradan sikleti de 304 338 kilodan ibaret bulunan çığitleri 63 680,26 liraya satılmış ve bu satışlar neticesinde 5 863,17 lira müspet fiyat farkı meydana gelmiştir.

Aynı zamanda çığitlerin elden çıkarılmalarında 686 kilo satış firesi zuhur etmiştir.

Bu suretle umumi satışlar neticesi kâr ve zarar hesabında görüldüğü üzere, 18 139 799,33 liralık bir zarar hâsıl olmuştur.

K/857 ve K/872 sayılı Koordinasyon heyetleri kararları gereğince Tarişin müdahale suretiyle satınaldığı pamuklara dair 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle hazırlanan bilânço ile kâr ve zarar hesabı aşağıdadır :

K/857 ve K/872 sayılı kararnameler gereğince mubayaa olunan müdahale pamuklarının 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânçosu

AKTİF			PASİF		
İzahat	Tutarı		İzahat	Tutarı	
	Lira	K.		Lira	K.
K/857 ve K/872 sayılı karar-nameler pamukları zararı	18 139 799	33	T. C. Ziraat Bankası Bakanlık hesabı	18 139 799	33
Yekûn	18 139 799	33	Yekûn	18 139 799	33

K/857 ve K/872 sayılı kararnameler gereğince mubayaa olunan pamuk ve çekirdeklerin 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle kâr ve zarar tablosu

BORÇ				ALACAK			
İzahat	Müfredat		İcmal		İzahat	İcmal	
	Lira	K.	Lira	K.		Lira	K.
Pamuk bedeli	67 482 497	33			Pamuk satışı	53 965 292	44
İdare masrafı	379 579	56					
Satış »	1 256 133	26					
Faizler »	2 992 744	79	72 110 954	94			
Çekirdek bedeli	54 873	68					
İdare masrafı	281	86					
Satış »	1 397	41					
Faiz	1 264	14	57 817	09			
Yekûn			72 168 772	03	Çekirdek satışı	63 680	26
					Zarar bakıyesi	18 139 799	33
					Yekûn	72 168 772	03

Çukurova ve İzmir Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri birliklerine K/857, K/872 sayılı Koordinasyon Heyeti kararları ile tevdi olunan pamuk müdahale mubayaaalarının 1 . V . 1953 tarihine göre mubayaa, satış ve stok durumlarını gösterir müfredatlı bir cetvel toplu bir fikir vermek üzere aşağıya çıkarılmıştır.

Mubayaa olunan pamukların

Müstenidatı ve mahalli	Miktarı Kg.	Tutarı		Masraf ve faizler		Fazlalık Kg.	Umumi yekûn			Satılan pamukların			Fireler			Stoklar			Kâr		Li.
		Lira	K.	Lira	K.		Miktarı Kg.	Tutarı Lira	K.	Miktarı Kg.	Tutarı Lira	K.	Kg.	Lira	K.	Miktarı Kg.	Tutarı Lira	K.	Lira	K.	
K/836 sayılı Karara göre Adana'- da Çukobirlik	796 313	5 066 015	70	516 723	53	—	796 313	5 582 799	23	796 099	2 544 503	95	214	1 344	79	—	—	—	—	3 03	
İzmir'de Tarış	1 197 182	7 281 156	55	853 366	14	—	1 197 282	8 134 522	69	1 180 321	3 346 786	21	16 961	113 473	85	—	—	—	—	4 67	
Yekûn	1 993 595	12 347 172	25	1 370 089	67	—	1 993 595	13 717 261	92	1 976 420	5 891 290	16	17 175	114 818	64	—	—	—	—	7 71	
K/852 ve K/872 sayılı kararlara göre:																					
Adana'da Çukobirlik	31 355 103	76 128 915	46	6 983 329	54	—	31 355 103	83 112 245		8 195 064	19 609 902	27	—	—		23 160 039	57 368 487	19	—	6 12	
İzmir'de Tarış	19 438 987	67 482 497	33	4 628 457	61	2 766	19 441 753	72 110 954	94	19 441 753	53 965 292	44	—	—		—	—		—	18 14	
Yekûn	50 794 090	143 611 412	79	11 611 787	15	2 766	50 796 856	155 223 199	94	27 636 817	73 575 194	71	—	—		23 160 039	57 368 487	19	—	24 27	
Çekirdek - İzmir :																					
857/872 K. Çekirdekler	304 338	54 673	68	2 943	41	—	304 338	57 817	09	303 652	63 557	03	686	123	23	—	—		5 863	17	
Yekûnlar icmali	52 787 685	156 013 458	72	12 984 820	23	2 766	52 790 451	168 998 278	95	29 613 237	79 530 041	90	17 175	114 941	87	23 160 039	57 368 487	19	5 863	17	31 96

Not: Yekûnlar icmaline çekirdeklerin kıloları dâhil edilmemiştir.

Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

A) Toplu bakış :

Millî Korunma Kanununun 26 nci maddesinin hükümete verdiği salâhiyete istinaden müstahsıldan doğrudan doğruya müdahale yoluyla yaprak tütün mubayaatında bulunmak üzere K/83 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı ile Ticaret Vekâleti hesabına Yerli Ürünler T. A. Ş. ile Türk Tütün Limited Şirketi namına 2 milyon liralık bir mütedavil sermaye tahsis olunmuştur.

Bu sermaye, K/93 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı ile 4 milyon liraya ve K/128 sayılı Karar ile de 5 milyon liraya ve nihayet K/251 sayılı Karar ile de 10 milyon liraya iblâğ edilmiştir.

Mezkûr sermayenin 5 milyon lirası K/379 sayılı Kararla iptal edilmiş ve 1943 - 1944 yılı piyasasına müdahalede bulunmak üzere K/560 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla de bu paranın tekrar tahsisi yapılmıştır.

Ege bölgesinin 1946 - 1947 yılı tütünlerinin satın alınması suretiyle piyasanın tanzim edilmesi ve umumiyetle ekiciler tarafından, tütün mahsulünün ilân olunan fiyatlar çerçevesi içinde satışlarının yapılmasını mümkün kılacak tertiplerin alınması vazifesi K/683 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı ile Yerli Ürünler T. A. Ş. ine verilmiş ve aynı kararda tütün alım ve satımlarından doğacak zararın da Millî Korunma fonundan mahsubedilmesi hükmüne bağlanmıştır.

B) İşletme faaliyeti :

Yerli Ürünler T. A. Ş. tarafından yukarıda bahis konusu edilen kararlar gereğince tahsis olunan paralarla muhtelif yıllarda mubayaa edilerek 1952 yılı nihayetine kadar henüz elden çıkarılmamış bulunan müdahale tütünleri miktarı 1 993 440 600 kilo ve kıymeti de 9 190 223,78 liradan ibaret bulunmakta idi.

1952 yılından devren gelen tütünlerin 1953 yılı içinde görmüş olduğu ambar harekâtı müfredatlı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

	Kilo	Lira	K.
1952 yılından 1953 yılına devren gelen tütün stoku	1 993 440,600	9 190 223	78
1953 yılında satılan tütünler (Maliyet fiyatları üzerinden)	1 433 399,600	6 806 463	63
Satılan tütünlerin 1953 teki satış firesi	55 295,800		
Yekûn	1 488 695,400		
1954 yılına devrolunan tütün stoku (1952 yılı sonundaki maliyet üzerinden)	504 745,200	2 383 760	15
1953 yılında yapılan bakım ve muhafaza masrafları		126 109	01
1953 yılına ait kredi faizleri		81 531	50
1954 yılına devrolunan tütünün 1953 yıl sonu maliyeti	504 745,200	2 591 400	66

Bu tütün stoklarından 1953 yılında 1 433 399,600 kiloluk kısmı satılmış ve bu satışlar neticesinde 55 295,800 kilo fire zuhur etmiştir. Bu suretle 1954 yılına 504 745,200 kilo bir stok devrolunmuştur.

1954 yılına devrolunan 2 383 760,15 lira kıymetindeki tütünlerin 126 109,01 liralık bakım ve muhafaza masrafları ve 81 531,50 liralık da mezkûr yıla ait kredi faizleri ile birlikte bedeli 2 591 400,66 liraya balığ olmaktadır.

1954 yılına devrolunan tütün 1954 yılı mahsulü (B) cinsi tütün olup kilo maliyeti 513,41 kuruştur.

C) Satışlar :

1953 yılında satılan 1 433 399,600 kilo tütünün o yıl başındaki maliyet tutarlarını ve bunlar için yıl içinde yapılan bakım, muhafaza masraflarıyla ödenen kredi faizlerini ve bu tütünlerin satış bedellerini, satış neticelerini ve satış ile alakalı olarak ihtiyar olunan satış masraflarını toplu olarak gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

	Lira	K.
1953 yılında satılan 1 433 399 600 kilo tütünün yıl başındaki maliyeti	6 806 463	63
1953 yılında satılan tütünler için yapılan bakım ve muhafaza masrafları	99 272	80
1953 yılında satılan tütünlere ait kredi faizleri	+ 64 200	25
1953 yılında satılan tütünlerin satış maliyeti	6 969 936	68
» » » » » bedeli	2 933 468	37
Gayrisâfi satış zararı	4 036 468	31
1953 yılında satılan tütünlerden bir kısmının takas suretiyle satılmasından elde edilen takas primi	1 007 300	71
Gayrisâfi satış zararından tenzilinden sonra kalan zarar bakiyesi	3 029 167	60

1953 yılında satılan 1 433 399,600 kilo tütüne satış anına kadar 99 272,80 lira bakım ve muhafaza masrafı yapılmış ve 64 200,15 lira kredi faizi tahakkuk ettirilmiş ve bu suretle tütünlerin maliyeti 6 969 936,68 liraya yükselmiştir.

Bu tütünler 2 933 468,37 liraya satılmış olduğundan 4 036 468,31 lira gayrisâfi satış zararı tahakkuk etmiştir.

Ancak tütünlerden bir kısmı takasla satılmış olduğundan 1 007 300,71 liralık bir takas primi elde edilmiş ve bu miktarın gayrisâfi satış zararından çıkartılmasından zarar bakiyesi, kâr ve zarar hesabında görüleceği veçhile 3 029 167,60 liraya inmiştir.

Satış esnasında 30 884,90 liralık bir satış masrafı ile beraber satış zararı yekûnu 3 060 052,50 liraya bâliğ olmuştur.

Satış fiyatları 120 - 338 arasında tehaliif eden tütünlerin başlıca alıcıları aşağıda gösterilmiştir.

	Balya	Kilo	Lira	K.
Yerli firmalar	14 280	766.429,5	2 077 602	49
Almanya	9 294	482.550,—	1 337 538	11
Belçika	1 973	101.583,—	264 914	38
Mısır	1 941	100.000,—	260 000	
Fransa	10	529,—	714	10
			3 940 769	08

Geçen seneki raporumuzda da belirtilmiş olduğu üzere :

1. 1946 - 1947 yılı tütün mubayaatının yarısına yakın bir kısmının hastalıklı olması,
2. 1946 - 1947 yılları mubayaa fiyatlarının diğer yıllara nispetle bir hayli yüksek bulunması,
3. Müdahale tütünlerine ait maliyetlere her sene depo, bakım, muhafaza, faiz, sigorta masraflarının ilâvesi,

Suretiyle satış maliyetlerinin piyasa rayicinin çok üstüne çıkması, bu zarara âmil olmuştur.

c) Bilançonun tetkik ve tahlili :

Yerli Ürünler T. A. Şirketince yapılan müdahale tütün alımları hesaplarının 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan bilançonun aktifi geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1952		1953		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
Depo demirbaşları	9 901	09	6 085	37	—	3 815	72
İşlenmiş tütün stoku	9 190 223	78	2 591 400	66	—	6 598 823	12
Malzeme ambarı	45	60	—	—	—	45	60
Muhtelif borçlular	185 498	99	53 592	42	—	131 906	57
Geçmiş yıllar zararları	6 628 249	33	6 628 249	33	—	—	—
Müşteriler			714	10	+	714	10
Bankalar C. H.			453 419	71	+	453 419	71
1953 yılı zararı			3 061 792	45	+	3 061 792	45
Yekûn	16 013 918	79	12 795 254	04	—	3 218 664	75

Bu tabloda yer alan bellibaşlı postaların tetkikinde :

1. Geçen seneye nazaran 3 815,72 lira noksaniyle 6 085,37 liraya inmiş bulunan depo demirbaşlarının, müdahale işlerinin sona ermiş olması dolayısıyla tasfiyeleri eihetine gidilmesini bu sene de belirtiriz.

Mezkûr depo demirbaşlarının iktisap kıymetleri 19 077,51 lira olup bunlar üzerinden 1953 yılı sonuna kadar 12 992,14 liraya amortisman tefrik edilmiştir.

2. İşlenmiş tütün stoku hakkında gereken izahat raporumuzun ilgili bahsinde arz edilmiştir.

3. Muhtelif borçlular hesabında görülen 53 592,42 lira tütün satışlarından hâsıl olan takas primlerinden mütevellit alacakları ifade etmektedir.

4. Geçmiş yıllar zararlarının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
1946 yılı zararı	32 957	51
1948 » »	1 924 750	—
1949 » »	6 378 967	77
1950 » »	679 612	34
1951 » »	406 708	01
1946, 1948 ve 1951 yılı zararları faizleri	562 237	69
1952 yılı zararı	1 157 190	60
Zararlar yekûnu	11 142 423	92
Ekonomi ve Ticaret Vekâleti emri ile tütün kârlarından mahsubolunanlar	4 514 174	59
Zarar bakiyesi	6 628 249	33

5. Bankalar cari hesabı namı altında görülen 453 419,71 lira müdahale tütünlerinin T. C. Ziraat Bankası İzmir Şubesi nezdindeki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesidir.

Tütün stokunun azalmış bulunması dolayısıyla bu miktarın mevcut tütünlerin bakım masraflarına yetecek kısmından fazlasının umumi müdahale tütün mübayaatının pasifte görüldüğü üzere T. C. Ziraat Bankasına olan borcuna yatırılması yerinde olur.

6. 1953 yılı zararı hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

PASİF

	1942		1953		+ Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	---	Lira	K.
Alman krediler	15 856 451	91	12 626 008	26	---	3 230 443	65
Muhtelif alacaklılar	71 271	56	83 050	46	+	11 778	90
Geçmiş yıllar kârı	86 195	32	86 195	32			
Yekûn	16 013 918	79	12 795 254	04	---	3 218 664	75

1. 12 626 008,26 lira tütün müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından kullanılan kredilerin 1953 yılı sonu bakiyesini ifade etmektedir. Bu meblâğın 12 . V . 1951 tarih K/826 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince faiz yürütülmemektedir.

2. 83 050,46 liradan ibaret bulunan muhtelif alacakların müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
Tahsil olunacak takas primlerinin karşılıkları	53 592	42
Yerli Ürünler T. A. Şirketinin alacakları (mezkûr borç 1954 yılında ödenmiştir)	29 458	04
Yekûn	83 050	46

Yerli Ürünler T. A. Şirketi nezdinde tutulmakta olan müdahale tütün alımları hesaplarının 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

ZARARLAR			KÂRLAR		
İzahat	Lira	K.	İzahat	Lira	K.
Satılan demirbaşlardan zarar	1	21	Eski çul ve ip satışları kârları	1 293	76
İnha edilen demirbaşlardan zarar	338	74	Sigorta risturnları	805	45
1952 ve 1953 yılları için tefrik olunan amortismanlar	3 721	78	Müteferrik kârlar	222	57
1953 yılında satılan tütünlerin satış masrafları	30 884	90			
1953 yılında satılan tütünlerin zararı	3 029	167	Zarar	2 321	78
Yekûn	3 064	114	Yekûn	3 064	114

Bu tablonun tetkikinde, raporumuzun satışlar bölümünde de açıklanmış olduğu veçhile 1953 yılı tütün satışlarından 3 029 167,60 lira zarar hâsıl olduğu, bu satışlar ile ilgili olarak 30 884,90 lira satış masrafları yapıldığı, müdahaleye ait demirbaşlar üzerinden tefrik olunan 1953 amortis-

manları ile geçen sene tefrik edilmemiş bulunan amortisman paylarının bu sene ayrılması neticesinde ceman 3 721,78 lira amortisman tefrik edildiği ve imha edilen ve elden çıkarılan demirbaşlardan hâsil olan ceman 339,95 lira zarar ile gider ve zararlar yekûnunun 3 064 114,23 liraya ulaştığı görülmektedir.

Diğer taraftan aynı devre zarfında; eski çul ve ip satışlarından 1 293,76 lira; sigorta risturnlarından 805,45 lira ve çeşitli işlerden de 222,57 lira ki ceman 2 321,78 lira kâr sağlanmış ve binetice bu yıl faaliyetinin 3 061 792,45 liralık bir zararla kapandığı müşahede edilmiştir.

Bilânçonun tahlili vesilesiyle de arz edilmiş bulunan 6 628 249,33 lira geçmiş yıllar zararları ile 1953 yılı sonunda zararlar yekûnununun 9 690 041,78 liraya ulaştığı anlaşılmaktadır.

Türk Tütün Limitet Şirketinin müdahale tütün alımları hesabı

A) Toplu bakış :

Geçmiş senelere ait raporlarımızda da etraflıca arz edildiği üzere, 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesi hükmüne müsteniden muhtelif tarihlerde yayımlanmış bulunan Koordinasyon Heyeti Kararlarıyla doğrudan doğruya müstahsıldan tütün mubayaasında bulunmak maksadiyle Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına ve Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi ile Türk Tütün Limited Ortaklığı namına 10 milyon liralık mütedavil bir sermaye tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bu para ile yapılan tütün alm, satımlarından tahassul eden müspet fiyat farklarının da, bahis mevzuu edilen, 10 milyon liralık tahsise ilâve edilmesi suretiyle elde edilen meblâğın, Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin gördüğü lüzuma binaen tâyin ve tesbit olunan miktarlar üzerinden, yukarıda adları yazılı şirketlere tevzi edilmiştir.

Memleketin muhtelif yerlerindeki tütün istihsal bölgelerinde mezkûr şirketlere hükümetçe yaptırılan müdahale mubayaatı ve satışları hakkında gereken izahat geçmiş yıllara ait raporlarımızda etraflıca açıklanmış bulunmakta idi.

1946 yılı nihayetine kadar Karadeniz bölgesinde müdahale mubayaatına devam etmiş bulunan Türk Tütün Limited Şirketi, tetkik konumuzu teşkil eden 1953 yılı zarfında, bir taraftan kendi cari muamelâtiyle meşgul olmuş ve diğer taraftan da geçmiş yıllardan devren gelen ve miktarı 22 253 kilodan ibaret bulunan destekleme tütünlerinin bakımı, muhafazası ve satışı ile ilgili işlerle uğraşmıştır.

B) Satış ve satış neticeleri :

Geçmiş yıllardan 1953 yılına devren gelen 22 253 kilo düşük evsâflı destekleme tütün stokundan bu yıl zarfında, maliyet değeri 28 719,25 liradan ibaret bulunan 12 252 kilo muhtelif cins yaparak tütün dış memleketlere ihracedilmek üzere, bir firmaya 29 404,80 lira bedelle satılmış ve bu satışlar neticesinde 685,55 liralık gayrisâfi satış kârı tahassul etmiştir.

Bu satışlar için ihtiyar olunan 65,37 liralık satış masrafı işbu satışlardan elde edilen 685,55 liralık gayrisâfi kârdan tenzil edildikte 620,18 lira satış kârı elde olunmuştur.

1953 yılı zarfında satılan tütünlerin mahsul yılı itibariyle menşei, miktarı, maliyet bedeli ve

satış tutarları ile satış anında zuhur eden fireleri ve satışlar neticesinde tahassul eden kâr ve zarar hesabı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsi	Satılan tütünlerin		Maliyeti		Satış tutarı		Kâr		Zarar		
	Balyası Aded	Kilosu	Lira	K.	Firesi Kilo	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Alaçam	944	—	—	—	15,—	—	—	—	—	—	—
Samsun Bafra	31	712,5	2.900,65	—	78,5	1.710	—	—	—	1.190,65	—
Bafra 1944	6	133,7	—	2,64	51,5	320,88	—	318,24	—	—	—
Samsun 1944	8	170,4	—	399,75	24,6	408,96	—	9,21	—	—	—
Yekûn	45	1.016,6	3.303,04	—	169,4	2.439,84	—	327,45	—	1.190,54	—
Bafra 1945	330	7.757,1	12.169,69	—	750,9	18.617,04	—	6.447,35	—	—	—
Samsun	148	3.478,3	13.246,52	—	732,7	8.347,92	—	—	—	4.898,60	—
Yekûn	478	11.235,4	25.416,21	—	1.483,6	26.964,96	—	6.447,35	—	4.898,60	—
Umumi yekûn	523	12.252,—	28.719,25	—	1.653,0	29.404,80	—	6.774,80	—	6.089,25	—

6. Stoklar :

1953 yılı nihayetinde şirket depolarında stok olarak bakiye kalan destekleme alımlarına ait yaprak tütünlerin mahsul yılı üzerinden cins ve balya adedi ile miktarı ve maliyet tutarları aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Mahsul yılı	Balya adedi	Kilosu	Maliyeti	
			Lira	K.
Cinsi : II K. a				
Alaçam 1944	9	212	137	80
Samsun - Bafra 1944	2	34	22	10
Bafra 1944	8	173	112	45
Yekûn	19	419	272	35
Cinsi: II K. a				
Bafra 1945	79	1 727	1 122	55
Samsun 1945	279	6 202	4 031	30
Yekûn	358	7 929	5 153	85
Umumi yekûn	377	8 348	5 426	20

Yukardaki cetvele nazaran, 1953 yılı nihayetinde, 8 348 kiloya inmiş bulunan destekleme muayyenesine ait yaprak tütün stokunun senelerden beri tahmil edilen çeşitli masraflar dolayısıyla, maliyet bedellerinin yüksek bulunmaları ve evsaf bakımından da düşük olmaları hasebiyle şirketçe sarf olunan gayretlere rağmen tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1954 bidayetinde elden çıkarılmalarına imkân hâsıl olamıyarak aynen muhafaza edilmekte oldukları anlaşılmıştır.

Bu bakımdan geçen sene olduğu gibi, 1953 yılında da, maliyet fiyatlarının daha fazla artmasını temin gayesiyle şirket depolarında muhafaza edilmekte olan evsafı düşük tütünlere bakım ve muhafaza masrafı namıyla hiçbir masraf tahmil edilmemiştir.

Şirket nezdinde bulunan ve miktarı 8 348 kilodan ibaret olan destekleme tütün stokunun uygun bir bedelle şirkete satın alınmasının veyahut Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmesinin yerinde olacağını bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

d) Bilânço :

Türk Tütün Limitet Şirketi nezdindeki müdahale tütünlerine ait 31. XII. 1953 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânçosunun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF

	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lıra	K.	Lıra	K.	— Lıra	K.
I - Alât ve edevat	20 049	60	19 749	60	—	300
II - Paraya çevrilebilen kıymetler	34 145	45	5 426	20	—	28 719 25
1944 mahsulü işlenmiş	3 448	94				272 35
1945 mahsulü işlenmiş	30 696	51				5 153 85
III - Cari hesaplar :	3 078 124	49	3 107 763	92	+	29 639 43
a) Z.B.	1 139 935	39				1 589 935 39
b) T.T.L.Ş.	1 938 189	10				1 517 828 53
Yekûn	3 132 319	54	3 132 939	72		620 18

Geçen sene hurdaya ayrılmış olan tefrik masası ve sırası gibi bir kısım tahta işletme malzemesinin şirket tarafından mahrukat olarak kullanılmış olduğu ve bir kıymet ifade eden mezkûr malzemenin Millî Korunma hesaplarından bilâbedel imhalarının yapılmış olması keyfiyetinin yerinde olmadığı bir evvelki yıl raporumuzda açıklanmış idi.

Bu mütalâamız üzerine şirket, bahis mevzuu hurda işletme malzemesine 300 liralık bir kıymet takdir ettirmiş ve bu meblâğı 1953 yılı bilânçosunda alât ve edevatın iktisap bedellerinden tenzil etmek suretiyle şirket namına zimmet kaydetmiştir. Sözü geçen 300 liranın Millî Korunma hesaplarına gelir kaydedilmesi lâzımgelmektedir.

1944 ve 1945 mahsul yıllarına ait muhtelif cins işlenmiş tütün değerini göstermekte olan 5 426,20 lira, satışları yapılamayan destekleme tütünlerinin, 1953 yılı nihayetindeki, stok bedellerini teşkil etmektedir.

Cari hesaplar namı altında ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası nezdinde görülmekte olan 1 589 935,39 lira ile Türk Tütün Limitet Şirketindeki 1 517 828,53 lira, müdahale tütünlerinin satışlarından husule gelen bir kısım müspet fiyat farklarını göstermektedir.

Türk Tütün Limited Şirketinde nakit olarak duran ve Millî Korunmanın alacağı olarak görülen 1 517 828,53 liranın, geçen seneki raporumuzda da açıklandığı üzere, müdahale alımlarının nihayete ermiş olmaları dolayısıyla şirket nezdinde bilâfaiz bekletilmekte olduğu ve bu paraların şirket işlerinde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Bahis mevzuu meblâğın derhal Ziraat Bankasında Millî Korunma namına açtırılarak faizli bir hesaba yatırılmasını ve şirketin kendi işlerinde kullandığı ve kullanmakta olduğu paralar için de faiz tahakkuk ettirilmesini bir defa daha açıklamakta fayda mülâhaza etmekteyiz.

Destekleme mubayaatına ait tütünlerin; 1953 yılı nihayeti itibariyle hazırlanmış olan bilânço-sunun pasif hesapları, bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak, aşağıya yazılmıştır:

PASİF

	1952		1953		+ Fark
	Lira K.	Lira K.	Lira K.	Lira K.	— Lira K.
I - Alât ve edevat amortismanı		1.846,99		1.846,99	—
II - Satış kârları		3.130.472,55		3.131.092,73	+ 620,18
a) 1940 mahsulünden	1.577.985,49		1.577.985,49		
b) 1941 »	296.084,88		296.084,88		
c) 1942 »	169.858,49		169.858,49		
d) 1943 »	436.658,37		436.658,37		
e) 1944 »	452.181,45		451.312,63		
f) 1954 »	197.703,87		199.192,87		
Yekûn		3.132.319,54		3.132.939,72	620,18

Bilânçonun pasifinde görülmekte olan 1 846,99 lira, alât ve edevatın 1953 yılı nihayetine kadar birikmiş amortismanlarını ifade etmektedir.

Bu yıl alât ve edevatın amortismanı ayrılmamıştır. Bunun ayrılması iktiza eder.

1940 - 1945 yılları mahsulü müdahale tütün mubayaatı satışlarından tahassul eden 3 131 092,73 liralık müspet fiyat farklarında, geçen seneye nazaran 620,18 liralık bir artış kaydedildiği görülmektedir. Bu meblâğ, satışlar bahsinde de açıklandığı üzere, 12 252 kilo muhtelif eins yaprak tütünün satılması neticesinde husule gelen net kâr miktarlarından ileri gelmiştir.

Geçen seneki raporumuzda da belirtildiği veçhile, bahis mevzuu müspet fiyat farkları İzmir'de Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi marifetiyle yaptırılan destekleme alımlarından meydana gelen zararların mahsubuna tahsis edilmiştir.

Binnetice, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da temenni edildiği üzere;

1. Destekleme tütün alımlarından bakiye kalıp şirket nezdinde bulunan 8 348 kilo muhtelif eins tütün stokunun uygun bedelle şirkete veya âhara satılması suretiyle mezkûr hesapların bir an evvel kapatılmasının,

2. Müdahale tütünlerinin işlenmesi için mubabayaa olunan alât ve edevattan halen mevcudolanların şirkete satılması veya elden çıkarılmasının,

3. Müdahale tütün mubayaatının çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla Şirket nezdinde bilâfaiz bekletilmekte ve Şirket işlerinde kullanılmakta olduğu görülen 1 517 828,53 liranın Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü nezdinde Millî Korunma namına açtırılacak faizli bir hesaba yatırılmasının,

Gerekli bulunduğuna işaret etmek isteriz.

Ticaret Ofisi

(Tasfiye halinde)

A) Kuruluş:

Geçen yıllara ait raporlarımızda izah olunduğu üzere Millî Korunma Kanununun muaddel 6 ncı maddesi gereğince, K/104 sayılı 14 . II . 1941 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla, hükmi şahsi-

yeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine göre idare edilmek, mesuliyeti sermayesiyle mahdut bulunmak, malî ve idari muhtariyeti haiz olmak üzere kurulan Ticaret Ofisi, 1 . VII . 1950 tarihinde K/810 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla tasfiyeye tâbi tutulmuştur.

B) Malî kaynaklar :

Ticaret Ofisine Millî Korunma Kanununun 43 ncu maddesinde kayıtlı sermayeden bidayette 5 milyon liralık bir tahsis yapılmış bu paranın kifayetsizliğine binaen tahsis evvelâ 14 ve bilâhara 17 milyon liraya iblâğ edilmiştir. 31 . XII . 1946 tarihli K/672 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla de sermaye 16 milyon liraya indirilmiştir. K/818 sayılı 26 . III . 1951 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü adına, Millî Korunma fonundan 14 998 546,08 liralık bir kredi açılmıştır.

Bu krediye istinaden mubayaa edilen vagon, demiryolları malzemesi bedellerine karşılık olarak Demiryollarının verdiği Hazine kefaletini haiz bonolar Ofisin sermaye kredisinden düşülmüş ve Demiryolları Genel Müdürlüğünün zimmetine intikal ettirilmiştir.

Binnetice Ticaret Ofisinin sermayesi 1 001 453,92 liraya tenezzül etmiştir. Bu meblâğdan 1 milyon lirası da 2 . I . 1952 günlü K/850 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Petrol Ofisine tahsis olunmuştur. Bu suretle Ofisin sermaye olarak bakıye kalan 1 453,92 lirası da tasfiye heyetinin kararıyla 31 . XII . 1952 tarihinde Ziraat Bankasına iade suretiyle kapatılmıştır.

Ticaret Ofisinin tahakkuk etmiş ve edecek ve tasarrufu İktisat ve Ticaret Vekâletine ait bulunan bilûmum kârları ise 25 . VIII . 1951 günlü ve K/840 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla fındık mubayaasına tahsis olunmuştur.

Ancak bu karar gereğince Ticaret Ofisinin faaliyetinden tahassul edip İktisat ve Ticaret Vekâleti emrinde bulunan kârın fındık mubayaası için Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine tahsisi icabederken K/878 sayılı 17 . XII . 1952 günlü kararla bu kârın 5 milyon lirası iptal edilmiş ve Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğünün emrinde iken tenkis edilerek Et ve Balık Kurumuna sermaye olarak verilen 5 milyon liralık krediye karşılık olarak mezkûr idareye tahsisi yapılmıştır.

Ayrıca 902 sayılı 2 . IX . 1953 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla de 1949 - 1951 yıllarında İzmir Üzüm Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğine yatırılan muhtelif şekildeki üzüm destekleme mubayaalarından tahassul eden 1 344 781 lira zararın ve kararname tarihine kadar tahakkuk eden 242 233 liralık faizin de yine Ticaret Ofisinin kârlarından kapatılması karar altına alınmıştır.

C) Tasfiye işleri :

1. Tasfiye Heyeti :

K/810 sayılı 1 . VII . 1950 günlü Koordinasyon Heyeti Kararında tasfiyesine karar verilen Ticaret Ofisinin tasfiye memurlarıyla bunlara verilecek ücretin Maliye ve İktisat ve Ticaret Vekâletince tâyin ve tesbit edileceği kayıtlı bulunmaktadır.

Mezkûr kararname hükümlerine göre Maliye Vekâletini temsilen İstanbul Defterdarı, İktisat ve Ticaret Vekâletini temsilen de Ticaret Ofisi Umum Müdürü tasfiye memurluğuna tâyin edilmişlerdir.

Bu suretle 1 . VII . 1950 tarihinden itibaren faaliyete geçen tasfiye heyeti 14 . II . 1953 tarihine kadar çalışmış, bu tarihte Ticaret Ofisi Umum Müdürlüğü kadrosunun teşkilâta tâbi tutulması üzerine idare merkezi Ankara'da bulunan Et ve Balık Kurumu Umum Müdürü İktisat ve Ticaret Vekâletini temsil etmeye başlamıştır.

2. Kadro :

K/810 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla Ofisin tasfiyesine başlanmıştır. Bu tarihten itibaren 38 kişilik bir kadro ile tasfiye işlerini tedvire başlayan tasfiye memurluğu, gün geçtikçe darlaşan iş hacmine muvazi olarak kadro adedini tenkis etmiş ve tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1954 nihayetinde memur adedini 4 kişiye indirmiş bulunmaktadır. Ofisin bugünkü iş hacmine nazaran daha da azalması imkân dâhilinde görülmektedir.

1 . VII . 1950 tarihinden itibaren tasfiyeye tâbi tutulan Ticaret Ofisi, aradan uzun bir müddet geçmiş olmasına ve muhtelif vesilelerle de tasfiye işinin bir an evvel neticelendirilmesi hususu da

İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından tasfiye memurluğuna tebliğ edilmiş bulunmasına rağmen tetkikatımız tarihinde «Ağustos 1954» halen bu işin bir sonuca bağlanmadığı görülmüştür.

Ofisin tasfiye işlerine ait tasfiye memurluğu tarafından 1953 yılı zarfında 63 814,87 liralık idare masrafının ihtiyar edilmiş olduğu müşahade edilmiştir.

C) Bilânçonun tetkik ve tahlili :

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bilânçosunun aktifli geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

İzahat	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	-- Lira	K.
Kasa	5 103	98	1 300	60	--	3 803 38
Emtia	0	17	---	---	---	0 17
Borçlu hesaplar	9 373 947	18	6 914 940	47	--	2 459 006 71
Tahsis edilen kârlar	9 000 000		10 172 146	64	+	1 172 146 64
Geçmiş yıllar zararları	1 363 380	31	1 363 380	31		---
Yekûn	19 742 431	64	18 451 768	02	--	1 290 663 62
Nâzım hesaplar	1 121 877	89	1 914 781	47	+	792 903 58
Umumi yekûn	20 864 309	53	20 366 549	49	--	497 760 04

Bu tablonun tetkikinde; üzerinde durulması icabeden hesaplar hakkında gerekli malûmat aşağıda arz edilmiş bulunmaktadır.

1. Bu yıl borçlu hesaplar 2 459 006,71 lira noksaniyle 6 914 940,47 lira inmiş bulunmaktadır.

Borçlu hesapların müfredatını geçen sene ile mukayeseli olarak gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

İzahat	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	-- Lira	K.
Bankalar	1 255 724	26	1 263 188	57	+	7 464 31
Müşteriler	1 219 614	56	43 506	46	--	1 176 108 10
Bâyiler	3 810 845	80	3 805 868		---	4 977 80
Cari hesaplar	521 119	14	522 744	08	+	1 624 94
Muhtelif borçlular	2 566 643	42	1 279 633	36	--	1 287 010 06
Yekûn	9 373 947	18	6 914 940	47	--	2 459 006 71

a) Tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin Ziraat Bankası nezdindeki câri hesabının yıl sonu bakiyesi 1 263 188,57 liradan ibarettir.

b) Müşteriler hesabı geçen seneye nazaran 1 176 108,10 lira noksaniyle 43 506,46 liraya inmiştir. Azalışın 1 175 844,15 liralık kısmı D. D. Yollarından vâkı alacağın, bu kere tahsil edilmiş olmasından ve geri kalanı da bâzı müteferrik tahsilâtтан ileri gelmektedir.

Senelerden beri sürüncemede kalan müşteri borçlarının titizlikle takibi ve tahsili kabiliyeti görülemiyenlerin de terkini cihetine gidilmesi temenniye değer bulunmaktadır.

c) 1952 yılına nazaran 4 977,80 lira noksaniyle 3 805 868 liraya inmiş bulunan bâyiler hesabının 3 702 809,29 liralık kısmı K/758 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinde mevcut 1947 mahsulü fındıkların İktisat ve Ticaret Vekâletinin-

ce tesbit edilen maliyet fiyatları üzerinden ve kâr ve zararları mezkûr Birliğe aid olmak üzere Ofisçe devir alarak adı geçen vekâlet tarafından verilen direktif dairesinde yapılan satışlar neticesinde hâsıl olan menfi fiyat farkından mütevellit Fisko Birliğinin 1953 yılı sonu borç bakiyesidir.

Ofis alacaklarının en belli başlısını teşkil eden bu alacağın tasfiye dolayısıyla Ofise bir an evvel iadesi hususunda bahis konusu fındık işleri ile ilgili bulunan İktisat ve Ticaret Vekâletince gereken hal garesinin aranması lüzumuna geçen sene olduğu gibi bu sene de belirtmeyi faydalı görmekteyiz.

Geri kalan 103 058,71 liralık bâyi borçlarında 1953 yılında olduğu gibi tetkikatımızın yapıldığı, Ağustos 1954 de kadar da kayda değer bir azalış görülememiştir.

Bu paraların da takibi ile neticelendirilmesi lâzımgelir.

d) Cari hesaplarda görülen 522 744,08 liralık alacağın 500 000 liralık kısmı İstanbul yaş meyva ve sebze kooperatifine verilen meblâğdır. Geri kalanı da bâzi şahıs ve müesseselerin borçlu cari hesaplarının bakiyelerini ifade etmektedir.

İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Kooperatifi nezdinde görülen 500 000 lira İktisat ve Ticaret Vekâletinin 29 . I . 1949 tarih ve 44/6/1955 sayılı yazılıyla Ticaret Ofisinin muhtelif faaliyetleri meyanına ithal edilen ve İstanbul'da yaş meyva ve sebze tanzim satışları için mezkûr kooperatif emrine verilen paradır.

Bu konu münasebetiyle geçmiş senelere ait raporlarımızda da arz edilmiş olduğu veçhile Ticaret Ofisi hukukan tasfiyeye tâbi tutulmuş olduğu halde, yukarda bahsi geçen faaliyetin Ofis nam ve hesabına devamına imkân görülememekte ve bunun da diğer sahalardaki ofis faaliyetleri gibi sona erdirilmesi ve hesaplarının da bir neticeye bağlanması lüzumlu görülmektedir.

Şahıs ve müesseselerin borçlu cari hesaplarında da yıllardan beri her hangi bir tahsilâtın yapıldığı görülmemektedir.

Bunlardan da kabili tahsil olmıyanların terkinini ve geri kalanların da titizlikle takibine işaret etmek isteriz.

e) Muhtelif borçlular hesabı bu yıl 1 287 010,06 lira noksaniyle 1 279 633,36 liraya inmiş bulunmaktadır ve bu hesabın müfredatı da bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıdadır.

İzahat	1952 yılı		1953 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira K.
Muhtelif depozitolar	1 644 097	12	199 359	67	—	1 444 737 45
Tahakkuku katıleşecek hesaplar	17 606	40	182 785	36	+	165 178 96
Şube memurları	3 957	86	3 880	61	—	77 25
Varlık Vergisi emtiasından borç	27 509	62	27 509	62		—
Mahkeme masraflarından borçlular	3 127	96	699	78	—	2 428 18
Müteferrik borçlular	9 735	66	4 789	52	—	4 946 14
Gelmiyen takipteki emtia	860 608	80	860 608	80		—
Yekûn	2 566 643	42	1 279 633	36		1 287 010 06

199 359,67 liraya inmiş bulunan muhtelif depozitolar hesabının 128 878,48 liralık kısmı çuval ve kanaviçe depozitolarını 70 481,19 liralık kısmı da müteferrik depozitoları teşkil etmektedir.

Tahakkuku katıleşecek hesaplarda görülen artış bu hesaba alınan 180 334,95 liralık çuval ve kanaviçe tahakkuklarından ileri gelmektedir.

Gelmiyen takipteki emtia namı altında görülen 860 608,80 lira Macaristan'a sipariş edilip harb dolayısıyla yolda zayı olan pamuklu mensucet bedellerini teşkil etmektedir.

Yolda ziyaa uğradığı anlaşılan mezkûr emtia bedellerinin sigorta şirketinden hükmen tahsili hususunda her ne kadar mahkemeye müracaat edildiği görülmekte ise de müruruzaman bakımından 1953 yılında dâvanın reddedildiği anlaşılmıştır.

Mütaakıp yılda mezkûr meblâğın kapatılması zaruretine işaret etmek isteriz.

Borçlu hesaplar bahsine son vermeden tasfiye halinde Ticaret Ofisinin alacaklarının tahsili

hususunda tetkik konumuzu teşkil eden 1953 yılında her ne kadar mütaaddit teşebbüslere geçildiği görülmüş ise de yıllardan beri sürüncemede kalmış bulunan bu alacakların tahsili hususunda âcil tedbirlerin alınması tasfiye işlerinin selâmeti bakımından yerinde olur kanaatindeyiz.

2. Tahsis olunan kârlar namı altında görülen 10 172 146,64 lira K/840 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince fındık destekleme mubayaasında bulunulmak üzere tasfiye halinde Ticaret Ofisi kârlarından İktisat ve Ticaret Vekâleti hesabına yatırılan meblâğdır.

İktisat ve Ticaret Vekâleti hesabına Ziraat Bankasına yatırılan Ofis kârlarına yıllık % 2,50 lehte faiz yürütülmektedir.

Bu konu münasebetiyle geçen seneki raporumuzda da belirtilmiş olduğu veçhile Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri emrine bu paralardan verilen 7 237 418,35 liraya bankaca yıllık % 3,50 faiz yürütülmektedir.

Fındık müstahsıllı ve hattâ haricî piyasalarda görülen âni sukutlar dolayısıyla memleketteki fındık tüccarlarını korumak ve memleket dâhilindeki fındık fiyatlarını aynı seviyede tutmak gayesiyle yapılan Devlet müdahale alımlarından bir kısım zararlar hâsıl olmaktadır. Bu şekilde Millî Korunmanın bizatihi kendine ait paralara faiz tahakkuk ettirilmesiyle fındık zararlarının daha artacağı tabiidir.

Bu sebeple fındık alımlarına tahsis olunan Millî Korunma kârlarından verilen paralara faiz yürütülmemesi yerinde bir hareket olur kanaatindeyiz.

Pasif :

Ofisin 1953 yılı bilânçosunun pasifinde yer alan hesaplar bir yıl evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

PASİF :

İzahat	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira	K.
Alacaklı hesaplar	1 507 817	22	215 871	76	—	1 291 945	46
Geçmiş yıllar kârları	18 233 614	42	18 234 614	42			
1953 yılı kârı			1 281	84	+	1 281	84
Yekûn	19 742 431	64	18 451 768	02	—	1 290 663	62
Nâzım hesaplar	1 121 877	89	1 914 781	47	+	792 903	58
Umumi yekûn	20 864 309	53	20 366 549	49	—	497 760	04

Bu tablonun tetkikinde :

1 291 945,46 lira noksanıyla 215 871,76 liraya inmiş bulunan alacaklı hesapların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Alacaklı bankalar	176	05
» Bâyiler	35 285	84
» Müşteriler	1 747	15
» Cari hesaplar	11 142	79
Muhtelif alacaklılar	167 519	93
Yekûn	215 871	76

1953 yılı kâr hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

Bu bahse son vermeden, senelerden beri sürüncemede kalan tasfiye halindeki Ticaret Ofisi borçlarının, Ticaret ve Borçlar kanunları hükümlerine göre muameleye tâbi tutularak tasfiyeleri cihetine gidilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

Tasfiye halinde Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

ZİMMET	Lira	K.	MATLUP	Lira	K.
	—	—		—	—
İdare masrafları	63 814	87	Faizler	26 621	46
Emtia masrafları	1 710	66	Muhtelif gelirler	46 596	17
Muhtelif zararlar	6 410	26			
	—	—			
	71 935	79			
Matlup bakiyesi	1 281	84			
	—	—			
Yekûn	73 217	63	Yekûn	73 217	63
	=	=		=	=

1. Bu tablonun incelenmesinde :

1953 yılı zarfında ihtiyar olduğu görülen 63 814,87 lira idare masraflarının aid oldukları masraf nevelerine göre müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
	—	—
Maaşlar	33 777	42
Ücretler	3 796	14
Muvakkat ücret ve yevmiyeler	6 363	—
Memurin tekaüdiyesi	2 010	75
Mahkeme masrafları	6 498	03
PTT masrafları	1 486	55
Tasfiye memurları ücretleri	3 546	20
Kasa tazminatı	1 425	—
Müteferrik	4 911	78
	—	—
Yekûn	63 814	87
	=	=

2. Emtia masrafları namı altında görülen 1 710,66 liranın 1 690,60 lirası Ofise ait vesaikin muhafazasına tahsis olunan deponun kira ve ardiye ücretlerini ve 20,05 lirası da tenvir ve teshin masraflarını teşkil etmektedir.

3. Faizler hesabında görülen 26 621,46 lira tasfiye halinde Ticaret Ofisinin bankalar nezdindeki cari hesabına 1953 yılında tahakkuk ettirilen faizleri göstermektedir.

4. Muhtelif gelirlerde görülen 46 596,17 lira kapanan bâzı emtia hesaplarında lehte tecelli eden farklardan, kazanılan dâvalarda Ofis lehine tahakkuk eden avukatlık ücreti ile mahkeme masraflarından ve birçok küsurat farklarıyla çeşitli gelirlerden ileri gelmektedir.

Binnetice, tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin 1953 yılı zarfında 73 217,63 liralık muhtelif gelirleri olduğu ve aynı müddet zarfında 71 935,79 liralık da muhtelif giderleri bulunduğu ve yıl sonunda kâr ve zarar hesabının 1 281,84 liralık lehte bir farkla kapandığı görülmüştür.

B) İstanbul Mahrukat Ofisi

(Tasfiye halinde)

A) Toplu bakış :

İstanbul şehrinin mahrukat ihtiyacını karşılamak üzere; 21.V.1942 tarihinde yayınlanan K/332 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla İstanbul Valiliğine bağlı ve onun murakabesine tâbi olarak kurulan ve Millî Korunma umumi sermayesinden 1,5 milyon lira tahsis edilmiş bulunan İstanbul Mahrukat Ofisi, 1946 yılı nihayetine kadar işgal mevzuu dâhilinde çalışmış ve mezkûr tarihten sonra faaliyetini tatil ederek 16.VI.1948 tarihine kadar elindeki mahrukat stoku ile mevcut malzemenin tasfiyesi işleriyle meşgul olmaya başlamıştır.

İcra Vekilleri Heyetinin 24.VII.1948 tarih ve 6966 sayılı Kararıyla yürürlüğe giren K/755 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla ilga edilerek tasfiyeye tâbi tutulduğu ve 28.X.1949 tarih ve K/791 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla tasfiye işlerinin takip ve intacı hususunda gereken muamelenin ifasına Ticaret Ofisinin memur edilmiş olduğu ve bu ofisin tasfiyesine müte-dair neşrolunan 23.VI.1950 tarih ve K/810 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararının 6 ncı maddesi gereğince de, İstanbul Mahrukat Ofisinin tasfiyesine mütaallik bilûmum işlerin ikmal ve bir neticeye bağlanması hususunun Ticaret Ofisi Tasfiye Memurluğu uhdesine tevdi edilmiş bulunduğu bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda tafsilen açıklanmıştır.

B) Tasfiye işleri:

Tetkik mevzuumuzu teşkil ile mülga Mahrukat Ofisinin, 1953 yılı zarfındaki tasfiye işleri hakkında bir fikir vermek üzere, 31.XII.1953 tarihi itibarıyla tanzim edilen bilânçosunun aktifinde yer alan postlar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1952 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Taahhüdolunan sermaye	1 500 000		1 500 000			
Kasa	740	81	750	71	+	9 90
Demirbaş eşya	549	87	549	87		—
Balat'taki fırın binası	474 226	03	474 226	03		—
Muhtelif borçlular	205 592	03	193 430	12	—	10 161 91
Muvakkat tediyat	680		680			—
Geçmiş yıllar zararı	1 264 620	80	1 264 620	80		—
Cari yıl zararı	—		118 115	53	+	118 115 53
	Yekûn	3 444 409 54	3 552 373 06	+	107 963 52	
Nâzım hesaplar	5 650		5 650			—
	Yekûn	3 450 059 54	3 558 023 06	+	107 963 52	

Bu hesaplar üzerinde durulması icabedenler hakkında gereken izahat aşağıda arz edilmiştir.

1. Tasfiye halinde bulunan Mahrukat Ofisinin halen elinde mevcut ve iktisap bedeli 549,87 liraya baliğ olan, dolap, etajer, masa ve saire gibi 21 parçadan ibaret muhtelif eins büro malzemesi bulunmaktadır.

Bu malzemenin elden çıkarılarak tasfiye edilmeleri temenniye değer görülmektedir.

2. Geçen seneki raporumuzda da açıklandığı üzere, 474 226,03 lira kıymet üzerinden kayıtlara intikal etmiş olduğu görülen Balat'taki fırın binası Millî Emlâk Müdürlüğü'nün 29.IX.1951 tarihinde vâkı işarı üzerine Ofis tarafından mezkûr Müdürlüğe bilâhara tesbit olunacak maliyet bedeli üzerinden, devredilmiştir.

Bu devir muamelesi üzerine Milli Emlâk Müdürlüğü ile Toprak Mahsulleri Ofisi İstanbul Bölge

Müdürlüğü arasında akdedilen sözleşmeden mezkûr fırın binasının yıllık 13 500 lira bedel mukabilinde kiraya verildiği ve binanın henüz Millî Emlâk Müdürlüğü namına tapuca tescil muamelesinin yapılmadığı, bahis mevzuu kira bedelinden senelik Bina Vergisi tutarı olan 7 500 liranın tevki-finden sonra, bakiye kalan kısmının Ofise iade edildiği anlaşılmıştır.

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından icarla tutulan fırın binası, Millî Korunma Kanununun hü-kümlerine göre icradan sonra kurulmuş olan, Et ve Balık Kurumuna devredilmiş ve bina halen malzeme deposu olarak kullanılmaktadır. Kurum mezkûr binayı satınalmak için Ekonomi ve Ti-care Bakanlığı vasıtasıyla Maliye Vekâletine müracaatte bulunmuştur.

Fırın binasının Et ve Balık Kurumuna satılmasının uygun mütalâa edilmekte olduğu bu hu-susta gereken muamelenin yapılması için de Millî Emlâk namına tapuya tescil edilmesinin bahis mevzuu olamayacağı Maliye Vekâletinin tebligatına atfen İstanbul Millî Emlâk Müdürlüğünden Mahrukat Ofisi Tasfiye Memurluğuna bildirilmiştir.

Binaenaleyh mezkûr binanın hukuki vaziyetinin bir an evvel tesbiti ile binanın, tâlibolan Et ve Balık Kurumuna devrinin sağlanması yerinde olacaktır.

3. Muhtelif borçlular:

Bir evvelki seneye nazaran 10 161,91 liralık bir azalış kaydederek 193 430,12 liraya inmiş bulunan muhtelif borçlu hesaplardan bir kısmının hükmen ve bir kısmının icra yoluyla tahsilleri cihetine geçilip takibedilmektedir.

.Ofis alacaklarından mühim bir kısmına ait vesaikın mevcudolmaması ve mevcudolanların da beyyine teşkil edecek vesaik mahiyetinde telâkki edilemeyeceğinden hüküm istihsaline imkân hâ-sıl olamayacağı anlaşılmaktadır.

Tetkikatımız tarihine kadar (Ağustos 1954) mahkemeye intikal edip neticelenen birçok alacak dâvalarında olduğu gibi geriye kalanların da evrakı müsbitte noksanlığı ile dâva müstenidatının bulunmaması yüzünden aleyhte neticelenecekleri tahmin edilmektedir.

Bu itibarla Ofis alacaklarının kısmı mühimmine meşkûk alacak nazariyle bakılması icabetmek-tedir.

Diğer taraftan, bugüne kadar lehte hüküm istihsal olunan alacak dâvalarının bir kısmına ait borçlularının adreslerinin tesbit edilmemesi ve tesbit olunanlardan da mali durumlarının müsaid-olmıyarak aciz içerisinde bulunmaları dolayısıyla alacakların tahsillerine imkân hâsıl olamamakta-dır.

Muvakkat hesaplarda kayıtlı bulunan 680 lira Balat'taki fırın binasının Ofis namına tapuca tescil işi sırasında belediye ile kıymet takdiri mevzuunda hâsıl olan ihtilâfın halli için İstanbul Def-terdarlığına emaneten yatırılmış olan harç bedelidir.

Zararlar hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya derecedil-miştir.

	1952		1953		Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	+	Lira	K.
Sermaye	1 500 000		1 500 000		—		
Bankalar							
Zerbank 166 B. H. C.	1 458 360	11	1 455 563	86	—	2 796	25
» 166 B. faiz hesabı	477 898	94	595 691	94		117 793	
Muhtelif alacaklılar	8 150	49	1 117	26	—	7 033	23
Yekûn	3 444 409	54	3 552 373	06	—	107 963	52
Nâzım hesaplar	5 650		5 650				
Yekûn	3 450 059	54	3 558 023	06	—	107 963	52

1. Mülga Mahrukat Ofisinin Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında borcu olarak görünen 1 455 563,86 lira, Ofisin kuruluşuna mütedair kararname gereğince tahsis olunan 1,5 milyon liralık mütedavil sermayeye karşılık Ofişçe çekilen paraların 1953 yılı nihayetindeki borç bakıyesini ifade etmektedir.

Bu hesapta bir evvelki seneye nazaran müşahede edilmekte olan 2 796,25 liralık azalış, 1953 yılı zarfında Ziraat Bankasına vâki ödemededen ileri gelmektedir.

Mülga Mahrukat Ofisinin yukarıda bahis mevzuu edilen Ziraat Bankasının alacaklı cari hesabından ayrı olarak kullandığı sermaye için tahakkuk ettirilen faizler için açılmış banka hesabı da bulunmaktadır.

1952 yılı nihayetinde 477 898,94 liradan ibaret bulunan faizlerden mütevellit borca, 1953 yılı zarfında, yeniden 117 793 lira faiz inzıمام etmiş ve bu suretle sene sonunda bu hesabın borç tutarı, bilânçonun pasifinde görüldüğü üzere, 595 691,94 liraya yükselmiştir.

Bu yıl zarfında tahakkuk ettirilen 117 793 liralık faizin 88 720,82 liralık kısmı, sermayeye karşılık olarak kullanılan kredi hesabının 1953 yılı faizlerini ve geri kalan 29 072,18 liralık kısmı da 1948 - 1953 yılları için sermaye kredi hesabına tahakkuk ettirilmiş olan 1953 faizlerini teşkil ettiği anlaşılmıştır.

2. 1953 yılı zarfında muhtelif alacaklılar hesabı, bir evvelki seneye nazaran 7 033,23 liralık bir azalış kaydederek 1 117,26 liraya inmiş bulunmaktadır.

Tasfiye halinde bulunan İstanbul Mahrukat Ofisininin 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim olunan kâr ve zarar hesabı aşağıya derecedilmiştir.

ZİMMET				MATLUP					
				Lira	K.	Lira	K.		
				-----	---	-----	---	-----	---
Geçmiş yıllar zararları								1954 yılına dev-	
1948 de tasfiyeye devredilen zarar				145 225	43			rolunan zarar	1 382 736 33
1949 yılında zarar kaydedilen				544 742	52				
1950 » » »				277 520	01				
1951 » » »				121 356	35				
1952 » » »				175 773	49	1 264 620	80		
				-----	---				
1953 » » »						118 115	53		
						-----	---		
			Yekûn			1 382 736	33	Yekûn	1 382 736 33
						=====	==		=====

Kâr ve zarar hesabında 1953 yılı zararı olarak görülen 118 115,53 liranın sureti terkibi aşağıdaki gibidir.

Giderler :		
Lira	K.	
-----	---	
8 526	17	Umumi masraflar
2 772	01	Müteferrik zararlar
117 793	---	Faizler
-----	---	
129 091	18	Yekûn
Gelirler :		
10 975	65	Muhtelif gelirler
-----	---	
118 115	53	1953 yılı zararı
=====	==	

8 526,17 liradan ibaret bulunan umumi masraf hesabının 830,90 lirası; 1953 yılında Ofis aleyhinde neticelenen dâvalara ait mahkeme masraflarını, 184,27 lirası; posta, telgraf, yazı makinesi tamiri ve memur harcirahı gibi müteferrik masrafları ve 7 511,00 lirası da memur ve müstahdem maaşlarını teşkil etmektedir.

Müteferrik masraflar namı altında görülmekte olan ve yekûnu 2 772,01 liradan ibaret bulunan paralar da, borçlularından tahsillerine imkân hâsıl olmadıklarından terkihi cihetine gidilerek netice hesabına intikal ile Ofis alacaklarını ifade etmektedir.

Faizler hakkında gereken izahat yukarıda bilânçonun pasifinde alacaklı bankalar cari hesabının tahlili vesilesiyle verilmiş bulunmaktadır.

Hulâsa tasfiye halinde bulunan Mahrukut Ofisinin, geçen seneden müdevver 1 264 620,80 lira zarar bakiyesiyle birlikte, 1953 yılı nihayetinde, zararlar yekûnununun 1 382 736,33 liraya balığ olduğu görülmektedir.

Netice itibariyle, Mahrukut Ofisinin personel masraflarıyla daha fazla malî külfete sokulmamasını temin maksadiyle esasen tasfiyenin nihai neticesinin Hazineye intikal edeceği cihetle yıllarca devamı muhtemel görülen meşkk matlubat dâvalarının Hazine vekillerine devri ve fırın binasının da Et ve Balık Kurumuna intikali suretiyle Ofisin tasfiye işinin nihayetlendirilmesi yerinde olacaktır.

Izmir Zeytin yağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği nezdinde Devlet Yağları tasfiye hesabı

A) Toplu bakış :

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere, 12 . XI . 1942 tarih ve K/393 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına müsteniden, yurdun muhtelif bölgelerinde istihsal olunan veya imal edilen nebatî yağlara Devlet hissesi olarak % 15 ine değer fiyatı peşinen ödenmek suretiyle el konduğu ve mezkûr karar hükmünün tatbiki için de Ekonomi ve Ticaret Vekâleti nam ve hesabına İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emrine Millî Korunma sermayesinden gereken tahsislerin yapıldığı, gerek müstahsıldan ve gerekse istihsal bölgelerindeki nebatî yağlardan alınmakta olan Devlet hissesinin K/665 sayılı Kararın yayımıyla sona ermiş olduğu ve bilâhara Toprak Mahsulleri Vergisiyle Muamele Vergisinin de Hazinece nakden tahsili cihetine gidilmesi üzerine Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden Birlik Umum Müdürlüğüne yazılan 21 . VIII . 1947 tarih ve 858 sayılı talimat gereğince, Devlet yağları faaliyetinin 30 . XI . 1947 tarihinden itibaren sona ererek tasfiyeye tâbi tutulduğu açıklanmış idi.

B) Tasfiye faaliyeti :

Notere tasdik ettirilmemiş olan karar defterine Tasfiye Heyetince müttehaz birçok kararların işlenmediği görülmüştür.

Bahis mevzuu noksanların ikmal edilmesi zaruretine işaret etmek isteriz.

1953 yılı sonlarına doğru tasfiye işlerini tedvivre memur Devlet Yağları Tasfiye Kurulu üyelerinden Pamuk Şubesi Müdürünün Birlikten ayrılmış olması ve yerine başka bir kimsenin dâ tayin edilmemiş bulunması Heyet işlerinin sürüncemede kalmasını intacetmiştir.

Bu itibarla Heyet âzasının bir an evvel tayin edilmesiyle tasfiye işlerine gereken ehemmiyetin verilmesini tebarüz ettirmeyi yerinde buluruz.

Bu vaziyete göre 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tanzim olunan Devlet Yağları Tasfiye Bilançosunun aktif ve pasif postları ayrı ayrı olarak, geçen sene ile mukayeseli bir şekilde aşağıya dercedilmiştir.

AKTİF

	1952		1953		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira K.
Bankalar câri hesabı :						
(T. C. Ziraat Bankası)	125 271	16	146 782	75	+21 511	59
Muhtelif borçlular	131 334	29	112 559	30	—18 774	99
Muvakkat hesaplar	9 301	15	5 734	01	— 3 567	14
Yekûn	265 906	60	265 076	06	+ 830	54
Nâzım hesaplar	4 500		4 500			
Umumi yekûn	270 406	60	269 576	06	— 830	54

Aktifte yer alan ve üzerinde durulması gereken postlardan :

1. Bankalar câri hesabında yazılı bulunan ve tasfiye halindeki Devlet Yağlarının İzmir Ziraat Bankası câri hesabının sene sonu bakiyesini göstermekte olan bu meblâğ, geçen seneye nazaran 21 511,59 liralık bir artış kaydederek 146 782,75 liraya yükselmiştir.

Bu yükseliş, muhtelif borçlulardan yapılan tahsilâtın Ziraat Bankasına yatırılmış olmasından ve yıllık faiz miktarından ileri gelmiştir.

2. Geçen seneye nazaran 18 774,99 liralık bir azalış kaydederek 112 559,30 liraya tenezzül etmiş bulunan muhtelif borçlular hesabı, Devlet Yağlarına Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası İzmir Şubesi ajanslarına fuzulen ödenen aeyo masraflarıyla aşağıda müfredatı yazılı dâvalı ve ihtilâflı hesaplardan yapılan tahsilâtta mütevellittir.

Borçlunun adı	Lira	K.
İzzet Demirel	66	27
Havale aeyoları	1 173	69
Muhsin Kibar	761	33
Celâl Togay	1 023	11
Teminat olarak İzmir İera dairesince yatırılan meblâğ	1 034	85
İstanbul Ticaret Ofisi	2 137	48
Mehmet Deniztaşan	6 666	81
Gaziantep Fıstık Birliği	1 785	40
Adana Çukobirlik	97 910	36
Yekûn	112 559	30

Tasfiye halinde bulunan devlet yağlarının bu alacaklarından :

a) Geçen senede açıklandığı üzere İzzet Demirel'in adresi bu yıl da tesbit edilemediğinden 66,27 liranın tahsiline imkân hâsıl olamamıştır.

b) Muhsin Kibar ve Evlâtları firmasından talebolunan 761,33 liraya ait ihtilâfın halledilmiş olduğu ve paranın tahsil edilmek üzere bulunduğu evvelce Birlikçe ifade edilmiş olmasına rağmen bugüne kadar (Mayıs 1954) mezkûr paranın tahsil edilemediği anlaşılmıştır.

Alacağın, kanuni yollardan yürüme suretiyle bir an evvel tahsilinin temin edilmesine bir defa daha işaret etmeyi yerinde buluruz.

c) Geçen seneki raporumuzda da arz edildiği üzere, zeytinyağı Muamele Vergisinden 1 023,11 lira Devlet Yağlarına borçlu Celâl Togay aleyhine açılan alacak dâvası neticesinde lehte sâdir olan mahkeme ilâmı icraya vaz' edilmiş ise de; borçlunun aciz vesikası ibraz etmesi üzerine bu paranın da halen tahsiline imkân kalmadığı anlaşılmıştır. Adı geçen aciz durumunun devam edip etmediğinin araştırılması lüzumlu görülmektedir.

d) Birlik ile Nuri Bebekli vârisleri arasında tahaddüs eden dâva neticesinde devlet yağları aleyhine sâdir olan ilâm Birlik tarafından temyiz edilmiş ise de alacaklılarca mezkûr ilâmın icraya vaz' edilmesi üzerine, temyiz sonuna kadar icranın tevhürü talebinde bulunulmuş ve 1 034,85 liranın teminat olarak icraya yatırıldığı anlaşılmıştır.

e) 2 137,48 lira, cari hesap mutabakatı neticesinde, Devlet Yağlarının tasfiyesi halinde bulunan İstanbul'daki Ticaret Ofisinden alacağını göstermektedir.

Bu paranın da bir an evvel takip ve tahsili cihetine gidilerek borç kaydının kapatılması lüzumuna işaret etmek isteriz.

f) Sabun imalâtından husule gelen ihtilâftan mütevellit 6 666,81 liranın hükmen tahsili için lehte sâdir olan mahkeme ilâmının borçlu Mehmet Deniztaşan tarafından Temyiz edilmiş olduğu ve neticeye intizar edilmekte bulunduğu anlaşılmıştır.

g) Gaziantep Fıstık Birliği tarafından Devlet Yağları hesabına zeytinyağı olarak sevk edilen yağlardan bir kısmının sulu posa oldukları muayene neticesinde anlaşılmış ve arada kalite farkından 1 785,40 liralık fark hâsıl olmuştur.

Devlet Yağlarının alacağını teşkil eden bu paranın da Fıstık Birliğinden bir an evvel tahsil edilmesini lüzumlu görmekteyiz.

h) Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da açıklandığı üzere, Çukobirliğin borcunu göstermekte olan 97 910,36 lira, bu Birliğin Devlet Yağları mümessillliğini ifa ettiği sırada yağ işlerinin tedvirini uhdesine tevdi etmiş olduğu Antakya Mümessilinin zimmetine geçirmiş olduğu meblâğdır.

Mezkûr paranın Çukobirlikten tahsili hususunda Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince teşebbüse geçilmiş olduğu anlaşılmış ise de, tetkikatımız tarihine kadar (Mayıs 1954) müspet bir neticenin alınmadığı anlaşılmıştır.

Mevzuun senelerden beri uzaması işe icabeden ehemmiyetin verilmemesi intibamı vermektedir. Binaenaleyh mezkûr alacağın kanuni yollardan hareketle intacı mecburiyeti belirlemektedir.

3. Bir evvelki seneye nazaran 3 567,14 liralık bir azalış kaydederek 5 734,01 liraya düşmüş bulunan muvakkat hesapların 1 620,72 lirası Milâs Mümessillğine aid olup mahiyeti tesbit edildikten sonra tahsil olunacak meblâğı ve geriye kalan 4 113,29 lira da dâva masraflarını teşkil etmektedir.

PASİF	1952		1953		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Birlikler cari hesabı:						
(İzmir Zeytin yağı T. S. Ko.)	2 385	15	2 573	24	+	188 09
Muhtelif alacaklılar	3 995	15	3 995	15		—
Muvakkat hesaplar	159 438	92	159 438	92		—
Fiyat farkı	100 087	38	99 068	75	—	1 018 63
	Yekûn	265 906 60	265 076 06		—	830 54
Nâzım hesaplar		4 500	4 500			—
	Umumi yekûn	270 406 60	269 576 06		—	830 54

Pasifte yer alan başlıca hesaplardan :

1. Muhtelif alacaklılar hesabında görülen 3 995,15 lira, tasfiye halinde bulunan Devlet Yağlarına Çukobirlikten devredilen zeytin yağı mükâlelerine ait 3 082,25 lira ile bir müstahdemin alacağını teşkil eden 12,90 liradan teşekkül etmektedir.

2. Geçen seneki raporumuzda da belirtildiği üzere, tasfiyeye tâbi tutulan Devlet Yağlarının muvakkat hesaplarında, dâvalı ve ihtilâfî alacaklar için tefrik olunan 140 521,43 lira provizyonları ve ciheti askeriye teslim olunan sabun bedelinden mükerrer tahsil olunup iadesi gereken 18 917,49 liradan teşekkül etmektedir.

3. Fiyat farkı hesabı 1952 yılına nazaran 1 018,63 liralık bir azalış kaydederek 99 068,75 liraya inmiş bulunmaktadır.

Tasfiye halinde bulunan Devlet Yağlarına aid olup Tarıf sezdinde yürütülmekte olan ve gereği veçhile talibedilmediklerinden dolayı senelerden beri sürüncemede kaldıkları anlaşılan borçlu ve alacaklı hesapların üzerinde hassasiyetle durularak tahsil ve tasfiye edilmek suretiyle bir neticeye bağlanmalarını bir defa daha tekrar ederiz.

T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabı

Geçen seneki raporumuzda da izah edildiği üzere, 1947 - 1948 ekim yılında tohumluk hububat temini için muhtaç çiftçilere müteselsil kefaletle engeç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla Ziraat Vekâleti hesabına ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası emrine 3 milyon liralık bir mütedavil sermaye tahsis edilmiştir.

Tohumlukların tahsis işleri ile Ziraat Vekâleti vazifelendirilmiş mübayaaa, dağıtım ve tahsil işleri de Ziraat Bankası marifetiyle yürütülmüştür.

Bahis mevzuu edilen sermayenin 1 700 000 liralık kısmı 28 . VI . 1949 tarih ve K/783 sayılı Karar ile tarımhanelerinde kullanılmak üzere Ziraat Kurumuna ve geri kalan 1 300 000 liralık kısmından 700 000 lirası 2 . I . 1952 tarihinde yayınlanan K/850 sayılı Kararla akar yakıt mübayaalarında kullanılmak üzere, Petrol Ofisine verilmiş ve bu suretle tohumluk mübayaası için tahsis edilmiş olan sermaye de 600 000 liraya tenezzül etmiştir.

Mezkûr kararnameye uyularak 1947 ve 1948 yılları zarfında muhtaç çiftçilere tevzi edilen hububattan mütevellit 1952 yılından 1953 yılına devredilen borç bakiyeleri ile bunların mezkûr yıl zarfında görmüş olduğu harekât aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İ z a h a t	Miktar	Tutarı	
	Kilo	Lira	K.
1952 yılından devreden alacak bakiyesi	450 891	119 168	70
1953 yılında yapılan takip masrafı		2 111	24
1953 » tahakkuk ettirilen faiz		15 494	05
Yekûn	450 891	136 773	99
1953 yılında nakden tahsil olunan	226 931	55 873	33
1953 » tahsil olunan takım masrafı		2 285	28
1953 » » » faizler		15 494	05
Yekûn	226 931	73 652	66
1954 yılına devrolunan alacak bakiyesi	223 960	63 121	33

Bu tabloya nazaran, muhtaç çiftçilere Hükümetçe ödünç olarak tevzi edilen tohumluklardan, bedeli tahsil olunamayan ve 1953 yılına devreden 450.891 kilo hububatın tutarı 119 168,70 liradan ibaret bulunmaktadır. 1953 yılında 2 111,24 lira takip masrafı ihtiyar edilmiş ve vâde-

sinde ödenmeyen ve ertelenmeyen borçların tahsil tarihine kadar geçen günler için de % 7 hesabiyle 15 494,05 lira faiz tahakkuk ettirilmiştir.

Bu suretle, mezkûr yıl zarfında, umumi borç yekûnu 136 773,99 liraya yükselmiştir.

Bahis mevzuu borçtan, 1953 yılı zarfında, 226 931 kiloluk hububata tekabül eden 55 873,33 lira ile takip masraflarından 2 285,28 lira, faizden de 15 494,05 lira olmak üzere ceman 73 652,66 lira ilgililerden tahsil edilmiştir.

223 960 kilo hububat bedelini teşkil eden 63 121,33 lira borç bakiyesinin de mütaakıp yıla devredildiği müşahede edilmiştir.

Muhtaç çiftçilere müteselsil kefaletle ve en geç 1949 yılı nihayetine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla tevzi edilen tohumlukların beş sene gibi uzun bir müddet geçmiş olmasına rağmen, bir kısmının tahsil edilemiyerek seneden seneye devretmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Bakiye kalan borçların da geçen seneki temennilerimize uyularak bir an evvel tahsil edilerek bu hesabın tasfiye edilmesi lüzumuna bir defa daha işaret etmek isteriz.

Muhtaç çiftçilere tevzi edilen tohumluk hububat hesabının 31 . XII . 1953 tarihi itibariyle tapzım olunan bilançosu, geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF

	1952 Lira	1953 Lira	+ Fark — Lira
I - Kredinin kullanıl- mayan kısmı	333 945,75	391 267,41	+ 57 321,66
II - Dağıtım hesabı	119 168,70	63 121,33	— 56 047,37
III - Netice hesabı (zarar)	146 885,55	145 611,26	— 1 274,29
IV - Ashabına iade edile- cek karş.	11,50		— 11,50
Yekûn	600 011,50	600 000	— 11,50

PASİF

	1952 Lira	1953 Lira	+ Fark — Lira
V - 708 sayılı Kararla tahsis olunan 3 000 000 liralık fo- nun bakiyesi	600 000	600 000	
VI - Muvakkat hesap	11,50		— 11,50
Yekûn	600 011,50	600 000	— 11,50

Bilânçoda yer alan postalardan mühim görülenler hakkında gerekli izahat aşağıda verilmiştir.

Geçen sene, 119 168,70 lira olan dağıtım hesabı 1953 yılında, 56 047,37 liralık bir noksanlık kaydederek 63 121,33 liraya inmiştir.

Bu paranın 56 591,02 liralık kısmı tevziattan doğma ve 1953 yılı nihayetinde henüz tahsil edilmemiş bulunan 194 187 kilo tohumluk buğday bedelinin borç bakiyelerini ve 6 406,16 liralık kısmı da 29 773 kilo tohumluk arpa bedelini ve geriye kalan 124,15 lira da, takip masraflarından mütevellit alacakları teşkil etmektedir.

Muhtağ çiftçilere tevzi edilmiş olan tohumlukların, 1953 yılı sonuna kadar yapılmış olan muhtelif masrafları ve tevziat ile ilgili kâr ve masrafları gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır:

MASRAFLAR

KÂRLAR

	Lira	K.		Lira	K.
Kredinin 1953 yılı faizi	14 423	72	Tahsil olunan 1953 yılı faizi	15 494	05
Müteferrik masraflar	22	65	Müteferrik gelirler	226	61
Geçmiş yıllar faizleriyle şube ve ajanslarca yapılmış çeşitli masraflar	192 054		Geçmiş yıllarda lehte tahassül eden farklar	45 168	45
			1953 sonundaki zarar	145 611	26
Yekûn	206 500	37	Yekûn	206 500	37

Masraflar hesabında, müteferrik masraflar namı altında yer alan 22,65 lira, borçlulardan aranan paralardan bir kısmının icra dairelerince tahsil edilmesinden bu dairelere ödenmiş olan ceza evleri harc masraflarını teşkil etmektedir.

192.054,— liralık masraf ise, muhtağ çiftçilere tevzi edilen tohumluk hububat için açılan kredilere tahakkuk ettirilen geçmiş yıllar faizleri ve temin olunan çuval ve saire gibi malzeme bedelleriyle baskül kiralarnı göstermektedir.

Müteferrik gelir olarak görülen 226,61 lira, tohumluk hububatın maliyet fiyatıyla borçlanma fiyatı arasında tahassül eden lehteki farkları teşkil etmektedir.

45 168,45 lira ise, şube ve ajanslarca tahsil edilen gecikme faizleriyle icra takip masrafları tahsilâtı gibi paraları göstermektedir.

145 611,26 lira da, tohumluk hububat hesabının, 1953 yılı nihayetindeki, zararlarını ifade etmektedir.

İzmir Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine Hükümetçe 1949 - 1950, 1950 - 1951 yıllarında yapılan üzüm müdahale mubayaaları

A) Toplu bakış :

1949 ilâ 1951 yılları zarfında kuru üzüm fiyatlarının dış piyasalar tesiriyle, memleket dâhilinde hissedilir derecede düşmesi karşısında müstahsılı himaye maksadiyle ortak olmıyan müstahsıldan da üzüm müdahale mubayaatında bulunulması, 3 . III . 1950 tarih ve 1089/6 sayılı yazı ile İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından İzmir Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tebliğ edilmiştir.

Bu emre müsteniden Birlik 1949 - 1950 ve 1950 - 1951 iş yıllarında üzüm müdahale mubayaatına girişmiş ve bilâhara bu üzümleri dış memleketlere ihraç etmiştir.

B) Mubayaa ve satış :

Birlikçe satın alınan üzüm ve şarapların mahsul yılı itibariyle miktar, mubayaa bedeli, çeşitli masraflarıyla, faizleri, satış ve satış neticeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

1949 - 1950 iş yılı üzüm ve 1950 - 1951 iş yılı şarap zararlarının 30 . I . 1953 tarihi itibariyle maliyet ve satış neticeleri

Mahsul yılı	Ton	Alımlar			Fazlalık			Yekûn			Masraflar		Faiz		Maliyet			Satışlar			Zarar		Kâr		Zarar bakıyeleri		
		Lira	K.	Ton	Lira	K.	Ton	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Ton	Lira	K.	Ton	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1948 Ortak malı üzüm	2.714	1 694 012	23	—	—	—	2.714	1 684 012	93	249 412	36	—	—	2.714	1 933 426	25	2.714	1 331 805	14	1 620	14	—	—	—	—	—	—
1949 » » »	12.595	7 874 555	71	28	17 684	—	12.623	7 892 139	71	677 628	98	123 759	96	12.623	8 693 523	55	12.623	7 643 800	88	1 049 727	67	—	—	—	—	—	
Yekûn		9 991 204	97				9 576 162	64						10 626 253	84		9 575 606	02	1 051 347	82							
Levazım ve ambalaj maddeleri ve sair gelirler		433 336	33				433 336	33	6 091	14	—	—	—	439 427	47		445 076	68			9 642	21					
	15.309	9 991 904	97	28	17 584	—	15.357	10 009 485	97	33 132	48	123 759	86	15.337	11 066 381	31	15.337	10 024 682	70	1 061 347	82	9 649	21	1 041 698	61		
1949 Mubayaa malı üzüm	1.354	727 831	26	3	1 601	71	1.357	729 432	97	123 607	75	4 895	60	1.357	857 936	32	1.357	1 734 823	64	123 112	78	—	—	123 112	78	—	
1950 Ortak malı üzüm	86	45 724	67	—	102	36	36	45 827	02	8 319	70	1 149	78	56	55 290	51	86	63 204	98	2 086	53	—	—	—	—	—	
1950 Şarap	1.728	804 729	73	—	—	—	1.728	804 799	73	28 499	68	11 334	13	1.728	844 633	84	—	768 940	73	75 692	81	—	—	—	—	—	
							850 626	76						899 924	05		822 145	71	77 778	34							
Levazım ve ambalaj maddeleri ve sair gelirler		60 816	03	—	—	—	60 816	03	3 267	05	—	—	—	64 083	09	—	99 492	32	—	—	36 409	23					
	1.814	911 340	43	—	102	36	1.814	911 442	78	40 080	44	18 483	91	—	964 007	14	—	921 638	05	77 778	34	35 409	23	42 369	11		
1951 Şarap	1.460	667 909	69	—	—	—	1.480	667 909	69	213 155	98	15 692	51	1.460	895 758	18	—	710 772	96	184 979	82	—	—	184 979	23		

1 . V . 1950 ilâ 5 . VIII . 1953 tarihine kadar 1 344 788,01 liraya tahakkuk ettirilen faiz.

Bu tabloya nazaran, Birlik ortaklarından 1948 - 1949 mahsulü 15 337 ton kuru üzüm satın alınmış ve 9 576 152,64 lira ödenmiştir.

Yapılan çeşitli masraf ve faizlerle birlikte bu üzümlerin maliyet tutarı 10 626 953,84 liraya baliğ olmuş ve 9 575 606,02 liraya satılmaları neticesinde 1 051 347,82 liralık bir zarar tahassul etmiştir.

Bu üzümlerin 439 427,47 liraya mal olan levazım ve ambalaj maddelerinin 449 076,66 liraya satışından husule geldiği görülen 9 649,21 liralık kâr ile, Tarişe ait nizamname hükümlerine göre tefrik edilmiş olan 2 nci yedek akçeden karşılanması gereken 47 377,72 liranın yekûnu olan 57 026,93 liranın mezkûr zarardan tenziline zarar bakıyesi 994 320,89 liraya inmektedir.

Birlik diğer taraftan müstahsıldan 1944 mahsulü 1 354 ton üzüm satın almış ve 729 432,97 lira ödenmiştir.

Bu üzüme yapılan 123 607,75 lira muhtelif masrafın ve 4 895,60 lira faizin inzımasıyla maliyeti 857 936,32 liraya yükselmiştir. Bu partinin 734 823,54 liraya satışında ise 123 112,78 liralık bir zarar meydana gelmiştir.

Ortaklardan 1950 yılı mahsulünden satın alınan üzüm ve şaraplara tahmil olunan çeşitli masraf ve faizlerle bunların maliyet tutarları 899 924,05 liraya yükselmiştir.

Bunların 822 145,71 liraya satışlarından 77 778,34 liralık bir zarar meydana gelmiştir.

Bu partinin levazım ve ambalaj maddelerinin elden çıkarılmaları neticesinde hâsıl olan 35 409,23 lira kârın bu zarardan tenziliyle zarar bakıyesi 42 369,11 liraya düşmüştür.

Maliyeti 895 758,18 liraya baliğ olan 1951 yılı şaraplarının 710 778,95 liraya satışından 184 979,23 liralık zarar hâsıl olmuştur.

Bu duruma göre :

	Lira	K.
1948/1949 ortak üzümlerinden hâsıl olan	994 320	89
1949 müstahsıl üzümlerinden hâsıl olan	123 112	78
1950 ortak malı üzüm ve şaraplarından hâsıl olan	42 369	11
1951 ortak malı şaraplardan hâsıl olan	184 979	23
Yekûn	1 344 782	01

Zarar ile 1 . V . 1950 den 5 . VIII . 1953 tarihine kadar tahakkuk ettirilen 242 233 lira faiz ile birlikte zarar yekûnunun 1 587 015,01 liraya baliğ olduğu görülmektedir.

Bu zararın kapatılması hususunda Tarıh Umum Müdürlüğü tarafından İktisat ve Ticaret Vekâleti nezdinde yapılan teşebbüs neticesinde İera Vekilleri Heyetinin 10 . VIII . 1953 tarih ve 4/1293 numaralı kararıyla icraya konulan K/902 sayılı 2 . IX . 1953 günlü koordinasyon heyeti kararında;

«1949/50 ve 1950/1951 yıllarında yaptırılan muhtelif şekildeki üzüm müdahale mübayaalarında husule gelen menfi fiyat farklarının kapatılması için tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin tahakkuk etmiş, edecek ve tasarrufu tamamıyla İktisat ve Ticaret Vekâletine bırakılan kârlarından Birliğin zararı olan 1 344 781,— lira ve bugüne kadar tahakkuk eden 242 233, — liralık banka faizleri ile birlikte ceman 1 587 014 liranın mezkûr Vekâletçe adı geçen Birliğe tahsisi uygun görülmüştür.»

Denmektedir.

Birlikçe tanzim olunan müdahale mübayaatı üzüm ve şaraplara ait bilânço ile kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

Mezkûr bilânço ile kâr ve zarar hesabı Millî Korunma Muhasebesi bürosuna gönderilmemiş olması dolayısıyla 1953 yılı Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmemiş bulunmaktadır.

Millî Korunma umumi bilânçosunun hakiki vaziyetini gösterebilmesi için bu bilânçonun da millî korunma hesaplarına intikali icabetmektedir.

K/902 sayılı Kararnamenin 30 . IV . 1953 tarihi itibariyle bilançosu

AKTİF			PASİF		
İhazat	Tutarı		İzahat	Tutarı	
	Lira	K.		Lira	K.
K/902 sayılı Kararnamaya göre hâsıl olan üzüm ve şarap zararları	1 587 015	01	T. C. Ziraat Bankasının Vekâlet hesabından alacağı	1 587 015	01
Yekûn	1 587 015	01	Yekûn	1 587 015	01

K/902 sayılı Kararname gereğince üzüm ve şarap kâr ve zarar tablosu

BORÇ			ALACAK		
	Lira			Lira	
		K.			K.
Üzüm bedeli	10 351 412	64	Üzüm satışı	10 363 634	54
Şarap bedeli	1 472 709	42	Şarap satışı	1 479 719	68
Levazım ve ambalâj maddeleri bedelleri	494 152	36	Levazım ve ambalâj maddeleri satışları	548 569	
Umumi masraflar	1 465 808	53	Zarar karşılığı olarak 2 nei yedek akçeden alınan gelir	47 377	72
1 . V . 1950 ilâ 5 . VIII . 1953 tarihine kadar 1 344 782,01 liranın faiz tutarı karşılığı	242 233		Üzüm ve şarap satışlarından tahassul eden zarar bakiyesi	1 587 015	01
Yekûn	14 026 315	95	Yekûn	14 026 315	95

Sümerbank ithal çimentoları hesabı

K/716 ve K/718 sayılı kararlar gereğince Sümerbank vasıtasıyla Hükümet hesabına hariçten ithal edilip memleket dâhilinde satılan çimentoların aynı banka tarafından hazırlanan ve 1950 yılı Millî Korunma umumi hesaplarına ithal ettirilmiş bulunan 31.XII.1950 tarihli bilançosu ile bu hesabın en son durumunu belirten 31.XII.1953 bilançosu mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

AKTİF	1950 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Alacaklar :						
Maliyeden istirdededilecek Muamele Vergisi	51 153	17			51 153	17
2. Sümerbankça bloke edilen ihtilâflı borçlar karşılığı	94 350	92	94 350	92		
3. Sümerbank C.H.	170 267	68	366 593	85	+ 196 326	17
Yekûn	315 771	77	460 944	77	+ 145 173	

Bu tablonun tetkikinden :

1. İthal çimentolarının yurda naklinde armatörler ile zuhur eden ve mahkemeye intikal ettirilmiş bulunan yekûnu 94 350,92 liradan ibaret ihtilâflı borçlar için karşılık tefrik edilmiştir.

Bu ihtilâflara ait mahkeme el'ân devam etmektedir. Henüz bir neticeye bağlanamamıştır.

2. İthal çimentolarının Sümerbank nezdindeki cari hesabının 1953 yılı son bakiyesi 1950 senesine nazaran 196 326,17 lira fazlasıyla 366 593,85 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Mezkûr fazlalığın 51 153,17 liralık kısmı zuhulen maliyeye yatırılan Muamele Vergisinin bu kere istirdadedilmiş olmasından ve geri kalan 145 173 lirası da ithal çimentoları ile paçal edilmek suretiyle satılan bir kısım yerli çimentoların satışından hâsıl olan müspet fiyat farkları fonudur. Evvelce Sümerbank nezdinde İşletmeler Vekâleti emrinde beklemekte olan bu meblâğ bu kere Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmiştir bulunmaktadır.

İthal çimentolarına aid olup Sümerbank câri hesabında görülmetke olan 366 593,85 lira meyanında yer alan ve müspet fiyat farkları fonunu teşkil eden 145 173 liranın, 1950 yılı raporumuzda da temenni edildiği veçhile T. C. Ziraat Bankası nezdinde tutulmakta olan «Millî Korunma umumi fonu» hesabına ve geri kalan 221 420,85 liranın da Ziraat Bankasında Millî Korunmaya ait faizli bir hesaba yatırılması ve paranın Sümerbank'ta kaldığı müddet için de Millî Korunma muhasebe talimatnamesinin 14 ncu maddesi gereğince faiz yürütülmesi icabetmektedir.

PASİF

	1950 yılı		1953 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Karşılıklar	145 504	09	94 350	92	— 51 153	17
2. Müspet fiyat farkları	170 267	68	366 593	85	+ 196 326	17
Yekûn	315 771	77	460 944	77	+ 145 173	00

Pasifin tetkikinde :

1. Karşılıklar hesabında görülen 51 153,17 lira azalış evvelce Maliyeye yanlış olarak yatırılan bir kısım vergilerin istirdadı neticesinde bunlar için tefrik olunan karşılıkların müspet fiyat farkları hesabına nakledilmiş olmasından ileri gelmektedir.

2. Müspet fiyat farkları hesabı bu yıl 196 326,17 lira fazlasıyla 366 593,85 liraya yükselmiştir. Bu artışın 51 153,17 lirası karşılıklar hesabından ve 145 173 lirası da yerli çimentoların satışından hâsıl olan fiyat farkları fonundan ileri gelmektedir.

Zeytinburnu Çimento Fabrikası Sümerbank İşletmesi tasfiye hesabı

Türk Çimentosu ve Kireci Anonim Şirketine ait Zeytinburnu Çimento Fabrikasına 1943 yılında 464 sayılı Koordinasyon Kararı ile el konmuş Sümerbank vasıtasıyla işletilmiş ve 1945 yılında çıkan 607 sayılı Kararla da fabrika asıl sahiplerine iade edilmiştir.

Fabrikanın Sümerbank marifetiyle işletildiği müddete ait hesapların 1945 yılı sonu itibariyle hazırlanmış bulunan bilançosu ile aynı hesapların Sümerbankça tanzim olunan 1953 yılı nihayetindeki durumlarını gösterir mukayeseli bir tablo aşağıya dercedilmiştir bulunmaktadır.

AKTİF :

Hesaplar	1945 yılı		1953 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Muhtelif malzeme	119 554	45	—	—	119 554	45
2. Borçlular	665	23	—	—	665	23
3. Bankalar (Sümerbank)	1 340 787	83	78 881	19	— 1 261 906	64
Yekûn	1 461 007	51	78 881	19	— 1 382 126	32

Bu tablonun tetkikinde :

1. 119 554,45 liralık muhtelif malzeme bu devre zarfında kısmen satılmak ve kısmen de evvelce bu maksatla tefrik edilmiş bulunan karşılıklardan itfa edilmek suretiyle tasfiye edilmiş bulunduğu Sümerbankça bildirilmektedir. 10 sene geçmiş bulunması dolayısıyla ne kayıtlarda ve ne de mevcutlarda tetkik yapılmasına imkân hâsıl olamamıştır.

2. 665,23 liradan ibaret bulunan borçlu hesaplarının 423,67 lirası tahsil edilmiş 241,56 lirasının da tahsiline imkân hâsıl olmadığından evvelce tefrik edilmiş bulunan meşkûk alacaklar karşılığı ile mahsubedilmek suretiyle kapatılmıştır.

3. 1945 yılı sonunda 1 340 787,83 liralık bir bakiye arz eden Sümerbank nezdindeki alacaklı cari hesabın 1 253 106,99 lirası 26 . III . 1951 tarih K/822 sayılı Kararla Sümerbanka çimento sanayinin tevsii ve inkişafında kullanılmak üzere verilmiş bulunan ikrazdır. Hesabın görmüş olduğu çeşitli hareket neticesinde 1953 yılı sonu bakiyesi 1 261 906,64 lira noksanıyla 78 881,19 liraya inmiştir.

PASİF

	1945 yılı		1953 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira	K.
1. Karşılıklar	207 900	52	20 302	40	—	187 598	12
2. Depozitolar	—	—	27 628	06	+	27 628	06
3. Kâr	1 253 106	99	30 950	73	—	1 222 156	26
Yekûn	1 461 007	51	78 881	19	—	1 382 126	32

Bu tablonun tetkikinde :

1. Tasfiye dolayısıyla, bâzı hesapların evvelce tefrik edilmiş bulunan karşılıklar ile kapatılması neticesinde karşılıklar hesabı 187 598,12 lira noksanıyla 20 302,40 liraya inmiş bulunmaktadır.

20 302,40 lira karşılıkların 18 302,40 lirası mahkemeye intikal etmiş ve henüz neticelenememiş bir iftilâfın geri kalan 2 000 lirası da diğer bir ihtilâflı alacak için tefrik olunan karşılıktır.

2. Depozitolar namı altında görülen 27 628,06 lira Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletildiği sırada satılan çimentoların çuval depozitolarının evvelce kayıtlı buldukları Sümerbank hesaplarından bu kere Millî Korunma hesabına nakil edilmiş olmasından ileri gelmektedir.

Mezkûr depozitolar Borçlar Kanunu Umumi hükümlerine göre müruru zamana uğramış olduğundan gelirler meyanına alınması yerinde olur kanaatindeyiz.

3. Zeytinburnu Çimento Fabrikası İşletmesi hesaplarının 31 . XII . 1953 tarihli tasfiye bilân-gosunda yer alan 30 950,73 lira kâr 1945 yılı gayesiyle 1953 yılı nihayetine kadar hesapların görmüş olduğu çeşitli harekât neticesinde hâsıl olan lehteki farktır.

Bu kârın sureti terekkübü aşağıdaki gibidir :

MASRAFLAR

KÂRLAR

	Lira	K.		Lira	K.
Kok tozu fiyat farkı	5 712	72	Malzeme karşılığı bakiyesi	23 790	06
Klinker fiyat farkı	54 303	59	Muhtemel masraf karşılığı bakiyesi	11 623	17
Nakliye Resmi	210	94			
Terkin edilen alacak	1 502	69	İkramiye karşılığı bakiyesi	978	85
Kâr	30 950	73	Meşkûk alacaklar karşılığı bakiyesi	10 421	47
			Tahsil olunann alacaklar	35 867	12
Yekûn	82 680	67	Yekûn	82 680	67

İzmir Zeytinyağı Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğinin yapmış olduğu zeytinyağı müdahale mübayaatından tahassul eden zararın Millî Korunma kârlarından mahsup edilmesi

A) Toplu bakış :

3 . XI . 1947 tarih ve K/711 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararında :

1. Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine müsteniden Ticaret Vekâleti, tesbit edeceği fiyat ve esaslar dairesinde ve görevlendireceği Devlet İktisadi Teşekkülleri veya Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri eliyle gerektiğe zeytinyağı satınalmaya ve bu yağları memleket içinde ve ya dışında satmaya yetkili kılındığı,

2. Bu suretle görevlendirilecek müessese, bu işleri kendi para kaynakları ve satışlardan elde edilecek paralarla yapacağı,

3. Müessesenin masraflarından başka hizmetlerine karşılık olarak alacağı, ücret miktarının Ticaret Vekâleti tarafından tesbit olunacağı,

4. Bu yağların satışı suretile tasfiyesi neticesinde hâsıl olacak kâr veya zararın Millî Korunma sermayesi hesabına aidolacağı,

tasrih olunmuştur.

Bu karara göre yapılan alım ve satışlar neticesinde 13 562,53 lira kâr hâsıl olmuştur.

B) Müdahale alımları :

İktisat ve Ticaret Vekâleti, mezkûr kararname hükümlerine müsteniden İzmir Zeytinyağı Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğini 3 . XII . 1947 tarihinden itibaren müdahale suretiyle zeytinyağı alımına memur etmiştir.

Müstahsil bölgelerde yağ fiyatlarının müdahale alım fiyatları üstünde bir seyir takibetmiş olması dolayısıyla mezkûr vekâlet 25 . V . 1948 gününde müdahale alımlarını durdurmuştur.

Alımların devam ettiği müddet içinde Kooperatifçe yapılan hizmete karşılık olarak mübayaaya bedelinin % 3 ü nispetinde bir meblâğın Tarife tediyesi vekâletçe kabul edilmiştir.

Zeytinyağı Tarım ve Satış Kooperatiflerince müdahale yolu ile Aydın ve Muğla vilâyetlerine bağlı kaza ve nahiyelerden 516 138 700 kilo ikinci yemeklik ve 1 495 993 kilo rafinelik ve sabunluk vasfını haiz olmak üzere ceman 2 012 132 kilo zeytinyağı mübayaaya olunmuş ve bunlar için 3 265 312,41 lira tediye edilmiştir.

Vasati mübayaaya maliyeti 162,28 kuruş olan bu yağlar için Birlikçe 429 752,31 lira çeşitli masraf ihtiyar olunmuştur.

Mezkûr masrafın bir kiloya isabet eden miktarı müfredat itibariyle aşağıda gösterilmiştir :

Masraf neveleri	Kilo Krs.	Umumi mü- bayaalara göre	
		Lira	K.
Kab kirası	3, —	60 452	54
Navlun ve nakliye (boş kab nakliyesi dâhil)	3,4775	69 973	66
Sigorta	—,9199	18 509	21
% 5,25 banka faizi	5,3965	108 586	54
Birliğin idare masraflarına iştirak ve diğer masraflar (şubeler hariç)	3,4144	68 704	13
% 3 Birlik hizmet karşılığı	5,1450	103 525	53
Yekûn	21,3533	429 752	31

Bu suretle müdahale mübayaatı yağların kilo maliyeti 183,63 kuruştur.

C) Satışlar :

Muhtelif asit derecelerinde olan müdahale yağlarının satışlarının yapılabilmesi için kupaj yapılmıştır. Bu ameliye esnasında 1458 kiloluk bir zayıt vukua gelmiş ve zeytinyağı miktarı 2 010 673 600 kiloya düşmüştür. Mezkûr zayıt bedeli de rafine yağa ilâve olunmuştur.

Zeytinyağının unumi maliyet bedeli olan 3 695 064,72 liraya nazaran kupaj neticesi elde olunan muhtelif eins yağların maliyeti olan 3 691 967,65 lira arasında 3 097,07 liralık net bir fark hâsil olmuştur.

Kupaj neticesi elde olunan yağlardan :

Kilo	Lıra	K.	
1 589 871 100	2 938 942	75	kısmı Aynalı Limitet Şirketine
400 000	746 000		kısmı İzmir Levazım Amirliğine
10 441	23 168		Rafine kısmı Birliğe
10 361 500	13 361	50	Sobstok kısmı Birliğe
2 010 673 600	3 718 472	35	liraya satılmış ve unumi mu-

bayaa maliyete nazaran 23 407,63 liralık net bir fark hâsil olmuştur.

Ancaz Millî Savunmaya teslim edilmesi şart olan 3,5 asitli yemeklik yağ temini için tedarik edilen düşük asitli yağ fiyatı ile kupe yağ fiyatı arasındaki fark olan 10 592,09 lira ile bu yağların işletme masrafı olarak verilen 2 350,08 lira ki ceman 12 942,17 liranın bu unumi kârdan tenzili neticesinde hakiki kârın 10 465,46 lira olması icabetmektedir. Halbuki Birlik hesaplarında müdahale yağlarının netice kârı 13 562,53 lira olarak görülmektedir. Aradaki fark evvelece izah olunduğu üzere kupaj neticesi zayı olan zeytinyağlarına aid olup nazara alınmamış ve muvakkat fiyat farkı hesabına kaydedilmiş ve bu suretle müdahale mübayaatı ve hesapları neticelenmiştir. Mezkûr kârın Millî Korunma hesabına intikali icabetmektedir.

5. Müdahale hesabına intikal eden zarar:

K/711 sayılı 3 . XI . 1947 tarihli Koordinasyon Heyeti kararına ek olarak yayımlanan K/903 sayılı 2 . IX . 1953 günlü Koordinasyon Heyeti Kararında :

«K/711 sayılı Karara istinaden İzmir Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine 1947 - 1949 yıllarında yaptırılan zeytinyağı müdahale mübayaasında husule gelen 496 179 lira zararın, Millî Korunma sermayesinden yapılan tahsislerle iera edilen diğer müdahale mübayaalarından husule gelmiş bulunan kârlardan kapatılacağı» hususu zikredilmiş bulunmaktadır.

K/711 sayılı Karar gereğince 3 . XII . 1947 tarihinde başlayıp 25 . V . 1948 tarihinde sona eren müdahale zeytinyağı alım ve satımının 13 562,53 lira kârla kapanmasına rağmen mezkûr K/903 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararında müdahale satışlarından husule geldiği zikredilen 496 179 lira zararın İzmir Zeytinyağı Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğinin 1948 - 1951 yıllarında ortaklarından mübayaacı satışları neticesinde hâsil olan ve müdahale mübayaalarıyla alâkası bulunmayan Birliğin ve kooperatiflerinin zeytinyağı zararı olduğu anlaşılmıştır. Binaenaleyh mezkûr zararın müdahale mübayaalarıyla hiçbir alâkası bulunmadığı ve binnetice K/903 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararında da sadece 1947 ve 1948 müdahale mübayaalarının zararlarının kapatılması sarahaten yazılmış bulunması muvacehesinde yine aynı kararda zikri geçen 496 179 liranın Millî Korunma fonlarından mahsubunun yapılmasına imkân görülememektedir.

Bu hususta gerekli izahat ekli muhtırada arz edilmiştir.

Ortak malı zeytinyağı mubayaasına ait muhtıra :

İzmir Zeytinyağı, Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince ortaklardan 1948/1949 ve 1949/1951 yıllarında mubayaa olunan zeytinyağlarının, mahsul yılı itibariyle, miktar, bedel ve masraflarını ve kredi için ödenen faizlerle satış ve satış neticelerini gösteren tablolar aşağıya çıkarılmıştır.

1 - 1948 - 1949 mahsul yıllarına ait tablodur

Mahsulün nev'i	Mubayaalar		Masraflar tutarı		Faiz		Maliyet bedeli		Satışlar			Zarar bakiyesi	
	Kilo	Lira K.	Lira K.	Lira K.	Lira K.	Lira K.	Kilo	Lira K.	Lira K.	L. K.	Lira K.		
1948 - 1949 mahsulü ortak malı:													
Zeytinyağı	1.036.365	2.406.145,22	160.314,	94.525,11	2.660.984,33	1.036.565	2.580.257,25	80.727,08					
Sabun	190.834	283.313,72	34.775,29	9.765,40	327.854,41	190.834	305.875,30	21.981,11					
Levazım madde-leri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37,73		
Yekûn	—	2.689.458,94	195.089,29	104.290,51	2.988.838,74	—	2.886.130,55	102.708,19	37,73	102.670,46			

2. 1948 - 1951 yıllarına ait tablodur:

Mahsulün nev'i	Mubayaalar		Masraflar yekûnu	Faiz	Maliyet tutarı	Satışlar	Zarar
	Kilo	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
1948 - 1949 mahsulü zeytinyağı	3.961	11.954,57	734,08	1.147,11	13.833,76	11.000,41	2.833,35
» » » sabun	31.361	47.957,02	2.898,60	4.118,91	54.974,53	38.537,02	16.437,51
1949 - 1950 zeytinyağı	649.918	1.058.690,04	287.754,02	99.734,99	1.446.179,05	1.316.143,94	130.035,11
» » sabun	67.413	76.418,78	10.843,36	4.702,99	91.967,13	88.104,97	3.862,16
1950 - 1951 zeytinyağı	129.277	241.979,55	38.860,89	25.376,89	304.217,33	282.832,06	21.385,27
» » sabun	51.819	62.861,21	7.586,42	6.021,77	76.469,40	68.606,23	7.863,17
Yekûn		1.499.861,17	348.677,37	139.102,66	1.987.641,20	1.805.224,63	182.416,57

1. 1948 - 1949 mahsul yılına ait tabloya nazaran, Birlikçe ortaklardan satın alındığı görülen zeytinyağlarının mühim bir kısmı yemeklik yağ olarak satılmış ve eüz'i bir kısmından da sabun imâl edilmek suretiyle satışları temin edilmiştir.

Gerek yemeklik zeytinyağı ve gerekse sabun imalâtına verilen bu yağlar için Birlikçe 2 689 458,94 lira mubayaa bedeli ödenmiş, bunlara idare, işletme ve satış masrafı olarak 195 089,29 lira çeşitli masraf ihtiyar edilmiş ve bankadan temin olunan kredi için de 104 290,51 lira faiz tahakkuk ettirilmiştir. Bu suretle maliyet bedeli 2 988 838,74 liraya bâliğ olan zeytinyağı ve sabunların, günün cari piyasa fiyatı üzerinden, elden çıkarılmaları neticesinde 102 708,19 liralık aleyhte fiyat farkı tahassul etmiştir.

Diğer taraftan, levazım maddelerinin satışından elde edildiği görülen 37,73 liradan ibaret kârın, aleyhte tahassul ettiği kaydedilen mezkûr meblâğdan tenzilinden sonra arta kalan 102 670,46 liranın, Birliğin 1950 yılına ait bilânço kâr ve zarar hesabında görüldüğü vechile, zeytinyağının zarar bakıyesini teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

2. 1948 - 1951 mahsul yıllarına ait tablonun tetkikinde ise; Birlik tarafından kendi ortaklarından mubayaa olunan zeytin yağlarının bir kısmı yemekliğe elverişli olmadığından bunlarla sabun imal edildiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla gerek sabun imalâtına verilen ve gerekse zeytin yağı olarak istihlâk edilen zeytin yağlarının mubayaa kıymeti 1 499 861,17 liradan ibaret bulunduğu görülmektedir.

Bu meblâğa 348 677,37 lira çeşitli masraflar ve 139 102,66 lira da faiz ilâve edilince maliyet tutarı 1 987 641,20 liraya baliğ olmaktadır.

Diğer taraftan, zeytin yağı ve sabunların elden çıkarılmalarında 1 805 224,63 lira gelir elde edilmiş ve bu duruma göre satışların 182 416,57 liralık bir zararla neticelendiği görülmüştür.

3. Zeytin yağı Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğinin aşağıda isimleri yazılı kooperatiflerini 1948 - 1949 yıllarında:

	Lira	K.
Ayvalık Kooperatifi	1 886	03
Edremit »	33 710	81
Küçükkuşu »	31 835	30
Burhaniye »	72 780	21
Sultanhisar »	4 820	76
Akhisar »	19 248	46
Havran »	46 811	23
Yekûn	211 092	80

lira zeytin yağı satışlarından meydana gelen zararları da bulunmaktadır.

Bu suretle unumi zarar miktarı :

	Lira	K.
Birliğin 1948 - 1949 yılları zararı	102 670	46
» 1948 - 1951 » »	182 416	57
Kooperatifler 1948 - 1949 yılları zararı	211 092	80
Yekûn	496 179	93

liraya baliğ olmaktadır.

K/784 sayılı Karara müsteniden Toprak Mahsulleri Ofisince mubayaa edilen yağların hesabı

Millî Korunma Kanununun muaddel 6 ve 26 ne maddelerine müsteniden K/784 sayılı ve 25 . VI . 1949 tarihli Kararla Toprak Mahsulleri Ofisince, her nevi nebatî ve hayvanî yağla tohum ve maddelerin alın, satım, ithal ve ihracına salâhiyet verilmiştir.

Ofis, Millî Müdafaa ve halkın sadeyağ ihtiyacını ve yağ fiyat istikrarını temin gayesiyle Diyarbakır ve Urfa bölgelerinde 1949 - 1950 yıllarında yağ mubayaasında bulunmuştur.

Mezkûr yağların bir kısım margarin imalinde kullanılmış mütebaki kısım da satılmıştır.

Margarin ve sadeyağ 1951 yılında tamamen elden çıkarılmış ve 1953 yılında hesapları tasfiye edilmiştir.

Aşağıda mubayaa, imalât ve satış miktarı ile tutarı ve neticeleri kaydedilen yağ hesabından tahdüs eden zarar İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince kabul edilerek müessese ibra edilmiş ve karar gereğince Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmiştir.

Ofisin mubayaa ettiği yağın tutar ve miktarlarıyla, buna yapılan masrafları, ambar fazlalıklarıyla noksanlıklarını, fireleri, satış ve margarine verilen yağın tutar ve miktarını gösterir tablo aşağıdadır :

	Kilo	Lira	K.
Mubayaa	1 180 372,2	7 419 614	21
Masraflar	—	438 874	58
Fazlalıklar (ambar ve yollama)	9591,--	69 603	24
	-----	-----	-----
Giriş yekûnu	1 189 963,2	7 928 092	03
	=====	=====	=====
Satış ve margarine verilen	1 120 384,9	7 444 154	75
Noksanlıklar (ambar ve yollama)	5 635,--	37 644	21
Fire	63 943,3	446 293	07
	-----	-----	-----
Çıkış yekûnu	1 189 963,2	7 928 092	03
	=====	=====	=====

Tablo tetkik edildikte :

1. 7 419 614,25 lira değerinde 1 180 372,2 kilo sadeyağ mubayaa edilmiştir.
2. Ambar ve yollama fazlalığı olarak 69 603,24 lira kıymetinde 9 591 kilo zeytinyağı tesbit edilmiştir.
3. 438 874,58 lira masraf yapılmıştır.

Bunun;

Lira	K.	
47 586	—	Teneke ambalâj masrafı
295 634	37	Umumi masraflar
95 654	21	Verilen faiz olmak üzere ceman
-----	-----	
438 874	58	liradır.
=====	=====	

4. 7 444 154,75 lira maliyet değerinde 1 120 384,9 kilo sadeyağ margarin imâlîne verilmiş ve satılmıştır.

5. Ambar ve yollama noksanı olarak 37 644,21 liralık 5 635 kilo,

6. 446 293,07 lira kıymetinde 63 943,3 kilo sadeyağ da fire olarak tesbit edilmiştir.

7 444 154,75 lira maliyetindeki yağ 4 471 059,08 liraya satılmış ve 2 973 095,67 lira satış zararı hâsil olmuştur.

Toprak Mahsülleri Ofisinde sadeyağ mubayaa ve satışlarıyla müteferrik zararların müfredatı aşağıya dercedilmiştir.

Lira	K.	
29 307	81	Aleyhte fiyat farkı
20 957	34	Müteferrik zararlar
37 644	21	Ambar ve yollama noksanları
446 293	07	Sızdırma firesi
534 202	43	Müteferrik zarar yekünü
69 603	24	» gelir (fazlalıklar)
464 599	19	» zarar
2 973 095	67	Satış zararı
3 437 694	86	Sadeyağdan mütevellit zarar

Margarin :

Halkın yemeklik yağını ucuz temin etmek gayesiyle mubayaa ve istihsal edilen margarin miktar ve tutarlarıyla bunun için ihtiyar olunan masrafları ve satışa verilen miktar ve tutarı gösterir tablo aşağıdadır :

	Kilo	Lira	K.
İstihsal ve mubayaa	394 454	906 896	97
Fazlalıklar (ambar ve yollama)	764	2 235	40
Masraflar	---	239 994	64
Giriş yekünü	395 222	1 149 127	07
Satılan	395 174	1 148 986	62
Noksanlıklar (ambar ve yollama)	48	140	45
Çıkış yekünü	395 222	1 149 127	07

Yukardaki tabloya nazaran :

1. 906 896,97 liralık 394 454 kilo margarinin, 457 073,02 liralık 164 982 kilosu mubayaa edilmiş, 699 121,38 lira değerinde 229 472 kilosu ise Ofisçe istihsal edilmiştir.

2. 239 994,64 liranın,
218 247,90 lirası idare
21 764,74 lirası da müteferrik masraflardır.

3. Ambar fazlalığı olarak 2 235,64 liralık 764 kilo, ambar noksanı olarak da 140,45 lira değerinde 48 kilo margarin tesbit edilmiştir.

4. 1 146 891,61 lira maliyet değerinde 395 174 kilo margarin 1 171 275,56 liraya satılmış 22 288,94 lira satıştan kâr elde olunmuştur. Buna mukabil 2 235,46 lira müteferrik gelir, 140,45 lira da müteferrik zarar hâsıl olmuştur. Netice olarak margarinden 24 383,05 lira kâr elde edilmiştir.

Ofisin yağ hesabı neticesi aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
3 437 694	86	sadeyağdan zarar
— 24 383	95	margarinden kâr
3 413 310	91	liralık zarar hâsıl olmuştur.

K/784 sayılı Kararda neticenin Millî Korunma hesabına geçirileceğine dair bir kayıt bulunmamaktadır.

İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyeti temennisine uyularak bahis mevzuu 3 413 310,91 liralık zarar Millî Korunma hesabına aktarılmıştır.

Ancak, 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddelerin eklenmesine dair olan 6573 sayılı 27 . V . 1953 günlü kanun gereğince, evvelce K/784 sayılı Kararla Ofise vazife olarak verilmiş bulunan yağ satışından mütevellit 3 413 310,91 lira zarar, bu kere kapatılmış olduğundan Millî Korunma 1953 yılı bilançosundan tenzili icabetmektedir.

1953 yılı Millî Korunma umumi bilançosu ile kâr ve zarar hesabından :

a) K/784 sayılı Kararla Toprak Mahsulleri Ofisinin yemeklik yağ mubayaasından tahassul eden ve 27 . V . 1953 gün 6573 sayılı Kanunla kapatılmış olan 3 413 310,91 lira,

b) K/711 sayılı Kararla ilgili bulunmayan Tariş'in ortak malı zeytin yağı mubayaatından tahassul eden (496 179,83) lira,

ki, ceman 3 909 490,74 lira zararın bilanço ile kâr ve zarardan tenzilini,

c) Tüccar tarafından harice sevk edilmiş olup K/894 sayılı Kararla Millî Korunma hesabına Fisko Birlikçe ödenmesi karar altına alınan 542 238,52 lira,

ç) K/902 sayılı 2 . IX . 1953 günlü kararlar Tariş'e yaptırılan üzüm müdahale mubayaasından hâsıl olan ve ödenmesi karar altına alınan 1 587 014,— lira,

ki, ceman 2 129 252,52 lira zararın;

d) K/711 sayılı Karara göre müdahale suretiyle mubayaa olunan zeytin yağlardan yukarıda (b) maddesinde zikredilen zararlar ilgisi bulunmayan 13 562,53 lira kârın,

ilâvesi suretiyle bilanço ile kâr ve zarar hesaplarının tasdiki yüksek tasviplerine saygı ile arz olunur.

Başvekâlet
Umumi Murakabe Heyeti
Reisi

1953 yılı Millî Korunma bilânçosu

AKTİF

PASİF

	Lira	K.		Lira	K.
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58	IX - Sermaye	65 555 432	99
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946		X - Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsis	9 995 000	41
III - Sermaye tahsisinden borçlular	14 302 478	78	XI - Sermaye tahsisinden alacaklılar	65 196 145	91
IV - Diğer tahsislerden borçlular	9 995 000		XII - Muhtelif alacaklı hesaplar	194 373 971	65
V - Muhtelif borçlu hesaplar	90 727 250	21	XIII - Mutavassıt hesaplar	5 453 874	94
VI - Mutavassıt hesaplar	30 245 608	93	XIV - Karşılıklar	2 942 889	60
VII - Stoklar	116 561 797	19	XV - Kâr	1 923 249	81
VIII - Sabit kıymetler	18 052 996	80			
Yekûn	345 440 564	90	Yekûn	354 440 564	90

1953 yılı Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

ZİMMET

MATLUP

	Lira	K.		Lira	K.
Ticari işletmeler masrafları	51 189 232	64	Ticari işletmeler gelirleri	24 526 273	61
Teşkilât ve idare masrafları	892 732	92	Zarar	27 555 691	95
Yekûn	52 081 965	56	Yekûn	52 081 965	56

VI - 1951 - 1952 yılı raporlarımızda yer alan temenni ve tekliflerin tetkikatımız tarihi olan 1954 yılındaki tatbikatı

I - Bilânçonun tetkik ve tahlili :

1. Yıl sonunda bilânço tanzim etmiyerek sarfiyata mütaallik evrakı müsbiteyi göndermekle iktifa eden vekâletlerin M. K. sermayesiyle satınalmış oldukları sabit kıymetlerin son durumlarının tesbit edilerek bunların kendi bünyelerine mal edilmesi veya satılarak tasfiyesi cihetine gidilmesi. (Devamediyor.)

2. Sümerbank'a kaput bezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzi işleri ile çimento sanayiinin tevsi ve inkişafı için verilmiş olan 5 milyon liralık ikrazın bugünkü duruma göre tahsis gayesi kalmamış olduğundan istirdadı cihetine gidilmesi. (Kısmen mahsubu cihetine gidilmiştir. «Bakiye 250 000».)

3. Kok stoku için Etibanka verilen sermayenin işletilmesinden elde edilen 38 404,41 lira kâra ait katî hesabın takip ve talep edilmesi. (Temenni devam ediyor.)

4. Toprak Mahsulleri Ofisi marifetiyle yapılan fasulye, kuşyemi kuru bakla gibi müdahale ahmlarının satışları neticesinde hâsil olan 638 450,88 liralık zararın bir Koordinasyon kararı ile mahsub edilmesi. (Devam ediyor.)

II - İşletme faaliyetleri :

A) Petrol Ofisi

İdari bünye :

1. Merkez idare binası inşasındaki zaruret (Temenni devam ediyor.)
2. Müesseseye daimi bir hüviyet verilmesi (Çalışılmaktadır.)
3. Umum Müdürlüğün vekâletle tedvir edilmesi (Devam etmektedir.)
4. Memurların sicil karne ve hulâsalarının bir kısmının eksik bulunması (İkmaline çalışılmaktadır.)
5. İş programları tanzim edilmesi, şahsi görüşlere göre işlerin yürütülmemesi (Çalışılmaktadır.)
6. Kadro münhallerine tâyin yapılmıyarak yeremiyeli memur istihdam edilmesi (İstihdam edilmeğe çalışılmaktadır.)
7. Tahsisat tâyinindeki isabetsizliklerin izale edilmesi (Çalışılmaktadır.)
8. Talimatnamelerin ihzar ve tatbik mevkiine konulması:
 - a) Satınalma talimatnamesi,
 - b) Memur ve müstahdemlere ait talimatnamenin bâzı maddelerinin değiştirilmesi (Mühim kısmı yapılmış tatbik mevkiine konulmuş, (A) ve (B) fıkraları üzerinde çalışılmaktadır.)

İşletme faaliyetleri :

9. Tank ve yıl firelerinin esasa bağlanması (Yapılmıştır.)
10. Mukavele dışı acentalardan alacak takiplerinin kontrolü (Temenni devam ediyor.)
11. Belediye İstihlâk Resminin ilk giriş sırasında alınması için kanun teklifi (Çalışılmaktadır.)
12. Mıntaka, bölge veya küçük acentalıkların ihyası, münasebetlerin ıslahı, satışı tatminkâr görünmiyen acentaların tasfiyesi, mukavelelerin esasa bağlanması (Çalışılmaktadır.)
13. Malzeme tedariki, ihtiyacının merkezden takibi (Çalışılmaktadır.)
14. Yangına karşı alınan tedbirler (Çalışılmaktadır.)
15. Ambar sayımlarının itina ile yapılması, stokların takibi (Temenni devam ediyor.)
16. Kara nakil vasıtalarının zarar etmesi (Temenni devam ediyor.)
17. M. M. Vekâletiyle uzun vâdeli mukavele akdi (Temenni devam ediyor.)
18. Eski yıllardan müdevver yağların tasfiyesi (Temenni devam ediyor.)
19. Büyük inşaatların yapılabilmesi için bu kabîl işleri tedvir edecek elemanlarla takviyesi (Çalışılmaktadır.)

Muhasebe :

20. Bilânçonun zamanında ihzar, alâkalı mercilere tevdi (Temenni devam ediyor.)
21. Malzeme mubayaa hesabı ihdası (Temenni devam ediyor.)
22. Acentalar cari hesaplarının mutabakatı (Kısmen yerine getirilmiştir.)
23. Acentelere açılan kredilerde depasman yapılmaması (Kısmen yerine getirilmiştir.)
24. Açreditif ve depozitodan borçlular hesaplarının gerekli şekilde takip ve intacedilmesi (Kısmen yerine getirilmiştir.)
25. Müşteriler borçlular hesaplarının mutabakatının temin edilmesi (Kısmen yerine getirilmiştir.)
26. Muvakkat hesaplar ve muhtelif alacaklılar hesaplarının tasfiye edilmesi (Temenni devam etmektedir.)
27. İşletme hesaplarına indirekt olarak kaydedilen masrafların hakiki veçhesiyle masraf hesaplarına geçirilmesi (Temenni devam etmektedir.)
28. Bölgelere devredilecek muafiyet farklarına ait vesaikin zamanında temin edilmesi (Temenni kısmen devam etmektedir.)
29. Mukavele reorganizasyonunun yapılması (Temenni devam etmektedir.)

Diğer temenni ve tetkikler :

30. Dunorient firması delâletiyle satın alınan galvanizli variller (Takip safhasındadır.)
31. Satın alınan el fenerlerinin mubayaasındaki usulsüzlükler (Üzerinde durulmamıştır.)
32. Eski umum müdüre masarifi zaruriye karşılığı ödenen paralar (İstirdedilmemiştir.)

33. İskenderun tesislerine ait arazinin dâvası lehte cereyan ve intacedilmek üzere iken 2 nei bir avukata verilmesi (Takibedilmektedir.)

34. 1950 senesinde Fransız konsolosluğundan satın alınan 6 aded dübianın dövizi ve gümrük muamelesinin intacı (Temenni devam etmektedir.)

35. İskenderun bölgesi memurlarından Sami Güvendiren'in 15 955 lirayı zimmetine geçirmesi (Takibedilmektedir.)

36. Siirt acentesinin 237 817 liralık suiistimalinin takibedilmesi (Adli mercilere intikal etmiştir.)

37. İzmit bölgesi eski muhasebecisinin 14 552 lira, İzmir Ticaret Şubesi Şefinin 10 000 lira, Çubuklu deposundaki işinin 2 000 liralık zimmetlerinin takibi (Adli mercilere intikal etmiştir.)

B) Mahrukat Ofisi :

1. Fırın binasının Hazineye devri (Temenni devam ediyor)

2. Tasfiye işinin süratlendirilmesi ve Ticaret Ofisi Tasfiye Heyeti tarafından yapılması (Düzeltilmiştir.)

3. Borçlu cari hesaplara faiz yürütülmesi (Düzeltilmiştir)

C) Türk Tütün Ltd. Şirketi :

1. Şirket nezdindeki müdahale tütün stok bakiyesinin tasfiyesi (Temenni devam etmektedir.)

2. Müdahale tütünlerinin işlenmesi için satın alınan alât ve edevatın satılması ve bedellerinin irada geçirilmesi (Devam ediyor.)

3. Müdahaleye ait ve şirkette bekletilmekte olan 1 488 189 liranın Ziraat Bankası Millî Korunma faizi hesabına yatırılması (Temenni devam ediyor.)

Ç) T.C. Ziraat Bankası tohumluk hesabı :

1. 31.XII.1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınması icabeden bakiyenin el'an devretmekte olduğu yurdun zirai inkişafı göz önüne alınarak hesabın tasfiyesi gerektiği (Temenni devam etmektedir.)

D) Tarıf Devlet Yağları :

1. Devlet yağları hesabında mevcut ve Çuko Birliğinin borcunu teşkil eden 97 910 liranın tahsili (Temenni devam etmektedir.)

E) Ticaret Ofisi :

1. Sermayesinin tahsisi neticesinde bakiye kalan 1 453,92 liranın idari bir kararla tasfiyeye tâbi tutulmuş olarak Koordinasyon Kararı istihsalı suretiyle kapatılması (Karar istihsal edilmiştir.)

2. Hukukî tasfiye halinde bulunan Ofisin Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tasfiyeden evvel ikraz ettiği 500 000 liranın istirdadı (Temenni devam ediyor.)

F) İnhisarlar Umum Müdürlüğü :

1. Mevcut tütünün stokunun bir an evvel elden çıkarılması hususunda gayret sarf edilmesi (Temenni devam etmektedir.)

Ekleri :

Millî Korunma bilânçosu (1953)

Umumi Murakabe Heyeti raporu

Adliye Vekâletinin mütalâaası

Dahiliye » »

Maliye » »

İktisat ve Ticaret » »

Ziraat » »

İşletmeler » »

Gümrük ve İnhisarlar » »

Münakalât » »

T. C. Ziraat Bankasının » »

T. C.

Adliye Vekâleti

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Sayı : 5135

16 . II . 1956

Yüksek Başvekâlete

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 17 Aralık 1955 tarih ve 32-12/4102 sayılı yazıları karşılığıdır.

Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan 1953 yılı Millî Korunma raporu hakkında mütalâa serdini mucip bir husus görülemediğini saygı ile arz ederim.

Adliye Vekili

Prof. Dr. H. Avni Göktürk

T. C.

Adliye Vekâleti

Z. İ. U. Müdürlüğü

Büt. Malî

Sayı : Özel : 9969

5 . VII . 1956

Özü : 1953 yılı Millî Korunma raporları hakkında.

Yüksek Başvekâlete

16 . II . 1956 tarihli ve 5135 sayılı yazımıza ektir :

Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan 1953 yılı Millî Korunma bilânçosu kâr ve zarar hesapları hakkındaki raporun vekâletimize ait kısmının tetkikiden anlaşıldığına göre, vekâletimiz namına açılmış olan kredide 17 543,28 liralık fazla fark görüldüğü ve bu farkın Millî Korunma Muhasebe Bürosu ile açık maas alan Ticaret Ofisi memurlarına karşılıksız olarak ödenen paralardan tevellüdediği ve bu tediyeatın vekâlet namına açılan krediden itasının yerinde görülmediğinden, muamelenin icabeden şekilde düzeltilmesi istenmektedir.

31 . I . 1948 tarih ve 3/6952 sayılı İera Vekilleri Heyeti kararı ile yürürlüğe giren 726 sayılı Koordinasyon Kararı ile Millî Korunma mahkemeleri hâkim ve memurları ile vekâlet Millî Korunma Muhasebe Bürosu memurlarının kadroları ilga edilerek bu memurların açık ayhıkları ve sair kanuni istihkakları karşılığı olarak vekâletimiz emrine 100 000 lira tahsisat verilmiş iken 24 Mart 1953 tarih ve 4/929 sayılı İera Vekilleri Heyeti kararı ile 1 . III . 1953 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 889 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına istinaden evvelce Adliye Vekâleti emrine tahsis edilip de halen istimal edilmemiş bulunan bakıyeden 37 847 lirası T. C. Ziraat Bankasında kurulu Millî Korunma Muhasebe Bürosunun 1953 yılı kadro ve sair giderlerine karşılık olarak adı geçen banka emrine tahsis ve vekâletimize ait tahsisat bakıyesinden bu meblâğa tekabül eden kısmı iptal olunmuştur.

Hal böyle iken evvelce vekâletimiz emrine verilip de istimal edilmemiş bulunan tahsisat bakıyesinin iptali suretiyle karşılanmak üzere 37 847 liranın Ziraat Bankası Millî Korunma Muhasebe Bürosunun 1953 kadro ve sair giderleri için mezkûr banka emrine verildiği ve bu tahsisatın kıfayetsizliği sebebiyle iptal edilen tahsisattan daha fazlasının sarf olunduğu ve raporda bahsi geçen 17 543,28 lira farkın bankaca yapılan fazla sarfiyattan tevellüdediği ve bu fark için ayrıca Koordinasyon Kararı istihsalı eihetine gidildiği T. C. Ziraat Bankası Umum Müdürlüğünden alınan ve bir sureti ilişikte takdim kılınan 23 . V . 1956 tarih ve 19 sayılı yazıdan anlaşılmıştır.

Şu hale göre, raporda düzeltilmesi istenilen fazla fark hakkında vekâletimizce ifası gereken muamele bulunmamaktadır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adliye Vekili

Prof. Dr. H. Avni Göktürk

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası
Genel Müdürlük
No: M. K. M. B. 19

23 . V . 1956

Yüksek Adliye Vekâletine

Zatişleri Umum Müdürlüğü ifadesiyle alman 4 . V . 1956 tarih ve Bütçe Mali 50 sayılı yazıları cevabıdır.

1953 yılı Millî Korunma umumi bilânçosu kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan raporda Vekâletlerini ilgilendiren hususa bankamıza verilen cevabın bir sureti ilişikte sunulmuştur.

Tetkikinden de anlaşılacağı veçhile yeni bir Koordinasyon Kararı alınmak suretiyle hesap bakıyesindeki depasmanın giderileceğini arz ederiz.

Derin saygılarımla

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası

II - Temenni ve teklifler :

c) Bankamız Muhasebe Bürosunun 1953 yılı kadro vesaire giderlerine karşılık olmak üzere 889 sayılı Koordinasyon Kararıyla ve evvelece Adliye Vekâleti emrine verilip de istimal edilmemiş olan tahsisat bakıyesinin iptali suretiyle verilen 37 847 liradan Adliye Vekâletinin bahsi geçen tahsisat bakıyesinin müsaadesizliğine binaen karşılanamayan kısmı için ayrıca Koordinasyon Kararı istihsal olunacaktır.

T. C.

Dahiliye Vekâleti

V. İ. G. M.

2. Ş. M.

Sayı: 22457 - 4/17036

Yüksek Başvekâlete

10 Aralık 1955 gün, Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi 32*- 12/4013 sayılı yazıları karşılığdır :

Millî Korunma 1953 yılı umumi bilânçosu hakkındaki Umumi Murakabe Heyeti Raporunun 180 nci sahifesinde bahsi geçen İstanbul Mahrukat Ofisin; 23 . IV . 1954 tarih, 22457 - 4/7118 ve 19 . VIII . 1954 tarih, 22457 - 4/9589 sayılı yazılarımızda da arz olunduğu veçhile, İstanbul Valiliğinin emri ve mürakabesi altında olmak üzere K/332 sayılı Kararla 1942 yılında kurulmuş, bilâhara 29 . V . 1948 tarih ve K/742 sayılı Kararla kaldırılmış ve tasfiyesi işi de Ticaret Ofisi Tasfiye Memurluğu uhdesine devredilmiş bulunduğundan, Vekâletimizle bir ilgisi kalmadığını saygılarımla arz ederim.

20 . XII . 1955

Dahiliye Vekili Y.

Dilâver Argun

T. C.

Maliye Vekâleti

Hazine Umum Müdürlüğü

Devlet Borçları

Sayı : 54657-2/25292

22 . VI . 1956

Özü : 1953 yılı Millî Korunma bilânçosuna ait Umumi Murakabe Heyetinin raporu hakkında

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 6.VI.1956 tarih ve 32-12/1953 sayılı yazıları cevabıdır :

Tezkerelerine merbut 1953 yılı Millî Korunma Bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarına mütaallik Umumi Murakabe Heyetinin raporu incelenmiş ve 3780 sayılı Kanunun 4945 sayılı Kanunla muadil 51 nci maddesine müsteniden vekâletimizi ilgilendiren hususlara dair mütalâamız aşağıda arz olunmuştur.

Millî Korunma Kanununun derpiş ettiği işlerin ifası dolayısıyla Hükümet emrine verilen 100 milyon liralık sermayeden 4604, 4911 ve 5433 sayılı kanunlarla ceman 32 444 567,01 lirası tenzil edilerek ayrılan müesseselere sermaye olarak verilmiş ve 1953 yılı sonunda 65 555 432,99 liralık bir meblâğ Millî Korunma sermayesi olarak kalmış olduğu görülmektedir.

Bu sermayeden 1953 yılı sonunda istimal olunan miktar :

41 284 432 99 lirası Ziraat Bankası tarafından ihraç edilip Merkez Bankasında reeskonta arz olunan bonolardan
23 911 712 92 lirası Ziraat Bankasınca temin olunan mebalığden olmak üzere ceman
65 196 145 91 liradır.

Bilânçonun kâr ve zarar hesabında 1 923 249,81 liralık bir kâr gösterilmektedir. Kâr ve zarar hesabına alınmaksızın mutavassıt hesaplarda veya her hangi bir hesapta «Muamelelerin henüz tasfiye veya intacedilmediği mucip sebebiyle» bırakılan 2 497 168,97 liralık kâr yekûnu ile 15 007 220,26 liralık zarar yekûnunun tefazulundan Millî Korunma bilânçosunda gösterilen kâr tenzil edildiği takdirde bilânçoda 10 586 801,48 liralık bir açığın mevcut bulunduğunu kaydetmek faydalı mütalâa olunmaktadır.

Raporda yer alan temenni ve tekliflere gelince:

1. İktisat ve Ticaret Vekâletine mütaallik hususlarda;
 - a) Halk Dağıtma Birlikleri masrafları için adı geçen Vekâlete verilmiş olup henüz mahsubu yapılmıyan 3 414,57 liranın hesabının kapatılması,
 - b) Ticaret Ofisince Fisko Birlik namına satılan 1947 yılı fındıklarından mütahassıl zararın mezkûr Birlikçe Ofise tediyesinin temini,
 - c) Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine Ticaret Ofisi kârlarından müdahale mübayaaları için tahsis olunan krediye faiz tahakkuk ettirilmemesi esbabına tevessül olunması,
 - ç) İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince yapılan zeytinyağı müdahale alım ve satımından hâsıl olan 13 562,53 liralık kârın Millî Korunma faizli hesabına intikal ettirilmesi,
 - d) İzmir Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifler Birliğinin 1948 - 1951 mahsul yıllarında kendi hesabına yapmış olduğu alım ve satımlardan meydana gelen 496 179 liralık zararın Millî Korunma hesabından çıkartılması ve bu suretle yanlış muamelenin ıslahı,
 - e) K/894 sayılı Kararla Fisko Birlikçe ödenmesi takarrür eden 542 238,52 liranın tahsili ve Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmesi,
 - f) İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince 1949 - 1951 yılları zarfında yapılan üzüm müdahale mübayaaları dolayısıyla husule gelen menfi fiyat farkının Millî Korunma umumi bilânçosuna intikalinin temini,

g) Resmî daire ve müessesatın zimmetinde olup Millî Korunma sermayesiyle satın alınan demirbaşların tasfiyesinin icrası,

Mezkûr Vekâlete bildirilmiştir.

2. İşletmeler Vekâletine mütaallik hususlarda;

a) K/822 sayılı Karar gereğince, çimento sanayiinin tevsi ve inkişafında kullanılmak üzere Sümerbank'a ikraz olunan 1 253 106,99 liranın Millî Korunma faizli hesabına yatırılması ve tahsisin iptali hususunda bir koordinasyon kararı istihsalı,

b) İthal çimentolarına aid olmak üzere Sümerbank'ın cari hesabında görülen 366 593,85 liradan 145 173 lirasının Millî Korunma umumi fon hesabına, 221 420,85 lirasının da Millî Korunma faizli hesabına yatırılması ve kredinin Sümerbank'da kaldığı müddet için faiz tahakkuk ettirilmesi,

c) Millî Korunma hesabına intikal ettirilmiş bulunan 27 628,06 liralk çuval depozitolarının müruruzamana uğramış olması dolayısıyla irada geçirilmesinin temini,

Adı geçen vekâlete bildirilmiştir.

3. Millî Korunma Muhasebe Bürosunun 1953 yılı kadro vesair giderlerine karşılık yapılan tahsisin ıslahına dair olan mütalâamız yüksek makamlara ayrı bir yazı ile bildirilmiştir.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili
Nedim Ökmen

Maliye Vekâletinin 26 . VI . 1956 tarihli ve Hazine Umum Müdürlüğü Devlet Borçları 54657 - 7/2/25803 sayılı yazısı suretidir

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 8 . VI . 1956 tarih ve 75 - 6/1964 sayılı tezkereleri cevabıdır.

T. C. Ziraat Bankasında kurulu Millî Korunma Muhasebe Bürosunun 1953 yılı kadro ve sair giderlerine karşılık olarak evvelce Adliye Vekâletine verilmiş olup kullanılmıyan bakiyenin iptali suretiyle mezkûr banka emrine tahsis edilen 37 847 lira hakkındaki tezkereleri ve melfufu incelendi.

K/889 sayılı Kararla yapılan tahsisin ıslahını teminen, Millî Korunma Muhasebe Bürosunun 1953 yılı kadro ve sair giderlerinin K/708 sayılı Karar mucibince muhtaç çiftçilere tohumluk hububat tevzii için yapılan tahsis bakiyesinden karşılanmasında vekâletimize bir mahzur görülmemiştir.

Saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili Y.

T. C.
İktisat ve Ticaret Vekâleti
Teşk. Umum Müdürlüğü
Ş. IV
Özel: 6/4766

1. VI. 1956

Özü: 1953 yılı Millî Korunma Blâncosu hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

10. XII. 1955 - 32/12/4013 sayılı yazıya cevap ve 19. I. 1956 - 6/530 sayılı yazımıza ek.

1953 yılına ait Millî Korunma Blâncosu, kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapordaki hususata ait vekâletimiz mütalâasının iki nüshası ilişikte takdim kılınmıştır.

Keyfiyeti bilgilerine saygıyla arz ederim.

İktisat ve Ticaret
Vekili
Z. Mandalıncı

1953 yılı Millî Korunma bilânçosuyle kâr ve zarar hesaplarına dair Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor hakkındaki İktisat ve Ticaret Vekâleti mütalâası

1 - Petrol Ofisi:

1. Sayfa 34 : Memur ve Müstahdemler Talimatnamesi ve Satınalma Talimatnamesi :

Bugün için personelin tâyin, terfi, izin, nakil, taltif ve tecziyeleri ile ilgili mevzular için Ofiste yazılı esaslar ve kararlar mevcuttur. Bu gibi muameleler mezkûr esaslar dâhilinde yürütülmektedir. Bununla beraber Umumi Murakabe Heyetinde bir müddet evvel yapılan umum müdürler toplantısında bütün müesseseler için müşterek hükümleri ihtiva eden yeknesak bir personel talimatnamesinin ihzârı müzakere edilmiş ve ilgili müesseseler temsilcilerinden müteşekkil bir Komisyonu havale olunmuştur. Bu çalışma henüz neticelenmemiş olduğundan çalışmalar neticesine göre Ofis tarafından bu hususta icabeden muameleye tevessül olunacaktır.

Ofiste halen mübayaalar muayyen esaslar dâbilinde yapılmaktadır. Hangi mübayaaların umum müdürlükçe ve hangi mübayaaların teşkilât tarafından ve ne gibi usullere riayet edilerek yapılacağı tesbit edilmiştir. Bununla beraber halen tasarı halinde hazırlanmış bulunan Satınalma Talimatnamesinin bir an evvel meriyete konulması için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

2. Sayfa 34 : Müesseseye devamlı ve kanuni bir hüviyet verilmesi :

1941 yılında ve Millî Korunma Kanununun verdiği salâhiyete istinaden muvakkat olarak kurulan Petrol Ofisin, bugün iktisabettiği durum göz önüne alınarak devamlı ve kanuni bir hüviyet verilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar neticesinde elde edilecek sonuca göre Petrol Ofise devamlı ve kanuni bir hüviyet verilecektir.

3. Sayfa 34 : Umum Müdürlüğün ve Muavinliğin vekâleten idaresi :

Yapılan çalışmalar neticesinde Petrol Ofise verilecek hüviyeti mütâakıp bu makamlara gerekli tâyinler yapılacaktır.

4. Sayfa 35 : İdare binası :

Petrol Ofisin dağılık bulunan teşkilâtını toplamak üzere bir bina inşa edilmesi hususunda gerekli müsaade verilmiş ve bina projesi müsabakaya çıkarılmış ve neticelenmiştir. Petrol Ofis tarafından bina inşasına yakında başlanacaktır.

5. Yabancı Petrol Şirketlerindeki personel sayısı ile Ofisteki personel sayısının mukayesesi :

Ofisin gerek merkez gerekse taşradaki teşkilâtında personel istihdamı mevzuunun iş hacmi ile mütenasibolmasına dikkat edilmektedir. Enebi şirketler istihdam ettiği müstahdemine fazla ücret vermekte olduğundan daha az sayıda personel kullanılmaktadır. Bununla beraber Ordu Birliklerine

ve bilhassa Devlet Sektörüne dâhil mukaveleli müşterilere mal teslimatı yapılması Ofisin bir taraf-tan da âmme hizmeti ifa etmesi gibi sebeplerle Ofiste nispeten fazla sayıda personel istihdam edil-mesi icabetmektedir.

6. Sayfa 37 : Zatişleri muameleleri ve personel hakkında idare tedbirleri alınması :

Ofisin mevzu usullerine ve talimatlarına mugayir hareket eden personel hakkında derhal tahki-kat yaptırılmakta ve gereken idari tedbirler alınarak durumları İnzibat Komisyonunda müzakere edildikten sonra icabeden inzibati kararlara tevessül olunmaktadır.

Teftiş raporlarının İnzibat Komisyonundan geçirilmesi ve bu hususta gerekli muamelelerin sü-ratle yapılmasına önem verilecektir. 3968 sayılı Kanun ve izahnamesi hükümleri hassasiyetle tat-bik edilmekle beraber bundan böyle bu hususa daha fazla önem verilecektir.

Ofisten vazife talebedenlerin evvelce çalıştıkları daire ve müesseselerden önce sicil hulûsaları cel-bedilmekte ve İntihap Komisyonları marifetiyle gerekli incelemeler yapıldıktan sonra tâyinleri ci-hetine gidilmektedir.

7. Sayfa 38 : Kadrolar :

İş durumunun artması dolayısıyla ve 1953 yılında teklif edilen kadroların çıkacağı mülâhaza-sıyla bâzi yevmiyeli memurlar istihdam edilmiştir. Ancak bu memurlar 1954 yılında K/930 sayılı Koordinasyon Heyeti kararı ile kabul ve tasdik edilen kadrolara nakledilmişlerdir. Bunların ilk vazifelere tâyininde alabilecekleri aylık ücretlerin tekabül edeceği yevmiyelerle tâyin edilmesine dikkat edilmiştir. Teknik elemanların yevmiyeleri ise diğer müesseselerdeki yevmiye miktarları ile ayarlı olarak tesbit edilmiştir.

Raporda yapılan temenniye uygun olarak taşrada açılan dâvaların Merkez Teşkilâtında vazifeli müşavir avukatlar tarafından takip ve intacına başlanmıştır. Ofisin merkez ve taşra teşkilâtında evvelce istihdam edilen 11 doktor sayısı, İşçi Sigortaları mevzuatına tâbi personelin hastalıkları-nın tedavisi 5502 sayılı Kanunla İşçi Sigortaları Kurumuna intikal etmiş bulunduğundan, 6 ya indirilmiştir.

8. Sayfa 41 : Geçmiş yıllardan müdevver madeni yağ stok :

Geçmiş yıllardan müdevver madeni yağların bir kısmı tasfiye edilmiş ve Ofiste halen satılmıyan yağlar diye bir mevzuu kalmamıştır. Bu yağlardan hali hazırda mevcut 500 ton kadarının satışı da sağlanmış ve teslimat bir programa bağlanmıştır.

Ofis kıymetlerinin yıl sonu sayımlarına 31 .XII . 1953 tarihinden itibaren âzami derecede has-sasiyet gösterilmeye başlanılmıştır. Sayımların yapılması bir talimata raptedilmiş olduğu gibi sayımlarda yapılacak işler her yıl bir sirkülerle bütün teşkilâta duyurulmakta ve sayım neticeleri takibolunmaktadır. Bu arada 1954 ve 1955 sayımları mezkûr talimat esasları dairesinde ekipler marifetiyle yapılırken mevcut müfettişler vasıtasıyla bilhassa bölge merkezlerindeki sayımlar ayrıca kontrol ettirilmiş bulunmaktadır.

9. Sayfa 42 : Madeni yağ transferleri :

Alman bâzi tedbirler sayesinde sadece âni satış tahavvülleri gibi fevkalâde hallerde anadepolar arasında madeni yağ transferleri yapılmaktadır ki, bu gibi transferlerin haemi da senelik umumi satış miktarının % 1 inden de düşük bulunmaktadır.

10. Madenî yağ stokları :

Madenî yağ stokları halihazırda asgari hadde indirilmiş bulunmakta ve 6 aylık satışları karşı-lyabilecek nispette mal bulundurulmasına itina olunmaktadır. Madenî yağ siparişlerinin üç aydan evvel getirilmesinin mümkün olamaması sebebiyle ve madenî yağ ticaretinin hususiyeti dolayısı-yle halen böyle bir yol tutulmuştur. İzmit'te sundurmalar inşa edilerek bilhassa uzun zaman depo-lanması lâzımgelen askeriyeeye ait madenî yağ cinslerinin buraya alınmaları sağlanmaktadır.

11. Sayfa 42 : İzmit tesislerinden deniz yolu ile yapılan madenî yağ sevkiyatı, kâr miktarı ve prim :

Halen İzmit tesislerinde yapılan madenî yağ sevkiyatı umumi sevkiyatın % 10 nu nispetindedir. İstanbul ve Hinterlandının madenî yağ ihtiyacı Çubuklu tesisinden karşılanmaktadır. Madenî yağ satışlarındaki kâr nispeti % 10 - % 15 dir. Ancak 1953 senesindeki satışların bütününe teşmil edile-

miyen bu nispet dolayısıyla umumi kâr nispeti düşük olmuştur. Bu sahada yapılan devamlı faaliyet mütaakıp senelerde semerelerini vermiş ve Ofisin madenî yağ satışlarından mütevellit kâr nispeti de yükselmiştir. Madenî yağ satışlarına prim verilmesi de ealtex yağlarının sürümünün temini maksadiyle yapılmıştır.

12. Sayfa 43 : Kredi nispetlerinin tâyin ve takibi :

Acanta ve müstakil bâyilere ne gibi hallerde ve hangi nispetlerde kredi açılacağı mevzuu muayyen esaslara bağlanmış ve kredi işleri halen bu talimat esasları dâhilinde yürütülmüştür. Bu hususta tutulması lâzımgelen kayıtların da Ofisin bugünkü ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde olmasına dikkat edilmektedir.

13. Sayfa 43 : Depoların kira bedelleri :

Umumi Murakabe Heyeti tarafından yapılan temenniye uyularak Adana ve Ceyhan depolarının acenteler marifetiyle işletilmesine dair mukaveleler yeniden gözden geçirilmiş ve bugünkü ihtiyaca cevap verecek şekilde tadil olunmuştur. Konya deposunun da durumu mukavelenin hitamı tarihinde yeniden ele alınacaktır.

14. Sayfa 44 : Kara nakil vasıtalarının dâhilî sigorta fonundan karşılanması :

1 Ocak 1955 tarihinden itibaren bilûmum kara ve nakil vasıtaları Ofişçe dahilî sigorta fonundan karşılanmaktadır.

15. Sayfa 46 : Hukuk Müşavirliği :

Belediyelerin istimlâk suretiyle Ofise devredecekleri arazi üzerinde yapılacak tesisat için, istimlâk neticesi alınmadan tesisat yapılmaması ve bu suretle bâzı ihtilâfların meydana gelmemesi hakkında gösterilen temenni gereğince hareket edilecektir.

16. Sayfa 46 : İş programı ve bütçe :

İş programı ve bütçenin zamanında hazırlanmasına çalışılmaktadır. 1956 yılına ait iş programı ve bütçe zamanında ikmal edilmiş ve 30 Aralık 1955 tarihinde Vekâletimize gönderilmiştir. Umumi Murakabe Heyeti tarafından, iş programı ile fiilî sarfiyat arasında % 23 nispetinde bir fazlalık görüldüğü ifade edilmekte ise de, aşağıda arz ve izah olunduğu veçhile iş programına göre her hangi bir tahkikat tecavüzün mevcut bulunmadığı anlaşılmıştır.

1953 yılı kâr ve zarar tablosunun tetkikindén de görüleceği üzere Ofis masrafları :

	Lira	K.
Personel masrafları	4 213 514	61
Vergi ve resimler	350 720	57
Sair masraflar	2 305 386	27
Verilen faizler	1 696 951	91
Amortismanlar	2 027 674	72
	10 594 248	08

08 liraya bâliğ olmuştur.

Raporun 69 neu sayfasının 7 nci maddesinde bahsi geçen K/744 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince açılmış bulunan (Akaryakıt fiyat istikrarı hesabı) na borç kaydedilen Millî Müdafaa stoklarına ait kredi ile ilgili faizler ve bu stokların depolanması ve tevzi işlerinde kullanılan sabit kıymetlere ait amortismanların yekûnu için alacaklı hesaplarda ayrılmış bulunan 3 452 287,99 lira masraf karşılığı, yukarda mâruz 10 594 248,08 liraya dâhil bulunmaktadır. Şu hale göre, mukayesenin temini için 3 452 287,99 lira tutarındaki masraf karşılığının 10 594 248,08 liradan tenzili iktiza etmekte ve binnetice normal Ofis faaliyetlerine ait masraf yekûnunun da 7 141 960,09 liradan ibaret olduğu sonucuna varılmaktadır. 1953 yılı iş programında masraflar için ceman 7 286 530 liralık tahsisat derpiş edilmiş olduğuna ve fiilî masraf yekûnu da 7 141 960,09 lira olduğuna göre 144 569,91 liralık masraf tasarrufu sağlandığı görülmektedir.

17. Sayfa 47 - 50 - 65 : Mubayaa hesabının takibi :

Umumi Murakabe Heyetinin 1952 yılına ait raporuna verilen cevabımızda da arz olunduğu veç-

hile, mubayaa edilen bileümle kıymetlerin mubayaa hesaplarından geçirilmesine 1954 yılından itibaren fiilen başlanmıştır.

18. Sayfa 48 : Millî Müdafaa Vekâleti ile uzun vâdeli bir anlaşma yapılması :

Millî Müdafaa Vekâleti ile uzun vâdeli bir mukavele yapılması imkânları gerek sözle gerek yazı ile zaman zaman Ofis tarafından izhar edilmiş bulunmaktadır. Ancak Millî Müdafaa Vekâleti Ofisin kuruluşundaki muvakkatlı vasfı dolayısıyla bu mevzuun hal şeklini henüz kararlaştırılmış değildir.

19. Sayfa 53 : Malzeme stoklarının takibi ve malzeme mubayaa ve tedarik işleri :

Teşkilâtın malzeme stok durumlarının merkezden takibi ve kontrolü usulü halen sağlanmış bulunmaktadır. İhtiyacın piyasadan temini cihetine gidilmeden evvel stok kayıtlarına bakılmaktadır. Ve malzemenin stok durumları dikkatle takibolunmaktadır. Bilhassa teneke levha, kalay, kurşun, kulp teli gibi işletme malzemesi ile akar yakıt pompası gibi satış malzemesi ve yedek parçalar stoklarının takviyesine piyasa durumu ve ithal imkânları nispetinde gayret edilmektedir.

20. Sayfa 53 : İşe yaramayan malzemenin elden çıkarılması :

Eskimiş ve işe yaramaz bir hale gelmiş olan muhtelif cins işletme malzemesi ve demirbaş eşya, salâhiyetli heyetler marifetiyle tasnif edilmekte ve bilâhara usulü dairesinde elden çıkarılmaktadır.

21. Sayfa 53 : Çubuklu Akaryakıt Depolarının işletme mukavelesi :

Çubuklu akaryakıt depolarının Ofişçe işletilmesine mütedair mukavelenin 11 . XI . 1953 tarihinden itibaren teçdidi mevzuunda sözlü ve yazılı mütaaddit müracaatlar yapılmış ve mezkûr belediyenin salâhiyetli elemanları ile Haziran 1953 tarihinden beri gerekli temaslar ve görüşmelerde bulunulmuştur. Bu hususun halli için vekâletimizin de tavassutta bulunmuş olmasına rağmen Ofis ile belediye arasında henüz yeni bir sözleşmenin akdi mümkün olamamıştır. İlgililer nezdindeki takipler devam etmektedir.

22. Sayfa 54 : İthal olunan varillerin nakli :

Büyük ihtiyacın İstanbul'da bulunması, tesellüm işlerinin buraca daha iyi bir şekilde yapılabilmesi ve gemilerin diğer muhtelif limanlara uğratılmasının Ofisin ihtiyarı haricinde bulunması sebepleri ile malzeme ekseriya İstanbul'a çıkarılmaktadır. Mamafih temenni dairesinde elde mevcut imkânlarla göre hareket edilmesi Ofise tebliğ edilecektir.

23. Sayfa 54 : Pompa tamir ekibinde vazifeli teknisyenler :

Halen merkezde vazife gören 6 pompa teknisyeni gerek Ankara içinde ve civarında, gerekse bölge merkezlerine uzak olan yerlerde mevcut acenta ve bâyiler nezdindeki akar yakıt pompalarını montaj ayar ve tamir etmektedir. Mevzuubahis sahanın genişliği ve bu saha içerisinde fazla miktarda satış istasyonu bulunduğu göz önünde tutulursa bu teknisyenlerin bölgelere tevziinin muvafık olamayacağı görülmektedir.

24. Sayfa 54 : Akar yakıt pompalarının yedek parçaları :

Pompaların yedek parça teminine âzami gayret sarf edilmektedir. Bunların bazan dahilî piyasada imali imkânları üzerinde durulmuş ise de, bu imalâtın matlup neticeyi vermediği görülmüştür. Bununla beraber zaruri hallerde bu yola baş vurulacağı da tabiidir.

25. Sayfa : Satışa arz edilen malzeme ve vasıtalara kıymet takdiri :

Satışa arz edilen muhtelif cins malzeme ve vasıtalara takdir olunan kıymetler amortisman bakiyeleri ile devamlı surette kontrol edilmekte ve bu kıymetler haddi lâyıkında görülmediği takdirde 2 ne bir heyet marifetiyle yeniden takdiri kıymet yaptırılmaktadır.

26. Sayfa 55 : Akar yakıt tesislerinin yangına karşı korunması tedbirleri :

Bu hususta İera Vekilleri Heyetinin 12 . VIII . 1952 tarih ve 3/15556 sayılı Kararı ile meriyete konulmuş bulunan (Parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı maddelerle çalışan iş yerlerinde alınacak tedbirler hakkındaki Tüzük) ün 12 - 38 ne maddelerinde mevcut hükümlerine göre gerekli tedbirlerin mühim bir kısmı yerine getirilmiştir ve getirilmektedir.

27. Sayfa 55 : İnşaat ve bakım işleri :

Bölgelerde inşa edilen lojmanların bakım ve idameleri için, mahallerinde alınan tedbirlerin bir

esasa bağlanması ve bu işlerin merkezden de kontrollerinin sağlanması hakkındaki temenni yerine getirilecektir.

28. Sayfa 57 : Kara nakil vasıtaları işletmesi :

Bir ânme hizmeti mahiyetinde bulunan Ofis hizmetleri dolayısıyla ve bilhassa millî müdafaa ihtiyaçları ile Devlet sektörünün ihtiyaçlarını zamanında ve mahallen karşılama prensibi dolayısıyla nakil vasıtalarını tedarik etmek ve işletmek zorunda bulunduğundan sürüm dolayısıyla temin olunacak kâra mukabil, pek cüzi mahiyetteki menfi neticelere de katlanmak zorundadır.

29. Sayfa : Bilânçonun zamanında çıkarılması :

1950 yılından beri tatbik edilen Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine göre bilânçoların mütaakıp yılın ilk dört ayı içinde tanzim olunarak ilgili mercilere tevdi olunması lâzım gelmektedir. 1954 yılı bilânçosu 30. IV. 1955 tarihinde ikmal edilerek alâkalı mercilere tevdi olunmuştur ve 1955 yılı bilânçosu da bu müddet zarfında çıkarılacaktır.

30. Sayfa 60 : Kasa ve banka mevcutları :

Geniş ölçüde banka kredilerinden istifade etmekte olan Ofisin, bankaları nezdindeki alacaklı cari hesaplarında mümkün mertebe az para bulundurulması hakkında izhar edilen temenni gereğince muamele yapılacaktır.

31. Sayfa 61 : Acanta hesapları ve kredi aşmaları :

1953 yılı bilânçosundaki acanta hesapları üzerinde mutabakat tesissine çalışılmış ise de bunlardan bir kısmının mutabakatı sağlanabilmiş ve bir kısım acanta hesaplarının mutabakatı ise 1954 yılında ikmal edilebilmiştir. Bunun neticesinde kredi hesaplarında raslanan limit aşmaları derhal teminata bağlanmış ve bunlar mütaakıp yılda tamamen tahsil edilmiştir. 1954 yılından itibaren de limit aşmalarına meydan verilmemesi fiilen sağlanmıştır.

32. Müşteriler hesabı :

Umumi Murakabe Heyeti tarafında bu bölümde üzerinde durulması işaret edilen noktalara Ofis tarafından gerekli emniyetin akdedilmesine başlanmıştır.

33. Sayfa 62 : Petrol şirketlerindeki alacaklar :

Ofisin Petrol Şirketlerindeki alacakları 1954 yılında tamamen tahsil edilmiştir.

34. Sayfa 62 : Akreditifler hesabı :

Geçmiş yıllardan devrede gelen akreditif hesaplarının tasfiyesine çalışılmaktadır. Bunlardan mühim bir kısmının bakıyelerinin 1954 ve 1955 yıllarında kapanmış olduğu anlaşılmaktadır.

35. Sayfa 62 : Yatırılan depozito ve teminatlar :

Gümrük İdarelerine yatırılan depozitoların muameleleri ikmal edilerek beyannameleri alınmaktadır. Ancak 31 Aralık tarihi itibarıyla katı gümrük beyannamesi temin edilemeyen depozitolar bizzarure bu hesapta yapılmaktadır. Mamafih beyannamelerin mümkün mertebe bilânço devresinde teminine ve depozitolar hesabında cüz'i miktarların bırakılmasına çalışılmaktadır.

Muhtelif daire ve müesseselerin ihalelerine iştirak için yatırılan teminatlar ile PTT, elektrik ve havagazı için ödenen depozitolar ve diğer müteferrik teminat ve depozitolar bu hesapta yer almaktadır. Söz konusu depozito ve teminatların tahsiline ve dolayısıyla ilgili hesabın kapatılmasına gerekli ehemmiyet ve itina gösterilmektedir. Bundan başka bir kısım depozitolarla nakdi teminat yerine mümkün olduğu ahvalde teminat mektubu verilmesi için gerekli tedbirler alınmıştır.

36. Sayfa 63 : Malzeme bedeli taksitleri ve şüpheli alacaklar için karşılık ayrılması :

Acanta ve müstakil bâyilerin taksitli malzeme borçları sıkı sıkıya takibolunmakta ve borcunu vadesinde ödemeyenler hakkında bankaların protestosundan maada Ofise de gerekli muameleler yapılmaktadır. Ticaret Ofisinin 1947 ve 1948 yıllarında sağladığı kârlardan ayrılmış olan bu mahiyetteki karşılıklar için Umumi Murakabe Heyetinin mezkûr Ofisin bu yıllara ait bilânço tetkik raporlarında aynen : (Millî Korunma Kanunu gereğince kurulmuş olan müesseselerin faaliyetleri neticesinde elde ettikleri kârlardan ihtiyat akçesi, karşılık ve saire gibi namlar altında herhangi bir meblâğın tefriki dair Millî Korunma mevzuatında bir hüküm mevcut değildir. Aynı zamanda gerek Millî Ko-

runma işlerinin tedvirine birinci derecede salâhiyettar makam olan Koordinasyon Heyetince ve gerekse Millî Korunma Kanunu hükümleri dairesinde yapılmış olan bilûmum işlerin ibra mercii bulunan T. B. M. M. ince bu yolda bir karar ittihaz edilmemiştir. Bu itibarla Ticaret Ofisinin 1947 yılında, geçmiş seneler kârlarından tefrik edilmiş bulunan lira ihtiyat akçesi ile lira tutarındaki karşılıkların aidoldukları hesaplara iadesi icabetmektedir.) denildiğinden şüpheli alacaklar için Ofisce bir karşılık tefrik edilmemiştir.

37. Sayfa 63 : Mahsubedilecek Gümrük Resmi hesabı :

Bunların 1955 yılı bidayetinden itibaren İzmit Bölgesinde temerküz ettirilmek suretiyle tasfiyesi sağlanmıştır.

38. Sayfa 64: Muhtelif borçlar hesabı:

Borçlu hesaplarda yer alan (muhtelif borçlar hesabı) nın tasfiyesi üzerinde çalışılmaktadır. Bu hesapta kayıtlı alacakların takibine âzami derecede gayret ve hassasiyet gösterilmiş ve tahsili için gerekli tedbirler alınmıştır.

39. Sayfa 66 : Gümrük muafiyet vesikalarının takibi :

Bu vesikaların titizlikle takibi, zamanında temini ve ilgili bölge merkezlerine sevkı hususunda 1955 yılı bidayetinden itibaren gerekli tedbirler alınmıştır.

40. Sayfa 69 : Aynı şahısların borçlu ve alacaklı durumda olmalarının önlenmesi :

Bu şekildeki neticeler bilhassa hali münasebette bulunulup Petrol şirketleri için vârit bulunmaktır. Kabil olduğu müddetçe hesapların bu şekilde tekevvün etmemesine gayret sarf edilmektedir.

41. Sayfa 71 : Geçmiş yıllara ait kâr ve zararlar :

Umumi Murakabe Heyeti raporunda işaret edildiği şekilde geçmiş yıllar muamelâtından doğan kâr ve zararların, (Geçmiş yıllar kâr ve zarar hesabı) na değil, cari yıl netice hesapları meyanında açılacak (Geçmiş yıllar kârları) veya (Geçmiş yıllar zararları) adlı müfredat hesaplarında takib olunması yerinde görülmüş ve 1954 ve 1955 yıllarında bu şekilde muamele yapılmıştır.

II - Et ve Balık Kurumu :

Millî Korunma Kanununun Hükümete verdiği salâhiyetle kurulan Et ve Balık Kurumu 1953 yılında taazzuv halinde bulunduğundan teşkilâtlanma işlerine büyük ehemmiyet atfedilmiştir. Et ve Balık Kurumu Umum Müdürlüğü şubelerine mütaallik işler hakkında raporda işaret edilen ikaz ve temenniler önümüzdeki yıllarda ehemmiyetle ele alınacak ve mevcut bütün imkânların istimali suretiyle tahakkuk ettirilecektir.

1. İş programı :

Kuruluş ânında bulunan Kurumun iş programının mütaakırp senelerde tamamen tatbikine elde mevcut imkânlarla çalışılacaktır.

2. Sayfa 89 : Mubayaa işleri :

Mubayaa işleri hakkında raporda işaret edilen temenniler yerine getirilecektir.

3. Sayfa 91 : Et işleri :

Et işleri mevzuunda raporda işaret edilen hususlar önümüzdeki yıllarda ehemmiyetle nazarı dikkate alınacaktır.

4. Sayfa 94 : Kara nakil ve deniz vasıtaları :

Frigorifik vagonların bakımlarına son derece itina olunmaktadır.

5. Sayfa bilânço :

Eşya ve malzemeye ait yıl sonu sayımlarının muhasebe kayıtları ile karşılaştırılmadığı hakkındaki tenkid yerinde görülmekte ve bâdema yıl sonu envanterleri ile muhasebe kayıtları arasında mutabakat temin edilecektir.

6. Sayfa 7 : Temenniler :

İdari kadrolarda yevmiyeli memur istihdam edilmemesi hakkındaki temenniye uyularak katî zaruretler müstesna yevmiyeli memur istihdam edilmemesine çalışılacaktır.

Kurumun besiyeye aldığı hayvanatın muhafaza, bakım, ikmal ve besi işlerine veçhe verilmesine çalışılacaktır. Kuruma ait kara ve deniz nakil vasıtaları için birer işletme hesabı tutulacaktır.

III - Ticaret Ofisi :

Raporun temenniler kısmında, Fiskobirlik nam ve hesabına Ofişçe satılan 1947 yılı fındıklarından hâsıl olan 3 702 809,29 lira zararın Ofisin tasfiyeye girmiş olması dolayısıyla mezkûr birlikçe ödenmesi lâzımgeldiği bildirilmektedir. Bu hususta vekâletimizce gerekli incelemeler yapılmakta olduğundan elde edilecek neticelere göre gereğine tevessül olunacaktır.

T. C. Ziraat Bankasınınca, Ticaret Ofisi kârlarından Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine açılan müdahale mübayaaları kredisine faiz tahakkuk ettirilmemesinin icabedeceği hakkındaki mütalâa üzerine keyfiyet Maliye Vekâletine arz edilecek ve istihsal edilecek neticeye göre bir karara varılacaktır.

Tariş : (Zeytinyağı mübayaaları)

Raporun temenniler kısmında belirtildiği üzere, K/711 sayılı Karar gereğince yapılan müdahale alım ve satışlarından hâsıl olan 13 562,53 lira kârın Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmesi, hususu ile,

Müdahale alım ve satışlarından dolayı tekevvün eden ve Millî Korunma fonundan K/900 sayılı Karar gereğince mahsubu yapılan 496 179 lira zararın mahsubedilip edilemeyeceği hususu hakkında Birlik ile yeniden muhabereye girişilmiş bulunmaktadır. İstihsal edilecek neticelere göre her iki husus hakkında da gereğine tevessül olunacaktır.

Fiskobirlik konsinye fındık ve Tarişin üzüm mübayaaları :

Tüccar tarafından harice sevk edilmiş olup K/894 sayılı Kararla Fiskobirlikçe ödenmesi karar altına alınan 542 238,52 lira zarar hakkında Birlikle lüzumlu muhabereye girişilmiş bulunmaktadır. Alınacak neticeye göre gereğine tevessül olunacaktır.

1949/1951 mahsül yılları üzüm mübayaalarından husule gelen 1 587 014 liralık menfi fiyat farkının ancak 300 000 lirasının mahsubu temin edilebilmiştir. Elde mevcut imkânlarla göre mütebaki kısmının da mahsubu cihetine gidilecektir.

T. C.

Ziraat Vekâleti

Tetkik ve İstisare Heyeti Reisliği

Hususî No. 768

20 Aralık 1955

Hulâsa : 1953 yılı Millî Korunma bilânçosu Hk.

Başvekâlet Yüksek Makamına

10 . XII . 1955 tarih ve Kanunlar, Kararlar Tetkik Dairesi 32-12/4013 sayılı yazıları C.

1953 yılına ait Millî Korunma bilânçosu kâr ve zarar hesapları hakkında Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor tetkik olunmuş ve vekâletimize veya vekâletimize bağlı müesseselere verilen meblâğlarla yapılan işler hakkında doğrudan doğruya vekâletimize veya bağlı teşekküllerine tevcih olunmuş tenkit ve mütalâalar bulunmadığı neticesine varılmıştır.

Keyfiyeti derin saygılarımla yüksek ittilarına arz eylerim.

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

T. C.

İşletmeler Vekâleti

İşletmeler Dairesi Başkanlığı

Sayı - Genel 15

Özel Eki 3

2 . I . 1956

Özü : 1953 yılı Millî Korunma bilanço raporu hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

10 . XII . 1955 tarihli ve 4013/32 - 12 sayılı yazılarına cevap.

1953 yılına ait Millî Korunma bilançosu kâr ve zarar hesapları hakkında Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan raporda vekâletimize bağlı Sümerbank Genel Müdürlüğü ile ilgili olarak ileri sürülen hususlar hakkındaki mütalâamız aşağıda arz olunmuştur.

1. K/716 sayılı Koordinasyon Kararının ikinci fıkrasıyla Zeytinburnu Çimento Fabrikasının Sümerbankça işletilmesi devresinde tahasül eden 1 253 106,99 liralık kâr, İktisat ve Ticaret Vekâletinin 28 . XII . 1946 tarih, 7/2819 sayılı emirlerine tevfikân Millî Korunmanın T. C. Ziraat Bankasındaki hesabına aynı miktarın Sümerbank lehine krediye tahvili suretiyle yatırılmıştı. 1954 yılı Haziran gayesine kadar faydalanılan ve esasen yüksek faizli olan bu kredi hesabı Sümerbankça tamamen kapatılmıştır.

2. K/716 sayılı Koordinasyon Kararıyla ithal edilmiş çimentolar için Ziraat Bankası nezdinde Sümerbank lehine açılmış bulunan 3 000 000 liralık kredili hesaptan 1954 yılı Haziran gayesine kadar istifade edilmiş ve bu tarihte 10000 lira bakiye arz eden mezkûr hesapta, Sümerbankın malî durumu yüksek faizli kredi ihtiyacını icabettirmediginden Haziran 1954 gayesine tamamen kapatılmıştır.

3. İthal çimentosu müspet fiyat farkı olarak Sümerbankda bulunan 366 593,85 liranın bu mevzuda Armator İbrahim Kalkavan ile olan navlun ve büyük avarya ihtilâfının mahakim nezdinde neticelenmesine kadar Sümerbank cari hesabında bırakılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
Samet Ağaoğlu

T. C.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti

Tetkik ve Murakabe

Heyeti Reislîği

Sayı : 8289

26 . XII . 1955

Öz : 1953 yılı Millî Korunma raporu Hk.

Yüksek Başvekâlete

Kanunlar ve Kararlar, Tetkik Dairesi :

10 . XII . 1955 tarih ve 32-12/4013 sayılı yazıları karşılığıdır.

1953 yılına ait Millî Korunma bilançosu kâr ve zarar hesaplarının tetkik ve murakabesi sonunda, Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan «Millî Korunma Raporu» nun Vekâletimizi alâ-kadar eden, müdahale muamelâtına ait 112 - 125 nci sayfalarındaki kısım tetkik edildi.

115 nci sayfada, (Ç) bendinin mütaakıp sayfadaki 6 ve 7 nci fıkralarıyla işaret olunan masraf taksiminin, İnhisarlar Umum Müdürlüğüne evvelece nazarı itibara alınmış bulunduğunu, bu hususun temini ve geçmiş yılların da tashihi maksadiyle, destekleme alımı ve satımlarının koordinasyon kararına binaen 1948 malî yılından itibaren 1953 malî yılı bidayetine kadar destekleme mali yaprak tütünlerin maliyetlerine fuzulen intikal ettirilmiş bulunan, destekleme alımı olmayan mahal-

ler umumi masrafları hissesinin, 1953 malî yılında istirdadedilmiş bulunduğunu ve bu tarihten sonra tamamiyle Yüksek Murakabe Heyeti işaretiyle muamele yapılmakta olduğunu saygılarımla arz ederim.

Gümrük ve İhisarlar Vekili
İmza okunamadı

T. C.

Münakalât Vekâleti

Tarife ve Ticaret Dairesi Reisliği

Dosya No. M. D. 13/Bş.

Kayıt No. 1291/11682

24. XII. 1955

Başvekâlete

17. XII. 1955 tarih ve Kanunlar ve Kararlar Dairesi ifadeli 32 - 12/4102 sayılı yazıları karşılığıdır.

1953 yılına ait Millî Korunma blânçosu kâr ve zarar hesapları hakkındaki Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor mevzuu, münakalât camiasını ilgilendirmediğinden bu hususta bir mütalâa tesis edilmediğini saygılarımla arz ederim.

Münakalât Vekili
A. Demirer

T. C. Z. B.

Genel Müdürlük

M. K. M. B.

No. 21

10. V. 1956

Yüksek Başvekâlete

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 28 Nisan 1956 tarih ve 32 - 12/1588 sayılı yazıları cevabıdır:

3780 sayılı Kanun hükümlerine göre bankamızca tutulmakta olan Millî Korunma hesaplarına müsteniden hazırlanan 1953 senesi bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapora - ilgili konularda - bankamızın mütalâa ve cevabı ilişik olarak Yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Bu vesile ile en derin saygılarımızın kabulünü rica eyeriz.

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası
İmza okunamadı

1953 yılı Millî Korunma Umumi Bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan rapora - ilgili konularda - bankamızın mütalâa ve cevabı aşağıda arz olunmuştur :

II - Temenni ve teklifler :

1. Bilânçonun tetkik ve tahlili :

a) İktisat ve Ticaret Vekâletinin teşkilât ve idare masraflarından boreu olarak görünen 3 414,57 lira muhtelif işler için mütâaddit Koordinasyon kararlarıyla vekâlet emrine tahsis edilen miktardan

(M. K. 1953 Bilânçosu)

henüz mahsubu yapılmıyan kısmı teşkil etmekte ve evrakı müsbitesi peyderpey bankamıza geldikçe mahsubu yapılmaktadır.

b) Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve halen bloke hesapta bulunan 1 253 106,99 lira hakkında istihsal olunacak tahsis kararına göre muamele yapılacaktır.

c) Bankamız muhasebe bürosunun 1953 yılı kadro ve sair giderlerine karşılık olmak üzere 889 sayılı Koordinasyon Kararıyla ve evvelce Adliye Vekâleti emrine verilip de istimal edilmemiş olan tahsisat bakıyesinin iptali suretiyle verilen 37 847 liradan Adliye Vekâletinin bahsi geçen tahsisat bakıyesinin müsaadesizliğine binaen karşılanamıyan kısmı için ayrıca Koordinasyon kararı istihsal olunacaktır.

ç) Namlarına açılan Millî Korunma kredilerinden dolayı bankamıza evrakı müsbiti göndermekle mükellef mahallere âit mefruşat ve demirbaş eşya bedellerinin tasfiyesi hususunda alacakları karara göre muamele yapılacaktır.

İşletme faaliyetleri :

ç) Ticaret Ofisi :

b) Müstahsıldan fındık mubayaası için Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emri ne 840 ve 850 sayılı Koordinasyon kararlarıyla fazla kârlar fonları hesabından ve Ticaret Ofisi kârlarından tahsis olunan ceman 7 284 000 liraya bankamıza mevduat olarak % 2,5 faiz verilmesine mukabil, Fisko Birliğe açılan kredilerden % 3,5 faiz alınmasına Yüksek İktisat ve Ticaret Vekâletinin 19 .XII .1951 tarih ve 60 - 896/6 - 989 sayılı emirleriyle muvafakat buyurulmuştur.

d) İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, (Tariş) zeytinyağı mubayaası :

(a, b) 711 sayılı Koordinasyon Kararı hükümleri dâhilinde Tariş tarafından mubayaa olunan zeytinyağlarından tahassul eden 496 179 liralık zarar 903 numaralı Karar gereğince Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmişti.

Sözü geçen müessese hesaplarında Umumi Murakabe Heyetince sonradan yapılan tetkikat sonunda bu işten 13 562,53 liralık kâr tesbit edilmiş bulunmaktadır. Buna muvazi olarak birlikten 1955 yılında gönderilmiş olan bilânço ve kâr ve zarar hesabı 1954 Millî Korunma hesaplarına geçirilecek ve evvelce 903 numaralı Karar gereğince zarar yazılan 496 179 lira da aynı sene hesaplarından tenzil edilecektir. Bu hususta Ticaret Vekâletinin vereceği talimat beklenmektedir.

d) İthal çimentoları :

İlgili vekâletçe alınacak karara göre muamele yapılacaktır.

e) Zeytinburnu Çimento Fabrikası :

Alâkalı vekâletçe alınacak karara göre muamele yapılacaktır.

f) Fisko Birlikçe yapılan fındık müdahale mubayaalarından tahassul eden 542 238,52 liralık zarar,

Ve Tariş'in üzüm müdahale mubayaalarından husule gelen 1 587 014 lira menfi fiyat farkının mezkûr birliklerden 1955 senesinde alınan bilânço ve kâr ve zarar hesaplarına istinaden 1954 senesi Millî Korunma umumi bilânçosuna aksettirileceğini arz eyeriz.

Derin saygılarımızla.

T. C. Ziraat Bankası
İmzalar okunamadı

Divanı Muhasebat Encümeni masbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No : 3/56

Karar No : 23

27 . V . 1958

Yüksek Reisliğe

1953 yılı Millî Korunma bilânçosu ile buna ait 3780 sayılı Kanunun muaddel 51 nci maddesi gereğince Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanmış bulunan rapor ve bu işlerle alâkalı vekâletlerin yazılı cevapları ile Umumi Murakabe Heyeti, Vekâlet, T.C. Ziraat Bankası ve murakabeye tâbi teşekküllerin umum müdür, muavini ve temsilcileri huzurlarıyla incelenmiş ve neticeleri aşağıya arz edilmiştir.

I - Raporun Millî Korunma umumi bilânçosunun tetkik ve tahlili kısmında :

a) Halk Dağıtma Birlikleri için İktisat ve Ticaret Vekâleti emrine verilen ve evrakı müsbitesi ihzar edilmediğinden mahsubu yapılamayan 3 414,57 liralık borcun mahsubedilmesi,

b) K/822 sayılı Kararla çimento sanayiinin inkişafına mütaallik olarak Sümerbanka verilen 1 253 106,99 liranın Millî Korunma hesaplarına iadesi,

c) Millî Korunma Muhasebe Bürosu memurlarıyla Ticaret Ofisi memurları için 5denen tahsisatın Millî Korunma Kanununun 6 nci maddesinin 5 nci bendi hilâfına Adliye Vekâleti için açılan krediden yapıldığından bu muamelenin bir Koordinasyon Heyeti kararıyla ıslah edilmesi,

ç) Vekâletlerin muhtelif dairelerine ve mühim bir kısmı da vilâyet, kaza ve nahiyeler ile belediye teşkilâtına dağıtılmış olan ve senelerden beri kullanılmakta olduğu anlaşılan ve mahalleri de tesbit edilmeyen demirbaşların mevcut amortisman ile mahsupları yapıldıktan sonra farkının zarara alınması,

Kayıtlı bulunmaktadır.

Yapılan tetkikatta : K/822 sayılı Kararla çimento sanayiinin inkişafına mütaallik olarak verilen 1 253 106,99 liranın K/1040 sayılı Kararla mahsup muamelesinin yapıldığı, senelerden beri buldukları mahaller tesbit edilemeyen demirbaşların mevcut amortismanları ile 1956 yılı nihayetinde amortismanına tâbi tutulduğu, Halk Dağıtma Birliklerine ait borcun evrakı müsbi-

teleri alındıkça mahsubu cihetine gidildiği ve halen cüzi bir miktarın kaldığı anlaşılmıştır.

II - Raporun işletme faaliyetleriyle alâkalı bölümünde kayıtlı :

1. Petrol Ofisi için :

a) Geçmiş yıllardan devren gelen stok yağların sarfı hususunda gerekli tedbirin alınması,

b) Madenî yağ ihtiyacının zamanında tesbiti ile sipariş ve sevkıyatın ayarlanması varında bir transit yağ deposu tesis edilmesi,

c) Kara nakil vasıtalarının sigortalarının dahilî sigorta fonundan yaptırılması ve tatbik edilmekte olan müemmen miktarın artırılması,

ç) İzmit ve Bandırma depolarında istimlak dolayısıyla hâdis olan ihtilâfın izalesi,

d) Hurdalaşan demirbaş ve malzemelerin tasnifi ile elden çıkarılması,

e) Yedek parçaların dışardan getirilmesi müşkilâtı karşısında ihtiyacın tesbiti ile yurt içinde imal edilmeleri imkânları üzerinde durulması,

f) Meşkük matlubat için karşılık ayrılması,

g) Gümrük muafiyetleri 1953 yılında bir muameleye tâbi tutulmadığından mezkûr hesapların mütaakıp yılda aidolduğu yerlere devrinin sağlanması,

Kayıtlı bulunmaktadır.

Bu mevzuların incelenmesinde, Umumi Murakabe Heyetinin temennisine uyularak eski yıllara ait yağların satılarak elden çıkarıldığı, yağların ihtiyaca göre getirilmekte olduğu, İzmit'te bir transit yağ deposu tesisine geçildiği, kara nakil vasıtalarının sigortalarının müemmen meblâğının artırılarak dahilî sigortaya ithal edildiği, İzmit ve Bandırma depolarına ait arazi ihtilâfının izalesi cihetine gidildiği, hurdalaşan malzemenin Hurdacılık Türk Anonim Ortaklığına devredilmekte olduğu, yedek parçaların yurt içinde imâl ve temini cihetine gidildiği, gümrük muafiyetlerine ait hesabın alâkalı bölgelere devredildiği anlaşılmıştır.

Petrol Ofisin meşkûk matlûbatı için karşılık ayrılması, yerinde olacaktır.

2. Et ve Balık Kurumu için :

a) İdari kadrolarda yevmiyeli memur istihdam edilmemesi,

b) Kurumun besiyeye aldığı hayvanatın muhafaza, bakım, ikmâl ve besiyelerine veçhe verilmesi,

c) Kuruma ait kara ve deniz nakil vasıtaları için birer işletme hesabı tutulması ileri sürülmektedir.

Yapılan tetkikatta Et ve Balık Kurumunun idari kadrolarda yevmiyeli memur istihdam etmemesi hususundaki temenniye iştirak olunmakta ve şimdilik yalnız teknik personele inhisar ettirilmesi uygun görülmektedir.

Kurum, son yıllarda besiyeye usulünü terk etmiş olup, kesime sevk edilen hayvanatın kısa süreli bakımı ve ikmal mevzuuna gayret sarf ettiği ve bu hususta lüzumlu tedabirin alındığı,

Kara ve deniz vasıtaları işletme hesaplarının tutulmasına çalışıldığı,

Anlaşılmıştır.

3. İnhisarlar Umum Müdürlüğü :

Destekleme tütün alımlarına ait umumi masraflar içinde İnhisarlar Umum Müdürlüğü bu alımlarla alâkası bulunmayan diğer bölge ve iş yerlerinin umumi masraflarından hisse ayrıldığı, bu hisselerin munhasıran destekleme tütünlerin alındıkları bölgelerle bunları işleyen yerlerin umumi masraf hisselerine inhisar ettirilmesi mevzuunda Umumi Murakabe Heyetinin temennisine uyularak mütaakıp yıllarda hesabatın düzeltilerek fazlalığın kendi bünyelerine iade edildiği anlaşılmakla yapılacak bir muamele kalmamıştır.

4. Ticaret Ofisi :

a) Fisko Birliğin nam ve hesabına Ticaret Ofisince satılan 1947 yılı mahsulü fındıklardan hâsıl olan 3 702 809 lira 29 kuruş zararın Ticaret Ofisinin tasfiyeye girmiş olması dolayısıyla Fisko Birliğe ödenmesinin;

b) T. C. Ziraat Bankasında toplanan Ticaret Ofisi kârlarından Fisko Birliğe açılan müdahale mubayaası kredisine faiz tahakkuk ettirilmemesinin icabedeceği hususları Umumi Murakabe Heyeti raporunda kayıtlıdır.

Yapılan inceleme sonunda Umumi Muraka-

be Heyetinin temennisine uyularak 3 702 809,29 liranın Fisko Birlikçe tasfiye halinde Ticaret Ofisine dolayısıyla Millî Korunmaya iadesi muvafık görülmüştür.

Ticaret Ofisi kârlarından fındık mubayaası için açılan kredilere faiz yürütülmemesi hususundaki temenninin daha umumileştirilmesi suretiyle bilecümle Millî Korunma kredilerine teşmil edilip edilmemesi hususunda 1955 yılı mazbatamızda yer verilmiş olduğundan burada başka bir teklif yapılmasına lüzum görülmemiştir.

5. Tarişin zeytin yağı mubayaası :

K/711 sayılı Karar gereğince 3 . XII . 1947 tarihinde başlayıp 25 . V . 1948 tarihinde sona eren müddet içinde müdahale yolu ile yapılan zeytinyağı alım ve satımından hâsıl olan 13 562,53 lira kârın Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmesi, müdahale mubayaaları ile alâkası bulunmayan 1948 ilâ 1951 mahsul yılları zarfında Tarişin kendi ortaklarından mubayaası edip satışları neticesinde hâsıl olan ve millî korunma fonundan K/903 sayılı Kararla mahsubu yapılmak istenen 496 179 lira zararın mahsubuna imkân görülemediği yolunda Umumi Murakabe Heyeti teklifleri incelenmiştir.

Yapılan tetkikat sonunda mezkûr heyetin temennisine uyularak 13 562,53 lira kârın Millî Korunma hesaplarına iadesi ve 496 179 liranın da Tarişin tamamen kendi bünyesini alâkadar eden bir zarar olduğu anlaşılmakla Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmemesi uygun görülmüştür.

6. Sümerbank ithal çimentoları hesabının faizli bir hesaba yatırılması, müruruzamana uğrayan depozitolar namı altında görülen paraların irada intikali, keza Fisko Birliğin, tüccarların konsinye satışlarından mütevellit zararlarıyla Tarişin 1949 ilâ 1951 mahsul yılları üzüm mubayaalarından husule gelen 1 587 014 lira menfi fiyat farkının millî korunma hesaplarına intikal ettirilmesi mevzuundaki Umumi Murakabe Heyeti temennileri üzerine yapılan tetkikatta mezkûr heyetin teklifler dairesinde hareket edilmesi muvafık görülmüştür.

Encümenimizce yapılan tetkikat sonunda 1953 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarının tasdikine mütedair hazırlanan

kanun lâyihası Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Riyaset Makamına saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat Encümeni

Reisi Bu M. Muharriri
Bilecik Bolu
Ş. Hasırcı R. Akşemsettinioğlu

Kâtip
Aydın
F. Batur
Diyarbakır
S. Demiray
Çanakkale
N. Ural
Tokad
R. Önder
Afyon
G. Yiğitbaşı
Bolu
M. Tütüncüoğlu
İzmir
S. Acun
Yozgad
F. Nizamoğlu

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre yapılmış olan harcamalara ait 1953 takvim yılı bilançosunun kabulü hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre ilişik cetvelde gösterilmiş olan harcamalara ait 1953 yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabı kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 . XII . 1953 tarihli Millî Korunma bilânçosu

A K T İ F

	Lira	K.
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946	41
III - Sermaye tahsisinden borçlular	14 302 478	78
IV - Diğer tahsislerden borçlular	9 995 000	
V - Muhtelif borçlu hesaplar	90 727 250	21
VI - Mutavassıt hesaplar	30 245 608	93
VII - Stoklar	116 561 797	19
VIII - Sabit kıymetler	18 052 996	80
Yekûn	345 440 564	90

P A S İ F

	Lira	K.
IX - Sermaye	65 555 432	99
X - Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsis	9 995 000	
XI - Sermaye tahsisinden alacaklılar	65 196 145	91
XII - Muhtelif alacaklı hesaplar	194 373 971	65
XIII - Mutavassıt hesaplar	5 453 874	94
XIV - Karşılıklar	2 942 889	60
XV - Kâr	1 923 249	81
Yekûn	345 440 564	90

31 . XII . 1953 tarihli Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

Z İ M M E T

	Lira	K.
Ticari işletmeler masrafları	51 189 232	64
Teşkilât ve idare masrafları	892 732	92
Yekûn	52 081 965	56

M A T L U P

	Lira	K.
Ticari işletmeler gelirleri	24 526 273	61
Zarar	27 555 691	95
Yekûn	52 081 965	56